biblioteca rao

SARAH LARK

O SPERANȚĂ LA CAPĂTUL LUMII

Traducere din limba germană
CORNEL STOENESCU

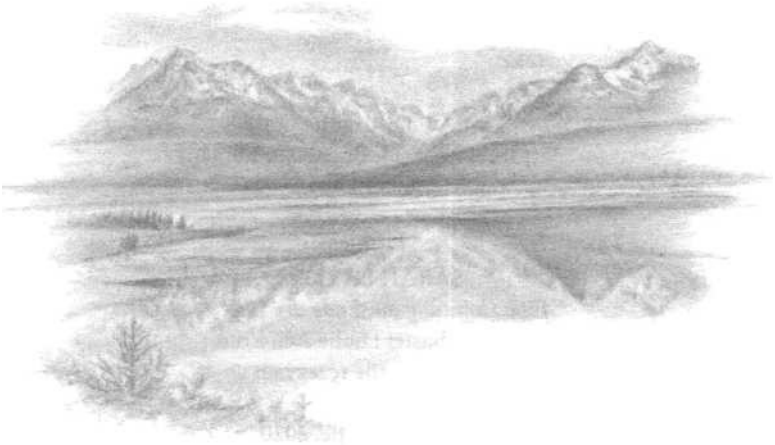

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
LARK, SARAH
O speranţă la capătul lumii / Sarah Lark; trad. din lb.

germană: Cornel Stoenescu.
— Bucureşti: RAO Distribuţie, 2020
ISBN 978 – 606 – 006 – 400 – 8
I. Stoenescu, Cornel (trad.)
821.112.2
RAO Distribuţie
Str. Bârgăului nr. 9 – 11, Bucureşti, România www.raobooks.com www.rao.ro
SARAH LARK
Eine Hoffnung am Ende der Welt © 22015 by Bastei Lübbe AG, Köln Toate drepturile rezervate
© RAO Distribuţie, 2020 pentru versiunea în limba română
2020
ISBN 978 – 606 – 006 – 400 – 8
TRĂDAREA
Teheran, Persia Bombay, India Pahiatua, Noua Zeelandă (Insula de Nord)
Iulie 1944 – ianuarie 1945
CAPITOLUL 1
Lagărul pentru refugiaţi din apropiere de Teheran, Persia
— Unde este Luzyna?
Adam, care locuia pe latura vestică a barăcii, se proţăpi cu respiraţia tăiată în faţa Hélènei. Alergase.
— Habar nu am.
Helena îşi ridică fără nicio plăcere privirea de pe lucrul de mână. Până acum stătuse liniştită la soare, bucurându-se că scăpase din înghesuiala adăpostului. Ieri plouase şi locatarii nu putuseră să iasă. Sora Hélènei se plânsese că disciplina impusă în lagăr nu îi permitea să îl viziteze pe Kaspar, prietenul ei, cazat într-una dintre barăcile pentru bărbaţi. Luzyna se certase cu fata care avea patul lângă al ei şi se enervase din cauza femeii care dormea vizavi, care vorbea singură. Helena se bucurase când, de dimineaţă, Luzyna reapăruse la muncă, la bucătăria de campanie, dar acum Adam îi tulburase

liniştea. Se părea că sora ei avea din nou probleme.

— Nu este la bucătărie? întrebă resemnată Helena.

— Trebuia să se ducă la medic, o informă tânărul clătinând din cap. Cel puţin aşa i-a spus bucătăresei. Lagărul avea şi un mic spital. Adam, un băiat blond şi subţirel, de vreo cincisprezece ani, cu faţa plină de pistrui, se sprijinea nervos când pe un picior, când pe celălalt şi adăugă: Zicea că la prânz va fi înapoi. Nu a apărut încă, dar eu nu vreau să o trădez. Deci dacă nu trebuia să meargă la medic…

Helena oftă. Mereu se întâmpla aşa. Nimeni nu voia să îi facă greutăţi Luzynei. Tânăra găsea totdeauna pe cineva care să îi acopere greşelile.

— Nu avea nicio programare la medic, spuse Helena şi începu să îşi strângă lucrul de mână.

Şorţul pe care îl cususe la maşină, la cursul de croitorie, nu arăta prea bine şi mai era şi pătat, pentru că se tot înţepase la degete. Cu siguranţă că nu se pricepea la această meserie.

— Cel puţin mie nu mi-a spus nimic despre aşa ceva. Dar este drăguţ din partea ta că nu vrei să o pârăşti. Stai să duc trusa de cusut şi voi veni să te ajut.

Helena se ridică, intră în baracă încercând să îşi acomodeze privirea cu întunericul din încăperea mare, care avea doar câteva ferestruici. Trebuia să fie atentă să nu se împiedice de lucrurile celor cazaţi aici, depozitate în spaţiile înguste dintre paturi. Baraca era supraaglomerată şi priciurile atât de apropiate, încât îţi deranjai vecinul şi când te răsuceai în culcuş.

Helena se trezea aproape în fiecare noapte, pentru că Luzyna avea un somn agitat. Precum mulţi dintre fugarii polonezi care, după perioada din Siberia, fuseseră acceptaţi în Persia, avea şi ea coşmaruri. Acum erau în

sfârşit în siguranţă, dar trecutul îi urmărea. Până în toamna anului 1939, când ruşii intraseră în ţara lor, după funestul pact pe care Stalin îl încheiase cu Hitler, ei trăiseră ca nişte cetăţeni polonezi ireproşabili. Pentru a rusifica complet estul Poloniei, dictatorul dispusese deportarea în lagărele din Siberia a unei mari părţi a populaţiei poloneze. Dar în iunie 1944 Germania a încălcat tratatul de neagresiune care făcuse posibilă anexarea Poloniei răsăritene. Stalin fusese astfel silit să se asocieze cu aliaţii, pentru a-i ţine piept lui Hitler, ceea ce a creat condiţiile stabilirii de legături diplomatice cu guvernul polonez din exil. Ca urmare a tratativelor, s-a ajuns la amnistierea polonezilor din Siberia. Helena şi Luzyna erau libere! Cu sprijinul nou întemeiatei armate poloneze, recrutată dintre foşti deportaţi, surorile au ajuns în Persia. Această ţară se afla sub controlul aliaţilor, iar polonezii au dobândit aici statut de refugiaţi. În statul din sud-vestul Asiei, nimeni nu a atentat la viaţa Hélènei şi a Luzynei, totuşi tinerele nu uitau suferinţa din anii trecuţi.

Helena a ajuns la adăpostul pe care îl împărţea acum cu sora ei. Trase deoparte perdeaua improvizată din pături, cu care despărţiseră minusculul lor spaţiu intim de dormitorul comun, şi aruncă pe pat trusa de cusut. După care, împreună cu Adam, se grăbi să ajungă la bucătăria lagărului. Soarele se ridicase deasupra munţilor acoperiţi cu zăpadă, era amiază şi bucătarii pregătiseră mâncarea. Refugiaţii aşteptau nerăbdători. Aici, în Persia, primeau zilnic trei mese consistente, care pentru ei reprezentau o mică minune. În Siberia fuseseră lăsaţi ani la rând să flămânzească.

Bucătăria de campanie se afla cam la o sută de metri de barăcile în care erau adăpostiţi oamenii. Adam şi Helena ajunseră acolo pe un drum larg, bătătorit. De fapt, lagărul fusese cazarmă pentru aviaţia persană. Construcţiile principale, din cărămidă, erau mult mai solide decât barăcile şi aveau de jur-împrejur un zid galben, rezistent, nu un gard urât din sârmă ghimpată,

precum cel ridicat în grabă în jurul barăcilor. Cele patru clădiri se dovediseră neîncăpătoare pentru numărul mare de refugiaţi. Oamenii fuseseră iniţial adăpostiţi în corturi, apoi în barăcile ridicate în grabă. Cazarma adăpostea acum spitalul, şcoala şi atelierele.

Armata pusese la dispoziţia refugiaţilor două bucătării de campanie şi un cort-bucătărie. Acum, în calda vară persană, ajutoarele care lucrau aici erau mulţumite. Le plăcea să stea la soare în faţa cortului sau la umbra copertinei lui, unde curăţau cartofii ori tăiau legumele pentru supă. După anii de frig siberian, oamenii profitau de fiecare rază de soare. Fireşte că ar fi fost şi mai frumos dacă ar fi existat câţiva pomi ori câteva straturi cu flori. Dar nu se mai pierduse timpul cu decorarea bazei. Oricum, se bucurau de priveliştea vârfurilor îndepărtate ale munţilor Elburz, la poalele cărora se găsea lagărul.

— Şi micuţa Luzyna? întrebă tendenţios un tânăr de la bucătărie, când Adam şi Helena veniră să ia mâncarea ca să o împartă. Doi bărbaţi tineri le încărcară lor şi distribuitorilor de la celelalte barăci cărucioarele cu căldări cu macaroane şi cu gulaş din conserve. Nu era ea de serviciu? mai întrebă acesta.

Helena răspunse sobră:

— Sora mea a trebuit să meargă la medic, îi răspunse din vârful buzelor.

Cel de-al doilea ajutor râse:

— Ce medic? Am văzut-o în spatele remizei, în urmă cu puţin timp, cu Kaspar al ei. O fi confundat spitalul cu atelierul de reparaţii?

Kaspar, care avea optsprezece ani, se ocupa de întreţinerea autocamioanelor cu care se transportau alimentele şi nou-veniţii în lagăr. Îi plăcea ce făcea, în vreme ce Luzyna ura munca la bucătărie. Nu se oferise ea voluntară, ci cedase presiunilor surorii mai mari, aşa că acum trăgea chiulul de câte ori putea. Helena regreta că o silise să lucreze acolo, dar considera că fata de şaisprezece ani trebuia să facă ceva dacă tot nu voia să frecventeze

şcoala şi nu era interesată de croitorie, meserie pe care Helena o acceptase scrâşnind din dinţi. Luzyna nu voia nici să îşi îmbunătăţească cunoştinţele de limba engleză sau să înveţe franceza ori persana. Părea hotărâtă să nu facă nimic, ci să se lase dusă de val şi să se bucure de paradisul în care nimerise.

Helena privi în jur, înainte de a împinge căruţul tras de Adam. Ei nu i se părea lagărul un paradis, deşi era, fără îndoială, cel mai bun loc în care ajunsese de la deportarea din Polonia. Era mai puţin impresionată de impunătoarele vârfuri înzăpezite ale munţilor, care se zăreau printre colinele înverzite şi plantaţiile de curmali, şi mai mult de tristele barăci şi poteci ale lagărului plin de oameni dezrădăcinaţi. Şi chiar dacă îi făceau plăcere excursiile la Teheran, care se aflat la doar patru kilometri, se simţea străină în animata metropolă. Haosul de pe străzi, şoferii de automobile care conduceau aiurea, camioanele şi carele trase de măgari şi de boi o speriau, iar tocmelile din bazare, muzica piţigăiată, strigătele muezinilor din moschei şi oamenii în şalvari, straie lungi şi turbane ciudate îi creau o senzaţie de nesiguranţă.

Helena ar fi putut să admire splendidul palat al şahului, dar ea nu era deloc încântată, ca Luzyna, de elegantele magazine din partea vestică, occidentalizată, a oraşului, de hainele din mătase şi de cosmeticele rafinate ale femeilor care hoinăreau pe acolo. Atunci când străbătea luxoasele străzi, mai degrabă se jena de modesta ei îmbrăcăminte din bumbac. După ce au fost despăducheaţi în lagărul de tranzit din oraşul-port Pahlawi, refugiaţii au primit haine noi. Cele mai multe pulovere, paltoane şi pardesie nu erau potrivite ca măsură sau erau prea călduroase pentru vara persană. În comparaţie cu femeile din Teheran, Helena se simţea ca răţuşca cea urâtă, pe când Luzyna arăta ca o prinţesă şi dacă se îmbrăca în pânză de sac. Sora ei era deja o frumuseţe şi era conştientă de asta. Luzyna avea ferma convingere că odată va avea lumea la picioare. Nu amintea

de ţâncul care scâncea agăţat de Helena când soldaţii ruşi îi smulseseră familia din încăpătoarea locuinţă din Lemberg, îi loviseră tatăl şi îi batjocoriseră mama.

Helena nu înţelegea nici astăzi de ce Stalin îi alungase atât de brutal din partea de est a Poloniei, după ce convenise cu Adolf Hitler asupra împărţirii ţării. Până atunci trăiseră paşnic cu ucrainenii şi bieloruşii, care în această regiune a Poloniei erau majoritari. Tatăl Hélènei, stomatolog, îi tratase în mod egal pe toţi, iar mama ei îi învăţase engleza şi franceza şi pe copiii ucraineni şi ruşi. Totuşi, ruşii declaraseră sute de mii de cetăţeni polonezi drept duşmani de clasă şi ai poporului. Aceştia nu au înţeles ce li se întâmplă când au fost scoşi din casele lor, urcaţi în vagoane pentru transportul vitelor şi trimişi în nord.

Familia petrecuse următorii doi ani în localitatea siberiană Workuta. Helena, care pe atunci avea paisprezece ani, muncise din greu împreună cu părinţii în păduri şi uneori şi în mină. Pe Luzyna o crescuseră din micile lor raţii de hrană. Helena îşi amintea de Siberia doar ca de un iad îngheţat, unde temperaturile scădeau uneori până la minus cincizeci de grade. Noaptea membrii familiei dormeau toţi la un loc, ca să se încălzească. Au luptat cu frigul, cu paraziţii, cu foamea. Tatăl Hélènei a murit o jumătate de an mai târziu într-un accident de mină. Mama ei se agăţase totuşi de viaţă chiar şi când, tuşind şi cu febră mare, abia mai putea merge în păduri şi abia ţinea toporul şi ferăstrăul în mâini. Dar murise şi ea cu câteva luni înainte de eliberare. Helena încă îşi mai amintea cum ea şi Luzyna se lipiseră de mama lor pe priciurile lor înguste şi tari, pentru a o încălzi. La un moment dat Luzyna adormise, dar Helena îşi veghease mama, îi urmărise respiraţia precipitată şi îi ascultase ultimele cuvinte: „Ai grijă de Luzyna, Helena! Acum tu trebuie să ai grijă de sora ta. Promite-mi că nu o vei lăsa singură… Luzyna merită ceva mai bun, trebuie să trăiască… micul meu soare, lumina mea…”

Helena promisese şi îşi învinsese vechea durere. Din nou fusese vorba doar despre Luzyna, luminosul, încântătorul înger blond cu ochi ca azurul, preferata întregii familii. Helena nu le putea reproşa părinţilor ei că pe ea o neglijaseră. Dimpotrivă, Maria şi Janek Grabowski le acordaseră ambelor fiice multă atenţie. Interesul Hélènei pentru limbi şi literatură fusese tot atât de susţinut ca bucuria Luzynei pentru muzică şi dans. Helena îşi amintea de multele ore în care studiase cu mama ei engleza şi franceza, sau în care citise cu tatăl ei cărţile preferate. Îşi mai amintea şi cum se lumina chipul tatălui ei atunci când Luzyna apărea brusc ca o zvârlugă, pentru a povesti ori a interpreta ceva. Văzuse şi mândria din privirile mamei când Luzyna ieşise la rampă pentru prima dată, la

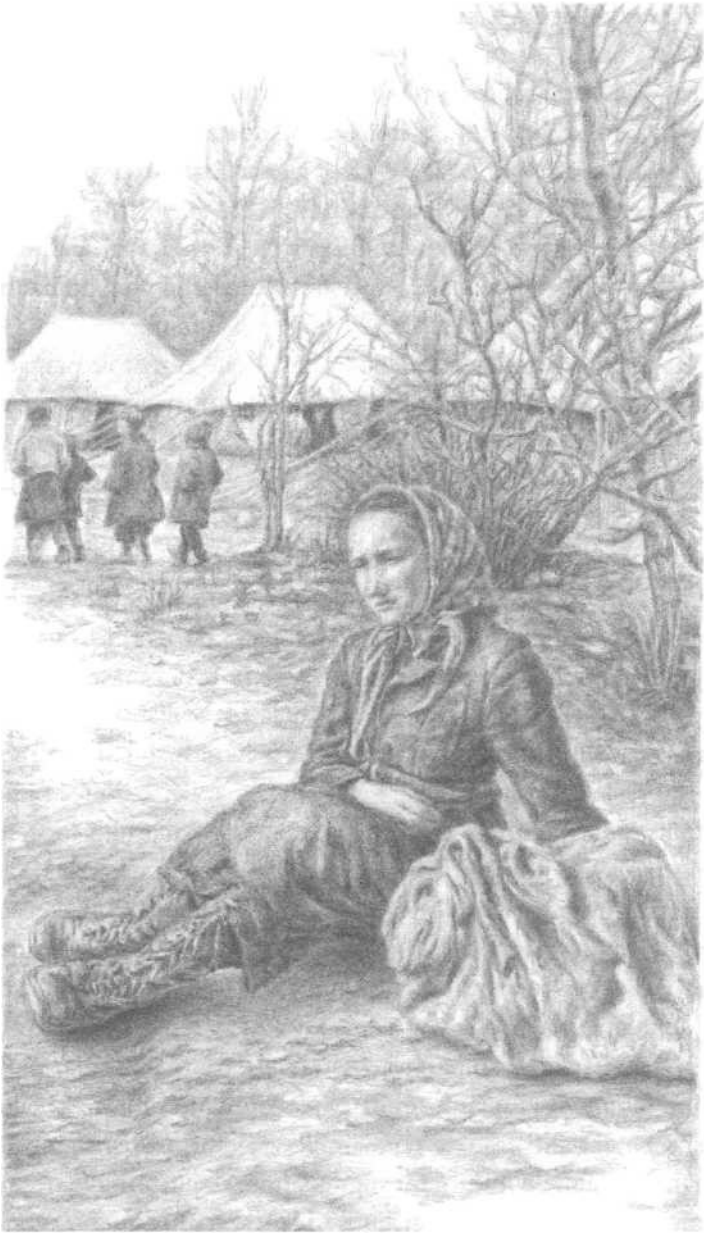

şcoala de muzică – la zece ani era deja o bună pianistă. Toţi îi felicitaseră atunci pe soţii Grabowski, pentru frumoasa şi talentata lor fiică, iar Helena fusese lăsată deoparte.

Pentru ea, părinţii nu primiseră niciodată felicitări. Nu era lipsită de farmec, dar nu sărea în ochi. Helena Grabowski avea păr castaniu, neted, care se şuviţa uşor dacă nu era spălat zilnic. Avea un chip cu trăsături regulate, ochii depărtaţi şi mari, dar de o culoare banală, de porţelan albastru. Spre deosebire de sora ei mai tânără, care îi impresiona pe toţi, ea era cuminte şi supusă.

După moartea mamei, Helena făcuse toate eforturile pentru a-şi ţine făgăduiala. Îşi micşorase tot mai mult propria raţie de mâncare şi muncise din greu pentru a-şi hrăni sora. Dacă nu ar fi fost eliberate, ar fi murit şi ea, fără nicio îndoială. Pentru ele, Persia fusese salvarea, Luzyna vorbea încă cu mare entuziasm despre lagărul de tranzit de pe malul râului Pahlawi. În sfârşit, aveau mâncare suficientă, copiii se jucau în nisipul cald şi puteau să înoate în apa Mării Caspice. Amintirile Hélènei nu erau tot atât de senine. Îi părea rău după ultimele lucruri ale părinţilor, care în urma măsurilor de carantină fuseseră arse pe plajă. Printre acestea se aflaseră fotografii şi scrisori, amintiri de nepreţuit. Helena privise suspinând cum vântul împrăştia cenuşa pe plajă. Pentru Luzyna, Persia putea să fie un paradis, pentru ea însă rămânea o parte a coşmarului început cu deportarea lor din Lemberg.

Acum împingea cu toate puterile căruciorul. Era încă slabă şi lipsită de puteri şi încerca să nu se gândească la viitor. Se spunea că războiul se va încheia curând. Poate vor reuşi să se întoarcă în Polonia, unde să îşi reia viaţa.

În faţa barăcii, oamenii aşteptau masa, cei mai mulţi, răbdători şi indiferenţi. Refugiaţii adulţi păreau îmbătrâniţi şi consumaţi, deşi cei mai mulţi erau de vârstă mijlocie. Cine nu venise în Siberia tânăr şi capabil de muncă nu supravieţuise deportării. Foarte mulţi oameni erau bolnavi când au ajuns în Persia şi mii dintre ei muriseră în spitalele din Pahlawi şi Teheran, în ciuda eforturilor medicilor persani, indieni şi englezi să îi salveze. Helena se gândea că ele trebuiau să îi mulţumească cerului că se salvaseră, însă îi lipsea smerenia necesară să facă asta. Nu putea să

creadă că Dumnezeu chiar le voia binele. În definitiv, El ar fi putut să împiedice deportarea.

Adam începu să împartă mâncarea şi Helena îi spunea fiecăruia o vorbă bună, când îi umplea castronul din tablă ori din aluminiu cu un polonic cu gulaş și paste. Pe la capătul cozii era şi Luzyna. Când îi întinse castronul, sora sa îi surâse irezistibil.

— Ce amabil din partea ta că m-ai ajutat!

Luzyna avea o voce clară, melodioasă.

Helena se încruntă.

— Nu am făcut-o pentru tine, ci pentru oamenii care altfel ar fi trebuit să mai aştepte masa! îi reproşă ea. Unde ai fost, Luzyna? Doar nu la doctor, nu? Toate minciunile şi chiulurile acestea… nu le mai pot suporta! Nu te gândeşti la ce ar fi spus părinţii noştri despre asta? Ştii cât de conştiincioși erau mama şi tata. Le-ar fi fost ruşine de comportamentul tău!

Luzyna ridică din umeri. La ea, până şi acest gest era fermecător, îşi strânsese la ceafa părul ondulat. Hainele ei erau cam vechi şi uzate, dar i se potriveau. Tânăra şi le aranjă puţin şi acestea se aşezară şi mai bine pe ea. Sub rochia de muselină i se profilau formele feminine. Helena constată cu invidie că sânii surorii ei erau mai mari decât ai ei, care avea nouăsprezece ani.

— Mama şi tata sunt morţi, ripostă arogant Luzyna. Nu le mai poate fi ruşine. Şi chiar de ar fi trăit, acum ar fi avut alte treburi.

Helena clătină severă din cap.

— Fără nicio îndoială! Tatăl nostru ar fi lucrat ca stomatolog în lagăr, iar mama ca profesoară. Cu siguranţă că nu ar fi umblat haimana şi…

— Nu s-ar fi bucurat de viaţă? întrebă Luzyna ţâfnoasă. Ce este atât de rău în asta? Până acum am avut destul parte de muncă şi de foame. Atunci de ce nu am trăi simplu de azi pe mâine?

— Şi mai târziu? Nu vom rămâne veşnic aici, în lagăr, nu ţi se va servi veşnic masa. Mai târziu…

— Mai târziu poate că vom fi cu toţii morţi! spuse încăpăţânată Luzyna, apoi apucă polonicul, îşi puse mâncare în castron şi se întoarse să plece. Este încă război şi nu se ştie cum se va termina. Soldaţii spun că americanii lucrează la o armă cu care pot preface în cenuşă întreaga lume. Iar germanii fac acelaşi lucru. Când o vor realiza… Puff!

Luzyna făcu un gest semnificativ cu mâna înainte de a pleca, probabil, din nou în direcţia remizei ori spre baraca lui Kaspar, pentru a mânca împreună cu tânărul.

Helena privi tristă în urma ei. Nu putea să o contrazică din toată inima şi Luzyna nu era singura care avea o asemenea atitudine. În lagăr, foarte puţini îşi făceau planuri de viitor.

CAPITOLUL 2

După ce toată lumea şi-a primit mâncarea, Helena şi Adam au dus căruciorul la bucătărie, unde au ajutat la spălatul vaselor şi la curăţenie. Luzyna, care ar fi trebuit să se ocupe de toate acestea, nu se arătă.

— Face pe supărata, comentă Adam când Helena i se plânse de acest lucru. O şterge înainte de munca de dimineaţă şi revine la prânz, ca să primească raţiile suplimentare.

Cei de la bucătărie luau masa după ce terminau toată treaba. Bucătarii şi ajutoarele mâncau împreună în cort şi primeau de cele mai multe ori şi ceva deosebit. Astăzi aveau fructe şi desert.

— Face des asta? întrebă resemnată Helena.

Adam confirmă.

— Munca de aici nu îi place deloc, îi luă el apărarea. Ea este… oricum nu este o fată de bucătărie. Spune că vrea să se facă pianistă… Şi va ajunge precis, la cât de drăguţă este.

— Nici eu nu sunt o fată de bucătărie! interveni Sonia, o tânără care o ajuta pe bucătăreasă. Voiam să devin doctoriţă. Acum nu mai este posibil. Chiar dacă la douăzeci de ani mai pot studia. De fapt, nici nu am

renunţat. Dar pentru o carieră de pianistă lucrurile nu cred că sunt roz. Pentru asta trebuie să începi devreme şi să exersezi, să exersezi, să exersezi… Zilnic, ore întregi. Pe draga de Luzyna nu o văd capabilă de un asemenea zel.

— Înainte exersa foarte mult, zise Helena, necăjindu-se imediat pe ea însăşi că îşi apăra sora.

De fapt, nu putea decât să fie de acord cu femeia. Poate că Luzyna visa să devină o pianistă de mare virtuozitate, dar cu siguranţă că nu îi era gândul la un studiu intensiv.

— Pur şi simplu a fost exclusă.

Ceilalţi râseră.

— Scumpo, toţi am fost excluşi! spuse bucătăreasa. Şi pentru cei mai mulţi dintre noi începutul va fi mai dificil decât pentru voi, cei tineri. Voi aveţi alte posibilităţi. Când se va termina războiul, veţi putea deveni ceea ce…

Helena ridică din sprâncene.

— Aici? întrebă ea cu amărăciune. În Persia? Unde nici măcar limba nu o înţelegem bine? Eu încerc să o învăţ, dar este descurajant de greu. Şi mai încerc să învăţ şi croitoria, deşi nu am niciun pic de talent. Şi mă îndoiesc că voi putea să trăiesc din asta. Iar Luzyna…

Îşi şterse pe ascuns o lacrimă din colţul ochiului. După cum stăteau lucrurile, Luzynei nici nu îi trecea prin cap să o ajute. Ba dimpotrivă, cel puţin în viitorul apropiat va avea mult de tras pentru sora ei.

— Luzyna vrea să se întoarcă în Polonia, interveni Adam, care se părea că o cunoştea pe fată cel mai bine. Şi adăugă: Imediat ce se va încheia războiul.

— Da, pentru că îşi imaginează că acolo va fi la fel ca înainte, confirmă Helena. Dar din ce se aude, toată Europa este distrusă. Şi chiar dacă ar mai exista, casa noastră este locuită acum de ruşi. Eu nu cred că i-am putea da afară

aşa simplu.

— Dacă aş fi tânără, aş pleca în Noua Zeelandă, zise Sonia, care visa să studieze medicina.

Vocea îi era plină de melancolie.

— Unde? întrebară Helena şi Adam în acelaşi timp, dar dacă tonul îl trăda pe tânăr că nu mai auzise de această ţară, în vocea Hélènei se simţea o nelinişte.

Noua Zeelandă? Până atunci nu auzise numele ţării insulare din Polinezia menţionat în legătură cu războiul şi cu refugiaţii.

— Noua Zeelandă. Este un fel de colonie englezească, le explică Sonia. Se află pe undeva pe lângă Australia. Este foarte, foarte departe. Iar oamenii care locuiesc acolo vor să accepte refugiaţi polonezi. Sora mea mai mică este la Isfahan, într-un cămin pentru orfani. Mi-a scris despre asta.

Guvernul polonez din exil organizase la Isfahan un orfelinat bine dotat, pentru copiii deportaţilor decedaţi. Avea şcoli serioase şi cea mai bună îngrijire. La sosirea în Persia, Helena fusese prea mare pentru a fi admisă acolo, iar Luzyna nu voise să se ducă singură.

— Există desigur o limită de vârstă, continuă Sonia. Dar voi doi, arătă ea spre Adam şi spre Helena, voi veţi fi acceptaţi cu siguranţă. Şi Luzyna. Interesaţi-vă.

În drum spre baraca ei, Helena fremăta. Noua Zeelandă… Spre deosebire de Sonia şi de Adam, ei numele acestei ţări îi amintea de pacheţelele pline de promisiuni, cu mărci poştale multicolore, şi de scrisorile în limba engleză pe care mama ei le traducea împreună cu ea. Un prieten al tatălui, un stomatolog german, se refugiase în Noua Zeelandă imediat ce Hitler preluase puterea. Ca evreu, nu crezuse că mai avea vreun viitor în Germania şi nu se înşelase. În anii de pribegie le împărtăşise prietenilor din Europa întâmplările prin care trecuse în noua lume. Familia Grabowski citea cu emoţie scrisorile lui şi, mai ales după izbucnirea războiului, când aprovizionarea cu alimente se înrăutăţise, aştepta cu

nerăbdare pachetele de la el, cu conserve, carne şi peşte uscat, precum şi cu dulciuri pentru copii. Mama Hélènei insistase ca fetele să îi mulţumească personal, o ocazie bună de a-şi exersa engleza. Helena îşi mai amintea şi adresa stomatologului: Elizabeth Street, Wellington. Wellington, scria Werner Neumann, era capitala noii lui patrii şi se deosebea mult mai puţin de Lemberg sau de Düsseldorf decât Teheranul. El le scria despre spectacole de teatru şi de operă, despre magazine universale şi despre noua clădire a parlamentului.

Legătura se întrerupsese când familia Grabowski fusese deportată, dar în Persia, unde refugiaţii care cunoşteau limba engleză ascultau posturi engleze de radio, Helena mai auzise despre această ţ ară. Ştia că Noua Zeelandă trimisese trupe în Europa, în război, şi că acolo nu căzuse nicio bombă. Totul părea paşnic. Când Helena se gândea la Noua Zeelandă, vedea în faţa ochilor turme de oi pe pajişti verzi, case colorate din lemn şi oameni prietenoşi. Nenea Werner, cum îi spuneau ei, şi familia lui se acomodaseră repede acolo. Trebuiseră să înveţe limba engleză, dar Helena vorbea bine această limbă. În Noua Zeelandă i-ar fi mult mai simplu decât în Persia să îşi facă un rost ori chiar să urmeze cursurile unei universităţi.

Inima Hélènei începu să bată mai repede la gândul de a-i vizita măcar o dată pe soţii Neumann, dacă va reuşi să obţină pentru ea şi Luzyna locuri pe un vas cu refugiaţi. Se hotărî ca în ziua următoare să se intereseze la conducerea lagărului, imediat după ce va vorbi cu Luzyna despre asta.

Helena se pregătise de luptă, dar a fost plăcut surprinsă să vadă că însăşi Luzyna a abordat tema.

— Eu şi Kaspar mergem în Noua Zeelandă! îi declară ea seara surorii sale, când se pregăteau de culcare. Kaspar va deschide un atelier de reparat automobile. Nu au cum să fie prea multe pe acolo, unde sunt doar oi şi vaci. Aşa scria şi unchiul Werner.

Helena se încruntă. Nu putea crede că o ţară atât de

întinsă şi de modernă ca Noua Zeelandă nu era încă motorizată. În plus, Kaspar, care ajuta la întreţinerea parcului auto al lagărului doar de câteva luni, nu i se părea mecanicul auto pe care acea ţară îl aştepta. Dar îi era indiferent. Important era faptul că Luzyna era de acord să emigreze.

— Te-ai gândit cum vei face? o întrebă precaută Helena.

Luzyna dădu hotărâtă din cap:

— Sigur. Noua Zeelandă vrea să primească şapte sute de copii şi tineri, aşa a auzit Kaspar. Trebuie să fie orfani, aceasta este singura condiţie. Cei mai mulţi vor pleca de la căminul pentru orfani din Isfahan, dar putem merge şi noi. La doamna doctor Virchow. Trebuie doar să ne prezentăm acolo, pentru că ea face lista.

Doamna doctor Virchow, angajată de guvernul polonez din exil, avea grijă de copiii şi tinerii din lagăre. Organiza activitatea sanitară, şcolară şi se ocupa de cursurile de instruire. Helena avusese de mai multe ori de-a face cu ea, printre altele la înscrierea la cursul de croitorie şi de limba persană. Tânăra candidase şi pentru un post de profesoară de engleză, dar din cauza vârstei nu fusese angajată. Doamna doctor Virchow o sfătuise prieteneşte ca mai întâi să se refacă după călătoria grea şi după exilul din Siberia. Peste un an vor mai sta de vorbă.

În orice caz, Helena nu se temea de doctoriţă, cu toate că nu putea crede că era suficient „să te prezinţi” pentru a obţine un loc pe lista refugiaţilor care plecau în Polinezia. Fără îndoială că li se va face şi un examen medical şi probabil că erau importante şi cunoştinţele de limba engleză. Totuşi, Helena era optimistă în privinţa ei şi a Luzynei. Sora ei mai mică nu vorbea engleza la fel de bine ca ea, dar vorbea mai bine decât cei mai mulţi din lagăr. Iar sănătoase erau amândouă, acest lucru le fusese confirmat în repetate rânduri.

— Ai ceva împotrivă să vin şi eu? o întrebă Helena pe Luzyna, după ce aceasta mai visă un timp la viitorul roz al

ei şi al lui Kaspar la celălalt capăt al lumii.

Luzyna zâmbi, se aplecă deasupra ei şi o îmbrăţişă.

— Fără tine nu plec nicăieri de aici!

Cuvintele acestea îi încălziră Hélènei sufletul, chiar dacă nu ştia dacă Luzyna fusese sinceră cu ea.

În dimineaţa următoare, surorile se întâlniră cu Kaspar în faţa biroului conducerii lagărului. Cu ocazia aceasta Luzyna chiulise iarăşi de la munca la bucătărie, însă acum cu aprobarea Hélènei. Nici Kaspar nu lipsea nemotivat, căci îi ceruse şefului parcului auto o învoire de o oră. Tânărul, cam bleg, cu păr castaniu, o întâmpină pe Luzyna de parcă nu ar mai fi văzut-o de luni întregi. Helena se simţea penibil că aceştia se îmbrăţişau şi se sărutau. Puţinii tineri care aşteptau şi ei să discute cu doamna dr. Virchow nu îi băgau însă în seamă. Păreau preocupaţi de propriile probleme. Helena observă că erau trei băieţi şi două fete, între paisprezece şi şaisprezece ani. Fetele îşi ţineau de mână surioarele mai mici, care se uitau cu ochii mari la Luzyna şi la Kaspar. Una dintre micuţe chicoti.

— Ce este? li se adresă Kaspar.

Deseori, acesta era morocănos, după cum Helena constatase pe propria piele. Doar cu Luzyna se comporta altfel.

Micuţa coborî speriată privirea. Sora ei mai mare vru să spună ceva, dar chiar în acel moment fu chemată în biroul doamnei Virchow şi le trase după ea şi pe cele mici. Ieşiră după zece minute şi imediat fu invitată înăuntru Luzyna, care intră degajată şi ieşi după scurt timp.

— A vrut să afle dacă am auzit ceva despre Noua Zeelandă şi cum îmi închipui eu că este această ţară. Şi dacă urmez cursul de engleză. I-am spus că vorbesc deja engleza şi că avem rude în Noua Zeelandă. La auzul minciunii, Helena trase adânc aer în piept, dar trebuia să recunoască faptul că menţionarea familiei Neumann le mărea, cu siguranţă, şansele. Luzyna continuă: Hm… şi pe urmă m-a întrebat dacă într-adevăr părinţii mei au murit,

adică dacă ştim asta sigur. Dacă părinţii sunt daţi dispăruţi, ei nu vor să trimită copiii atât de departe. Şi la noi nu mai există nicio îndoială.

După doi băieţi îi veni şi Hélènei rândul să intre în biroul doctoriţei. Aceasta îi zâmbi prieteneşte.

— Cred că deja ne cunoaştem, nu? Tu urmezi diverse cursuri şi… nu cumva vorbeşti curent engleza?

Helena confirmă.

— Mama era profesoară de engleză, zise ea. Cu siguranţă că sora mea deja v-a spus asta. Luzyna Grabowski. Tocmai a fost la dumneavoastră.

Doamna dr. Virchow aruncă o privire prin dosare.

— Ah, da, micuţa blondă… Nu ştiam că este sora ta, numele Grabowki este comun. Luzyna mi-a făcut o impresie foarte bună. Iar tu, fireşte, că te încadrezi pentru emigrare. Mă tem doar… mă tem că pentru tine nu o putem organiza.

Helena avu senzaţia că, fără să îşi dea seama, fusese lovită de un nor şi acum cădea într-o gaură neagră.

— Dar… de ce nu? abia silabisi ea. Eu… mă gândesc că sunt şapte sute de locuri.

Doamna dr. Virchow confirmă.

— Pentru copii şi tineri între şase şi şaisprezece ani. Sora ta se încadrează, Helena. Dacă ai fi fost de şaptesprezece ani… Aş fi încercat să pun o vorbă bună pentru tine. Ca să nu fiţi despărţite, ca surori. Dar ai nouăsprezece. Îmi pare rău, Helena.

Helena îşi muşcă buzele.

— Dar Luzyna… pe ea o veţi lua? întrebă ea cu o voce gâtuită.

— Pe sora ta aş lua-o cu plăcere. Mie mi se pare foarte dotată şi ar fi o şansă bună pentru ea. Fireşte că şi ea trebuie să fie de acord, noi nu silim pe nimeni să plece. Dacă îi vrei binele, sfătuieşte-o şi tu. Pe aceşti copii, Helena, îi aşteaptă acolo o cu totul altă viaţă. Doamna dr. Virchow se jucă cu stiloul ei, apoi adăugă: Aproape că o invidiez. Va scăpa de război şi de vremurile grele care ne

aşteaptă după încheierea războiului. Va trebui să reconstruim Europa din temelii şi mă tem că Rusia şi puterile occidentale o vor împărţi între ele. Dacă se vor certa din cauza asta, va izbucni imediat un alt război. Dimpotrivă, în Noua Zeelandă nu există distrugeri, nu există pericole, iar tinerele fete au posibilităţi fantastice. Acolo, universităţile le-au fost totdeauna deschise femeilor. De cincizeci de ani au drept de vot. Desigur, nu este paradisul, Helena, dar este cel mai bun lucru ce i se poate întâmpla surorii tale.

Helena înghiţi în sec. Parcă auzea vocea mamei ei: Luzyna merită ceva mai bun… Se pare că acum visurile Mariei privind fata ei sunt gata să devină realitate.

— O voi sfătui de bine, zise Helena sec. Multe mulţumiri, doamnă doctor. Ah, da… va intra la dumneavoastră Kaspar Jabloński, nu îi spuneţi imediat că, având optsprezece ani, nu are nicio şansă să plece în Noua Zeelandă. Lăsaţi-i puţin timp să creadă că vor rămâne împreună. Fiind îndrăgostită, Luzyna va renunţa la orice.

Luzyna a aflat că Helena a fost respinsă abia când acest lucru nu a mai putut fi ţinut secret. Până atunci, Helena şi-a ascuns necazul. Plângea pe prici când rămânea singură, când Luzyna dormea sau în timp ce cosea, îmbibând cu lacrimi materialul. Oricum, îşi spunea ea cu amărăciune, în viitor se va întreţine din croitorie doar pe ea. Va scăpa de răspunderea pe care şi-o asumase pentru Luzyna. Helena se simţea vinovată pentru că din acest punct de vedere era o uşurare.

Lista cu copiii şi tinerii selectaţi a fost afişată în cele din urmă şi cu toate că Helena sperase în sinea ei la o minune, nu erau trecute pe ea numele ei şi al lui Kaspar. Doar Luzyna făcea parte dintre cei cincisprezece orfani din lagărul de la Teheran care urmau să plece peste zece zile. Reacţia fetei a fost cea la care Helena se aştepta.

— Recunoaşte că tu ştiai! i-a strigat aceasta când Helena nu reuşi să se arate foarte surprinsă de respingerea ei. Tu ai ştiut că nu îl vor lua pe Kaspar, dar

nu ai spus nimic, pentru că vrei să scapi de mine!

Faptul că nici sora ei mai mare nu se afla pe listă părea să nu o deranjeze pe Luzyna, în ciuda tuturor jurămintelor anterioare. Helena se simţea rănită, dar nu lăsa să se vadă. În loc de furie, trebuia să dea dovadă de diplomaţie. O va linişti pe Luzyna şi o va opri să alerge la conducerea lagărului pentru a contramanda plecarea. Ar fi însemnat să o lipsească de orice speranţă de a se revedea cu Kaspar.

— Da, am ştiut, recunoscu Helena. Restricţia privind vârsta este valabilă doar pentru această călătorie, nu pentru emigrare. Kaspar şi cu mine vom veni mai târziu. Doamna doctor Virchow ne-a încurajat categoric.

După discuţia din biroul doctoriţei, Kaspar ieşise optimist. Ea îl asigurase că în Noua Zeelandă existau şanse bune pentru emigranţii tineri cu iniţiativă. În orice caz, ţara le era deschisă, fie că făceau sau nu parte dintre tinerii care plecau acum.

— Şi aşa cum am înţeles de la doamna Virchow, continuă Helena, voi nu v-aţi putea duce la îndeplinire planurile imediat chiar dacă Kaspar ar fi plecat acum. Nu veţi fi debarcaţi în portul Wellington, ci veţi trăi mai întâi într-un lagăr de tranzit şi veţi merge la şcoală.

— Nu vreau nicio şcoală! se înfierbântă Luzyna. Şi nici Kaspar!

Helena o îndemnă să fie răbdătoare şi clătină aprobator din cap.

— Tocmai! Nici nu ar putea să îşi deschidă imediat un atelier auto. Şi nici nu vă puteţi căsători imediat. Eşti prea mică pentru asta.

— La şaisprezece ani te poţi căsători! argumentă hotărâtă Luzyna.

Ea auzise că, în Persia, unele fete se măritau din copilărie.

— Nu şi în Noua Zeelandă! Helena se interesase, apelând la ajutorul prietenesc al doamnei dr. Virchow, şi continuă: Acolo te poţi căsători de la şaptesprezece ani,

dar numai cu consimţământul celor îndreptăţiţi să ţi-l dea. Cum ar fi cineva din conducerea lagărului din Pahiatua ori cum i-o fi zicând acelui loc. Dar pe care nu ţi-l va da. Tu nu vii în Noua Zeelandă ca mireasă, ci în cadrul unui program pentru orfanii de război. Noul tău tutore nu te cunoaşte şi nu îl cunoaşte nici pe Kaspar. Pentru nimic în lume nu şi-ar da consimţământul pentru căsătorie. Vezi tu, Luzyna, nu merge aşa cum vă imaginaţi voi. Tu pleci acum înaintea lui Kaspar. Curând va veni şi el, îşi va face, fără familie, o situaţie, ceea ce este mult mai simplu. Apoi te ia din Pahiatua.

Luzyna se smiorcăi.

— Dar trebuie să îmi promită asta! suspină ea mai îmblânzită.

Helena o luă în braţe.

— Sigur va face asta, o asigură ea. Dacă te iubeşte cu adevărat.

— Fireşte că mă iubeşte! Acum Luzyna era necăjită că nu era luată în serios. Vei vedea, Kaspar va ajunge acolo mai repede decât mine!

Helena dădu din cap, încercând să nu pară neîncrezătoare. Probabil că Kaspar chiar îi va face Luzynei această promisiune. Dar ea era convinsă că până acum tânărul nici nu ştiuse unde era Noua Zeelandă. El nu cunoştea nici măcar un cuvânt în engleză şi nu avea niciun fel de economii. Kaspar nu va ajunge niciodată în Noua Zeelandă fără programul pentru orfanii de război. Ea trebuia însă să aibă grijă ca nici el şi nici Luzyna să nu devină conştienţi de acest lucru în următoarele zece zile.

CAPITOLUL 3

În ultimele zile de dinaintea plecării, Helena nici nu ştia unde îi mai era capul, în timp ce Luzyna era atât de degajată, de parcă urma să meargă până la Teheran. Nu începuse să îşi pregătească bagajul şi să îşi rezolve problemele, şi râdea când Helena o îmboldea.

— Helena, nu am decât două rochii şi două seturi de lenjerie. Plus un prosop, un săpun, periuţa şi praful pentru

curăţat dinţii, precum şi o pătură din lână. Le-aş putea împacheta în cinci minute!

— Poate este bine să iei una dintre rochiile mele, îi propuse Helena. Cea de culoare roşu-închis este mai puţin uzată decât cea azurie a ta.

Luzyna îşi dădu ochii peste cap:

— Dar este rochia ta de duminică. Nu mi-o poţi da. Probabil că în noul lagăr vom primi haine noi.

— Eu nu am nevoie de rochie de duminică! susţinu Helena. Însă tu trebuie să fii bine îmbrăcată şi în timpul călătoriei. Vom încerca să dăm ceva în schimbul unui şal pentru umeri, ca să nu îţi fie frig. Vei călători mai mult pe mare, şi îţi aminteşti cât a fost de frig pe vasul cu care am ajuns de la Krasnovodsk la Pahlawi.

Traversarea Mării Caspice fusese un coşmar.

— Atunci veneam din Siberia, râse Luzyna. Acum, dimpotrivă, mergem spre sud, dacă am înţeles bine de la doamna dr. Virchow.

Harnica doctoriţă invita în fiecare seară tinerii selectaţi pentru emigrare să le vorbească despre viitoarea lor ţară-gazdă, într-o sală de clasă a şcolii din lagăr, unde le arăta şi fotografii. Luzyna nu era prea interesată. Helena nu ştia dacă ea mergea în fiecare seară la aceste cursuri şi doctoriţa nu i-ar fi permis să îşi aducă de fiecare dată atât prietenul, cât şi sora. Kaspar Jabloński mergea însă cu plăcere, deşi Helena era nemulţumită că pe acesta îl interesa mai ales diaproiectorul cu ajutorul căruia fotografiile color erau proiectate pe un perete. Kaspar era entuziasmat de această mică minune şi s-a făcut chiar de-a doua zi iubit, doamna doctor lăsându-l să manipuleze aparatul.

Ceea ce povestea doctoriţa despre imagini părea să nu îl intereseze. Din fericire, poate, se gândea Helena.

Probabil tânărul descoperise cât de departe era Noua Zeelandă şi cât de dificilă era călătoria. În orice caz, nu se putea urca pur şi simplu pe un vas şi coborî la Wellington. Până în India, grupul era transportat pe uscat. Cu cât auzea mai multe despre călătorie, speranţele Hélènei de a o urma cândva pe Luzyna se micşorau. Străbăteau mai multe ţări, iar transportul cu autobuzul şi cu trenul costa o avere. În plus, scepticismul Hélènei creştea cu fiecare oră în care asculta prelegerile doctoriţei Virchow şi cu fiecare diapozitiv pe care Kaspar îl proiecta pe perete cu noua lui jucărie preferată. Helena privea uimită minunile naturale din noua patrie a Luzynei, pădurile de ferigi, vulcanii şi izvoarele fierbinţi, munţii acoperiţi de zăpadă şi crângurile de palmieri, pâraiele şi lacurile bogate în peşte şi terenurile nesfârşite ale fermelor.

Oraşe nedistruse, curate şi plăcute, în care tinerii emigranţi aveau posibilitatea ca mai întâi să lucreze în fabrici, pentru a strânge bani, şi pe urmă să urmeze o şcoală bună ori cursurile unei universităţi de excepţie.

Hélènei îi venea să se piardă în visele despre toate acestea, dar se străduia să fie realistă. O convinse pe Luzyna să îi probeze hainele şi încercă, printr-o cusătură decorativă ori printr-o pensă, să le facă mai atractive. Cu remuşcări, sustrase din croitorie nişte material şi îl schimbă pe un şal care să îi ţină de cald Luzynei şi, în plus, să se potrivească peste rochia ei de culoare roşu-închis, pe care i-o dărui. Totdeauna când erau doar ele vorbea cu Luzyna în engleză şi se îngrozea cât de mult uitase sora ei mai mică în Siberia. Încerca să îi reîmprospăteze Luzynei cunoştinţele de limbă şi o obligă să memoreze adresa familiei Neumann. Era sigură că numele oraşului şi al străzii erau corecte, dar numărul de la casă nu şi-l mai amintea. Se hotărî totuşi să îi scrie prietenului tatălui ei. Îi povesti prin ce trecuse familia şi îl rugă să se intereseze în Pahiatua de Luzyna şi să aibă grijă de ea. Visa cu ochii deschişi că familia Neumann, mişcată de soarta familiei Grabowski, îi va trimite negreşit bani pentru a reuni cele

două surori.

Pe lângă pregătirile pentru călătorie, Helena şi ceilalţi emigranţi erau interesaţi de situaţia din îndepărtata Europă. Aliaţii tocmai spărseseră frontul german din vest şi sperau să înainteze acum rapid prin nordul Franţei. Ţelul era să ajungă la Paris şi în final la Berlin. Înfrângerea germanilor era doar o chestiune de timp.

Şi sosi şi ziua plecării. Tinerii emigranţi fuseseră anunţaţi ca la ora zece dimineaţa să se strângă pe terenul pentru exerciţii din mijlocul lagărului. Un autocamion urma să îi ducă la Isfahan. Vor dormi o noapte la căminul pentru orfani, de unde vor pleca mai departe în ziua următoare: mai întâi cu autocamionul, apoi cu trenul, şi de la Bombay cu vaporul până la Wellington.

La ora nouă şi jumătate Helena duse lucrurile Luzynei la locul stabilit, în timp ce sora ei rămase să se despartă de Kaspar. Locul se umplea. Ceilalţi copii şi tineri erau foarte încordaţi şi, ca şi Helena, veniseră prea devreme. Soarele se înălţa deasupra munţilor Elburz, era cald şi aşteptarea nu părea grea. Copiii se jucau, tinerii pălăvrăgeau atenţi ca fraţii ori surorile mai mici să nu se piardă. Doar Helena stătea ca pe jăratic. Pentru Dumnezeu, unde era Luzyna? Helena privea mereu ceasul cel mare de pe clădirea principală a lagărului şi se silea să pară liniştită. Era încă devreme. Luzyna mai avea timp douăzeci şi cinci de minute. Pe urmă douăzeci, cincisprezece… La ora zece fără cinci minute toţi copiii şi tinerii se strânseseră, iar o femeie tânără bifa pe o listă numele acestora. La ora zece apăru autocamionul.

Helena gândea febril. Probabil că Luzyna şi Kaspar se sărutau şi se îmbrăţişau şi pentru a suta oară se asigurau că se despărţeau temporar. Luzyna trebuie să fi uitat cât era de târziu sau se baza pe faptul că Helena va veni să o ia la timp. Exact asta ar trebui să facă acum. Se gândi că cei doi se întâlneau în spatele remizei, unde se puteau feri de privirile curioase. Dar ca să ajungă acolo şi

să se întoarcă va avea nevoie de cinci minute, dacă nu de zece, iar tânăra cu lista tocmai striga numele Luzynei, în timp ce tinerii se urcau în camion. Helena se duse să îl roage pe şofer să o aştepte şi pe Luzyna.

Apucă bocceaua surorii ei şi se îndreptă către maşină. Inima îi bătea cu putere. O iubea pe Luzyna, dar ura să se scuze mereu în locul ei, să ceară mereu excepţii pentru aceasta şi să născocească minciuni pentru a-i justifica greşelile.

Apoi indignarea se transformă brusc în furie. Suferea atât de mult că trebuia să se retragă permanent, să se sacrifice pentru o fată care nu ştia să aprecieze nimic din toate acestea! Luzyna se purta ca şi cum i se cuvenea tot ce făcea Helena pentru ea şi cu siguranţă că nu îi va mulţumi că îi oferise această şansă unică pe care acum era pe punctul să o piardă! Ba dimpotrivă. Parcă o şi vedea zicând îmbufnată: „Vin imediat, nu fi aşa de…” O va urma în silă, după care va afişa un zâmbet de scuză, fără să zică nimic femeii din conducerea lagărului ori şoferului.

Helena strânse din dinţi. Ajunsese la autocamion. Femeia cea tânără îi aruncă o privire rapidă.

— Grabowski Luzyna? întrebă ea şi ridică creionul pentru a o bifa pe listă.

Helena deschise gura căutându-şi cuvintele ca să explice situaţia.

— Luzyna Grabowski?

Femeia repetă nerăbdătoare şi îi făcu un semn Hélènei să urce odată în camion.

Helena înghiţi în sec. Gândurile o gâtuiau.

— Da, zise ea răguşit, auzindu-şi în urechi bătăile inimii. Da!

Helena urcă în autocamion ca în transă. Un tânăr îi întinse mâna şi o ajută. Se părea că nimeni nu avea obiecţii. Helena nu putea să creadă că niciunul dintre aceşti tineri nu o cunoştea pe Luzyna, dar probabil că nu auziseră când aceasta fusese strigată. Sau pur şi simplu nu îi interesase niciodată numele drăguţei lui Kaspar

Jabloński. Fără îndoială că era în avantajul Hélènei faptul că sora ei nu urma nici cursurile şcolii şi nici alte cursuri.

O fată îi zâmbi Hélènei. Se mai văzuseră odată pe coridorul unde se afla biroul doamnei doctor Virchow, dar nu făcuseră cunoştinţă. Iar ceilalţi din camion nu o ştiau pe Helena după nume. Printre ei nu erau nici colegi de la cursul de croitorie, nici de la cel de persană.

— Eu sunt Natalia, spuse fata.

Helena îşi drese glasul:

— Lu… Luzyna.

Când şoferul porni motorul, camionul greu vibră. Helena privi locul de aşteptare. Inima îi bătea cu putere. Dacă Luzyna apărea acum, ea mai putea face ceva.

Dar Luzyna nu apăru. Nici când maşina se puse în mişcare şi când copiii şi tinerii începură să facă semn cu mâna celor rămaşi, Helena nu îşi văzu sora nicăieri. Când camionul dădu să iasă în şosea trecând pe lângă remiză, Luzyna şi Kaspar se iviră. După cât se părea abia acum băgaseră de seamă că ceasul bătuse de mult ora zece.

Luzyna se uită îngrozită la camion şi făcea agitată semne. Kaspar încerca şi el să oprească maşina. Şoferul interpretă gesturile ca semne de rămas-bun. Claxonă amuzat şi copiii se bucurară.

Strigătele Luzynei ajunseră la grup şi Helena îşi dădu seama că aceasta striga numele ei. Deci o descoperise, văzuse că Helena îi luase locul. Expresia de pe chipul ei era de nedescris. Surprindere, indignare, imposibilitatea de a crede în trădare ori încălcarea promisiunilor.

Pentru o clipă, pe Helena o încercă o bucurie sălbatică. Se simţea răzbunată, simţea o dată şi Luzyna cum era să fii părăsită şi desconsiderată! Dar îi trecu repede şi o cuprinse o disperare cumplită. Ce era pe cale să facă? Doar era responsabilă pentru Luzyna! Era datoria ei să îi suporte toate mofturile, să se sacrifice pentru sora ei care merita ceva mai bun. Nu o putea lăsa aici! Ce ar fi spus mama lor despre asta?

Helena se ridică în picioare, făcu semne, încercă să

ajungă în faţă.

— Opriţi, trebuie să oprim, noi…

— Hei, tu, ai înnebunit? Aşază-te, altfel ai să cazi din maşină!

Natalia o trase cu putere pe locul de lângă ea.

— Nu… eu trebuie să… noi trebuie… sora mea…

Helena lovi cu pumnul în tabla cabinei şoferului. Tânărul persan care conducea autocamionul nu o băgă în seamă.

— Termină, nu mai oprim, spuse un tânăr şi o apucă energic de braţ. Dacă ai uitat ceva, vei spune la Isfahan. Vor fi amabili şi te vor ajuta.

În veselia generală, suspinele neajutorate ale Hélènei trecură neobservate.

În timp ce autocamionul lupta cu drumul plin de curbe şi de praf din munţi, zdrăngănea pe şoselele mai late printre plantaţiile de curmali şi crângurile de măslini, Helena încercă să se mai destindă. Cu siguranţă că lucrurile se puteau îndrepta. După primii kilometri se aştepta ca în orice moment să vadă un automobil apărând în spatele camionului. Era sigură că Luzyna îi va povesti cuiva din conducerea lagărului ce se întâmplase şi că se va organiza urmărirea şi schimbarea surorilor. Şi Kaspar putea să mobilizeze pe cineva, poate că şeful parcului auto chiar îi va da o maşină.

După două ore acest scenariu se dovedi eronat. Autocamionul mergea foarte încet. O maşină normală l-ar fi ajuns de mult. Aşa că Helena se gândi că la Isfahan totul se va clarifica. Conducerea lagărului din Teheran va suna orfelinatul şi Helena va fi trimisă înapoi. Poate că transportul va fi întârziat cu o zi pentru ca Luzyna să îşi redobândească locul. Helena spera, dar avea şi îndoieli. Nu numai că se pusese într-o situaţie imposibilă, dar îi irosise şi Luzynei şansa.

Până seara nu se întâmplă nimic. După lunga călătorie, tinerii ajunseră frânţi de oboseală la Isfahan, dar priveliştea casei pentru orfani le redeşteptă cheful de

viaţă. Era cu adevărat un mic paradis, clădirile pentru dormitoare şi şcoală se aflau în mijlocul unui parc tropical fermecător. Helena se simţea ca în poveştile celor o mie şi una de nopţi. Clădirea era confortabilă şi prietenoasă. Copiii de acolo îi salutară pe nou-veniţi cu un cântec vesel în limba poloneză. Păreau bine hrăniţi şi purtau uniforme şcolare curate.

Pe locul de adunare din faţa şcolii fluturau steagurile polonez şi persan, iar îngrijitorii le urară tinerilor emigranţi bun venit. Şi de data aceasta un tânăr bifa numele pe o listă, fără să reacţioneze în vreun fel când ea se dădu din nou drept Luzyna. Imediat după aceea fu repartizată într-o cameră cu Natalia şi cu surorile ei mai mici. Helena constată cu sufletul greu că Luzyna nu o trădase. Deci ei îi revenea sarcina de a clarifica lucrurile.

Cu toate că îi era foame, nu mâncă mai nimic din gustoasa mâncare servită în sala de mese. Regreta ce făcuse. Oare trebuia să continue? Gândurile care o năpădiseră din timpul călătoriei o asediau din nou. O va ajuta pe Luzyna dacă făcea asta? Transportul era planificat pentru a doua zi. Va fi amânat pentru o fată? Şi Luzyna chiar ar fi vrut asta? Sigur că fusese indignată că Helena o părăsise, dar pe de altă parte nu îşi dorea nimic altceva decât să rămână cu Kaspar.

Helena făcea eforturi să îşi pună ordine în gândurile. Ce voia Luzyna nu avea nicio importanţă, ea trebuia să facă ceea ce era mai bine pentru sora mai mică. Helena îi promisese mamei că va avea grijă de ea. Iar o legătură prea timpurie cu un nătărău precum Kaspar Jabloński nu era lucrul cel mai bun pentru tânără.

Natalia îi spuse ceva. Helena se scuză. Nu o auzise, trebuia să înceapă să se comporte normal, dacă nu voia să fie descoperită. Îi vâjâia capul. Pe de o parte, voia să se predea, pe de altă parte, voia să nu fie descoperită. Pe de o parte erau obligaţiile ei faţă de Luzyna, pe de cealaltă parte era dorinţa irezistibilă de a lăsa totul în urmă. O ţară nouă… o viaţă nouă…

— Aşadar, mă bucur că mergem în Noua Zeelandă! încheie Natalia.

Helena se strădui să zâmbească şi spuse ceea ce credea:

— Şi eu!

CAPITOLUL 4

A doua zi, Helena se simţea încă foarte vinovată, dar nu îi mai era atât de teamă că va fi descoperită. În cursul nopţii sosiseră şi alte autocamioane cu copii şi tineri din împrejurimile Teheranului, care plecaseră după camionul din lagărul Hélènei şi al Luzynei. Dacă Luzyna ar fi făcut scandal, ar fi existat cu siguranţă posibilitatea să fie trimisă cu unul dintre acestea, pentru a o înlocui pe sora ei. Acum însă, Helena era sigură că Luzyna nu o trădase şi posibilitatea de a fi demascată la un control era din ce în ce mai mică. Pentru că în cele douăzeci de autobuze pregătite urcau atât de mulţi copii şi tineri, plus treizeci de îngrijitori, nimeni nu mai compara chipurile lor cu fotografiile din paşapoarte. Sau cel puţin nu o mai făcea serios. Helena îşi putea întrerupe călătoria numai dacă se demasca singură, lucru pe care, cu toate mustrările de conştiinţă, nu îl făcu.

Încercă să îşi alunge gândurile negre şi împreună cu Natalia îşi căută loc în autobuz şi privi curioasă pe fereastră. Mai întâi coloana parcurse valea fluviului Zayandeh Rud, cu un peisaj verde, roditor. La poalele munţilor Zagros se zărea Isfahanul, o aşezare minunată, după cum povesteau copiii din orfelinatul aflat în afara oraşului, care îl vizitaseră frecvent. Helena nu regreta moscheile şi parcurile. Probabil că ar fi găsit Isfahanul tot atât de străin şi neliniştitor ca Teheranul. Ciudate îi păreau şi satele prin care sau pe lângă care trecea convoiul. Aveau casele joase, din chirpici, în jurul cărora umblau liber găini, capre, vaci şi măgari. Bărbaţii purtau pantaloni albi şi cămăşi lungi, precum cele de noapte, şi turbane. Femeile erau complet acoperite, cu haine şi voaluri. Helena bănuia că pe aici nu se schimbaseră prea multe din Evul Mediu.

Firește, Persia era frumoasă, dar nu era lumea ei. Când se gândea la ţărani, îi apăreau în faţa ochilor case cu frontoane, grajduri şi grădini de zarzavat.

Natalia o aprobă dând din cap, când ea îi destăinui aceste lucruri şi îi spuse că familia ei fusese alungată dintr-o asemenea gospodărie poloneză. De mică se ocupase cu îngrijirea animalelor şi spera ca în Noua Zeelandă să găsească adăpost tot la o fermă. Tânăra nu prea vorbea engleza. Tocmai terminase un curs în lagăr şi a fost foarte impresionată când a auzit că Helena vorbea destul de bine această limbă. Insistă ca Helena să exerseze cu ea pe drum şi astfel timpul trecu repede. Toţi copiii erau fericiţi că traseul urma drumuri netede. Călătoria peste munţi din oraşul-port Pahlawi până în Teheran şi Isfahan fusese infernală.

Numai sora mai mică a Nataliei nu se simţea bine. Avea rău de maşină. În plus, locurile în care copiii şi tinerii înnoptau erau modeste şi supraaglomerate. Şi pe măsură ce înaintau spre sud, se făcea tot mai cald. În autobuz, aerul era atât de fierbinte încât abia se putea respira. Nimeni nu se obosea să le spună pasagerilor unde se aflau şi cât mai aveau de mers. Mulţi copii credeau că vor merge cu maşinile până în Noua Zeelandă, în timp ce Helena ştia că de la Bombay vor călători cu vaporul. Doamna doctor Virchow le explicase protejaţilor ei că aveau să treacă prin diverse provincii indiene, iar Helena se întreba dacă la fiecare dintre acestea se efectuau controale la graniţă. De fapt, autobuzele au fost oprite pentru scurt timp doar la intrarea în India britanică şi vameşilor, în mare parte englezi, nici prin cap nu le trecu să deschidă mai mult de şapte sute de paşapoarte. Ei şi-au exprimat doar simpatia faţă de emigranţi, le-au urat mult noroc în Noua Zeelandă, care în fond făcea parte din Commonwealth-ul britanic, şi

au lăsat convoiul să treacă.

Câmpiile roditoare ale Persiei au lăsat locul deşertului. În cele din urmă, călătoria emigranţilor cu autobuzele s-a încheiat într-o staţie de cale ferată prăfuită, dintr-un uriaş oraș controlat de trupele britanice, a cărui denumire a înveselit-o pe Katarina: Karatschi.

— Sună ca *haraşol*

Micuţa râse şi se bucură că poate părăsi autobuzul. În tren nu se simţea atât de rău.

Dimpotrivă, Helena se simţise mai bine în maşină. Compartimentele care le-au fost repartizate în tren erau soioase şi supraaglomerate, aerul mirosea urât şi nici măcar noaptea nu era mai suportabil. Primeau sandvişuri din care picura grăsimea, dormeau pe scaune sau pe podea în compartimente şi pe culoare. Toate acestea îi aminteau Hélènei de înghesuiala de pe vasul cu care călătoriseră de la Krasnovodsk la Pahlawi, doar că atunci îngheţaseră, pe când acum asudau. Aerul din vagoane era îngrozitor. Puţea a corpuri nespălate şi a secreţii umane. Toaletele erau de nefolosit deja după prima zi.

După un timp au ajuns şi la graniţa cu India, unde au trebuit să coboare şi apoi să urce în alt tren. Era noapte şi nici aici nu s-a făcut controlul. Tinerii din lagărul ei au fost în timpul călătoriei preocupaţi de ei înşiși. Niciun copil mic nu călătorea singur, iar cei mai mulţi aveau între treisprezece şi şaisprezece ani. Puţinele excepţii, cum erau surorile mai mici ale Nataliei, se aflau în grija unui membru mai vârstnic al familiei. Pentru această călătorie se aleseseră foarte mulţi copii între şase şi doisprezece ani, care fuseseră încredinţaţi unor îngrijitori. Bărbaţii şi femeile îşi numărau permanent protejaţii şi erau foarte preocupaţi să îi supravegheze.

Când trenul ajunse în sfârşit în gara din Bombay, Helena era prea epuizată pentru a mai nutri sentimente de îngrijorare şi vinovăţie. Şi acest imens oraş făcea parte din Imperiul colonial britanic, autobuzele care îi aşteptau pe copii erau ale militarilor britanici.

Helena şi ceilalţi erau atât de obosiţi şi de copleşiţi de mulţimea noilor impresii, încât nici nu au mai băgat în seamă străzile supraaglomerate, larma, zgomotele şi mirosurile exotice ale oraşului. Doar Natalia admira palmierii şi Katarina arăta impresionată spre carele trase de boi pe străzi. Totul era viu colorat şi în temple se venerau zei ciudaţi. Helena îşi amintea vag de relatările doamnei doctor Virchow. În Persia i se păruse totul foarte atractiv, însă acum nu voia decât să se culce într-un pat. Poate că pe vaporul pentru Noua Zeelandă nu va fi aceeaşi înghesuială.

Avu însă o mare surpriză. Autobuzele nu îi duseră pe tinerii călători în seara aceea direct în port, ci la o cazarmă britanică. Aici avură parte de o supă consistentă, duşuri şi paturi de campanie pe care se puteau întinde. Mulţi copii au făcut-o imediat şi au adormit epuizaţi înainte de a fi chemaţi la masă. Helena şi Natalia s-au străduit totuşi ca mai întâi să se spele temeinic. Când Helena s-a cuibărit într-un târziu sub pătură, se simţea atât de bine cum nu i se mai întâmplase de mult timp. Luzynei, gândi ea înainte de a adormi, nu i-ar fi plăcut călătoria aceasta. Poate că era bine că o scutise de drum. Pentru prima dată de la plecare, Helena dormi fără coşmaruri.

Dimineaţa, Helena se trezi odihnită şi bucuroasă, şi împreună cu ceilalţi dădu gata micul dejun constând din porridge şi ceai. Mai aveau un drum cu autobuzele prin tulburătorul Bombay, după care porneau spre Polinezia. Nici nu visa că trecutul o putea ajunge din urmă.

Totuşi, la chei erau bărbaţii şi femeile cu listele cu nume. Un bărbat încă tânăr, cu păr castaniu şi faţă rotundă, îi păru Hélènei vag cunoscut. Acesta o strigă.

— Luzyna Grabowski?

Tânărul ridică privirea pe deasupra grupului de emigranţi care aşteptau.

— Aici!

Helena răspunse cu hotărâre. Se obişnuise treptat să reacţioneze la numele surorii ei. Ieşi ca de obicei în faţă şi

privi în ochii căprui şi vigilenţi ai bărbatului.

— Tu nu eşti Luzyna! spuse bărbatul.

Helena păli.

— Ba da. Bineînţeles, sigur că eu sunt. Cine altcineva să fiu? Eu… Privirea interlocutorului deveni mai cercetătoare.

— Nu mai spune prostii, tu nu eşti Luzyna. Tu… Da, acum îmi amintesc, tu eşti sora ei! Cloşca aceea care se ţinea tot timpul după ea pe vapor.

— Pe… care vapor?

Helena râse nervos.

Cu coada ochiului privi în stânga, apoi în dreapta. Disputa nu atrăsese încă atenţia nimănui. Natalia era ocupată cu surorile ei. Ceilalţi admirau uriaşul vapor pregătit de îmbarcare. *General Randall* era un transportor american de trupe.

— Pe cargobot, fireşte. Tânărul vorbea cu voce scăzută şi foarte repede, fapt care îi dădu speranţă Hélènei. Poate că nu o va trăda. Ştii bine, de la Krasnovodsk la Pahlawi. Nu îţi aduci aminte de mine? Am fost împreună la Workuta. Dar tu nu aveai ochi decât pentru sora ta. Nu te uitai niciodată în stânga ori în dreapta. Şi acum? Ce-i cu Luzyna? De ce călătoreşti cu documentele ei? A murit?

Helena dădu negativ din cap.

— Nu, este bine. Ea nu voia să plece în Noua Zeelandă, pe când eu mi-am dorit să plec. Eu… sunt prea mare… eu… vă rog… nu vă ştiu numele… vă rog, nu mă trădaţi. Acum ar fi oricum prea târziu pentru Luzyna, eu…

Privirea ei o căuta implorator pe a lui, dar nu descoperi compătimire ori înţelegere, ci doar o pâlpâire triumfătoare.

— Witold, se prezentă bărbatul. Witold Obloński. Fac parte din personalul însoţitor. Sunt profesor. O să vedem pe vapor.

Tonul lui era ameninţător ori conspirativ?

Helena spera.

— Nu mă veţi reclama? şopti ea.

Obloński rânji şi o măsură din cap până în picioare.

— Poţi să îmi spui Witold… *Luzyna*, îi zise ironic. Nu, pentru început nu te voi trăda. În măsura în care te vei arăta un pic recunoscătoare.

Helena se încruntă. Nu pricepea la ce se referea bărbatul.

— Recunoscătoare? Ce înseamnă asta?

— Ei, mai gândeşte-te, Luzy, râse Witold sarcastic. Adevărata Luzyna nu era atât de grea de cap.

Helena înţelese şi îşi muşcă buzele.

— A fost ceva între dumneavoastră şi Luzyna?

Nu se putea aşa ceva. Când călătorise din Siberia în Persia, Luzyna abia împlinise paisprezece ani.

Witold rânji.

— Cum am zis, vom vedea, spuse el, şi şterse numele Luzynei de pe listă. Eu te consider deja… Luzy…

Helena îşi regăsi ritmul respiraţiei abia când urcă pe pasarela ce ducea la vas. Măcar reuşise să urce la bord, deşi teama şi îndoiala o gâtuiau din nou.

În timp ce umbla împreună cu Natalia şi cu copiii pe culoarele punţii cu cabine, în căutarea locurilor, încercă să îşi amintească de Siberia. Era adevărat că rareori le privise chipul celor care lucraseră alături de ea şi de părinţii ei. De ce să o fi făcut? Din cauza frigului, oamenii erau încotoşmănaţi, de nu îi puteai recunoaşte, şi cel puţin deportaţii care aveau familii în lagăr nu erau interesaţi să cunoască alţi oameni. Era suficient de trist să îi vezi pe cei din familie murind.

Totuşi, în cele din urmă îşi aminti de unde îl ştia pe Witold Obloński. Într-adevăr, numele acestuia fusese pronunţat în rarele discuţii dintre deportaţi şi de cele mai multe ori era vorba despre un avertisment. Tânărul nu se dădea în lături de la trădare şi minciună pentru a se face iubit de supraveghetori. De multe ori îi turnase acestora pe cei care se mai abăteau de la regulamentul din lagăr. Un om rău, dezgustător, aflat acum într-o poziţie din care

oricând putea să o dea de gol. Helena tremura doar gândindu-se la ce i-ar putea pretinde. Un lucru era însă sigur: nu putea să refuze.

Vasul *General Randall* s-a dovedit a fi mult mai confortabil decât cel cu care venise din Siberia în Persia. Transportorul american de trupe avea mai multe punţi şi suficiente grupuri sanitare, bucătării şi dormitoare pentru soldaţi. Helena împărţea cabina cu Natalia, cu surorile acesteia şi cu alte două fete. Spaţiul era mic pentru şase persoane, dar fiecare avea un pat îngust, comod, cu aşternut curat. În plus, ziua puteau ieşi pe punte de câte ori aveau chef. Li s-a permis şi să stea la balustradă, ca să arunce o ultimă privire Bombay-ului, ocazie cu care Helena constată cât de mare era oraşul care se întindea peste colinele insulei Salsette. Iniţial, Bombay fusese despărţit de continent printr-o lagună, dar ulterior se construise un dig şi laguna fusese asanată. Salsette oferea acum spaţiu pentru multe milioane de oameni.

Helena îşi blestema soarta. Tocmai aici, unde te puteai pierde atât de uşor, căzuse în braţele unui individ răuvoitor, care îi cunoştea povestea. Amărâtă, se gândi că, dacă Obloński nu ar fi fost repartizat la verificarea listelor, la cât era de mare *General Randall*, probabil că nici nu s-ar fi întâlnit. Dar el nu a întârziat prea mult cu cererea recompensei. Fără îndoială, cunoştea care era împărţirea pe cabine şi a pândit-o pe Helena când, după ce mâncase, ca toţi pasagerii, în propria cabină, ducea vesela la bucătărie. Pentru acea zi, ea se simţise în siguranţă, pentru că era aproape vremea culcării.

Helena tresări când Witold îi tăie calea pe unul dintre culoarele dintre cabine şi bucătărie.

— O noapte bună şi frumoasă, Luzy!

Helena îşi muşcă buzele.

— Ce vrei? întrebă ea sec.

Intenţionase ca tonul să pară cel puţin supărat. De fapt, mai curând trăda teama.

Witold nu îi răspunse, doar rânji şi îi făcu semn să îl

urmeze pe punte, unde la acea oră era liniște. Soldații care își făceau serviciul pe *General Randall* erau la masă, iar copiilor polonezi nu le era permis să iasă din cabine după ce se făcea întuneric.

— O să vezi imediat, draga mea Luzyna, zise Witold cu o voce numai miere și o trase în umbra unei bărci de salvare.

— Helena, îl corectă fata cu vocea sugrumată. Numele meu este Helena. Și… și îmi pare rău… Eu… de fapt nu voiam să mint, eu…

Witold râni din nou.

— Sigur că nu. Ești doar o fată cinstită. Știu asta de la ultima noastră călătorie. Eu nu m-am dat la tine, dar Oleg nu a făcut-o?

Helena se încruntă și își aminti apoi de un băiat slab, plin de coșuri, cu o mutră de nevăstuică, care reușise să se angajeze ca ajutor la bucătărie în timpul croazierei din Siberia în Persia. Acesta se oferise să îi taie o porție mai mare de pâine dacă va fi drăguță cu el. Helena nu îl luase în serios.

— Atunci mica Luzyna a avut mai puține rețineri, susținu Witold.

Helena se uită îngrozită la el.

— Vrei să spui că ai profitat de ea? Tu ai… Luzyna ți-a… ți s-a dat pentru o bucată de pâine?

Witold râse.

— Nu, nu exagera și nu te ambala. Cel puțin dulcea ta surioară nu și-a pierdut fecioria sub mine. Era mică pe atunci. Iar noi, băieții, nu eram chiar în formă după detenția din lagăr. Doar un sărut, un mic joc cu mâini foarte pricepute, pentru asta mica Luzy nu era prea bună.

Acum Helena era și scârbită. Probabil că Luzyna nici nu știuse ce face.

— Asta înseamnă că acum va trebui să te sărut? întrebă ea resemnată.

Witold pufni înveselit.

— Să mă săruți? Nu, Helena, nu scapi de mine atât

de uşor. În definitiv, eşti deja mare, nu? Eşti femeie, nu o fetiţă. Iar eu sunt bărbat.

— Cum de ai primit funcţia asta? întrebă Helena în speranţa de a schimba subiectul. Un tip ca tine… Cum ai ajuns asistent aici?

Witold rânji.

— Sunt profesor, Helena, şoricelule. Am predat la Białystok, la şcoala medie, matematica şi geografia. Abia terminasem studiile când au venit ruşii. Ce păcat… pentru că şi liceul era plin de fete drăguţe, care se arătau recunoscătoare când primeau o notă mai mare la matematică.

— Tu… tu eşti…

Helena vru să îl insulte, dar nu apucă să termine propoziţia.

— Un porc, asta voiai să spui? o ajută Witold râzând. Am mai auzit asta de câteva ori. Voi, fetele, nu sunteţi foarte originale. Dar îţi mulţumesc, o iau drept un compliment. Un mistreţ sălbatic. Cine nu s-ar simţi măgulit? Iar acum grăbeşte-te, Helena, draga mea. Dezbracă-te!

Tonul îi deveni dur.

Helena îl privi disperată.

— Să mă dezbrac? Aici?

Witold confirmă.

— Locul nu mi se pare rău, răspunse el foarte calm. Iar mie îmi place să văd ceea ce primesc. Nu-mi fac nicio plăcere numerele acelea rapide cu rochia ridicată, pe culoarele şcolii. Mie îmi place mai confortabil, este mai drăguţ şi pentru tine. Ne urcăm într-una dintre bărcile de salvare, acolo nu ne vede nimeni. Grăbeşte-te, Helena! Până nu îţi simte lipsa mica ta prietenă şi devine curioasă.

Înlemnită, Helena se lăsă împinsă de Witold într-o barcă. Acesta începu să respire precipitat şi îşi deschise grăbit şliţul pantalonilor, aşa că trebui să se dezbrace mai repede, înainte ca el să o „ajute” smulgându-i hainele. Spera să se mulţumească să o privească în chiloţi şi

ciorapi, dar el insistă să o dezbrace complet. Când Helena îşi trase cămaşa peste cap, din ochi îi curgeau lacrimi. Îi era frică, se simţea murdărită şi totuşi nu se putea elibera de senzaţia că merita ceea ce i se întâmpla. Revăzu în minte ultima privire dezamăgită, înspăimântată a Luzynei şi amintirea aceasta i se păru mai rea decât privirea pofticioasă din ochii sticloşi ai lui Witold, când acesta îi examină corpul gol.

— Puţin cam slabă, constată el, pentru ca apoi să îi ceară să se întindă.

Helena încercă să găsească o poziţie cât de cât comodă între băncile bărcii. Dar nu reuşi, scândurile erau dure şi se lovi la spate când Witold sări pe ea. El nu se dezbrăcase complet, îşi trăsese jos doar pantalonii. Helena îi văzu penisul în lumina lunii, în erecţie, monstruos, un mădular ce tremura respingător. Doar vederea lui îi provocă greaţă, dar imediat uită de scârbă din cauza durerii. Aproape că ţipă când, fără o vorbă, el o penetră, şi îi acoperi gura cu un sărut brutal. Durerea din abdomen era la fel de diabolică precum umilinţa. După un timp Helena simţi ceva umed între picioare. Sângera? Durerea mai cedă abia când Witold ejaculă în ea. Helena luptă din nou cu scârba şi voma când lichidul cald se scurse în ea şi dădu şi pe afară, în timp ce Witold îşi extrăgea mădularul. O durea şi spatele gol, care cu siguranţă se va învineţi. Când după o veşnicie Witold se ridică de pe ea, Helena nici nu mai ştia cum să se mişte. O ardea tot trupul de umilinţă şi tortură.

Witold aruncă o privire spatelui ei plin de julituri în timp ce ea îşi îmbrăca cu greu cămaşa.

— Data viitoare adu-ţi o pătură, zise el.

După care se întoarse, se încheie la pantaloni şi dispăru în întuneric.

CAPITOLUL 5

Călătoria pe mare de la Bombay la Wellington s-a transformat pentru Helena într-un martiriu. În fiecare zi, Witold îşi cerea „recompensa” şi Helena nu găsea niciun pretext să scape. Fireşte că seara încerca să evite spaţiile publice, dar bătea la ochi dacă refuza mereu să ducă vesela la bucătărie. În plus, Witold o acosta şi în timpul zilei şi atunci, la durere şi ruşine, se adăuga teama de a fi văzută. Se părea că pe Witold asta nu îl deranja deloc, el îşi făcea jocul fără nicio jenă. Dacă Helena reuşea să se sustragă o zi, o chema din cabină şi apoi era nevoită să le spună fetelor ce dorise supraveghetorul de la ea. O dată găsea o explicaţie plauzibilă, dar nu putea face mereu uz de ea.

Desigur că existau momente, mai ales ziua, când totul era paşnic, când copiii zburdau pe punte şi Natalia nu se mai sătura să urmărească jocul delfinilor în jurul vasului. Atunci luciditatea lua locul panicii care o cuprindea noaptea. Se întreba dacă ameninţarea reprezentată de Witold chiar era atât de mare încât să merite aceste suferinţe. În fond, erau în drum spre Noua Zeelandă şi o tânără femeie, singură, nu va fi trimisă înapoi. În plus, era vorba despre două declaraţii contrare. Era foarte complicat să verifici ce spunea Witold. Oare chiar s-ar găsi cineva care să încerce să afle dacă o fată se numea Luzyna ori Helena şi dacă avea şaisprezece ani?

Witold râse ironic când ea cuteză să îi spună asta.

— Nu eşti încă în Noua Zeelandă, draga mea Luzy! o ironiză el. Vei intra în această ţară abia la Wellington, după un control mai mult ori mai puţin vigilent al paşapoartelor. Ia gândeşte-te, dulceaţă! Semeni tu atât de mult cu sora ta încât să nu trezeşti bănuieli, când un grănicer se va uita la tine? Şi pe urmă, dragă… Luzy, pe urmă vei ajunge într-o închisoare neozeelandeză. Până la plecarea următorului

vas. Încotro se va îndrepta acest vas? Poate spre China? Atenţie, Helena! Nicio ţară din lumea asta nu îţi va permite să intri cu documente false! Aşa că nu vreau să nu mai aud vreo vorbă! Este târziu! Dezbracă-te!

Helena se supuse şi de data aceasta voinţei lui Witold, care o tratã cu brutalitate şi ea plânse în tăcere, gândindu-se la viitor. Dacă lucrurile stăteau aşa cum spunea Witold, o va batjocori cum voia şi în noul lagărul din Noua Zeelandă. Era la mâna lui. Unica ei şansă era să fugă cât mai repede din lagăr şi să devină independentă în noua patrie.

Fireşte că a doua zi, în lumina strălucitoare a soarelui, şi acest gând se mai îmblânzi. Teoretic, ameninţarea putea continua şi după debarcare, dar practic era posibil ca Witold să aibă necazuri pentru că nu o demascase mai devreme. Autorităţile şi conducerea lagărului o vor lua la întrebări şi Helena va trebui să recunoască înşelăciunea, dacă nu va păstra tăcerea în privinţa şantajului lui Witold, în final, a ajuns la concluzia că va fi în siguranţă după ce va trece de formalităţile de intrare în Noua Zeelandă. Până atunci suporta în tăcere violurile zilnice. Ar fi costat-o prea mult să îl mai enerveze pe Witold.

La 1 noiembrie 1944 *General Randall* a acostat în Wellington. Era o zi senină de primăvară. Helena ştia din scrisorile familiei Neumann că în această parte a lumii anotimpurile erau exact invers; când în Noua Zeelandă era vară, în Polonia domnea iarna. Cu toate acestea, i se păru incredibil, o adevărată minune că dealurile din jurul oraşului erau verzi şi pomii de pe promenadă erau în floare. Wellington, o aşezare mai curând mică pentru capitala unei ţări, încadra semicircular un golf marin. Apa era aici azurie, la fel şi cerul.

— Un port natural, spuse unul dintre matrozii americani cu care Helena îşi exersase engleza în timpul călătoriei.

Şi Hélènei prima impresie i se păru promiţătoare.

Vântul adia uşor, aerul era nepământesc de curat şi în depărtare se puteau vedea munţii. Deşi urma să se supună formalităţilor de intrare, i se păru că toate grijile au dispărut în faţa priveliştii noii patrii. Pe ţărm nu îi aşteptau nişte grăniceri severi. Dimpotrivă. Vasele aflate în port îl salutară pe *General Randall* cu semnale vesele, iar de pe un vapor se auziră strigăte în limba poloneză. Căpitanul vasului polonez *Narvik*, ancorat aici, auzise de sosirea copiilor.

Şi comitetul de primire de pe chei era alcătuit în parte din compatrioţi polonezi. Înconjurat de un grup de elevi neozeelandezi care cântau şi agitau steaguri neozeelandeze şi poloneze, aştepta trimisul polonez Kazimierz Wodzicki cu soţia sa Maria. Însuşi Peter Fraser, prim-ministrul Noii Zeelande, era prezent şi urcă la bord imediat, pentru a le ura bun-venit copiilor. Îi salută în engleză, apoi Wodzicki spuse câteva cuvinte în limba maternă. Soţia sa Maria renunţă la un lung discurs şi îl îmbrăţişă consolator pe primul copil care păşi pe uscat.

— Ştiu că aţi trecut prin momente îngrozitoare, spuse ea, dar aici nu vi se mai poate întâmpla nimic rău. Aceasta este o ţară paşnică, minunată. Veţi vedea că totul va fi bine!

Natalia îi zâmbi Hélènei şi Helena îi întoarse zâmbetul strălucitor. Era aproape fericită când păşi pe pasarela care o ducea spre noua ei viaţă. De-ar fi fost şi Luzyna cu ea… Sentimentul de vinovăţie îi întunecă din nou bucuria că reuşise să ajungă aici.

Desigur că nimeni nu se gândea la controlul paşapoartelor. Au fost scoase iarăşi listele, dar de data aceasta, pentru grupul Hélènei era repartizată o tânără femeie. Nu făcea parte dintre însoţitorii polonezi, era neozeelandeză şi vorbea în engleză. Hélènei i se păru simpatică. Era scundă şi delicată şi avea un nas pistruiat, mic şi obraznic. Părul ei roşu îi cădea pe spate într-o cascadă de bucle. îl purta strâns lejer la ceafa şi acoperit cu un fel de şapcă, o mică beretă care părea că dansează

pe buclele acesteia şi se asorta cu rochia ei în stil marinăresc.

— Eu sunt Miranda, se prezentă ea veselă, privindu-i surâzătoare pe tinerii emigranţi. Helena se gândi că nu mai văzuse niciodată nişte ochi verzi atât de strălucitori. Miranda Biller. Vorbeşte cineva dintre voi engleza? Sau franceza? Ştiu şi franceză, dar nu atât de bine.

Şi clipi ruşinată. Probabil că primise această însărcinare pe baza pretinselor cunoştinţe de limbă franceză. În Polonia se vorbea mult mai mult franceza decât engleza.

Helena nu voia să atragă atenţia, dar Natalia o împinse energic în faţă.

— Hai! şopti ea.

Helena făcu o reverenţă timidă.

— Eu vorbesc bine limba engleză, spuse ea sobră şi adăugă politicos: „Miss Biller”.

Miranda Biller o privi veselă. Aveau cam aceeaşi vârstă.

— Miranda. Pe aici ne adresăm unii altora folosind prenumele, mai ales dacă nu este vorba despre un respect deosebit. Bineînţeles că maiorului Foxiey nu îi voi spune… Hm… de fapt cum îl cheamă? Mda… sau lui Mr. Sledziński…

Miranda vorbea foarte repede. Helena se străduia să o urmărească şi nu ştia nici cine era maiorul Foxiey, nici Mr. Sledziński, al cărui nume Miranda îl pronunţase greşit. Avea să afle mai târziu că era vorba despre comandantul american al lagărului pentru refugiaţi şi de delegatul guvernului polonez în exil, de la care primea ordine personalul polonez al lagărului.

— Miranda, repetă Helena încet numele tinerei îndrumătoare, străduindu-se să îl pronunţe corect.

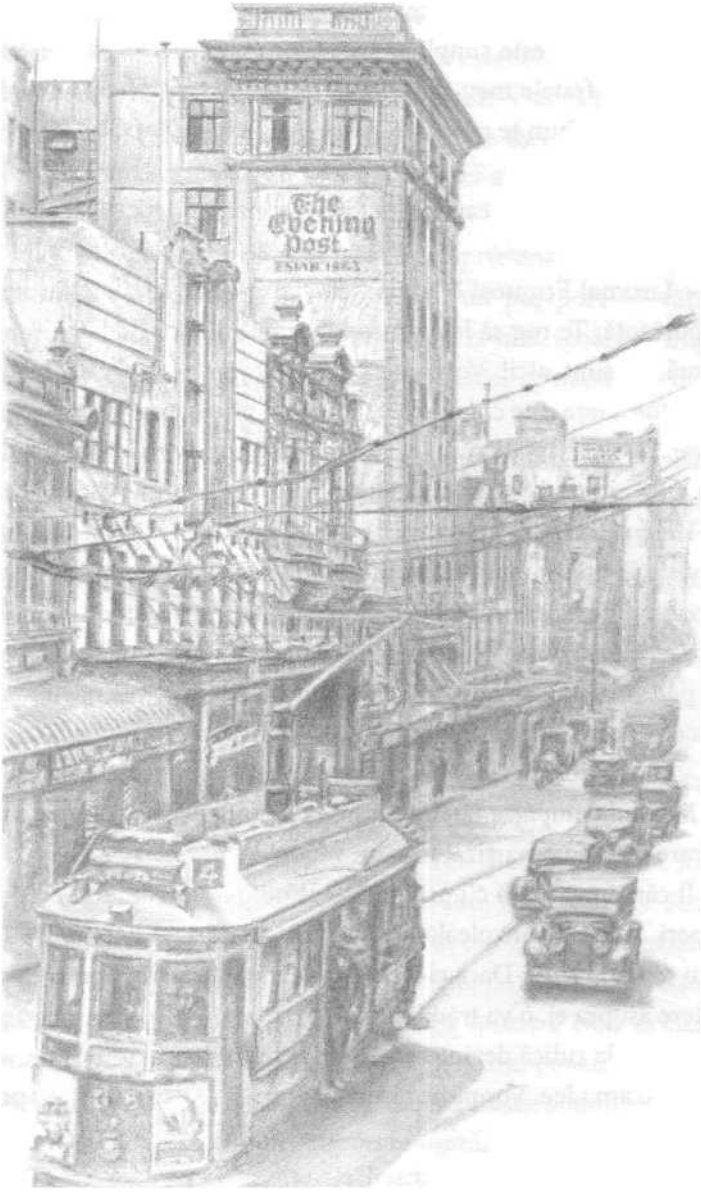

Miranda o corectă cu amabilitate.

— Ştiu că nu este simplu, spuse ea cu înţelegere. Este un nume ciudat. Dar fratele meu este şi mai ghinionist. îl cheamă Galahad. Dar pe tine? Cum te numeşti? o întrebă, privind-o cu interes.

— He… Luzyna!

Helena roşi. Din cauza prietenoasei primiri era să-i scape numele adevărat.

— Luzyna! Frumos! Nici numele tău nu este simplu, dar nu are importanţă. Te rog să le spui copiilor, Luzyna, că ne bucurăm din inimă că sunt aici! Vom merge mai departe cu trenul până la Pahiatua. Gara este chiar acolo, ajungem imediat pe jos. Cât despre bagaj… Nu aveţi mult, nu-i aşa? Doar ce căraţi în mână? Bine, îl puteţi duce singuri. Şi încă o dată: ne bucurăm că sunteţi aici!

Helena traduse şi Miranda le-o luă înainte în direcţia gării, unde se vedeau două trenuri. Drumul până acolo era mărginit de elevi neozeelandezi care cântau şi agitau steguleţe, încolonaţi pe clase şi supravegheaţi de profesori care râdeau şi făceau semne prietenoase. Pe peron li s-au împărţit pachete cu mâncare şi micuţa Katarina chicoti încercând pentru prima dată o limonadă acidulată.

— Nu se controlează paşapoartele? o întrebă temătoare Helena pe Miranda, după ce tânăra vorbise cu celelalte supraveghetoare şi fiecare grup fu repartizat într-un vagon.

Îl căuta nervoasă cu privirea pe Witold pe peron, dar nu îl descoperi. În acea vânzoleală nici nu era de mirare, dar Hélènei i se făcu din nou frică. Dacă el îşi dădea seama că aici nu mai avea nicio putere asupra ei, o va trăda din pură răutate?

Miranda ridică dezinteresată din umeri.

— Nu am idee. Vor pune totuşi o ştampilă. Are fiecare paşaportul sau v-au fost strânse?

— Au fost strânse, răspunse Helena.

De fapt, ea îşi predase paşaportul încă din Persia.

— Atunci nu trebuie să vă mai preocupe asta, îi spuse neozeelandeza senină. Le veţi primi înapoi la un moment dat. Sau vi se vor face altele. De ce te interesează atât de mult? Vrei să te căsătoreşti? chicoti, apoi adăugă: Mama mea a fugit cu tata când avea şaptesprezece ani, iar povestea cu paşaportul ei a fost dramatică. O să ţi-o spun odată!

Deja Miranda o considera pe Helena prietena ei şi era evident că habar nu avea cât de important era un paşaport adevărat în Europa zguduită de război. Când ajunseră la tren, tânăra îşi împărţi grupul de copii şi tineri pe compartimente, apelând la engleză, franceză şi la gesturi.

— Lagărul vostru se numeşte Pahiatua şi se află la aproximativ o sută de mile de aici, îi explică ea Hélènei, pe care o rugă să le traducă celorlalţi. Pahiatua în limba maorilor înseamnă „tabăra zeilor”, dar nu pentru că acolo ar sta spiritele. Se spune că o căpetenie maori, care fugea de inamicii ei, a fost îndrumată de zeul războiului spre acel loc, unde s-a ascuns şi a scăpat.

— Iar acum Dumnezeu ne trimite şi pe noi acolo! spuse Natalia evlavioasă.

Helena remarcase de mult că aceasta era foarte credincioasă. Îi traduse remarca în engleză Mirandei, care zâmbi.

— Este un gând frumos. Puteţi discuta cu preotul polonez. Există unul în lagăr. Şi o biserică ori capelă sau cum îi spuneţi voi. Sunteţi cu toţii catolici, nu? Pe aici nu prea există catolici, doar departe, în nord, unde s-au stabilit nişte francezi. Miranda părea hotărâtă să le prezinte rapid noilor ei protejaţi întreaga istorie a Noii Zeelande. Şuvoiul ei de vorbe era de neoprit şi când trenul porni, începu să îi povestească Hélènei despre Wellington, tânăra ascultând-o concentrată: Face parte dintre cele mai vechi aşezări din Noua Zeelandă. Primii englezi au venit aici în 1840 şi l-au botezat după ducele de Wellington. La început, localitatea a fost mică, mult mai mică decât Auckland, dar după douăzeci de ani a devenit capitală. Are o poziţie mai centrală decât a celorlalte oraşe.

Când trenul ieşi din zona urbană şi pătrunse într-un peisaj cu dealuri şi după puţin timp cu munţi abrupţi, ea le vorbi cu la fel de mult entuziasm despre construcţia căii ferate şi numi Rimutaka încline, porţiunea pe care tocmai o străbăteau, o minune a artei inginereşti. Iar Helena nu

putea decât să fie de acord. Pe măsură ce înaintau, priveliştea era tot mai spectaculoasă, podurile păreau tot mai periculoase şi mai fragile, iar tunelurile din ce în ce mai lungi. Trenul opri când şi când în locuri ca Upper Hutt ori Greyton şi peste tot fură întâmpinaţi pe peroane de copii care îi salutau voioşi.

— Pe copiii aceştia i-am mai văzut! se miră Helena.

— Sunt aceiaşi, răspunse Miranda. Vor veni până la Masterton. Călătoresc cu autobuzele de la o gară la alta, ca să cânte pentru voi. Este o nebunie, dar şi înduioşător, nu? Voi trebuie să vă simţiţi bine-veniţi!

— Este atât de drăguţ!

Helena se simţea fericită, dar era obosită şi depăşită de zelul inimos al Mirandei. În timp ce trenul lăsa în urmă păduri şi munţi, şi pufăia printre ferme, aţipi şi se trezi abia după-amiaza.

— Ajungem imediat, o anunţă Miranda. Pahiatua este următoarea gară. Sunt foarte nerăbdătoare, nu am mai fost aici.

În ultima jumătate de oră a călătoriei ea a delectat-o pe Helena cu povestea familiei sale. Natalia privea fericită pe fereastră şi număra oile care păşteau de o parte şi de cealaltă a liniei. Uneori se mai zărea câte o casă ţărănească îngrijită, de cele mai multe ori din lemn, având camionete în faţă, iar pe pajiştile din imediata apropiere cai.

— Eu locuiesc împreună cu familia mea în Wellington, îi povesti Miranda. Tata este profesor la universitate, iar mama scrie cărţi. Da, serios, romane. Romane de dragoste. Tata le găseşte oribile, iar fratele meu, şi mai şi. Dar de fapt sunt foarte bune. Atât de romantice! în orice caz, au mare succes.

— Fratele tău este în armată? întrebă Helena, gândindu-se că în Europa fiecare bărbat sănătos era în armată.

Miranda clătină negativ din cap.

— Nu, fratele meu este în Greymouth, un oraş din

Insula de Sud. Bunicii noştri au acolo mine de cărbuni, iar Gal a studiat mineritul. Lucrează şi nu a fost înrolat pentru că exploatările miniere sunt importante în război. Nu ştiu ce părere are Gal despre lucrul acesta, dar bunicul spune că nimeni cu numele de Galahad nu ar trebui înrolat. Mama nu înţelege de ce, pentru că Galahad a fost totuşi un cavaler din vremea regelui Arthur, dar este bucuroasă că băiatul ei nu trebuie să plece în război. E suficient că vărul meu James se află pe front. De fapt, nici el nu ar trebui să fie acolo, părinţii lui au o fermă imensă în Canterbury, la fel de importantă pentru război. Nici tatăl lui nu a vrut să îl lase să plece pe front. El a luptat la Gallipoli, ştii?

Helena nu ştia. Nu auzise niciodată de bătălia de la Gallipoli, una dintre multele drame ale Primului Război Mondial. Îi ajungea însă ce trăise pentru a supravieţui ororilor celui de al Doilea Război Mondial.

— Unchiul meu este de părere că nu există motiv pentru a purta un război. Întotdeauna şi în orice condiţii războiul înseamnă o crimă, un fals, şi… James însă vede altfel lucrurile. Crede că Hitler nu trebuie lăsat să facă ce vrea. Oricum, eu sunt de părere că, de fapt, James este interesat de război doar pentru că poate zbura. Este înnebunit după avioane. Credem că acum zboară în Air Force.

— Credeţi? întrebă Helena înmărmurită.

În Europa, după câte ştia ea, se putea suna la poşta militară pentru a ţine legătura cu soldaţii de pe front.

— James a plecat de câteva luni. Noaptea, pe ceaţă. Are doar nouăsprezece ani. S-a înrolat voluntar. Nu dă nicio veste, pentru că îi este teamă că tatăl lui ar putea să îl aducă înapoi. Pe bună dreptate. Unchiul Jack şi-a activat legăturile şi îl caută.

— Staţia următoare şi cap de linie: Pahiatua!

Aventuroasa poveste a Mirandei a fost întreruptă de vocea sonoră a unui conductor de tren.

Imediat Miranda sări în picioare.

— Aţi auzit? Am ajuns! anunţă şi ea bucuroasă. Deci

adunaţi-vă lucrurile şi nu uitaţi nimic. Ultima parte a drumului o vom face cu autocamionul. Nu vom merge mult, lagărul se află la o milă sud de oraş, după cum ni s-a spus. Şi nu vă grăbiţi la coborâre. Toată lumea vine cu mine!

Nou-sosiţii erau aşteptaţi nu doar de un nou grup de elevi cu steguleţe, ci şi de un convoi de autocamioane militare. Miranda şi ceilalţi îndrumători le-au cerut să se aşeze înainte de plecare şi Helena traduse indicaţiile. îl revăzu pe Witold şi teama o zgudui. Când se urcă în camion cu copiii lui, torţionarul ei îi rânji.

— Ne vom vedea, Luzy… se putu citi pe buzele lui.

De fapt, Helena mai mult bănui că asta spusese.

CAPITOLUL 6

Helena şi Natalia urcară împreună cu îndrumătoarele neozeelandeze în ultimul camion, şi în timp ce Miranda şi alte fete discutau, micuţa Katarina învăţă primele cuvinte în limba engleză. Helena află că neeozeelandezele erau eleve ori studente care se înscriseseră voluntar în serviciul militar, pentru a sprijini naţiunea.

— De fapt, eu voiam să conduc un tramvai, spuse Miranda. În Europa munca asta o fac doar femeile. La Cable Cars în Auckland. Dar se pare că niciun conducător de tramvai nu s-a înrolat în armată.

În Noua Zeelandă, după cum au aflat tinerele poloneze, erau încorporaţi numai voluntarii. Astfel se putea constata în ce măsură era dorită participarea la război. Cel puţin Miranda şi prietenele ei nu îşi luau prea în serios rolul. Helena se gândi că acest lucru ar fi trebuit să o indigneze. Mizeria şi pierderile suferite de mulţi oameni erau pentru aceste tinere răzgâiate doar poveşti de groază dintr-un război îndepărtat. Totuşi, ea simţi o uşurare. Dacă nu ar fi fost trădarea Luzynei, ar fi putut

spera că în această ţară paşnică va uita tot ce i se întâmplase.

După un drum de câteva minute printr-o zonă deluroasă şi verde, convoiul a ajuns la lagăr. Autocamioanele au trecut de poarta pe care scria Polish Childrens Camp şi tinerii s-au simţit ca şi cum ar fi intrat în Polonia. Helena zâmbi când văzu că străzile care despărţeau casele ospitaliere din lemn aveau denumiri poloneze.

Locuinţele în care emigranţii urmau să stea în mici grupe familiale nu aveau nimic în comun cu barăcile ori cazărmile în care fuseseră cazaţi în ultimii ani. Aici nu existau mari dormitoare comune. Între căsuţe erau suprafeţe cu gazon şi locuri de joacă, iar gardul care le înconjura era atât de scund, încât nu reprezenta o ameninţare. Porţile din lemn aveau mecanisme simple de închidere şi Helena nu îşi imagina că cineva i-ar supraveghea.

— Aici a fost înainte un lagăr, remarcă Miranda, dar nu ştiu pentru cine. Iar în faţă era o pistă de hipism.

— Seamănă mai mult cu un sat decât cu un lagăr! se bucură Natalia.

Helena dădu din cap surprinsă de primirea prietenoasă. Căsuţele aveau dormitoare cu patru paturi, cu aşternuturi noi. În lagărele în care trăiseră, în cel mai bun caz, li se dădeau nişte aşternuturi pe care trebuia să şi le aranjeze singuri. Pe mese se aflau vaze cu flori multicolore.

— Femeile din Pahiatua s-au ocupat de asta, le destăinui Miranda, care împărţea un astfel de dormitor cu alte voluntare. A fost înfiinţat şi un comitet care să se ocupe de tot ce aveţi nevoie. Acum, acomodaţi-vă. Veţi lua imediat prânzul în sala de mese.

De fapt, existau mai multe bucătării în care se pregătea mâncarea pentru copii şi pentru tineri. Helena remarcă uşurată că grupul lui Witold fusese repartizat la o altă sală. Deci acestuia nu îi va fi prea uşor să se apropie de ea, aşa că respiră liniştită. Astăzi, grijile ei dispăreau

una câte una. Abia seara, la culcare, se gândi la Luzyna, şi din nou o cuprinseră remuşcările. Sora ei ar fi fost nemulţumită de călătorie, dar aici i-ar fi plăcut.

Pahiatua era o localitate rurală micuţă, cu casele risipite. În mijlocul lor se aflau o prăvălie cu diverse mărfuri, o cafenea şi o benzinărie. Emigranţii polonezi se puteau plimba prin localitate în timpul liber, dar preferau să hoinărească prin împrejurimi. Cel mai frumos loc de joacă era dincolo de porţile lagărului. Copiii cercetau pajiştile şi păduricile, intrau în pâraie şi încercau să pescuiască. Dacă nu făceau asta în timpul şcolii, nu îi împiedica nimeni. Pahiatua era un loc paşnic, copiii nu se puteau rătăci şi nu erau pândiţi de pericole. Natalia colinda fascinată peste tot şi căuta să descopere denumirile tufelor, pomilor şi ale păsărilor exotice. Ca şi înainte, visa la viaţa într-o fermă. Dimpotrivă, Helena considera şcoala o minune mai mare decât natura acestei ţări. În lagăr existau şcoli elementare, medii şi licee, iar cursurile erau în limba poloneză! După un scurt test, Helena fu admisă în clasa a opta. Nimeni nu era cu mult înaintea ei, pentru că deportarea le întrerupsese tuturor cursurile şcolare. Unii trăiseră în Rusia în lagăre de familişti, unde se ţineau un fel de cursuri în care nu se învăţa mai nimic. Helena nu era surprinsă că acum putea să se remarce. Se dărui cu pasiune mai ales studierii ştiinţelor naturale. Îi lipseau cunoştinţele de bază, dar vorbea engleza foarte bine, iar franceza, chiar mai bine decât Miranda Biller, despre care aflase că terminase cursul superior la Wellington şi că voia să studieze în continuare, dar nu ştia ce.

— Ştii deja ce vrei să devii? o întrebă ea cu naivitate pe Helena.

Nu ştia însă ce să îi răspundă şi clatină din cap. Până atunci ţelul ei fusese doar „supravieţuirea”. Acum se gândea însă că ar putea să se facă profesoară, ca mama ei, şi se interesase la conducerea lagărului dacă nu era nevoie de voluntari pentru copiii mai mici.

Mr. Sledziński o refuzase cu aceeaşi amabilitate ca dr. Virchow în Persia.

— Tu eşti bine intenţionată, Luzyna, dar aici nu trebuie să munceşti. Mai întâi frecventează şcoala tu însăţi şi întremează-te puţin. Eşti mult prea slăbuţă şi palidă. Poate că ar trebui chiar să faci un control medical. Du-te mâine la sora medicală.

Helena se mirase de remarca acestuia. Ea considera că în cele patru săptămâni de când se afla în lagăr chiar luase în greutate, parcă şi rochia i se mai strâmtase peste piept. De fapt, chiar se simţea obosită, dar dădea vina pe mulţimea de impresii noi şi pe coşmarurile care o chinuiau tot mai des. Aproape în fiecare noapte o vedea în somn pe Luzyna privind înmărmurită în urma autocamionului cu care fugise din lagărul din Teheran, şi imediat îl simţea urcându-se pe ea pe Witold, care râdea oribil. Cu toate că încheiase acest episod din viaţa ei.

În Noua Zeelandă, Witold se apropiase doar o dată de ea, într-un colţ al curţii unde ieşeau în pauză şi unde acesta îi supraveghea.

— Mi-ar face mare plăcere să ne mai întâlnim, Luzy! spusese el rânjind larg. Ce ar fi? Faci o plimbare cu mine seara, prin pădurice? Ar fi romantic, nu crezi?

Inima Hélènei o luă razna imediat. Apoi se gândi la Miranda Biller, la felul ei de a fi independent, fără teamă. Miranda nu ar fi suportat aşa ceva. Aşa că şi ea îl va ţine la distanţă pe Witold. Trase adânc aer în piept şi îi răspunse:

— Nu ar fi romantic, ci la fel de dezgustător ca oricare dintre întâlnirile noastre de până acum. Dispari, Witold, eu mi-am achitat datoria! Şi să nu începi din nou să mă ameninţi. Nimeni nu te va asculta dacă vei trăncăni despre nişte surori care s-au schimbat între ele. Şi nu pune mâna pe mine!

Fusese hotărâtă şi când acesta întinsese mâna spre ea. Apoi avusese o idee vrednică de Miranda Biller. Pentru a scăpa definitiv de Witold, trebuia să îl facă să îi fie frică de ea!

— Altfel întorc foaia, Witold! spusese ea pe un ton hotărât. Dacă ţ ip acum şi spun că mi-ai băgat mâna sub fustă, cine va fi crezut, domnule profesor?

Witold se retrăsese şi nu o mai abordă. Mai nou îi făcea curte uneia dintre profesoarele neozeelandeze de engleză. Helena se mira, pentru că Miss Sherman nu părea, la prima vedere, genul lui de femeie. Era bondoacă şi purta ochelari care îi făceau şi mai neatractiv chipul şi aşa palid şi buretos. Era drăguţă, dar cei doi nici măcar nu vorbeau aceeaşi limbă. Helena nu îşi putea imagina că, având în vedere valorile lui spirituale, se îndrăgostise de ea. Descoperi însă o posibilă explicaţie pentru această legătură într-o zi, când după ce au luat prânzul în sala de mese, i s-a înmânat paşaportul.

— A durat ceva timp. Conducerea lagărului mi-a cerut să mă scuz eu pentru asta, le spuse tânăra. Acum aveţi toţi vizele.

Natalia privi dezamăgită paşaportul polonez.

— Nu este nou? Nu primim unul neozeelandez?

Miranda se încruntă.

— Credeaţi că veţi fi integraţi imediat? Nu s-a stabilit aşa ceva, din câte ştiu eu. Altfel nu s-ar mai fi străduit atât ca să aveţi supraveghetori polonezi, şcoli poloneze. În cazul acesta accentul s-ar fi pus pe învăţarea limbii engleze.

— Asta înseamnă că vom fi trimişi înapoi? întrebă Helena cu o voce sugrumată.

Dr. Virchow le dăduse de înţeles că puteau să trăiască pentru întotdeauna în Noua Zeelandă.

— În niciun caz nu veţi fi expulzaţi atât de simplu, interveni maiorul Foxiey în discuţie. Deseori, şeful lagărului trecea prin sala de mese pentru a schimba câteva cuvinte cu copiii şi pentru a se asigura că toţi erau mulţumiţi. El continuă: Dacă sunteţi majori şi doriţi să rămâneţi, învăţaţi o meserie sau vă căsătoriţi cu un neozeelandez – le făcu el fetelor cu ochiul –, veţi primi cetăţenie. Deocamdată însă trebuie să puteţi să vă

întoarceţi după război în ţara voastră. Poate că aveţi rude acolo care vor să vă ia. Noi nu dorim să îi cerem nimănui să facă un lucru sau altul. Mai întâi trebuie să vă simţiţi bine şi în siguranţă. Aşadar, nu vă faceţi griji!

În privinţa lui Witold, Helena avea o bănuială. El era un supraveghetor, nu făcea parte dintre refugiaţi. Probabil că guvernul polonez din exil îi plătea salariul de profesor şi îi va oferi un post în Polonia când nu va mai fi de folos aici. Ceea ce se putea întâmpla foarte curând. În special copiii mai mici învăţau engleza cu o viteză incredibilă. Miranda şi celelalte voluntare neozeelandeze îi supravegheau după ore, când erau împărţiţi în grupe ca să se joace şi trebuiau să comunice numai în limba ţării-gazdă. Katarina vorbea deja binişor. Ea nu ar mai fi avut nevoie de un profesor polonez de matematică ori geografie, lucru valabil şi pentru colegele ei, de aceeaşi vârstă. Deci dacă Witold voia să îşi asigure o viaţă în Noua Zeelandă, calea cea mai bună era căsătoria cu o autohtonă, iar Miss Sherman era ceea ce îi trebuia. Helena o compătimea pe tânăra femeie, dar era uşurată că torţionarul ei îşi îndrepta acum atenţia către altcineva.

Îngrijorarea lui Mr. Sledziński referitoare la paloarea ei o determină pe Helena să încerce să petreacă cât mai mult timp în aer liber. În Noua Zeelandă începuse vara. Copiii mai mici jucau fotbal şi rugby, care era aici un fel de sport naţional. Miranda şi prietenele ei conduceau grupuri de cercetaşi. Băieţii şi fetele mai mari erau încurajaţi de către supraveghetori să amenajeze grădini de zarzavat, pentru a contribui la aprovizionarea cu alimente a lagărului. Natalia se simţea în largul ei. Sădea fasole, mazăre şi morcovi şi descoperea cu înflăcărare şi soiuri exotice de legume, precum *kumara*.

— Cartofii dulci sunt foarte populari aici, le spuse Miranda. Se cultivă cu mult înainte de venirea englezilor. Maorii i-au adus din Polinezia împreună cu alte plante folositoare. Totuşi *kumara* este singura legumă perfect adaptată aici. Deoarece pentru alte plante din mările

sudului clima este prea rece, maorii s-au văzut nevoiţi să se orienteze spre vânătoare şi în primele secole au exterminat multe specii de animale şi au distrus terenurile prin incendii. Dar ei au învăţat din asta. Acum sunt extrem de atenţi cu pământul, cu animalele şi cu plantele. De exemplu, atunci când strâng recoltele, cântă *karakia*, un amestec de rugăciuni şi descântece, pentru a cere iertare pământului că îi iau rodul. Tatăl meu v-ar putea povesti despre asta ore în şir.

Tatăl Mirandei ţinea cursuri la universitate despre maori. El se ocupa cu istoria şi cultura indigenilor şi Miranda vorbea despre maori ca şi cum ar fi făcut parte din familia ei. Helena şi ceilalţi tineri nu văzuseră însă niciun indigen.

— Copiii se pregătesc, adăugă Miranda râzând şi arătând către o mini-echipă de rugbi. Jucătorii ţopăiau, loveau pământul cu picioarele în ritmul unui cântec şi se schimonoseau.

— Ce fac? întrebă Helena.

— Interpretează o *haka*. Pe vremuri, maorii îşi făceau astfel curaj înainte de luptă. În grupurile de cercetaşi învăţăm diverse lucruri despre cultura maorilor. De exemplu, eu le arăt cum se face focul şi cum se împletesc coşuri pentru prins peşte.

Se pare că în Noua Zeelandă indigenii şi coloniştii conviețuiau paşnic, spre deosebire de alte colonii, despre care Helena auzise lucruri urâte. Ea şi Natalia ar fi vrut să ştie cum arătau aceşti maori şi în cele din urmă Miranda a obţinut aprobarea de la conducerea lagărului pentru a organiza o excursie într-un sat maori.

— Nu vom mai găsi o *marae* tradiţională, le spuse ea cu regret, când le anunţă pe fete ce pusese la cale. Tatăl meu zice că aşa ceva nu mai există, oamenii s-au luat după *pakeha*, aşa îi numesc pe cei veniţi din Europa. Uneori o fac de bunăvoie, alteori forţaţi, copiii lor fiind siliţi să urmeze şcolile engleze. Tatăl meu condamnă asta.

Hélènei i s-a părut totul foarte interesant şi a fost

printre primele care s-au înscris pe listă când s-a ivit ocazia unei călătorii la Palmerston, unde urmau să viziteze o aşezare a Ngaţi Rangitane. Această activitate presupunea însă un efort. În ultimul timp îi era tot mai greu să îşi îndeplinească toate obligaţiile. După şcoală avea de lucru în casă şi în grădină – copiii îşi făceau singuri ordine în locuinţe – şi apoi era de cele mai multe ori prea obosită pentru a mai face şi altceva. În afară de asta, suferea tot mai des de greţuri, îşi propuse ca după excursia la Palmerston să meargă la cabinetul medical. Probabil că avea nevoie de nişte vitamine.

CAPITOLUL 7

Palmerston era situat la doar câteva mile de Pahiatua. Tânărul profesor care îi însoţea le povesti că primii colonişti de acolo cumpăraseră pământul de la tribul Ngaţi Rangitane.

— La început au existat certuri, pentru că nu era clar dacă pământul aparţinea acestui trib ori era al tribului Ngaţi Raukawa. Din fericire, s-a găsit o soluţie paşnică. Regiunea a fost ferită de lupte şi în timpul conflictelor locale. Cu toate acestea, în zonă nu mai sunt mulţi maori.

— Miranda ne-a povestit că majoritatea acestor triburi trăiesc în oraşele albilor, nu în *marae*, spuse Helena şi respiră adânc.

Cu toate că şoseaua era bună şi nu avea prea multe curbe, tânăra nu se simţea bine. Îi era din nou greaţă şi bănuia că o păştea o răceală. Gripa bântuia în Little Poland, cum i se mai spunea în glumă lagărului pentru copii. Miranda Biller fusese una din primele victime, motiv pentru care în această zi nu era cu ei. Şi Natalia rămăsese acasă. Nu voia să o lase singură pe Katarina, care tuşea şi se smiorcăia.

Mr. Tucker, un tinerel firav, nu putea pleca pe front din cauza unei insuficienţe cardiace, lucru pe care avea

grijă să îl repete zilnic cu regret. Acum acesta dădu din cap.

— Da. Şi aproape toate casele lor sunt foarte frumoase. Sau, mai degrabă, erau. Zugrăvite în tot felul de culori, împodobite cu sculpturi şi statui de zeităţi. În ultimii ani multe s-au degradat, pentru că oamenii nu se mai interesează de ele. În sate au mai rămas numai bătrânii, tinerii pleacă în oraşe, ca să lucreze în fabrici. Astăzi mergem la un *marae* de pe Manawatu, un râu care a dat numele acestei regiuni. Se află în apropiere de Palmerston, astfel că membrii tribului au posibilitatea să lucreze în oraş și să trăiască tot printre ai lor. Şi-au păstrat şi obiceiurile, pentru a mai câştiga câţiva bani în plus. Cântă şi dansează pentru oaspeţi şi interpretează şi tradiţionala *haka*.

Helena aprobă. Şi acest lucru li-l povestise Miranda, care mai remarcase că reprezentaţiile muzicale şi cele de dansuri nu mai erau chiar cele tradiţionale.

— Tatăl meu spune că le lipseşte componenta spirituală, le explicase Miranda, imitând mina severă a profesorului universitar. Când se interpreta odată un *powhiri*, sufletul vizitatorului se asocia cu cel al tribului. Se comunica cu zeii şi spiritele. Ceremoniile organizate acum de maori sunt mai puţin spectaculoase. Tata consideră îngrijorător faptul că spiritualitatea este neglijată.

Autobuzul cu tinerii refugiaţi polonezi trecu pe sub o poartă din lemn împodobită cu sculpturi.

— Zeităţile sculptate în stâlpii porţii sunt denumite *tiki*, le explică Mr. Tucker. Sunt zeităţi protectoare. Ele păzesc *marae*.

Gardul satului era făcut dintr-o împletitură din trestie şi ar fi trebuit reparat, fiind pe alocuri căzut ori rupt. Cu siguranţă nu ar fi împiedicat duşmanii să pătrundă. Dar se părea că acest trib nu avea duşmani şi nici de furat nu mai era mare lucru. În dreptul intrării, Helena remarcă o casă cu fronton mare, ascuţit. În rest erau doar case primitive din lemn, cu verandă şi obloane la ferestre, asemănătoare

celor din Pahiatua, dar mai puţin îngrijite. *Marae* lăsa impresia că locuitorii imitaseră arhitectura albilor, dar nu ştiuseră cum să întreţină clădirile. Copiii se jucau printre case, iar bătrânii îşi scoseseră scaune afară, ca şi nu le-ar fi plăcut să îşi petreacă ziua înăuntru. Mobilierul era sărăcăcios, la fel şi îmbrăcămintea copiilor şi a bătrânilor.

Nici oamenii nu îi păreau Hélènei neobişnuiţi. Aveau părul negru şi pielea puţin mai închisă la culoare decât a majorităţii *pakeha*. Mulţi păreau scunzi, dar erau şi bătrâni vânjoşi, cu pielea arsă de soare. Mulţi aveau feţele tatuate. Helena îşi aminti că Miranda îi povestise despre asta. Fiecare trib avea mo/ce-ul propriu, special, pe care războinicii nu numai că îl pictau, ci şi-l tatuau pe piele, pentru a părea mai ameninţători. Triburile se recunoşteau şi după modelele imprimate pe veşmintelor tradiţionale, dar cei de aici nu purtau aşa ceva. Locuitorii din *marae* nu erau îmbrăcaţi diferit de albii din oraşe.

În faţa clădirii mai mari, vopsită în culori vii, în dreptul căreia oprise autobuzul, se petrecea ceva. O femeie începu să cânte, apoi apărură câţiva tineri cu înfăţişare exotică. Bărbaţii, cu părul lung, strâns în cocuri ciudate, aveau chipurile acoperite cu *moko* într-o nuanţă vie de albastru. Aveau bustul gol, la fel picioarele şi purtau doar fuste până la genunchi, din frunze uscate de in mâini ţineau suliţe, la brâu aveau cuţite şi alte arme. Tinerele femei, îmbrăcate în culori vesele, aveau prinse bentiţe în părul lor lung, lăsat liber. Purtau fuste, care se prelungeau în sus cu un fel de corsaj în negru, galben şi roşu. În timp ce salutau oaspeţii dansând şi cântând, învârteau mingiuţe din în prinse cu benzi lungi, care vibrau acompaniind melodia.

În timpul acestei prime reprezentaţii, Mr. Tucker coborî cu grupul din autobuz. Maorii le zâmbiră şi când terminară cântecul, în faţa lor ieşi o femeie de vreo douăzeci de ani.

— *Haere mai*! îi salută ea. Asta înseamnă „Bine aţi venit”. Numele meu este Kaewa şi mă bucur că vă pot

povesti astăzi câte ceva despre poporul meu. Vom cânta împreună, vom mânca şi vom lucra, şi în acest fel poate că ne veţi cunoaşte mai bine şi ne veţi simţi spiritele.

Câţiva băieţi exclamară „Huuhuu!”, dar imediat atenţia le fu atrasă de bărbaţi, care începură să interpreteze un *haka* de război.

Acesta semăna cu dansul executat de jucătorii de rugbi în lagăr. Hélènei nu îi plăcu în mod deosebit. Grimasele bărbaţilor, deşi nu o înspăimântau, îi induceau o senzaţie de ameninţare posibilă. Tropăitul în ritmul muzicii îi dădea dureri de cap. Era cu siguranţă bolnavă.

După dansuri, Kaewa le-a vorbit despre limba maorilor şi a exersat împreună cu vizitatorii pronunţarea unor formule de politeţe. *Kia ora* însemna „Bună ziua”, *Haere ra* – „La revedere”, *Aroha mai* – „Scuze”. Apoi le-a prezentat ciudatele instrumente muzicale cu care muzicanţii acompaniaseră dansurile. Cele mai multe erau fluiere, la unele dintre ele cântându-se cu nările. Maorii i-au invitat pe vizitatori să le atingă şi să încerce să le folosească. Aceste exerciţii au spart repede gheaţa dintre vizitatori şi gazde. Curând toată lumea râdea şi se distra. Fetele roteau mingiuţele *poi-poi* şi exersau paşii dansurilor, iar băieţii erau interesaţi de armele războinicilor şi râdeau de tatuajele marţiale ale bărbaţilor, care erau de fapt vopsite.

— Acum nu ne mai tatuăm, le explică Kaewa, care avea *moko* autentice. Câteva semne ovale de culoare albastră, fine, îi înconjurau gura şi îi dădeau un aspect straniu, dar nu o schimonoseau. Ea adăugă: Ne este mai uşor să interacţionăm cu *pakeha* dacă nu ne tatuăm. Dacă un bărbat are prea multe *moko*, nu reuşește să îşi găsească prea uşor o slujbă în oraş, pentru că aspectul lui îi sperie pe *pakeha*. Nouă ni se pare că nu ar trebui, pentru că multe *moko* înseamnă multă *mana*, deci mai mult respect în cadrul tribului. Noi i-am oferi o slujbă mai curând unui bărbat cu mai multe tatuaje decât unuia fără.

Kaewa le-a mărturisit că decorarea feţei i-o datorează

bunicii. Bătrâna Akona este *tohunga*, adică un fel de preoteasă, şi a insistat ca nepoata ei să crească potrivit tradiţiilor poporului ei.

— Femeile se tatuează doar în jurul gurii? întrebă Helena.

— Da. Un semn că zeii ne-au insuflat viaţă. *Pakeha* spun că ar fi fost invers, Dumnezeu l-ar fi trezit pe Adam la viaţă cu suflarea lui, nu pe Eva. Ea făcu cu ochiul şi continuă: Noi, maorii, nu suntem de acord cu acest lucru. La noi, zeitatea Papatuanuku, mama pământului, a fost prima fiinţă. Iar Tane, fiul ei, a creat din lut prima femeie. Mai târziu, cu aceasta a adus pe lume fiice. Fireşte că şi fii. Totuşi primul om a fost de gen femeiesc, maorii sunt siguri de asta! Ea zâmbi din nou. În cazul în care povestea mea v-a stârnit curiozitatea pentru legendele poporului nostru şi doriţi să aflaţi mai multe despre zeii şi spiritele noastre, vă puteţi adresa bunicii mele. Akonei îi face plăcere să vorbească cu vizitatorii noştri, dar numai cu cei care sunt într-adevăr interesaţi de istoria noastră. Nu îi place când vin aici clase de copii şi jumătate dintre ei se plictisesc şi fac prostii în timp ce ea povesteşte. De aceea eu vă propun să ne împărţim în grupuri.

— Cine doreşte să afle mai multe despre bucătăria şi agricultura noastră tradiţională merge cu mine, spuse o tânără care înainte sudase la fluiere cu nasul. Numele meu este Emere şi am să vă conduc la câmpurile noastre, unde veţi învăţa cum se face *hangi*, o fiertură gătită într-o vatră din pământ, cu ajutorul căldurii vulcanice. Veţi putea gusta carnea şi la sfârşit vom mânca cu toţii.

— Cine este interesat de prelucrarea inului, interveni Kaewa, de exemplu pentru fuste, *piu-piu* ori pentru mingi, merge, cu Aku. Aku vă va arăta cum ţesem. Kaewa îşi plimbă privirea asupra vizitatorilor şi zâmbi când remarcă chipuri dezamăgite printre băieţi. Acestora le adresă ultima invitaţie: Hm… Şi cine ar dori să se simtă

ca un războinic maori se va alătura lui Hoani. Unul

dintre tinerii războinici se desprinse din grup şi zâmbi. Hoani şi prietenii lui vă vor învăţa să mânuiţi suliţa şi măciuca. Mai avem şi o canoe cu care puteţi naviga şi în final vă puteţi picta *moko*. Fireşte, doar dacă veţi merita, dovedind vitejie în luptă!

Kaewa râse.

— Pot merge şi eu la războinici? întrebă o fetiţă de vreo doisprezece ani, slăbuţă şi cu bucle negre, pe care, la prima privire, Helena ar fi repartizat-o la grupul de ţesut.

Spre mirarea ei, Kaewa răspunse „da”.

— Femeile noastre au luptat deseori alături de bărbaţii lor. Există arme speciale pentru ele, Hoani ţi le va arăta. Înainte de a veni *pakeha*, triburile aveau chiar şi căpetenii femei. Englezii nu le-au recunoscut. Când acestea au venit să semneze pactul de la Waitangi, le-au trimis acasă. De neînţeles, mai ales că ei aveau în acele vremuri o regină. Victoria, nu-i aşa? Ea se întoarse mirată spre Mr. Tucker. Nu le-au luat în serios pe femeile noastre, iar bărbaţii noştri s-au folosit imediat de ocazie pentru a prelua puterea de la *ariki* femei. Tânăra se încruntă şi adăugă: Mai târziu le-au luat femeilor şi dreptul de proprietate funciară, pentru că *pakeha* nu recunoşteau acest drept femeilor. În privinţa femeilor, maorii şi englezii s-au înţeles foarte repede, încheie ea pe un ton amar.

— Vă voi învăţa cum să îi înfrângem! spuse hotărâtă micuţa brunetă şi plecă cu războinicii.

Helena nu ştia cărui grup să se alăture. Cu excepţia celui al războinicilor, o atrăgeau toate celelalte, dar se gândi că va voma când va simţi mirosul mâncării, iar pentru ţesut şi împletit se simţea prea slăbită. Dimpotrivă, întotdeauna îi plăcuse să asculte poveşti, aşa că se aşeză cu Kaewa lângă foc, alături de o femeie micuţă şi foarte bătrână. Akona aprinsese focul în faţa colibei ei, mai sărăcăcioasă decât celelalte. *Tohunga* nu scosese afară scaune sau vreo bancă, aşa cum făcuseră ceilalţi bătrâni, aşa că o invită pe Helena să se aşeze direct pe pământ, sub un pom cu coroană bogată. Kaewa veni lângă ea şi Helena

se simţi ca şi cum ar fi făcut parte dintre maori. La asta contribuia şi prezenţa Akonei, care nu purta veşminte *pakeha*, ci o rochie lungă, ţ esută, şi o bluză în culorile tribului. Pe umeri îşi pusese o pătură, cu toate că afară era cald. Ca multe alte femei bătrâne, părea că suferea din cauza frigului.

— Mi-ai adus doar un oaspete? o întrebă Akona dezamăgită de nepoata ei, într-o engleză aproximativă.

Kaewa îi explică ceva în limba maorilor, apoi i se adresă Hélènei.

— I-am spus că voi, polonezii, sunteţi noi în Actearoa, adică „ţara norului alb”, numele maori pentru Noua Zeelandă, şi că, probabil, nu veţi rămâne aici, ci vă veţi întoarce în Europa. De aceea nu prea vă interesează istoria noastră. Din păcate, nici cu alţi oaspeţi lucrurile nu stau altfel. Ei consideră mai atrăgătoare armele şi mâncarea noastră. Doar doi, trei vizitatori vor să îl asculte pe unul dintre ai noştri şi să îl înţeleagă cu adevărat.

În ce o privea pe Helena, ea abia aştepta ca Akona să înceapă să povestească, doar că durerea de cap pe care o avea i-a fost agravată de mirosul ierburilor aruncate pe foc de bătrână, pentru a câştiga bunăvoinţa spiritelor. În plus, nu îi era prea uşor să urmărească legendele pe care aceasta le istorisea cu vocea slabă. Akona vorbea uneori în limba ei şi atunci Kaewa intervenea pentru a traduce.

Dar în orele care au urmat Helena a aflat câte ceva despre maori, şi ei imigranţi în noua ei ţară. Aceştia sosiseră cu şapte sute de ani înainte de a veni *pakeha*, dintr-un legendar paradis insular cu numele de Hawaiki. Akona povesti despre Kupe, primul om care pusese piciorul în Noua Zeelandă, care fugise din patria sa pentru că furase o femeie. Ea le povesti despre facerea lumii prin despărţirea Tatălui-Cer de Mama-Pământ, o pereche iubitoare, şi despre Maui, un semizeu care voia să prindă luna şi să păcălească moartea. În cele din urmă Helena află legendele din zona unde se stabilise tribul Ngaţi Rangitane.

— Hau, un războinic a cărui femeie îl părăsise pentru alt bărbat, îi urmărea pe cei doi peste râuri şi munţi, dar când a văzut râul nostru, ce părea prea lat pentru a-l trece, s-a gândit că inima lui trebuia să se oprească. El l-a numit Manawatu, *manawa* înseamnă inimă, iar *tu* înseamnă a rămâne pe loc.

— Şi? întrebă Helena. Şi-a regăsit femeia?

— Da, spuse Kaewa. La Paekakariki. La început a vrut să o arunce în mare, dar i s-a mai înmuiat inima şi a transformat-o într-o stâncă. Acum ea veghează la sud de Pukerua Bay.

— O poveste tristă, zise Helena. Mai frumoase nu sunt? Cu sfârşit fericit? Despre oameni care se iubesc până la sfârşitul zilelor lor?

Ea se pregăti să se ridice, gândindu-se că greaţa şi oboseala îi vor trece dacă se mişca puţin, dar totul începu să se învârtească în jurul ei şi încercă să se sprijine de pomul sub care stătea. Un arbore de manuka, îi spuse Akona, un arbore de ceai. Uleiul acestuia este bun împotriva tuturor bolilor. Este foarte puternic, rezistă la vânt, frig şi foc şi oferă protecţie şi altor plante. Arborii manuka, îi mai spuse bătrâna, protejează *marae* de multe generaţii. Cei vechi mor şi din cenuşa lor răsar alţii.

Hélènei i se păru că simte liniştitoarea îmbrăţişare a spiritului arborelui şi se lăsă în voia întunericului care îi apăru înaintea ochilor.

— Uite, bea asta!

Helena clipi când simţi băutura amară. În jurul ei era tot întuneric şi o clipă crezu că a orbit. Apoi îşi dădu seama că se afla în coliba Akonei. Kaewa se aplecase îngrijorată deasupra ei şi încerca să o facă să bea nişte ceai. Bunica ei era lângă foc şi amesteca ceva într-o oală, după cum putea să vadă Helena prin uşa deschisă. Bătrâna cânta *karakia* şi părea că pregătea o băutură magică.

Helena înghiţi ascultătoare, cu toate că băutura avea un gust groaznic.

— Ce este? întrebă ea şoptit. Şi ce mi s-a întâmplat?

— Ai leşinat, îi spuse Kaewa. Poate că ai stat cam mult la soare. Akona ţi-a preparat un ceai, o să te simţi mai bine. Are cunoştinţe medicale, nu îţi face griji. Nu te va otrăvi.

Helena nici nu se temuse de aşa ceva. Ea avea alte gânduri.

— Nu am mai leşinat niciodată, spuse ea încet. Niciodată. Nici măcar când munceam din greu în ger, în Siberia. Şi nici de foame nu am mai leşinat. Acolo nu era niciodată mâncare suficientă. Eu… cred că sunt bolnavă.

Akona, care tocmai intra, îi întinse Hélènei o ceaşcă din porţelan cu o fiertură ciudată, cu un miros neobişnuit, şi clătină din cap.

Adăugă câteva cuvinte în limba ei. După ce o ascultă, o privi altfel pe Helena. Era mai mult o privire îngrijorată decât una mirată.

— Nu eşti bolnavă, traduse ea cuvintele bătrânei. Akona spune că eşti gravidă. Este posibil?

Hélènei i se păru că începe iarăşi să se învârtă totul.

— Nu!

Prima ei reacţie a fost să nege, apoi reveni la realitate. Fireşte că era posibil! Helena nu îşi făcuse probleme niciodată din cauza asta, menstruaţia ei era mereu neregulată şi în Siberia se întrerupsese luni bune, când munca era prea grea şi mâncarea prea proastă. De fapt, în Siberia nicio femeie nu rămăsese gravidă, cu toate că Helena ştia că unele fete fuseseră violate de gardieni. Ea nu credea că va putea avea copii şi la întâlnirile cu Witold simţise doar frică, silă şi durere. Nu se gândise niciodată la minunea conceperii unui copil!

Dar fireşte că totul se schimbase după Siberia. Helena nu mai era subnutrită şi câteva luni la rând avusese menstruaţie. Şi Witold îşi lăsase în ea sămânţa lui dezgustătoare de mai multe ori, săptămâni la rând. Nu era exclus ca ea să îi poarte copilul în pântece!

— Akona spune că nu încape îndoială, traduse în continuare Kaewa, şi o mângâie uşor pe frunte pe Helena.

Dar văd că nu te bucuri.

— Să mă bucur? Cum m-aş putea bucura? Dacă sunt într-adevăr gravidă, se strică totul! Mă gândeam că reuşisem… Noua ţară, şcoala… voiam să studiez. Şi acum… Nu poate fi adevărat, nu se poate!

— Nu l-ai iubit? întrebă Kaewa încet.

Helena clătină cu hotărâre din cap.

— Îl urăsc! şopti ea şi repetă cuvintele de mai multe ori, până ajunse să le strige. îl urăsc, îl urăsc, îl urăsc!

Apoi izbucni în lacrimi. Plânse în hohote, tare şi disperată pentru prima dată de când fusese silită să îi cedeze lui Witold. Îşi eliberă teama şi durerea în casa acestor femei, care probabil nici nu îi înţelegeau necazul. Kaewa tocmai povestise că la maori copiii aparţin întregului trib şi sunt întotdeauna bine-veniţi. Cu siguranţă că băştinașii nu respingeau o femeie de-a lor dacă rămânea gravidă fără a avea un soţ. Dar în Polonia…

Compatrioţii Hélènei erau catolici bigoţi. În lagăr încăperile pentru băieţi şi fete erau separate. Nu erau admise întâlnirile romantice. Dacă o fată din Little Poland era gravidă, va fi izgonită, era convinsă Helena. Nimeni nu o va crede că a fost violată. Witold va nega totul, iar martori nu existau. Cum ar putea supravieţui în această ţară străină, fără prieteni şi rude, cu un copil mic?

Kaewa o îmbrăţişă şi o mângâie pe cap.

— Liniștește-te!

— El a distrus totul, se văită Helena. Tot pentru ce am luptat. Poate că pe bună dreptate mi se întâmplă asta. De la început a fost o minciună. Eu nu trebuia să fiu aici. Sora mea Luzyna trebuia să fie aici. Eu… eu vreau… Nu mai vreau să trăiesc!

Akona îi arătă ceaşca de porţelan.

— Bea! îi ceru ea cu fermitate fetei, dar cu înţelegere. Şi nu vorbi de moarte, îţi sperii copilul. Eşti tânără şi vei trăi. Veţi trăi amândoi, îşi puse palmele uşor pe pântecul Hélènei, de parcă deja ar fi simţit viaţa. Am să cânt *karakia* pentru tine şi copilul tău, îi zise, apoi ieşi din

colibă, iar Helena şi Kaewa auziră vocea ei amestecându-se cu trosnetul focului.

Helena bău decoctul.

— Te simţi mai bine? întrebă în cele din urmă Kaewa, după ce văzu că a golit ceaşca. Trebuie să ne întoarcem la ceilalţi. Veţi merge la masă, apoi vă veţi întoarce la Pahiatua.

Helena dădu din cap. Începu să se liniştească. Capul nu îi mai bubuia, acum părea plin cu vată. Nu putea şi nici nu voia să gândească.

— Poate ar trebui să mă spăl pe faţă, murmură ea.

Kaewa arătă undeva afară:

— Râul este acolo.

Helena ieşi clătinându-se şi se spălă cu apă din râul care îl speriase atât de tare pe războinicul Hau, încât acesta avusese impresia că i se va opri inima în loc. Îşi dorea să fie şi ea transformată într-o stâncă, aşa cum făcuse Hau cu infidela lui soţie.

Bineînţeles că nu se întâmplă nimic. Când o urmă pe Kaewa la locul de întâlnire, simţi că o cuprinse foamea. Ceilalţi vizitatori erau deja ocupaţi cu împărţitul mesei. Toţi erau agitaţi şi bine dispuşi. Fetele învârteau *poi-poi* pe care, cu puţin ajutor, le confecţionaseră chiar ele din în iar băieţii se mândreau cu moko-urile lor.

Fata cu bucle negre – Karolina, din câte îşi amintea Helena – ţinea în mână o măciucă din lemn de esenţă tare. Pe chip avea tatuaje marţiale cum numai la bărbaţi se mai puteau vedea. Karolina insistase să poarte mofco-ul războinicilor.

— Aceasta este o *mere rakau*, îi spuse entuziasmată Hélènei şi îi arătă măciuca. Cu asta poţi omorî pe cineva!

Helena încercă să zâmbească.

— Mi-o împrumuţi dacă voi avea nevoie de ea? întrebă ea încet.

Karolina o privi serioasă:

— Vrei să devii o luptătoare ca mine? întrebă aceasta sceptică, înălţându-şi spre ea chipul vopsit în albastru.

— Este frumos, se amestecă în vorbă Kaewa.

Aceasta îi adusese Hélènei un castron cu carne şi legume. O privea acum mulţumită cum lua o lingură şi mesteca cuminte mâncarea, care avea un gust surprinzător de plăcut. Se părea că ierburile Akonei îi redaseră pofta de mâncare. Kaewa îi puse în mână un săculeţ.

— Când te simţi rău, să îţi fierbi ceai din ierburile acestea, aşa a spus bunica mea. Şi asta a făcut-o pentru tine, continuă întinzându-i o figurină micuţă, prinsă pe o cureluşă din piele. Helena se uită uluită la sculptura în lemn de manuka. Kaewa adăugă: Este Hineahuone, zeiţa fertilităţii. Ea este prima femeie creată din lut. Îţi aminteşti? Tane, zeul pădurii, a trezit-o la viaţă.

Helena avu senzaţia că simte iarăşi spiritul arborelui manuka. Poate că această nouă ţară chiar o va proteja. Înainte de a urca în

O speranţă la capătul lumii 73 autobuz schimbă cu Kaewa *hongi*, tradiţionalul salut al maorilor, şi se simţi încurajată când nasul şi fruntea ei atinseră nasul şi fruntea fetei.

— *Haere ra*, *taina*! spuse Kaewa. Du-te cu bine, surioară! îţi doresc mult noroc.

Helena se gândi din nou la Luzyna.

CAPITOLUL 8

Helena avu nevoie de câteva zile pentru a deveni conştientă că era însărcinată. Mai întâi sperase că bătrâna maori se înşelase, dar apoi văzu că nu era aşa. Ea nu era răcită, dimpotrivă, în timp ce celelalte colege de casă se luptau cu dureri în gât şi nas înfundat, Hélènei îi era din zi în zi mai bine. Ceaiul Akonei îi alunga greaţa şi ameţelile şi, eliberată de acestea, tânăra luă cunoştinţă şi de alte modificări în corpul ei, pe care până atunci le ignorase.

Sânii i se întăreau, la fel pântecul, şi lua în greutate. Era fără îndoială gravidă, lucru pe care nu îl va mai putea ascunde mult timp. Helena îşi făcu socoteala că era în luna a treia.

Nu ştia când avea să se vadă sarcina, dar cu siguranţă că nu va trece mult până atunci. Gripa fu la început un dar ceresc pentru Helena, pentru că toate colegele de casă erau preocupate de ele însele şi de surorile mai mici, şi nu mai acordau mare atenţie greţurilor de dimineaţă ale Hélènei.

Helena se gândea febril ce putea să facă. Primul impuls a fost de a i se plânge Mirandei Biller. Avea încredere că aceasta nu va fi şocată şi poate că tânăra femeie, stăpână pe sine, găsea şi o soluţie. Dacă nu, putea măcar să o roage pe Miranda să nu spună nimănui. Ca supraveghetoare, aceasta trebuia să înştiinţeze conducerea lagărului despre starea Hélènei şi atunci va fi alungată din casă. Instinctul de supravieţuire o îndemna să se bucure cât mai mult timp de siguranţa din lagăr şi de mâncare. Poate că va putea ţine ascunsă sarcina până la naştere. Merita să încerce.

Putea să vorbească cu Witold. Acest gând o oripila, dar judecând la rece, copilul care creştea în ea avea o singură şansă la o viaţă normală: Witold trebuia să îl recunoască şi să se căsătorească cu ea. Aşa că îşi spunea că era datoare copilului cu acest sacrificiu. Alternativa ar fi o viaţă pe străzi, oriunde ar fi fost trimisă cu bastardul ei, chiar şi în Polonia, după eliberare.

Cum nu mai putea dormi noaptea, prin faţa ochilor îi defilau scenarii tot mai îngrozitoare. Se vedea cerşind cu copilul pe străzile înzăpezite din Lemberg ori din Varşovia, ascultând plânsul unui bebeluş cu ochii mari, înfometat. Se imagina cerând disperată de lucru ca şi croitoreasă la femeile poloneze, care nici ele nu mai aveau nimic după război. Şi ce se întâmpla dacă nu reuşea să găsească de lucru? Va trebui să îşi vândă propriul trup, să facă de bunăvoie ceea ce Witold o silise să facă. Decât asta, era de

preferat o căsnicie cu Witold. împreună cu el putea cel puţin să încerce să solicite cetăţenie neozeelandeză.

Fără tragere de inimă, la o săptămână după excursia la Palmerston, se duse la tatăl copilului. îl găsi pe Witold singur în biblioteca şcolii, un loc potrivit pentru a purta o discuţie. Helena socoti asta un semn bun, îl salută cât mai prietenos pe torţionarul ei, cu toate că îi era silă şi să îl vadă. Nici Witold nu păru fericit să o revadă şi o repezi suspicios:

— Ce cauţi aici? Vrei să te târăşti în genunchi? Deci simţi lipsa jocurilor noastre. Păcat, dar nu te mai pot ajuta. Se ridică mândru în picioare şi îi spuse: Eu sunt logodit, dulcea mea Luzyna, şi în scurt timp am să devin cetăţean cu drepturi depline al acestei frumoase ţări. Nu dau asta pentru plăcerea unui joc!

Helena înlemni. Nu putea vorbi serios.

— Pentru mine nu a fost nicio plăcere, spuse ea. Şi nici nu doresc să o repet. Totuşi, nu te vei putea căsători cu Miss Sherman, pentru că trebuie să te căsătoreşti cu mine. Sunt gravidă, Witold. Tu m-ai lăsat gravidă!

Witold îşi plimbă neîncrezător privirea pe chipul ei palid şi pe silueta ei încă suplă.

— Este adevărat, adăugă Helena.

Witold păru că îşi revine. Expresiei de groază de pe chip îi luă locul calmul şi buzele lui pline se deschiseră într-un rânjet respingător.

— Să mă căsătoresc cu tine? şuieră el foarte încet. Nici tu nu crezi una ca asta! Şi nu îmi pune mie copilul în cârcă! Cine ştie cu câţi ai mai avut de-a face! Te avertizez, Lu-zy-na! Nu încerca să mă compromiţi! Oricând pot să povestesc cum te-ai strecurat aici. Deja am o poveste bună. Te compătimeam, te consideram o fată bună, până când ai început să mă şantajezi, să afirmi că te-aş fi abordat. Şi acum umbli cu burta mare. Vor vedea toţi cu cine au de-a face!

Helena îşi muşcă buzele. Oamenii din conducerea lagărului chiar vor crede asta? Putea Witold să prezinte

lucrurile în aşa fel încât dovada evidentă a abuzului său să se întoarcă împotriva ei? Nu mai ştia ce să spună.

Spre deosebire de Witold, căruia nu îi mai tăcea gura.

— Aşadar, Luzy, renunţă, caută-ţi alt prost. Cel mai bine ar fi să scapi de el. Dacă poţi face rost de bani pentru avort…

— Bani?

— De la mine în niciun caz nu primeşti nimic! declară Witold. Nu mai vreau să aud nimic. Dacă mai vii vreodată la mine, te denunţ!

Witold aruncă pe masă cartea pe care o răsfoise, se întoarse şi părăsi încăperea. Helena se gândi la măciuca micuţei Karolina şi la spusele ei: „Cu ea poţi omorî pe cineva…” Nu ştia ce lucru îngrozitor i se întâmplase fetiţei, dar nici ea însăşi nu ar mai avea acum scrupule. În această clipă i-ar fi ars cu mare plăcere una în scăfârlie lui Witold!

Pe drumul de întoarcere acasă, fantezia Hélènei o luă razna pe măsura furiei ce o stăpânea, pentru ca apoi să învingă lipsa de speranţă. Ca şi cum răutatea lui Witold nu ar fi fost de ajuns pentru acea zi, poşta îi rezerva în această dimineaţă o altă dezamăgire. În prima zi petrecută în Little Poland, dintr-un impuls izvorât din conştiinţa încărcată, nevoia de comunicare şi dorinţa de împăcare, îşi luase inima în dinţi şi îi scrisese Luzynei o scrisoare. Cu siguranţă sora ei era supărată şi îi va răspunde cu un val de furie şi de reproşuri, dar cel puţin trebuia să ştie că Hélènei îi mergea bine. În acele zile mai era plină de optimism în privinţa vieţii ei în lagăr. Dacă învăţa şi studia, poate că în câţiva ani va câştiga destul pentru a o aduce pe Luzyna la ea. Deci îi cerea iertare surorii, o asigura de iubirea ei şi spera la un răspuns.

Astăzi scrisoarea sosise nedeschisă, având pe plic nota oficiului poştal din lagărul Teheran

Nu poate fi predată destinatarului. Helena Grabowki a părăsit lagărul nr. 3 din propria dorinţă.

Helena simţi că o podidesc lacrimile. Probabil că

Luzyna nu a aşteptat nicio zi. Cu documentele surorii ei mai mari avea optsprezece ani, între timp chiar nouăsprezece, şi se putea căsători. Era posibil să se fi avântat cu Kaspar spre un viitor pe care părinţii lor nu i l-ar fi dorit.

Şi în acea noapte Helena a plâns în somn. Nu trebuia să se mai ascundă, pentru că îi spusese şi Nataliei despre scrisoare şi despre dispariţia surorii ei.

Natalia reacţionase imediat:

— Tu pari a-i fi acestei Helena complet indiferentă! remarcase ea. Altfel ţi-ar fi lăsat măcar o adresă. Sau putea să se intereseze înainte de plecare de adresa ta. Conducerea lagărului din Teheran ştie unde eşti.

Helena nu îşi mai putea opri şiroaiele de lacrimi, deoarece înţelegea de ce Luzyna renunţase să se mai intereseze de ea. Ar fi putut să o întâlnească pe Frau dr. Virchow. Doctoriţa ar fi recunoscut-o şi ar fi descoperit toată înşelătoria. Dar mai existau şi alte posibilităţi să dea de urmele Hélènei în Noua Zeelandă. Desigur că autorităţile din Teheran cunoşteau locul în care se aflau refugiaţii polonezi. Natalia avea dreptate. Totuşi, fie că Helena era sau nu supărată din cauza dispariţiei Luzynei, rămăsese singură pe lume. Unica fiinţă care îi mai aparţinea era copilul nedorit din burta ei.

La un moment dat, Helena adormi şi dimineaţa devreme se trezi tremurând de frică. Îşi stoarse creierii şi brusc îi trecu prin minte că nu era chiar atât de singură în Noua Zeelandă. La Wellington erau unchiul Werner Neumann şi familia sa. Până acum nu încercase să îl contacteze. Viaţa în Little Poland o acaparase într-atât, încât nu avusese timp şi nici nu simţise nevoia de a scrie vechii cunoştinţe a părinţilor ei sau de a plănui o vizită. Acum vedea altfel lucrurile. Inima porni să îi bată mai repede, pe de o parte cu speranţă, pe de altă parte de ruşine. Era o obrăznicie ca, lipsită de mijloace, gravidă, o ruşine pentru orice familie, să caute refugiu la familia Neumann, ori trebuia să încerce? Nu era nevoie ca unchiul

Werner să o primească imediat, eventual putea să o sprijine financiar o perioadă, până găsea un loc de muncă. Doar că nu ştia unde să îşi lase copilul?

Cuvintele lui Witold îi tot răsunau în minte: Cel mai bine ar fi să scapi de el… Chiar exista vreo posibilitate de a scăpa de această sarcină? Şi dacă exista, nu era una condamnabilă? Copilul ei trebuia să moară pentru că aşa voia ea? Totuşi, Helena simţea că s-ar fi simţit uşurată dacă în această situaţie nu ar trebui să aibă grijă şi de un copil. Să facă avort? apoi nu s-ar mai fi simţit chiar atât de vinovată.

Helena încercă disperată să alerge mai mult timp în jurul Little Poland, dar cu excepţia unor junghiuri intercostale, nu se întâmplă altceva. Să facă ceea ce îi sugerase Witold? „Să scape de el?” Să îi urmeze sugestia? Helena se întrebă unde s-ar putea interesa despre asta. Dar renunţă deoarece nu avea banii necesari. Avea doar adresa lui Werner Neumann.

După-amiază se duse la gară şi întrebă cât costa un bilet până la Wellington. Tinerii emigranţi primeau câţiva „bani de buzunar”, pentru ca în timpul excursiilor să îşi cumpere dulciuri ori câte o îngheţată. Helena nu îşi cumpărase nimic şi astfel strânsese câteva lire. Suma îi ajungea pentru un bilet la clasa a treia.

— Dar numai pentru un bilet dus, o informă femeia apatică de la ghişeul pentru bilete, căreia Helena îi pusese banii pe tejghea. Pentru un bilet dus-întors mai aveţi nevoie de o liră, adăugă funcţionara.

Helena îşi muşcă buzele. Să îşi asume riscul? în cele din urmă acceptă.

— Atunci daţi-mi un bilet dus pentru Wellington. Pentru duminică.

Cu siguranţă, soţii Neumann o vor ajuta cu o liră. Chiar dacă, cerându-le asta, se va alege cu dispreţul lor.

REZOLVAREA

High Wycombe (Anglia)

Wellington, Lower Hutt (Noua Zeelandă, Insula de

Nord)

Canterbury Plains (Noua Zeelandă, Insula de Sud)

Ianuarie 1945

CAPITOLUL 1

— Altceva?

Arthur Harris, comandantul suprem al Royal Air Force Bomber Command, ar fi vrut să se retragă. Tocmai încheiase discuţia din buncăr, privind intrarea în luptă, şi ofiţerii lui îşi primiseră ordinele, în această noapte vor acoperi cu un covor de bombe alte oraşe germane. Străzi întregi vor fi incendiate, mii de oameni vor muri. Harris ar fi susţinut oricând necesitatea acestui atac, considerându-l util pentru demoralizarea populaţiei civile germane şi, în consecinţă, util şi pentru armata de uscat. De la debarcarea americanilor şi a britanicilor în Normandia, din vara trecută, forţele armate ale aliaţilor se loveau de rezistenţa tot mai slabă a Wehrmachtului. Conducerea armatei de uscat punea asta şi pe seama bombardării oraşelor. Oamenii, civili ori militari, erau sătui de război. La un moment dat, Hitler şi acoliţii lui trebuiau să înţeleagă acest lucru, însă până atunci britanicii şi americanii voiau să continue bombardamentele.

Dar în ciuda tuturor justificărilor, Harris şi oamenii lui erau afectaţi că provocau moartea a mii de oameni din oraşele aflate în zona Ruhr şi în alte centre industriale germane. După ce anunţase cu voce joasă ţintele din acea noapte, voia să rămână singur. Avea, ca întotdeauna, destule hârţoage de rezolvat.

Harris intrase în biroul său şi ar fi dorit să încuie uşa, dar aghiotantul lui se plimba nervos în jurul mesei. Wilson părea să aibă ceva pe suflet, însă nu îndrăznea să i se adreseze.

— Ar mai fi ceva, sir, începu el totuşi. Avem o problemă. Un tânăr, pilot. Unul dintre neozeelandezi.

Harris, un bărbat voinic, cu părul blond-deschis, cu ochi limpezi, chip oval şi mustăcioară tunsă cu grijă, dădu din cap.

— Toţi băieţi viteji. Pilotează ca nişte nebuni!

— Da, oftă Wilson, pe al cărui chip se citea tristeţea. Da, aşa este. Ce face băiatul ăsta este o nebunie. Zboară pe un Mosquito.

Harris dădu din cap. Havilland Mosquito făcea parte dintre cele mai performante aparate de luptă de care dispunea Air Force. Fiecare formaţie de bombardiere trimisă de Harris spre Germania era însoţită de unul sau două astfel de avioane. În ultimele luni de război fuseseră folosite în principal ca bombardiere. Erau prevăzute şi cu mitraliere şi aveau ca ţinte trenuri, gări şi convoaie de aprovizionare pentru germani. În Belgia, micile şi elegantele aparate ţintiseră şi cartierul general al Gestapoului. Pentru aceste operaţiuni era nevoie de o pregătire foarte bună. Doar cei mai iscusiţi piloţi puteau urca într-un Havilland Mosquito.

— Zboară drăceşte, continuă Wilson descrierea bărbatului din cauza căruia era îngrijorat. Indiferent de aparatul pe care îl primeşte. A fost instruit de Air Force, dar ştia să piloteze dinainte. Tot respectul pentru cei care l-au învăţat.

— Şi? îl întrerupse nerăbdător Harris, pe care vorbăria aghiotantului său îl călca pe nervi. Treci la subiect, Wilson!

— Omul a fost trimis de trei ori în misiune. De două ori trebuia să bombardeze gări şi o dată un convoi militar. Dar nu a aruncat niciodată bombele asupra ţintelor. Pe primele le-a aruncat pe un câmp, pe celelalte asupra Canalului…

— Ce? A refuzat să execute ordinul! Laşitate în faţa duşmanului! Superiorii lui să îl aresteze, să îl ameninţe cu împuşcarea.

Wilson îşi muşcă buzele.

— Nu asta este problema, sir. Nu este laş.

Dimpotrivă. În aceste trei misiuni a doborât opt avioane de vânătoare inamice. Imediat ce este atacat, se angajează în luptă, îi urmăreşte pe nazişti, trage cu tot armamentul. La fel ca toţi ceilalţi *kiwi*[1]. Sfidează moartea, ignoră orice risc.

Harris rămase stupefiat şi se încruntă.

— Opt doborâri în trei misiuni? Asta i-ar aduce Victoria Cross[2]!

— Tocmai! spuse Wilson. Tânărul poate primi Victoria Cross, dar poate ajunge şi în faţa curţii marţiale. Nu vreţi să discutaţi cu el? L-a adus comandantul de escadrilă Beasley. Aşteaptă afară.

Harris se ridică resemnat. Părea foarte impunător în uniforma lui albastră-închis, cu însemnele gradului, aurii, strălucindu-i pe reverul stâng.

— Atunci aduceţi-l înăuntru, pentru numele lui Dumnezeu!

Tânărul era înalt şi foarte zvelt. Avea părul roşu-castaniu, buclat şi ochi căprui vii, care exprimau o îngrijorare vădită. Intră, luă poziţia regulamentară şi salută.

— Sergent de aviaţie James McKenzie, Regimentul 5 bombardiere, se prezentă el milităros.

Harris îl examină cu o privire severă.

— Pe loc repaus, sergent! Ştiţi de ce sunteţi aici?

McKenzie dădu din cap conştient de vinovăţia sa:

— Da, sir. Am aruncat bombele mele în mare, răspunse el abătut.

— Şi? întrebă Harris. Ce puteţi spune în apărarea dumneavoastră?

La ce v-aţi gândit când aţi făcut asta?

Tânărul îşi muşcă buza de jos.

— Nu m-am gândit la nimic, sir. Nu a fost premeditat. Am vrut, de fapt, să arunc bombele asupra ţintei. Dar… nu am putut.

---

1 Kiwi - poreclă dată neozeelandezilor

2 Victoria Cross - cea mai înaltă distincție de război acordată de Marea Britanie

Harris oftă.

— Nu aţi găsit declanşatorul? întrebă el ironic.

McKenzie îşi ridică mâna ca şi cum ar fi vrut să şi-o treacă prin păr.

— Sir, trebuia să arunc bombele asupra unei gări, în mijlocul unui oraş plin de lume. Acolo, jos, erau copii, femei, bătrâni… şi presupusul convoi militar. Desigur că erau şi câteva tancuri. Dar erau mai multe căruţe trase de cai şi camioane cu civili, refugiaţi.

Harris îşi dădu ochii peste cap.

— Şi chiar dacă ar fi fost aşa, zise el, gândindu-se totuşi că aparatele Mosquito erau folosite în general în scopuri militare. Care este problema? Noi ne dorim să demoralizăm populaţia germană civilă. Trebuie să îi scădem moralul. Dacă populaţia nu îl mai sprijină pe Hitler, acesta nu mai poate continua.

De data asta James chiar îşi trecu mâna prin păr.

— Eu credeam, murmură el ezitant, că Hitler ordonă ca oamenii care îi refuză sprijinul să fie împuşcaţi.

Harris îl fulgeră cu privirea.

— Aşadar, dumneavoastră credeţi că bombardamentele executate pe zone extinse ar fi o greşeală? Vă îndoiţi de strategia aliaţilor? îndrăzniţi să vă consideraţi mai deştept decât generalii noştri?

Tânărul clătină din cap.

— Eu nu îndrăznesc să judec acest lucru, răspunse el imediat. Doar că eu nu pot. Nu sunt capabil. Când zbor deasupra oraşelor şi vreau să arunc bombele, mă simt ca paralizat. Văd în faţa mea copiii şi…

În ultimul moment reuşi să nu mai amintească şi de animale.

Ar fi fost foarte penibil şi probabil că Harris ar simţi dispreţ dacă atunci când ar trebui să pună mâna pe declanşator i-ar apărea în faţa ochilor copii, femei gravide şi bătrâni. El se gândi la figurile prietenoase ale câinilor ciobăneşti de la Kiward Station, la pisicile tolănite pe fânul din grajduri, la caii de la căruţele refugiaţilor. Copiii şi

animalele nu înţelegeau de ce oraşele lor se transformau într-un infern şi probabil că nici mulţi adulţi nu înţelegeau asta. Şi chiar dacă oamenii de acolo, de jos, ar fi trebuit să se simtă vinovaţi

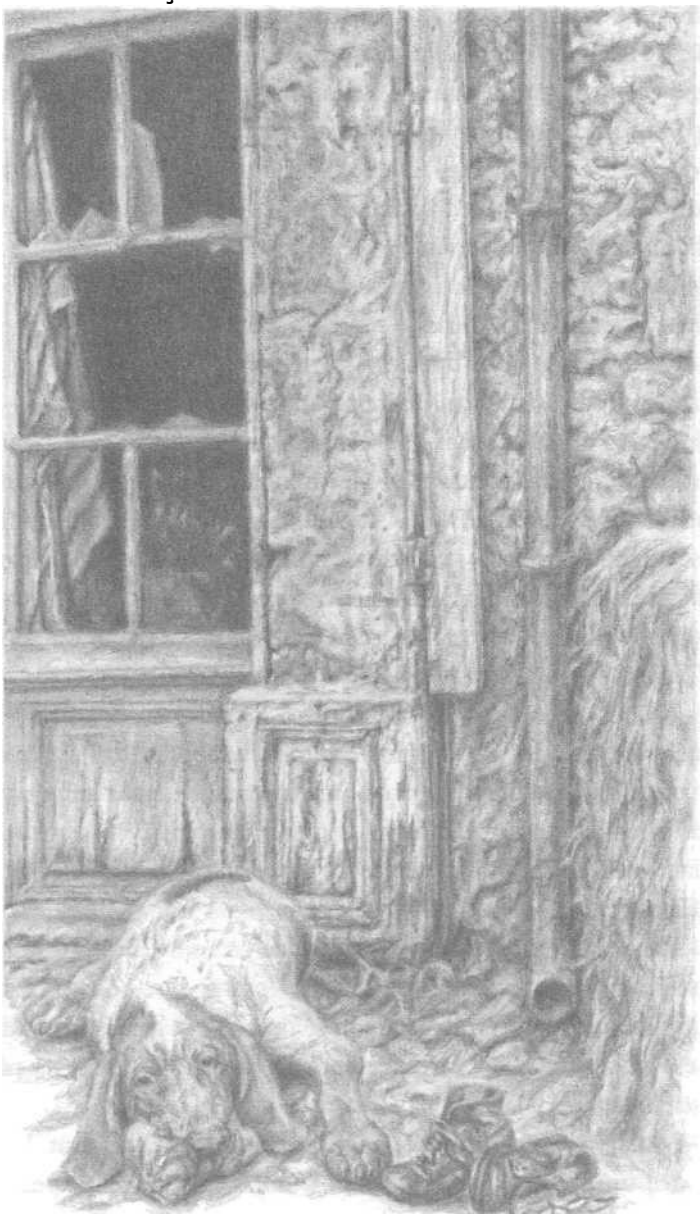

de bombardamentele de la Londra şi Coventry, ei nu

puteau să schimbe nimic. De când avea misiuni de bombardare, James înţelesese de ce tatăl său, veteran al Primului Război Mondial, devenise un pacifist ardent. Acum îşi dădea seama ce simţise Jack McKenzie când fusese trimis pe o plajă de la celălalt capăt al lumii, pentru a omorî oameni care nu îi făcuseră nimic. Şi care îşi doriseră acel război tot atât de puţin ca el.

— Pur şi simplu nu pot, repetă James abătut.

Harris strânse din buze.

— Şi echipajele celor opt avioane de vânătoare pe care le-aţi doborât? Sunteţi conştient că acei oamenii nu au supravieţuit!

James îşi muşcă din nou buzele:

— Eu nu sunt un pacifist, sir. M-am înrolat voluntar, vreau să lupt pentru British Empire. Dar nu contra… contra femeilor şi copiilor.

— Sunteţi conştient şi că prin doborârea acelor aviatori germani aţi făcut posibil că ai dumneavoastră camarazi să bombardeze femei şi copii? continuă Harris, fără a ţine cont de răspunsul lui James.

Tânărul înghiţi în sec.

— Da, sir. Şi eu… eu deja am spus că nu acţionez după un plan. Ştiu că este greu de înţeles şi ilogic, dar eu nu contest strategia dumneavoastră. Dacă sunt necesare bombardamente… atunci… atunci… Doar că eu pur şi simplu nu pot.

James coborî privirea.

Harris oftă.

— Atunci liber! ordonă el. Vom vedea ce vom face cu dumneavoastră. Wilson!

Aghiotantul apăru imediat. Stătuse probabil în spatele uşii. Poate trăsese şi cu urechea. Harris aşteptă ca James McKenzie să părăsească încăperea.

— Mutaţi-l la escadrila de vânătoare, îi ceru el aghiotantului. Să i se dea un Spitfire şi să fie folosit pentru sprijinirea trupelor de uscat şi a unităţilor de blindate. Dacă va fi necesară o instruire suplimentară, să o facă.

Pierderea bombelor o trecem sub tăcere. Băiatul este cam sucit, dar este cinstit, poate zbura. În cockpit ne este mai util decât la închisoare.

Wilson dădu aprobator din cap, dar părea încă preocupat.

— Ar mai fi ceva, sir, zise el şi scoase o hârtie dintr-o mapă cu acte. Tot în legătură cu sergentul McKenzie. Iată…

Îi întinse şefului său hârtia. Harris recunoscu imediat antetul.

— De la prim-ministrul Noii Zeelande? De ce îl interesează pe Mr. Fraser zurliul nostru aviator?

Harris strânse din buze.

— Tânărul, de fapt, familia lui are ceva influenţă. Mr. Fraser ne roagă, cât se poate de politicos, să îl scutim pe sergentul McKenzie de serviciul pe front. Pe tânăr îl aşteaptă sarcini deosebit de importante pentru ducerea războiului în minele şi oţelăriile familiei sale. Sergentul McKenzie s-ar fi sustras de la acestea, înrolându-se voluntar. El nu este laş, aşa cum am mai spus. Dar la Greymouth lucrurile nu merg fără el.

Harris se încruntă.

— Ei chiar susţin că industria cărbunelui şi a oţelului dintr-o întreagă ţară depinde de faptul că un tânăr lungan se află într-un birou şi nu la noi într-un avion? Cel puţin mie, băiatul nu mi-a lăsat impresia că ar fi un şoarece de birou. Aş fi zis că vine de la vreo fermă.

Wilson ridică din umeri.

— Nu ştiu, spun doar ce scrie în scrisoare. Se pare că familiile McKenzie şi Lambert – scrisoarea a fost trimisă de un anume Ruben Lambert, de la Lambert Coal and Steel – au un roi important în Noua Zeelandă. Este evident că Mr. Fraser nu vrea să le supere. Deci, ce facem?

Harris îşi ridică resemnat mâinile şi traversă biroul.

— Trimiteţi-le flăcăul înapoi, hotărî el în cele din urmă. M-am răzgândit. Ne face prea multe necazuri. Ah, da… Şi anunţaţi-i decizia mea cu menajamente. După cât

se pare, a întins-o de acolo ca să se ofere voluntar, iar aceste tertipuri ale familiei… Probabil că sergentul McKenzie va fi pentru prima oară în viaţă dispus să arunce cu bombe în civili.

James McKenzie aştepta decizia la popota ofiţerilor, care arăta ca o construcţie civilă. Cartierul general al Air Force din High Wycombe era bine camuflat, la exterior lăsând impresia unor locuinţe. Popota ofiţerilor semăna cu un conac înconjurat de arbori bătrâni, iar postul pompierilor părea biserica satului. Majoritatea birourilor, precum şi comandamentul se aflau în buncăre.

James învârtea nervos cu linguriţa într-o ceaşcă cu ceai – i se părea că în Anglia cafeaua era execrabilă – când comandantul de escadrilă Beasley veni la el. Ofiţerul îi făcu semn să renunţe când tânărul se pregăti să se ridice şi să salute.

— Staţi jos, McKenzie. Oricum nu mai are nicio importanţă.

McKenzie se încruntă.

— Ce nu mai are importanţă? întrebă el. Asta înseamnă că voi fi degradat? Sau voi fi trimis în faţa curţii marţiale? Da, ştiu că am făcut greşeli, eu…

— Nu începeţi iar, zise obosit Beasley. Mi-aţi explicat totul în detaliu şi aţi dat explicaţii şi în faţa mareşalului Harris. Acesta v-ar fi transferat, dar a apărut o intervenţie din partea unor autorităţi înalte.

James McKenzie sări în sus ca ars când Beasley îi spuse despre solicitarea de revenire în Noua Zeelandă, pentru a susţine nevoile războiului.

— Asta-i o mare prostie, sir! Este un truc mizerabil şi vechi! S-au folosit de el ca să îl retragă de pe front, în Primul Război Mondial, pe servitorul unui unchi! Tatăl meu încă mai povesteşte despre lovitura asta. Acum se foloseşte de acest truc şi cu mine! Eu nu am nicio treabă cu mineritul! Şi nici nu sunt din Greymouth. Sunt din Canterbury Plains. Avem acolo o fermă de oi!

Ochii lui James scăpărau.

Beasley ridică din umeri.

— Bănuiesc că este vorba despre una mare, remarcă el. Altfel părinţii dumitale nu ar fi avut asemenea influenţă. De ce s-ar împotrivi tatăl dumitale să luptaţi în armată? Pare că a pus în mişcare cerul şi pământul ca să îl implice chiar pe prim-ministru.

— Tata este un pacifist! spuse furios James. După el, un război nu ar trebui purtat în nicio circumstanţă. Ar trebui să se negocieze ori să se facă altceva. Nu ştie ce ar trebui făcut în cazul lui Adolf Hitler, dar asta nu îl determină să îşi schimbe părerea. Spune că el este fermier, nu politician. Războiul însă nu ar reprezenta niciodată o opţiune.

Comandantul de escadrilă Beasley se frecă pe frunte.

— Este cumva religios?

James clătină din cap.

— Nu. Nu în mod deosebit. A luptat în Primul Război Mondial. A fost foarte viteaz, a primit şi un ordin. Nu ştiu care, nu ne-a spus niciodată. L-a făcut cadou. Beasley ridică din sprâncene, pentru că nu mai auzise de medalii pentru vitejie făcute cadou. James adăugă: A fost poate o distincţie pentru răniţii în război. Tatăl meu a fost grav rănit. La ultima ofensivă de la Gallipoli.

— Oh…

Beasley înţelese. Asediul de la Gallipoli era unul dintre cele mai mari dezastre din Primul Război Mondial. ANZAC, o formaţie militară din Noua Zeelandă şi Australia, încercase atunci să ocupe peninsula turcească Gallipoli, pentru a o folosi ca bază de plecare în cucerirea capitalei otomane Constantinopol. Luni la rând turcii şi soldaţii ANZAC s-au aflat faţă în faţă în tranşee. Au avut loc asalturi când de o parte, când de cealaltă şi peste o sută de mii de militari au udat cu sângele lor idilica plajă. Fără rezultat. Poziţiile turcilor s-au dovedit de necucerit. În final, ultimele paisprezece divizii ANZAC au fost evacuate noaptea, pe ceaţă. Dacă tatăl lui James McKenzie a trăit această dramă de la un capăt la altul, este explicabilă

atitudinea lui faţă de război.

— Îmi pare rău, tinere, spuse Beasley resemnat. Am citit despre Gallipoli. Trebuie să fi fost îngrozitor acolo, şi absurd. Cerul ştie cine a ordonat asta. O singură privire asupra plajei ar fi fost suficientă pentru a renunţa.

— Asta o spune mereu şi tatăl meu. Gallipoli nu putea fi cucerit. Era prea uşor de apărat. Atâta vreme cât turcii dispuneau de muniţie, ar fi putut respinge milioane de oameni. Nu ar fi folosit la nimic. Dar astăzi lucrurile stau cu totul altfel! Eu cred că acum deciziile sunt luate de oameni rezonabili. Strategiile aliaţilor…

El se opri şi îşi muşcă buzele. Peste câteva decenii războiul cu bombe va deveni poate tot atât de absurd şi va fi considerat o crimă contra umanităţii, aşa cum se întâmpla astăzi cu Gallipoli?

— Vom câştiga războiul, nu este aşa? întrebă el încet. Chiar dacă mă întorc în Noua Zeelandă?

Beasley îl bătu pe umăr.

— Băiete, noi deja am câştigat războiul! îl încurajă comandantul. Acest lucru trebuie însă să îl înţeleagă şi smintitul de la Berlin. Este posibil să mai dureze câteva luni, dar curând se va sfârşi. Cu ori fără participarea dumitale. Vă promit asta, McKenzie. Aşa că duceţi-vă şi salutaţi-l din partea mea pe tatăl dumitale, care are, de fapt, dreptate. După ce se va termina asta, McKenzie, niciunul dintre noi nu va mai vrea vreodată război!

CAPITOLUL 2

În timpul călătoriei, Helena nu observă peisajul frumos pe care îl străbătea trenul şi nu se mai sperie când acesta trecerea prin tuneluri şi peste podurile de peste Rimutaka încline, cum i se întâmplase când venise de la Wellington la Little Poland. Era cufundată în gânduri şi lupta disperată cu temeri şi presimţiri sumbre. Deşi până atunci toate îi merseseră bine. De dimineaţă se dusese la conducerea lagărului şi spusese că dorea să îşi petreacă ziua cu nişte cunoştinţe din Palmerston. Nu o întrebase nimeni nimic, şi chiar de ar fi făcut-o, ar fi spus că vrea să

o viziteze pe Kaewa. Nataliei nu îi ascunse însă adevărul. Nu voia să dispară fără urmă. Dacă păţea ceva pe drum, trebuia să ştie cineva unde se dusese. Prietena ei fusese foarte emoţionată când află că Luzyna avea „cunoştinţe” la Wellington şi o întrebase de ce nu le scrisese înainte de a le vizita. Helena îi spusese că încercase, dar scrisorile îi fuseseră returnate.

— Probabil că numărul casei nu corespunde, spuse ea cu nonşalanţă. Dar unchiul Werner este stomatolog. Cu siguranţă îl cunoştea cineva de pe acea stradă.

Din fericire, Nataliei nu îi trecu prin cap că în acest caz şi poştașul ar fi ştiut unde stătea, aşa că îi ură Hélènei noroc.

Miranda, care între timp se însănătoşise, lipsea. Îşi petrecea weekendul cu familia şi voia să meargă în port ca să îşi întâmpine o rudă care se întorcea de pe front. Helena se întreba iar dacă nu ar fi trebuit să îi mărturisească tot tinerei sau măcar să îi vorbească despre soţii Neumann. Miranda i-ar fi împrumutat bani pentru biletul de întoarcere. Dar acum nu mai putea face nimic, trebuia să profite cât mai mult de această vizită. Spera doar că Elizabeth Street, unde familia Neumann locuia înainte de război, să nu fie prea departe de gară.

Avusese noroc şi în continuare. Se interesase de stradă la un magazin cu reviste şi amabilul vânzător îi arătase pe o hartă a oraşului încotro să o ia.

— Nu este chiar aproape, dar puteţi ajunge şi pe jos, îi spusese el. Se află la aproximativ două mile de aici şi nu aveţi cum să vă rătăciţi. Mergeţi de-a lungul portului până la Kent Terrace şi după ce treceţi de acesta, o luaţi mai întâi la dreapta şi apoi la stânga.

Helena îi mulţumi şi porni la drum. Vremea era mohorâtă, ca dispoziţia ei. Burniţa uşor. Helena se înfăşură

mai bine în şal, pentru că nu avea palton. Până la Elizabeth Street nu s-a udat chiar până la piele, dar tremura de frig.

Deşi nu o interesa prea tare, observă că la Wellington tocmai sosise o navă pentru transportul trupelor. De la bord nu coborau refugiaţi, ci mai ales răniţi. Veneau de la război şi aveau probabil perspective mai puţin sumbre decât Helena. Nu se mai gândi la acest lucru, ci se concentră la problema ei.

Elizabeth Street era o stradă liniştită. Nu se afla chiar în centru, dar era destul de aproape de acesta. Pentru un cabinet stomatologic, era ideală. Avea patru ori cinci pâlcuri de case, aşa că putea afla uşor unde locuia familia Neumann. Helena era aproape sigură că numărul casei era format din două cifre. Începu de la casa cu numărul zece şi înaintă încet, citind numele de deasupra butoanelor soneriilor ori de pe cutiile poştale. După scurt timp o observă cineva. O femeie în vârstă deschise uşa tocmai când Helena citea ce scria pe cutia ei pentru corespondenţă.

— Vă pot ajuta? întrebă femeia pe un ton prietenos.

Helena zâmbi jenată.

— Da, caut familia Neumann. Dr. Werner Neumann, stomatolog. Locuieşte pe această stradă, dar nu ştiu la ce număr.

Femeia dădu din cap.

— Soţii Neumann au locuit vizavi, îi spuse ea şi îi arătă o casă frumoasă din lemn, în stil colonial, aflată pe cealaltă parte a străzii. Nişte oameni foarte drăguţi.

Helena îşi muşcă buzele. Răspunsul nu era încurajator.

— S-au mutat? întrebă ea dezamăgită. Ştiţi cumva unde locuiesc acum?

Femeia clătină iarăşi din cap, dar de data aceasta se încruntă:

— Locuiesc pe Somes Island, în lagăr. Sunt totuşi germani. Sau, în orice caz, aşa sunt trataţi. O nedreptate strigătoare la cer, dacă mă întrebaţi pe mine! Mrs.

Neumann a plâns amar. Îi era o frică teribilă, pentru că ei sunt evrei şi voiau să îi închidă cu germanii.

— Cum adică să îi închidă?

Helena simţi din nou că totul se învârte în jurul ei. Ar fi trebuit să-şi ia din lagăr ceva de mâncare.

Femeia o examină cu privirea şi îşi dădu seama că nu se simte bine.

— Intră, copilă, în casă, o invită ea pe Helena. Eşti palidă. Eşti rudă cu ei? Eşti germană? Nu, că de ar fi fost aşa, ar fi trebuit să fii în Somes Island. Să îţi fac un ceai.

După foarte scurt timp Helena stătea în bucătăria călduţă a lui Mrs. Deavers, sorbea ceai şi asculta povestea familiei Neumann în Noua Zeelandă.

— Familia a fugit din Germania imediat după ce naziştii au preluat puterea. Doctorul Neumann a cumpărat casa de vizavi şi a deschis acolo un cabinet. În vremea aceea prin ziare se tuna şi se fulgera contra emigranţilor din Germania. Se spunea că ne-am pricopsi cu un val de medici şi de dentişti dacă i-am accepta pe toţi evreii, ceea ce chiar era o prostie, pentru că nu erau atât de mulţi. Soţii Neumann s-au integrat bine aici. Ea era drăguţă, iar copiii lor mergeau la şcoală cu ai noştri. La început le-a fost cam greu cu limba, dar când eşti tânăr înveţi repede. După un timp, copiii soţilor Neumann nu se mai deosebeau de ai noştri. Totul a fost bine până a început războiul şi guvernului i-a venit ideea că germanii din ţară ar fi potenţiali spioni, atentatori, trădători şi nu mai ştiu ce. De aceea ei trebuiau internaţi, ca să nu pună ceva la cale aici. Doctorul Neumann a încercat să protesteze, pentru că avea de mult timp cetăţenia noastră, iar germanii nu mai acceptau evrei. Dar a fost în zadar. Au fost trimişi mai întâi la Palmerston, apoi în Somes Island. De atunci s-au auzit tot felul de poveşti îngrozitoare despre cum îi tratau germanii pe evrei. De ce ar vrea un evreu să spioneze pentru ei? Şi ce ar trebui să descopere doctorul Neumann? Adolf Hitler nu era interesat de dinţii populaţiei civile din Noua Zeelandă. Mrs. Deavers făcu o pauză scurtă şi

observă că Helena privea în gol, dar continuă: Nu fi atât de disperată, Miss Luzyna! Le merge bine. Mrs. Nails de alături se împrietenise cu Irene Neumann şi ţine legătura cu aceasta, îţi poate da adresa lor. Iar noi avem grijă de casă. Soţii Neumann se pot întoarce după ce va trece necazul acesta.

Helena îşi frecă fruntea care deja reîncepuse să o doară. Era posibil ca soţilor Neumann să le meargă oarecum bine, dar pe ea această informaţie nu o ajuta cu nimic. Se strădui să mănânce din prăjiturelele puse pe masă de Mrs. Deavers. Nu avea nici cea mai mică idee cum s-ar fi putut întoarce în lagăr, dar cel puţin nu voia să leşine pe stradă.

Helena mai petrecu o jumătate de oră cu prietenoasa, dar cam indiscreta vecină a familiei Neumann, dând cuminte informaţii despre originea ei şi despre Little Poland. Se gândi la un moment dat să îi ceară lui Mrs. Deavers banii de care mai avea nevoie pentru biletul de tren, însă îi fu ruşine.

După ce îşi luă politicoasă rămas-bun, îşi numără nefericită cei câţiva şilingi pe care îi mai avea. Trebuia să încerce să ajungă cu aceştia cât mai aproape de Palmerston. Ori să rămână în Wellington.

Helena socoti ce şanse avea să găsească de lucru în capitală. Atâta vreme cât sarcina nu era vizibilă, putea reuşi. Era deci mai bine să nu aştepte până când va fi alungată din Little Poland. Helena îşi aminti că într-un ziar din Pahiatua văzuse nişte anunţuri cu locuri de muncă. Deci într-un ziar important din Wellington erau cu siguranţă mai multe. Trebuia doar să facă rost de unul.

O porni înapoi spre gară. Poate că amabilul vânzător de ziare, pe care îl întrebase cum să ajungă pe strada unde locuia familia Neumann, ar putea-o lăsa să arunce o privire asupra anunţurilor şi şi-ar nota ceva. Era deja după-amiază. Nu ar fi putut să se prezinte pentru slujbă până mâine-dimineaţă. Oare îi ajungeau banii pentru o noapte la un hotel ieftin? Cu siguranţă că nu. Ori poate la un cămin

pentru tineri? îşi dădu seama cu îngrijorare că nu avea la ea niciun document personal. Paşaportul îl lăsase în dulap, în Pahiatua.

Simţi iarăşi cum o cuprindea greaţa. Din nou eşua cu un plan care părea la prima vedere bun. Poate că ar supravieţui singură la Wellington, dar nu ilegal.

La gară o aştepta o nouă deziluzie. O singură călătorie spre nord era mai scumpă decât un bilet dus-întors. Deci nu putea merge până la Greytown sau mai departe, aşa cum sperase. De fapt, mărunţişul îi ajungea doar pentru un bilet până la Upper Hutt, o mică localitate aflată la doar douăzeci de mile de Wellington. Nu era nici măcar la un sfert din distanţa până la Pahiatua.

Totuşi, Helena cumpără biletul. Măcar pleca din Wellington. În regiunea rurală Upper Hutt poate găsea o ocazie, un autocamion care să meargă în nord.

Iniţial nici nu voise să se gândească la aşa ceva. De fapt, nu mai voia să se gândească la nimic, pentru că ar fi fost nevoită să recunoască că toate planurile ei eşuaseră şi că acum nu mai exista nicio speranţă. Putea doar să încerce să îşi ascundă sarcina până la capăt, să aducă pe lume copilul singură, undeva în lagăr, şi apoi să îl abandoneze în faţa pavilionului medical. Ar reuşi?

Helena se ghemui în colţul unui compartiment şi privea deprimată pe fereastră. Nu voia nici să gândească şi nici să îşi facă planuri. Ar fi preferat să moară.

— Ar trebui să coborâţi.

Controlorul care îi ceruse biletul o smulse din agonie, anunţând următoarea staţie: Upper Hutt.

Helena dădu nefericită din cap. Între timp se făcuse ora cinci, era frig şi începuse iarăşi să bureze. Upper Hutt, o aşezare adormită, se întindea cenuşiu sub voalul ploii, oferind o privelişte neademenitoare. Helena părăsi descurajată trenul şi porni spre Main Street, care era pustie. Niciun pieton, niciun şofer, niciun autocamion care să fi circulat spre Palmerston ori Pahiatua. Helena oftă, îşi strânse şalul mai mult în jurul ei şi o luă pe jos spre nord.

De la moartea mamei ei nu se mai simţise atât de singură şi de lipsită de speranţă.

În timp ce mergea, se gândea serios să pună capăt atât vieţii ei, cât şi vieţii copilului. În romanele pe care le citise în vremuri de mult trecute, cu înfiorare, femeile cu sarcini nedorite se aruncau în faţa trenului ori în apă. Nu ar fi ales ultima variantă. Îi era de ajuns umezeala pe care o simţea. Iar de calea ferată se îndepărtase prea mult. Râse amar. Din nou ratase o şansă.

O năpădiră mustrările de conştiinţă. Că doar nu supravieţuise lagărelor ca să se sinucidă. Se agăţase de viaţă ca să o salveze pe Luzyna. Asta fusese misiunea ei, pe care probabil şi Dumnezeu se aştepta să şi-o îndeplinească. Din momentul în care îşi trădase sora, o părăsise şi norocul.

Helena călcă într-o băltoacă. Între timp, apa îi pătrunsese în pantofi şi picioarele i se transformaseră încet în bolovani de gheaţă. Poate că acest marş forţat era soluţia. Dacă mergea şi îngheţa, va pierde cu siguranţă copilul. Ori dacă nu mai mânca după ce ajungea în lagăr. Sigur pierdea sarcina înainte de a muri ea de foame. Să facă un avort cât mai curând, cât mai putea să ascundă sarcina, era unica ei şansă.

Brusc îşi aminti de o vecină din Lemberg. Dora Chombski pierduse o sarcină în urma unui accident de automobil! Putea deveni uşor victima unui accident. Desigur, cu riscul de a muri ea însăşi. Şi Dora fusese cât pe ce să moară.

Helena se târî cu greu înainte. În curând se va lăsa şi întunericul. Cu cât era mai epuizată şi mai disperată, cu atât îşi dorea mai mult să ajungă undeva, dar pe acest drum uitat de Dumnezeu nici măcar nu se circula!

Totuşi păru că Dumnezeu se îndură de rugăciunile şi de reproşurile ei disperate. Tânăra auzi zgomotul unui autovehicul care se apropia. Privi în jur. În spate avea o curbă, şoferul o va vedea în ultimul moment. Puse mâna pe mica figurină, zeiţa fertilităţii, pe care şi-o atârnase la gât

de dimineaţă. Sperase că Hineahuone îi va purta noroc, poate la amândoi, ei şi copilului. Vizita la soţii Neumann ar fi putut să le schimbe viaţa.

Dar asta era de acum de domeniul trecutului. Cureluşa subţire din piele se rupse când Helena trase mânioasă de ea. Strânse în pumn mica *hei*-ţi-*ki*, în timp ce zgomotul de motor se apropia. Apoi se prăbuşi.

CAPITOLUL 3

Miranda Biller conducea maşina aşa cum pilota vărul ei avionul, periculos, cu viteză maximă. James, care stătea alături de ea în elegantul ei Aston Martin Ulster, se ţinea bine în scaun.

Îl cuprinsese disperarea când vaporul acostase şi el fusese singurul tânăr sănătos, apt de luptă, printre toţi acei eroi care coborâseră pe ţărm. Ar fi preferat să fi fost împuşcat în Germania decât să se întoarcă în Noua Zeelandă atât de umilit! Stilul de condus al Mirandei îl făcuse să se răzgândească totuşi foarte repede. Nu voia să moară şi cu siguranţă nu pe marginea unui drum de la periferia localităţii Lower Hutt, cu maşina verişoarei lui înfiptă într-un copac.

Miranda părea că nu îşi dă seama în ce stare era. Nu îi observă nici disperarea şi nici reţinerile în privinţa modului ei de a conduce. îl aşteptase bine dispusă şi îl îmbrăţişase fericită. Îi transmisese că întreaga familie era bucuroasă să îl aibă din nou în sânul ei. Când James îi spuse că era furios pe tertipurile tatălui său, tânăra ridicase din umeri.

— Ai doborât totuşi câteva avioane inamice! Deci ai contribuit şi tu cu ceva. Nu ai primit nicio distincţie?

James făcu necăjit o grimasă. Considera Distinguished Flying Cross, primită pentru fapte de vitejie în faţa duşmanului, un fel de premiu de consolare.

Comandantul de escadrilă Beasley îi acordase minorul ordin pe fugă, înainte să îl trimită acasă. James mormăi încăpăţânat că el ar fi putut să facă mult mai mult, ceea ce o determină pe Miranda să se gândească că ar fi fost probabil în stare să îşi dea şi viaţa.

Apoi ea îl conduse la noua şi frumoasa ei maşină, de culoare roşie-aprins, care îi fusese dăruită de mama ei când împlinise douăzeci de ani, şi îi spuse că îl va duce mai întâi la familia ei.

— La Christchurch nu mai pleacă săptămâna aceasta niciun vas. Ai putea întreba la Air Force dacă poţi lua un avion. Ori rămâi câteva zile la noi şi te mai odihneşti. Părinţii mei sunt în Lower Hutt. Poţi să călăreşti împreună cu mama ori să scormoneşti puţin cu tata prin pământ.

Familia Biller avea o casă de vacanţă în munţi şi de fiecare dată când în revistele pentru femei se scria despre scriitoarea Lilian Biller, se menţiona că Brenda Boleyn, pseudonimul lui Lilian, mergea acolo unde peisajul spectaculos o inspira pentru noi opere.

Lilian Biller, mama Mirandei, se amuza de această afirmaţie. De fapt, ea nu avea nevoie de inspiraţie. Ar fi putut să îşi conceapă melodramaticele romane şi în sala de aşteptare a unei gări. Când se lăsa pradă viselor, nu mai observa nimic din ce se petrecea în jur. Cumpărase casa din Lower Hutt pentru a oferi mai multă libertate celor doi cai de călărie ai ei şi pentru a avea un loc de călărit mai interesant decât parcul oraşului Wellington. Determinantă în hotărârea de a cumpăra această casă de ţară fusese o descoperire arheologică. Lucrătorii la calea ferată dăduseră acolo în urmă cu ceva timp peste un pa maori, un sat cu construcţii destinate apărării. Nu fusese distrus. Probabil că tribul îl părăsise fără lupte. De atunci, Ben Biller ardea de nerăbdare să descopere care fusese motivul şi spera să dezgroape obiecte spectaculoase din perioada timpurie a populării Actearoa. În vacanţele dintre trimestre venea aici cu doi, trei studenţi. Lilian considerase că riscul de a-l lăsa pe soţul ei să campeze în

sălbăticie era mult prea mare, deoarece profesorul Benjamin Biller nu prea era capabil să înfrunte viaţa. Nu fără temei, mama Mirandei se temea că acesta ar putea declanşa un incendiu în pădure, cu un fierbător cu gaz, ori că ar putea provoca o alunecare de teren încercând să monteze un cort pe munte. Casa ţărănească, aflată la câteva mile de locul săpăturilor, oferea o alternativă mai sigură. Ben dormea într-un pat normal şi în fiecare dimineaţă, după un mic dejun copios, se ducea cu uneltele la *pa*.

— În plus, mama are grijă ca tata să nu cadă din nebăgare de seamă în vreun cuptor vechi şi să se coacă acolo! încheie Miranda cu o remarcă ironică.

Acum părinţii Mirandei erau la Lower Hutt. În această zi cenuşie şi demoralizatoare a întoarcerii lui în Noua Zeelandă, James o urma tăcut pe Miranda. Ultimul lucru ce i-ar fi trecut prin minte în aceste momente era să zboare cu Air Force în Insula de Sud. Cum s-ar justifica el în faţa camarazilor din escadrilă? în această ultimă fază a războiului, piloţii nu prea erau trimişi în concediu.

Miranda ignora proasta dispoziţie a vărului ei. Pălăvrăgea veselă despre una şi alta şi mai ales despre importanta ei activitate pentru cursul războiului, legată de orfanii din lagărul cu polonezi. Părea că şofatul era doar o chestiune secundară. James simţi cum stomacul i se revoltă la fiecare curbă şi se ghemui instinctiv, aşteptând lovitura, când cineva apăru brusc la marginea drumului. Miranda nici nu avu timp să ia piciorul de pe acceleraţie, pentru că persoana se împletici brusc în mijlocul drumului. În ultima fracţiune de secundă, tânăra trase însă de volan. Cu toate că uneori părea neexperimentată şi timidă, era totuşi o şoferiţă excelentă. Maşina sport zbură în afara carosabilului, pierdu contactul cu pământul, ateriză surprinzător lângă drum, tot pe patru roţi, şi se îndreptă în viteză, hurducăind, spre un pâlc de arbori. Părea scăpată de sub control, dar Miranda apăsă frâna şi opri în cele din urmă în faţa unui tufiş de rata.

— Ups! exclamă verişoara calmă. Ce a fost asta?

— Eşti în regulă?

Lui James nu îi venea să creadă că niciunul nu era rănit.

Privirăamândoi înapoi pe drum, unde era ghemuit un om.

— Este o tânără! spuse Miranda. Dar ce are? Că nici nu am atins-o!

— Plânge, eu cred că plânge, răspunse James.

Helena suspina încontinuu. Se aşteptase să fie lovită, chiar îşi dorise asta şi micul automobil roşu o ratase cu puţin. Tremurând de teamă, văzu un bărbat şi o femeie îndreptându-se către ea. Fără îndoială că şoferul o va lua la rost. Probabil că automobilul se stricase şi ea era vinovată. Pe lângă toate necazurile ei, acum mai trebuia să plătească şi reparaţiile.

Bărbatul, care ajunse primul la ea, o apucă de umăr şi o întoarse cu faţa spre el, părând mai curând îngrijorat decât ameninţător. Helena îi văzu chipul îngust, cu un nas ascuţit, pistruiat, care parcă îi amintea de cineva. Apoi avu impresia că visează, pentru că femeia care venea în urma tânărului nu era alta decât Miranda Biller.

— Este Luzyna! strigă aceasta consternată. Ce faci aici, Luzyna? Luzyna este una dintre orfanele poloneze din Pahiatua, îi spuse ea tânărului în timp ce Helena plângea în hohote. Iar el este vărul meu James, îl prezentă Miranda şi o strânse în braţe pe Helena. Dar spune ceva, Luzyna! Cum ai ajuns aici? Singură şi udă până la piele. Unde voiai să te duci?

— Evident că înapoi la Pahiatua, presupuse James. Acesta este drumul. Aţi fost… ai fost la Wellington? Miss… Luzyna?

James nu ştia cum să i se adreseze fetei. Miranda o numise orfană, dar protejata ei nu mai era chiar un copil. Când ea ridică privirea, James văzu o faţă plânsă, dar cu toate acestea foarte drăguţă, a unei tinere de aproximativ optsprezece ani, cu un păr negru, răvăşit. Dimineaţa şi-l

împletise în cozi, dar i se desfăcuse. Expresia deznădăjduită a tinerei poloneze îl mişcă. Părea resemnată, hăituită, înspăimântată, lipsită de speranţă. Ochii mari ca de porţelan albastru spuneau multe.

— Nu Luzyna, suspină fata şi James crezu că aceasta voia să îi corecteze pronunţia, dar ea continuă: Nu sunt Luzyna. Eu sunt Helena. Luzyna este sora mea. Iar eu… eu…

James îşi muta nedumerit privirea de la ea la Miranda.

— Tu înţelegi? o întrebă el pe verişoara sa.

Miranda clătină din cap.

— Nu. Ea este, fără îndoială, Luzyna ori cel puţin fata pe care noi am înregistrat-o în lagăr ca Luzyna Grabowski. Dar acum asta nu mai are importanţă. Oricum ar chema-o, trebuie luată de pe drum şi adăpostită de ploaie. Ne va povesti mai târziu despre ce este vorba. Luzyna, se pare că te-ai aruncat intenţionat în faţa maşinii mele. Aşa este? întrebă ea cu seriozitate. Helena continua să suspine şi nu răspunse. Miranda hotărî: Te vom duce mai întâi la casa părinţilor mei.

Ea încercă să o ridice pe Helena, dar îl lăsă apoi pe puternicul ei văr să facă acest lucru.

— Ridic-o, James, eu aduc maşina. Sper că voi reuşi să o pun pe drum.

— Mai spune-mi o dată cum te numeşti, o rugă James în timp ce îi întindea mâna Hélènei, pentru a o ajuta să se ridice. Şi să nu îţi faci griji. Oricum te-ai numi, indiferent de unde vii şi unde vrei să mergi, cu siguranţă totul va fi bine.

Helena îl privi în ochii căprui şi prietenoşi şi se gândi că deşi tânărul era convins de ceea ce spunea, ea nu era convinsă. Nu voia să îl prindă de mână, nu voia să mai atingă niciodată un bărbat.

— De unde ştiţi acest lucru? întrebă ea brusc, cu îndrăzneală şi încercă să se ridice. Nu mă cunoaşteţi. Nu ştiţi ce am făcut şi ce mi s-a întâmplat.

Helena se clătină şi trebui să accepte sprijinul vărului Mirandei.

Lui James i se păru mai curând plăcută apropierea ei. Ar fi vrut să îi îndepărteze părul căzut pe faţă. I se păru atât de gingaşă, atât de vulnerabilă când o cuprinse ca să o sprijine. Ea nu ar fi acceptat, dar avea nevoie de ajutor. O privi în ochi şi îi spuse pe un ton care ar fi trebuit să îi dea siguranţă.

— Helena… începu el. Îi rosti numele încet şi cu un pronunţat accent englezesc. Probabil ai trăit lucruri groaznice şi poate ai făcut şi tu ceva rău, dar este război şi aşa ceva se întâmplă. Uneori nici nu ştii ce este corect. De exemplu, unii spun că este bine să arunci bombe asupra oraşelor, pentru că asta scurtează durata războiului. Alţii spun că este o crimă şi că nu are nicio influenţă asupra desfăşurării războiului. Cine are dreptate? Tu îmi poţi spune, mie şi Mirandei, ori mie, ori Mirandei, ori părinţilor Mirandei sau altcuiva, ce ai făcut şi ce ţi s-a întâmplat. De asemenea, poţi să nu o faci şi să rămâi Lu… pur şi simplu Helena. Eu consider că Helena este mult mai frumos. Inima lui James începu să bată mai repede când pe chipul ud de lacrimi al Hélènei trecu un zâmbet speriat. Îţi promit că acum şi aici eşti în absolută siguranţă. Eu nu îţi fac niciun rău, chiar dacă acum te ating.

— Când vor afla, cei din lagăr mă vor alunga, şopti Helena. Ar fi fost mai bine să fi murit.

James clătină din cap:

— În mod sigur nu era mai bine. Cât despre alungarea din lagăr, poate că nu va fi chiar atât de rău cum crezi.

El zâmbi. Miranda reuşise să repună maşina pe şosea şi opri în dreptul lor. James o luă pe Helena de mână.

— Ce ţii în palmă? o întrebă el blând când simţi figurina dintre degetele ei.

Ea strânse pumnul instinctiv, ca şi cum s-ar fi temut că bărbatul vrea să îi ia figurina, dar acesta reuşi să o vadă.

— Oh, un *hei-tiki*! Deci ştii cui datorezi faptul că ai scăpat uşor din acest accident. Talismanului tău! îi făcu cu ochiul Hélènei şi adăugă: Şi eu am unul. Scoase de sub cămaşă figurina unei zeităţi şi continuă: Este un dar de la o prietenă.

Helena privi figurina din jad. Mica zeitate a lui James avea aripi ca o pasăre.

— Un *manu*, un dragon, iar în forma aceasta specială se cheamă *birdman*, îi explică el. De fapt, *birdmen* sunt mult mai mari şi se fac din coji sau din frunze. Maorii îi lasă să zboare pentru a trimite mesaje zeilor. Acesta a zburat cu mine şi m-a protejat.

Helena se gândi că vărul Mirandei se aştepta ca şi ea să îi spună povestea amuletei ei, dar ea tăcu încurcată. Acest tânăr părea să cunoască zeii maorilor. Dacă ea îi va spune despre Hineahuone, îşi va da imediat seama ce i se întâmplase.

— Acum urcă, îi ceru James fără să o mai atingă. Iar tu, Miranda, încearcă să conduci mai prudent! Helena este suficient de înspăimântată, iar mie îmi ajung accidentele pentru astăzi.

Miranda nu i-ar fi luat în serios sfaturile, însă nu mai avu de ce să mai apese pe acceleraţie. Ieşirea spre casa familiei Biller se afla la mai puţin de o milă, iar drumul nu era amenajat. Cu maşina ei cu garda foarte joasă, trebuia să fie extrem de atentă să nu rămână agăţată în vreun făgaş. Aşa că şofa cu mare grijă.

După o jumătate de milă ajunseră la o casă din lemn, vopsită în alb şi albastru-deschis, cu verandă şi cu un balcon cu sculpturi din lemn, de jur-împrejurul primului etaj. Lângă casă se vedeau grajduri şi o pajişte pe care, în ultimele raze de lumină ale serii, păşteau doi cai mici. Munţii din fundal creau o panoramă spectaculoasă.

— Aveţi cai! spuse Helena încet.

La şcoală în Lemberg desenase cai şi visase să înveţe cândva să călărească.

Miranda confirmă:

— Ei sunt Vince şi Vallery. Îţi plac caii? Dacă vrei, ieşim mâine să călărim înainte de a pleca la Pahiatua. Sunt foarte blânzi.

Helena simţi un soi de nerăbdare şi se gândi că o căzătură de pe cal putea provoca un avort. Vince şi Vallery, un roib şi un murg, nu lăsau însă impresia că ar fi în stare să-şi arunce călăreţii din şa.

— Miranda, poate că Helena vine dintr-un oraş și nu ştie să călărească, remarcă James. El se întoarse către Helena, care şedea pe bancheta din spate, şi îi zâmbi: Aşa este, noi nu ştim mai nimic despre tine.

Helena nu răspunse surâsului. Deşi tocmai avusese de gând să îşi facă cunoscută povestea şi să îşi uşureze sufletul, acum nu dorea decât să tacă. Simţea nevoia să doarmă. Era epuizată.

— Haideţi înăuntru! zise Miranda după ce parcă maşina în faţa grajdului. Mama ne aşteaptă. Credea că vom ajunge mai devreme.

James se întrebă cum de mătuşa lui putea avea linişte câtă vreme Miranda era pe drum, dar uită de toate aceste gânduri când coborâră din maşină şi Lilian Biller le deschise uşa casei.

— Aţi sosit! James, băiete, nici nu-mi vine să cred că te-ai întors! Mama ta a sunat de trei ori!

Lilian Biller nu îl lăsă pe James să scoată o vorbă, coborî parcă în paşi de dans treptele verandei şi îl strânse în braţe. Văzând-o, Hélènei i se păru că o avea în faţă pe Miranda. Lilian era copia mai vârstnică a fiicei ei. La fel de suplă ca aceasta, cu părul roşu şi graţioasă, doar puţin mai scundă. James era mai înalt cu un cap decât ea.

— Aţi călătorit bine? Mă gândeam că veniţi mai repede, dar pe vremea asta nu poţi forţa maşina. Ce bine că tu conduci cu atenţie, Miranda!

James făcu o grimasă.

— Şi cine mai este aici? Lilian o descoperi pe Helena, îi zâmbi şi îi întinse mâna. Ţi-ai făcut o prietenă pe chei, James? Ştiu că voi, băieţii din Air Force, sunteţi trupe

rapide, de-aia trebuia ca Miranda să te ia chiar de la vas, ca să nu o tuleşti! spuse Lilian ameninţându-l în glumă cu degetul.

Helena roşi.

Miranda se pregăti să facă prezentările, însă James i-o luă înainte.

— Ea este Helena, mătuşă Lily. Face parte dintre refugiaţii polonezi de care se ocupă Miranda. Am găsit-o pe drum.

Lilian Biller se încruntă. Ea nu era doar exuberantă şi spontană, ci şi foarte ageră.

— Aţi găsit-o? Atât de departe de Pahiatua? Helena o privi cu mai mare atenţie pe Helena. Eşti udă ca o pisică plouată, copilă, remarcă ea. Mai întâi trebuie să te usuci şi să te încălzeşti, apoi ne povesteşti ce te aduce pe aici.

— Mai înainte trebuie să sunăm la Pahiatua, ca să le spunem că Luzyna… că Helena este la noi, zise Miranda înţeleaptă. Nu ştiu dacă le-ai spus supraveghetorilor unde vrei să pleci, Lu… Helena, pentru că la ora şapte trebuie să fii înapoi în lagăr, ştii asta. Dacă nu, vei fi dată dispărută şi vei avea necazuri.

Helena ridică din umeri.

— Necazuri am oricum, murmură ea fără să mai zică nimic, când Miranda se îndreptă spre telefon, după ce intrară în casă.

Miranda informă în câteva cuvinte conducerea lagărului că Luzyna Grabowski va petrece noaptea la familia ei. Poate cu puţin noroc, secretara de la Pahiatua nu ştia unde se afla casa de vacanţă a familiei Biller. Miranda spusese că se întâlniseră întâmplător şi că fusese invitată de părinţii ei, aşa că putea să pară că totul se petrece la Palmerston.

Puţin mai liniştită, Helena o urmă pe mama Mirandei în salon, care ocupa întregul parter. De fapt, aici se mai afla şi o bucătărie încăpătoare. Înăuntru era o căldură plăcută, răspândită de un cămin în care în această apăsătoare după-amiază trosnea focul, deşi era încă vară.

Helena a aflat mai târziu că în gospodărie mai locuia o familie care avea grijă de casă şi de cai, când soţii Biller erau la Wellington. Salonul era mobilat confortabil cu piese din lemn masiv. Ar fi putut părea al unei ferme, dacă nu ar fi fost ticsit cu tot felul de obiecte maori. Printre ele, Helena descoperi statuete de zei, instrumente muzicale şi arme. Pe pereţi atârnau ţesături şi unul dintre dragonii care erau reprezentaţi şi în *hei-tiki*-ul pe care îl avea James.

— Tatăl meu colecţionează asemenea obiecte, îi spuse Miranda.

Lilian râse.

— Şi eu le şterg de praf! declamă ea melodramatic. Aşază-te lângă cămin, Helena, şi eu îţi pregătesc o baie. Nimic nu este mai bun într-o zi apăsătoare ca aceasta decât o baie fierbinte. Iar tu, James, du-te la telefon şi sun-o pe mama ta! Gloria şi Jack stau ca pe jar. James vru să obiecteze, dar Lilian îi închise gura: Ştiu că eşti supărat. Din partea mea, nu ai decât să îl beştelești pe taică-tău sau să faci cum vrei tu. Bine că eşti în siguranţă!

CAPITOLUL 4

Helena crezu că visează când se lăsă să alunece sub munţii de spumă frumos mirositoare care se îngrămădeau unul peste altul în cada băii lui Lilian Biller. Faptul că mama Mirandei avea o baie numai a ei era pentru Helena de neimaginat. Lilian chiar numise această luxoasă încăpere „baia mea”. Se putea ajunge în ea doar din dormitorul ei, care era de asemenea superb. Helena citise că există paturi cu baldachine, dar nu văzuse niciodată unul. Un astfel de pat strălucea aici, acoperit cu o cuvertură albastră-închis şi cu o mulţime de perne, şi înconjurat de o mare de draperii grele, albastre-deschis.

Helena se lăsă învăluită de apa caldă, se bucură de

mirosul delicat şi înviorător de trandafiri şi îşi plimbă privirea asupra celorlalte obiecte. Lampadare elegante, excentrice, din sticlă Tiffany scăldau încăperea într-o lumină blândă, crepusculară. Pe podea, în faţa căzii şi a spălătorului erau covoraşe flauşate de culoare galbenă, la fel ca prosoapele. Chiuveta era fără îndoială din marmură şi lângă ea, pe o măsuţă, erau aranjate flacoane multicolore cu diverse ape de toaletă scumpe. Familia Mirandei trebuia să fie bogată pentru a-şi permite o asemenea casă la ţară. Oare un profesor universitar din Noua Zeelandă câştiga atât de mult? Helena îşi aminti însă că mama Mirandei scria romane de succes. Probabil că astfel se explica bunăstarea familiei şi că Lilian nu avea nicio reţinere să îşi asigure acest lux din banii ei.

Hélènei i se păru simpatică mama Mirandei, chiar dacă era cam ciudată. Lilian Biller se purta cu fiica ei mai mult ca o soră mai mare decât ca o persoană autoritară. Părea atât de tânără şi de naturală, încât Hélènei îi aminti de mama ei. Înainte de deportare, Maria Grabowski devenise sobră. Mai glumea doar cu Luzyna şi nu se apropiase de nimeni din afara familiei.

Dimpotrivă, Lilian Biller o trata pe Helena ca pe un membru al familiei. Tânăra se simţise puţin jenată când văzuse pijamaua moale din flanel şi halatul de baie flauşat pe care mama Mirandei i le pusese lângă cadă, pe un umeraş.

— Rochia ta este udă şi murdară. Va trebui să o spălăm, spuse ea zâmbindu-i încurajator înainte de a o lăsa singură în baie. Lucrurile mele şi ale Mirandei nu ţi se potrivesc, aşa că echipează-te ca de culcare, că doar suntem între noi.

Helena se întrebă dacă era într-adevăr decent să apară în pijama printre străini, dar, pe de altă parte, acest halat moale de baie o va acoperi mai mult decât altă îmbrăcăminte.

Cât timp stătu în cadă, se spălă cu un săpun frumos mirositor şi îşi clăti părul cu apă de trandafiri, dorinţa ei

de a trăi renăscu. Îşi recăpătă luciditatea şi odată cu asta îi reveniră şi grijile şi sentimentul de vinovăţie. Oricât de bine se simţea aici, începea să îşi pună problema cât de mult din povestea ei voia să le spună celor din familia Biller. În orice caz, va trebui să le mărturisească cel mai urât secret al ei, copilul care îi creştea în pântec. Iar Mirandei şi vărului acesteia le mărturisise deja adevăratul nume. Trebuia să le spună că plecase cu grupul de refugiaţi în locul surorii ei. Fireşte că nu o va lăsa inima să mărturisească trădarea Luzynei. Doar gândul la cum ar privi-o aceşti oameni binevoitori după aceea îi făcea inima să bată mai repede. Helena părăsi cu regret apa ce începea să se răcească, se înfăşură în prosoapele moi şi îşi perie părul în faţa oglinzii înrămate în vrejuri multicolore din sticlă. După ce îmbrăcă pijamaua şi apoi halatul de baie alb, ştiu ce voia să tăinuiască şi ce voia să spună, deşi o chinuia faptul că nu putea răspunde amabilităţii acestei familii cu o încredere deplină.

Helena încălţă papucii puţin cam mici, pe care i-i adusese Lilian, şi se pregăti să coboare. O scară din lemn deschis la culoare, în spirală, ducea la un coridor şi la câteva camere. Helena coborî şi intră în salon. Acolo fuseseră între timp aprinse mai multe lămpi, care luminau masa, fotoliile şi canapelele. În faţa căminului stăteau James şi un bărbat mai în vârstă. Helena îşi dădu seama că era tatăl Mirandei. Bărbaţii beau whisky. Era acolo şi Miranda, care pregătea masa. Prin uşa deschisă a bucătăriei, Helena o văzu pe Lilian, care tocmai scotea o budincă aburindă din cuptor.

— Sper că nu am ars-o, spuse ea mulţumită. Mrs. Barker mi-a explicat de trei ori cât trebuie să o ţin la cuptor. Mă consideră incompetentă în treburile gospodăriei.

Helena avea să afle mai târziu că Mrs. Barker era menajera lui Lilian. Ea preparase budinca înainte de a pleca cu soţul ei, pentru că aveau o seară liberă, deşi nu îi plăcea să o lase pe stăpâna ei singură în bucătărie.

— Ştiu şi eu să gătesc, susţinu Lilian în timp ce aşeza budinca în mijlocul mesei. Pe când locuiam cu Ben în Auckland, găteam singură. Nu-i aşa, Ben? Şi era bine!

Ben Biller, un bărbat înalt şi suplu, cu părul rărit şi cu o faţă lungă, dar simpatică, îi aruncă o privire caldă.

— Eram pe atunci tare amorezaţi unul de altul, spuse el în loc să răspundă la întrebare.

Miranda chicoti.

Lilian se prefăcu jignită de fiica şi de soţul ei.

— Încă un cuvânt, Ben, şi voi spune ce poezii îmi scriai!

Râse şi Ben. Talentul poetic al lui Ben Biller, destul de slab, era celebru în familie.

Lilian o văzu pe Helena.

— Helena, pofteşte! Acum arăţi mult mai bine. Ben, ea este oaspetele nostru din Polonia. O prietenă a Mirandei, din lagărul pentru refugiaţi. A ajuns din întâmplare aici. Dar despre asta ne vei povesti mai târziu, Helena. Mai întâi vom mânca. Toată lumea la masă. Ia loc în faţa lui James, Helena.

Helena se aşeză, stânjenită de îmbrăcămintea ei nepotrivită. James McKenzie îi trase scaunul ca unei regine, înainte să se aşeze şi el. Tânărul îi zâmbi din nou şi de data aceasta în privirea lui se citea nu doar amabilitatea, ci şi un fel de admiraţie. Helena coborî privirea stânjenită şi îngrijorată în acelaşi timp, dar şi flatată. Acest tânăr o considera drăguţă?

Încercă să îşi dea pe spate părul lăsat liber şi îl răsuci într-o coadă improvizată. James observă, îi făcu cu ochiul şi cu un surâs conspirativ îi întinse un inel pentru şervete.

— Îţi poţi lăsa părul aşa, zise el. Şi cu o voce calmă, prietenoasă adăugă: Sincer, arată foarte bine. Semeni cu o fată dintr-un tablou.

Miranda îi aruncă vărului său o privire iritată, în timp ce Lilian îl aprobă:

— Are dreptate. Priveşte-o mai bine, Miranda, aduce

cu Mona Lisa.

Helena roşi.

— Ori cu una dintre vechile reprezentări ale Madonei din bisericile creştine, o completă Ben Biller, după ce o studie atent pe Helena.

Helena se ruşină, dar profesorul Biller o privise cu aceeaşi atenţie pe care o arăta unei opere de artă. Cu siguranţă că interesul lui era acaparat de o singură femeie, Lilian. În privirea lui James McKenzie se putea recunoaşte însă mai curând o sclipire jucăuşă, ce o încurajă să ridice din nou ochii.

— Acum lăsaţi-o în pace să mănânce! încheie Miranda discuţia despre înfăţişarea Hélènei. Este penibil să o comparaţi cu o femeie dintr-un tablou atât de vechi. Ea este totuşi o fată modernă. Şi cu certitudine şi flămândă.

Ea îi făcu Hélènei cu ochiul şi o servi cu o porţie generoasă. Cum văzu budinca, Hélènei îi lăsă gura apă. Abia acum îşi dădu seama cât îi era de foame şi trebui să se stăpânească să nu se arunce asupra mâncării.

Şi nu se lăsă până nu devoră şi pe a doua, ba chiar şi pe a treia porţie. James mânca cu acelaşi apetit. Regimul de la Air Force şi masa de pe vas nu prea îi fuseseră pe plac.

Abia târziu, după ce masa fu strânsă, Miranda îşi putu da frâu liber curiozităţii. Bărbaţii se instalaseră iarăşi comod în faţa căminului, în timp ce Helena se ghemuise în colţul unei canapele, iar Miranda şi Lilian se aşezaseră în fotolii. Miranda o examină pe Helena cu o privire vie.

— Acum povesteşte-ne! o îndemnă tânăra. Cum ai ajuns din Pahiatua pe drumul spre Lower Hutt, cum de dintr-odată nu te mai cheamă Luzyna, ci Helena, şi ce ţi s-a întâmplat atât de groaznic încât tu…

— Miranda se abţinu în ultimul moment să nu trâmbiţeze în faţa întregii familii despre tentativa de sinucidere a Hélènei – să plângi cu atâta foc?

Helena trase adânc aer în piept.

— Eu sunt Helena, spuse ea. Luzyna este sora mea mai mică. Le spuse adevărul despre anunţul privind emigrarea în Noua Zeelandă şi despre faptul că ea, având optsprezece ani, era prea mare pentru a fi admisă. Eu îmi doream foarte mult să încep o nouă viaţă, Luzyna dimpotrivă.

— Şi atunci aţi făcut schimb de paşapoarte! bănui Miranda veselă. Inteligent! Atâta vreme cât toţi cei care vă cunoşteau şi-au ţinut gura!

Helena confirmă, bucuroasă că Miranda a scutit-o să mintă. Apoi ea povesti încet şi gâtuit despre Witold, simţind o ruşine arzătoare. Niciodată nu şi-ar fi imaginat că va vorbi despre aceste abuzuri, mai ales în prezenţa unor bărbaţi. Nici nu îndrăznea să ridice privirea şi când termină, era roşie ca focul. Cu atât mai mult o surprinse faptul că cei din familia Biller nu se arătară şocaţi. Erau indignaţi de răutatea lui Witold, dar manifestau o deplină compătimire faţă de Helena.

Doar Miranda clătină din cap de naivitatea ei.

— Helena! Eraţi la Bombay! Individul putea să spună ce voia, tu nu ai mai fi fost trimisă înapoi. Chiar dacă s-ar fi verificat afirmaţiile lui. Ar fi trebuit să îl respingi cu sânge rece sau să îl reclami când ţi-a făcut prima propunere indecentă. Ar fi renunţat rapid, fii sigură!

În ochii Hélènei se iviră lacrimi şi Lilian îi puse mâna pe braţ în semn de înţelegere.

— Helena era panicată, Miranda! îi explică ea fiicei sale pe un ton mustrător. Nu poţi să înţelegi, tu nu te-ai aflat niciodată într-o astfel de situaţie. Fireşte că nici noi, dar gândeşte-te la ceea ce suferise Helena! Deportarea, Siberia, munca forţată, pierderea părinţilor, îmbarcarea pentru Persia, lagărul. Este foarte normal că te-ai temut, Helena! Nu îţi mai face reproşuri!

Totuşi, pe obrajii Hélènei continuau să curgă lacrimile.

— Nu îmi fac, suspină ea. Eu voiam să uit asta. Şi aş fi uitat. M-a lăsat în pace după ce am ajuns în Little

Poland. Acum vrea să se căsătorească cu o neozeelandeză pentru a primi cetăţenie. Ar fi fost totul în ordine.

— Doar că…? întrebă James tot atât de compătimitor pe cât de naiv.

Lilian însă lăsă privirea să îi alunece pe pântecele Hélènei.

— De când ştii? o întrebă ea cu blândeţe.

— De două săptămâni, şopti Helena. Am aflat acum două săptămâni că voi avea un copil.

Soţii Biller şi James luară cunoştinţă de acest lucru cu acelaşi sânge rece. Doar Miranda reacţionă din nou temperamental.

— Eu Laş reclama şi acum pe individ! interveni ea iritată după ce Helena le povesti cum reacţionase Witold la aflarea veştii că era gravidă. Este o neruşinare să te lase singură!

Lilian ridică din sprâncene:

— La ce te-ai aşteptat? Că se vor trezi în el sentimente paterne? Ori simţul răspunderii? Pentru Helena este o binecuvântare că nu a făcut-o. Doar nu voiai să te căsătoreşti cu el, Helena! Iar în ceea ce priveşte denunţarea… Simţul meu de dreptate spune că doar asta ar fi corect. Ţie cu siguranţă nu ţi se va întâmpla nimic, Helena, tu…

— S-ar complica situaţia, interveni Ben Biller. Între timp acesta îşi umpluse o pipă şi pufăia din ea cu o expresie gânditoare. Va trebui să spui cu ce te-a şantajat. Chestiunea cu documentele false ar ieşi la iveală.

— Da, şi? interveni şi Lilian. Nu o mai speria şi tu! De parcă ar trimite-o cineva înapoi.

— Nu are totuşi cum să fie dată afară din lagăr, continuă Ben fără a se lăsa impresionat de ieşirea temperamentală a soţiei. Fireşte că va primi documente, poate chiar neozeelandeze.

— Este sigur? întrebă Helena şi se şterse la ochi. Părea că ar fi foarte simplu dacă avea un nou paşaport. În Europa… în Europa oamenii cu paşapoarte false sunt

omorâţi. Ori dacă nu au niciunul. Acolo sunt controlaţi permanent. Şi este nevoie…

— De un act de naştere, o completă Ben calm. Şi aici deja întrevăd probleme. Dacă Helena, de fapt ar trebui să îi spunem Miss Grabowski, tânăra doamnă are vârsta de optsprezece ani.

— Nouăsprezece, murmură Helena. La sfârşitul anului trecut am făcut nouăsprezece.

Ziua ei de naştere trecuse nesărbătorită.

— Aşadar, dacă Miss Grabowski are un certificat de naştere, acela este al surorii ei. Pentru a-l obţine pe cel bun, ar trebui mai întâi să scrie în Persia, să fie contactată Luzyna şi să fie rugată să i-l trimită. Asta ar dura luni bune.

Şi ar fi imposibil. Din nou Helena avu senzaţia că îi fuge pământul de sub picioare. Luzyna şi Kaspar nu mai erau în Teheran. Şi nu puteau fi găsiţi.

— Aşa este, îi dădu Miranda dreptate în cele din urmă tatălui ei. Şi în acest timp Helena nu va putea pleca din Little Poland. Va trebui să aducă copilul pe lume acolo.

— Vor afla toţi, şopti Helena. Despre mine şi Witold. Şi… şi ce se va întâmpla dacă nu mă vor crede? Witold va nega totul.

— Tipul ar putea să susţină că Helena ar fi născocit toată povestea pentru a-l ponegri. Scriitoarea Lilian nu putea să renunţe la îndrăzneală şi fantezie. Şi nici nu băgă de seamă cât o înspăimântase pe Helena. Pentru a-şi justifica sarcina şi a face rost de un protector pentru copilul ei. Ar fi suficient să menţioneze „cererea în căsătorie” pe care i-ai făcut-o şi deja ar fi vorba despre cuvântul lui împotriva cuvântului tău. O dovadă ar putea fi fotografia din paşaportul tău. Sper că Luzyna nu îţi seamănă.

Brusc, Hélènei îi apăru chipul Luzynei, şi începu să plângă în hohote.

— Cel mai simplu ar fi să lăsăm totul aşa cum este, interveni iarăşi Ben cu obişnuitu-i calm. Miss Grabowski

păstrează identitatea surorii sale, trece sub tăcere infracţiunea acestui Witold şi părăseşte lagărul înainte ca sarcina să devină vizibilă.

— Şi unde să mă duc? întrebă încet Helena. Eu… mi-aş căuta de»

lucru la Wellington ori în altă parte. În cazul în care… primesc un permis de muncă. Dar ce voi face când copilul va veni pe lume?

— Nu îţi cauţi de lucru. Vii cu mine la Kiward Station. Interveni în discuţie James şi vorbele lui îi făcură pe ceilalţi să amuţească de uimire. Kiward Station este ferma părinţilor mei, o lămuri el pe Helena. În Insula de Sud, deci departe de aici. Acolo nu te cunoaşte nimeni. Nu va interesa pe nimeni dacă te numeşti Luzyna ori Helena. Şi în privinţa sarcinii… El se gândi puţin, apoi adăugă: Poţi spune că ai fost căsătorită, că soţul tău a fost rănit în război şi a murit! Fireşte că părinţii mei vor şti adevărul, dar ei sunt înţelegători, dacă nu este vorba despre apărarea patriei.

Parcă cerşind aplauze, James îşi plimbă privirea peste cei de faţă, insistând asupra Hélènei, ale cărei lacrimi secară brusc. Ar scăpa de toate grijile? Exista o cale de ieşire? Ochii i se măriră şi îl privi pe vărul Mirandei ca pe salvatorul ei.

— Şi cum plec din Little Poland? întrebă ea. Dacă aş accepta asta, s-ar putea…

Ea îşi duse agitată mâna la frunte.

— Plecarea din lagăr este cel mai uşor lucru, opină Lilian atotştiutoare. Pot să vin mâine cu tine şi clarificăm totul. Am să spun că îţi oferim o slujbă. Cameristă ori ceva de genul acesta.

Helena şi Miranda aprobară dând afirmativ din cap.

— Noi nu trebuie să muncim, spuse Helena. Trebuie să mergem la şcoală cât mai mult posibil. Eu voiam să termin liceul.

— Şi chiar trebuie să faci asta! confirmă James. Eu cred… Cu siguranţă că în Christchurch se poate face acest

lucru.

Miranda îşi dădu ochii peste cap.

— James, nu este vorba despre posibilitatea de a studia, ci mai întâi de modul de a o scoate din lagăr. Ea râse strengăreşte şi adăugă: Dacă îţi pierzi capul când o vezi, de ce nu spui direct că vrei să te căsătoreşti cu ea?

Helena rămase fără aer.

— Dacă altfel nu se poate! răspunse James îmbufnat şi roşi imediat, dându-şi seama ce spusese.

Lilian râse nervos, Ben se încruntă jenat.

— Te-ai îndrăgostit, te-ai îndrăgostit, ştiam eu, te-ai îndrăgostit! repetă Miranda copilăreşte şi chicoti.

— Prostii! dădu înapoi James. Fireşte că nu sunt îndrăgostit. Vreau să ajut. Aş vrea să fac ceva, Miranda. Să fac ceva pentru oameni în acest război, nu doar să mă joc, cum faci tu. Îngrijirea copiilor din Little Poland. Drăguţ, dar nici pe departe decisiv pentru război.

— Şi căsătoria cu Helena ar fi decisivă pentru război? întrebă Ben iritat.

Lilian îşi dădu ochii peste cap.

— Dacă eu nu mai pot să lupt, zise James înfierbântat, vreau cel puţin să fac aici ce pot, eu…

— Nu este nevoie să vă sacrificaţi pentru mine, spuse Helena încet.

În această seară trăia o mulţime de senzaţii. James, care fusese atât de drăguţ, părea acum interesat nu de ea, ci de bizare ţeluri înalte.

— O fac cu plăcere! susţinu James privind spre Miranda.

Hélènei i se frânse inima. Era evident vorba despre o ciorovăială văr-verişoară, purtată pe spatele ei. Coborî din nou privirea.

Lilian îi puse consolatoare mâna pe braţ.

— Terminaţi cu absurditatea asta! li se adresă ea energic lui James şi Mirandei. Helena se simte penibil. Nu îi lua în serios, Helena! Nimeni nu vrea să se sacrifice aici şi dacă există cineva îndrăgostit, este o chestiune care îi

priveşte doar pe cei în cauză. Nu îţi face griji, Helena. Voi veni cu tine mâine la Pahiatua şi voi discuta cu conducerea lagărului. Bineînţeles că vei fi lăsată să pleci şi fără certificat de căsătorie, continuă zâmbindu-i încurajator.

Totuşi, Helena era abătută. Nu îi plăcea că alţii îi hotărau viaţa, aşa cum se mai întâmplase. Şi James… Nu ştia ce să creadă despre el. Oamenii de aici, din Noua Zeelandă, erau atât de diferiţi de cei din Europa. Mult mai deschişi şi în acelaşi timp mai superficiali? se întreba ce se va alege de ea la această fermă din Insula de Sud.

CAPITOLUL 5

Helena nu trebuia să se căsătorească pentru a putea pleca din Little Poland. A doua zi dimineaţă, Lilian Biller le însoţi pe Miranda şi pe Helena la Pahiatua şi rugă să fie primită de maiorul Foxiey şi de Mr. Sledziński. Pe Helena o lăsase să aştepte în holul din faţa birourilor şi îi zâmbise încurajator. În acea dimineaţă mama Mirandei se îmbrăcase extrem de elegant. Purta un compleu cu imprimeu Paisley alb-negru, cu o fustă strâmtă şi un sacou care îi sublinia umerii, ciorapi de mătase şi pantofi negri cu toc înalt. Pe părul roşu ridicat pe creştet, îşi pusese o pălărioară fistichie, o combinaţie de beretă şi tocă.

Mr. Sledziński o privi admirativ când aceasta intră în birou. Helena nu a aflat niciodată ce a discutat Lilian Biller cu conducerea neozeelandeză şi poloneză a lagărului. Tânăra a stat ca pe jar o jumătate de oră şi nu a ştiut ce i se va întâmpla până când Foxiey şi Sledziński au însoţit-o afară din birou pe mama Mirandei. Aceştia le-au întins mâna la despărţire amândurora şi îi urară „Luzynei” mult noroc în viaţă. Foxiey părea prietenos, polonezul Sledziński, mai curând reţinut. Helena avu impresia că acesta îi aruncă o privire reprobatoare şi că îi examinează silueta încă suplă. Probabil că mama Mirandei pomenise şi

despre copil, dar nu îi spuse nimic despre acest lucru Hélènei.

— Aşadar, am făcut-o şi pe asta! spuse ea veselă şi puse mâna pe spatele Hélènei. Adună-ţi lucrurile, Helena, şi ia-ţi rămas-bun de la prietene.

Tânăra ieşi ca în transă din clădirea administrativă şi se îndreptă către camera ei din lagăr. Era prietenă doar cu Natalia, care fremăta de curiozitate să afle amănunte. Helena îi mărturisi doar o parte de adevăr. Îi povesti despre familia Neumann şi că s-a întâlnit cu Miranda şi cu James în portul din Wellington. Cei doi o luaseră cu ei şi se hotărâse că Luzyna va fi angajată ca ajutor în gospodăria familiei McKenzie. Istorioara avea câteva lacune, pe care Natalia, conform aşteptărilor, le completă cu propriile speculaţii.

— Tânărul a vrut să te ia acasă cum te-a văzut? Luzyna, este incredibil! Şi părinţii lui sunt bogaţi? Au o fermă? Oh, de ce nu mi se întâmplă şi mie aşa ceva? El arată bine? Te-ai îndrăgostit şi tu?

Helena roşi.

— Asta nu are nimic de-a face cu îndrăgostitul, zise ea. Este doar…

— Luzyna seamănă foarte bine cu sora lui decedată, spuse Miranda, care venise să o ia.

Helena se frecă pe frunte. Miranda voia să o ajute, dar mai mult o încurca.

— Şi el crede că mama lui va fi consolată, fabulă în continuare Miranda, dacă va avea pe cineva în apropiere care să semene cu… Ellen.

Natalia se încruntă.

— Tu ar trebui să ţii locul unei fete decedate? Asta vrea tipul? Chiar dacă arăţi ca sora lui Ellen, acest lucru nu o învie! Mama ei va fi şi mai tristă dacă tu… Nu poţi face asta, Luzyna! Rămâi aici!

— Cred că trebuie să plecăm, murmură Helena, care îşi adunase într-o legătură puţinele lucruri. Nu este aşa cum crezi tu, Natalia. Este… Ah, nici nu pot să explic.

Oricum este în regulă!

Şi după ce spuse acestea se ridică, o îmbrăţişă pe Natalia şi părăsi casa înainte ca prietena ei să mai comenteze ceva. Helena îi mai strigă peste umăr:

— Am să îţi scriu!

Miranda o urmă.

— Mama mea născoceşte poveşti mai bune, se scuză ea.

Helena oftă, dar deja uitase penibila reprezentaţie. Se gândea la Lilian Biller, care le aştepta în maşină. Miranda va rămâne în lagăr pentru a-şi îndeplini sarcinile. În mod sigur Natalia o va asalta cu întrebări, dar Hélènei nu îi mai păsa. Urcă în maşină şi părăsi Little Poland. Începea un nou capitol din viaţa ei. Nici de data aceasta nu ştia ce îi oferea viitorul. Dar simţea iarăşi în suflet o palidă speranţă de mai bine.

În zilele următoare, James McKenzie se strădui foarte mult ca Helena să scape de teamă şi stânjeneală. Vaporul pentru Lyttelton, la care Lilian le rezervase telefonic bilete, pleca abia vineri, aşa că au rămas aproape o săptămână în Lower Hutt. Helena şi-a petrecut timpul devorând romanele lui Lilian Biller, pe care le considera deosebit de amuzante, chiar dacă uneori puţin cam libertine. În plus, s-a lăsat convinsă de James să cerceteze împrejurimile casei de vacanţă. Lower Hutt fusese botezat după Hutt River, fiind situat la vărsarea acestuia în ocean. Casa Biller se afla puţin mai departe de ţărm, în apropierea prăpastiei Taita, unde râul se luptase să îşi croiască drum printre dealurile înalte. Zona era împădurită, iar drumurile, înguste şi nepotrivite pentru plimbări. Fără să stea pe gânduri, James înşeuase caii lui Lilian şi o invită pe Helena la plimbare.

— Nu este nici pe jumătate atât de periculos ca o călătorie cu Miranda cu maşina, o liniştise el când Helena se arătase îngrijorată, în plus, această ieşire este cel mai plăcut mod de a cunoaşte locurile, asta în cazul în care nu poţi să le survolezi. Căluţul Vince tropăia cuminte în

spatele colegei lui de grajd, Vallery, şi Helena era atât de fascinată de peisaj, încât nici nu se mai gândi la vreun accident şi la posibilitatea de a pierde sarcina. Era mai îngrijorată de faptul că era singură cu James. Însă tânărul îi spulberă temerile prin atitudinea lui agreabilă şi discretă. O tratã ca pe o soră ori ca pe o verişoară şi nu încercă să se apropie de ea. Pe cal, Helena se destinse pe deplin. James îi povesti despre vegetaţia locală şi fu cât se poate de inofensiv. Pădurea de aici se deosebea foarte mult de pădurile de brazi, ulmi şi stejari din Polonia şi cu atât mai mult de pădurile de conifere ale taigalei siberiene. În Noua Zeelandă existau plante pe care Helena nu le mai văzuse. Era uimită de ferigile imense şi de arborii de rata cu flori roşii, care împărţeau pădurea cu palmieri, fagi sudici şi o mulţime de plante simbiotice. Văzu arbori de care atârnau liane, iar pe malul râului, *raupo*, o trestie din care maorii îşi împleteau rogojinile şi *poi-poi*. Când fetele dansau, frunzele uscate de *raupo* făceau să foşnească fustele costumelor. În pădure creşteau şi arbori de manuka, şi Helena era mândră că îi recunoscu. James îi spuse şi că uleiul obţinut din acest arbore de ceai avea efecte dezinfectante şi vindecătoare.

— În armata australiană fiecare soldat are o sticluţă cu acest ulei, îi explică el. Cel puţin în Primul Război Mondial aşa era, tatăl meu mi-a spus asta. Nu prea i-a fost de folos în luptele de la Gallipoli, dar şi-a tratat rănile minore şi băşicile pe care le-a făcut la picioare.

Helena îi povesti că *hei-tiki*-ul ei era făcut din lemn de manuka şi James fu surprins.

— De obicei, *hei-tiki* sunt sculptaţi din jad-pounamu, cum este al meu, ori din os. Nu am mai auzit de amulete din lemn de manuka. Bătrâna l-a făcut special pentru tine?

Helena confirmă.

— A fost foarte drăguţ din partea ei, nu?

James dădu din cap.

— Probabil că are o anumită semnificaţie. *Hei-tiki* nu se poartă doar pentru că este frumos. Tradiţia cere ca o

tohunga să facă mare tam-tam când confecţionează aşa ceva. Cântă *karakia* sau invocă zeităţi, care apoi îl vor proteja pe cel care poartă *hei-tiki*-ul.

— Ca o cruce care este binecuvântată? întrebă Helena.

Mama ei avusese una, dar o schimbase pe pâine în Siberia.

— Probabil, răspunse James. În orice caz, tu trebuie să îţi cinsteşti mica zeiţă. Iar despre faptul că este făcută din lemn de manuka întreabă-l pe Ben.

Helena dădu din cap, puse imediat mâna pe figurină şi atinse şi arborele manuka. Coaja lui aspră îi încălzi palma de parcă ar fi salutat din nou spiritul pe care îl simţise în *marae* la Ngaţi Rangitane.

— Iar acum îţi voi arăta un arbore kauri, adăugă James. Arborii kauri, îi mai spuse tânărul, sunt sacri pentru maori. Ei nu le destăinuie *pakeha* locurile unde cresc aceştia, dar Ben Biller a descoperit unul în apropiere de vechiul *pa*.

Şi James o conduse pe Helena pe poteci ascunse, prin desişul de ferigi, liane şi lemn putrezit ce acoperea solul acestei păduri virgine. Au călărit ore întregi, şi Helena se simţea epuizată, dar efortul a meritat. În mijlocul unui luminiş se afla un arbore kauri.

— Este imens!

Helena nu îşi găsea cuvintele. Circumferinţa trunchiului măsura cu siguranţă aproape opt metri.

— Da, arborii kauri se înalţă până la cincizeci de metri, dar cresc extrem de greu. Cei mai bătrâni se pare că au peste două mii de ani.

Helena nici nu îşi putea imagina un timp atât de îndelungat. Se simţea mică şi neînsemnată în apropierea arborelui care emana o forţă incredibilă.

— Te simţi mic şi când zbori, i se destăinui James când ea încercă să exprime în cuvinte senzaţia trăită. Îţi dai seama de măreţia pământului. Chiar dacă zbori deasupra lui, nu îl poţi „supune”, cum scrie în Biblie!

Maorii înţeleg mai bine aceste lucruri şi privesc natura cu mult mai multă veneraţie decât noi.

Helena dădu din cap şi seara ascultă cu şi mai mult interes ce le povesti Ben Biller despre cultura maorilor. În săptămâna aceea, profesorul avea în vizită doi studenţi care îl ajutau la săpături şi profită de orele de răgaz din timpul serii pentru a le ţine prelegeri ample. Şi despre *heitiki* purtat de Helena avusese ceva de spus.

— *Tohunga* trebuie să fi simţit în tine ceva din forţa şi generozitatea arborelui. Spiritele acestuia ocrotesc şi vindecă.

— Poate că arborele trebuie să o protejeze pe purtătoarea heifikz-ului, îşi dădu cu părerea unul dintre studenţi şi Ben îl aprobă.

— Întotdeauna există un „a da" şi un „a lua", spuse el pe un ton didactic. Maorii văd o interacţiune permanentă între om şi natură, înţelegere deplină şi comunicare spirituală.

Lilian Biller era mai puţin spiritualizată. Ea gândea mai degrabă practic şi în a treia zi de când o avea musafir pe Helena o luă la Lower Hutt, la cumpărături. Helena se întrebă ce magazine ar putea exista acolo, dar fu plăcut surprinsă.

Dacă nu ajungeai în Lower Hutt într-o după-amiază ploioasă de duminică, descopereai că este o localitate mică, dar cu pretenţii şi plină de viaţă. Lilian îi invită pe Helena şi pe James, care le însoţise, să ia masa la un restaurant cu vedere la vărsarea râului în ocean, apoi le spuse că avea de gând să îi cumpere Hélènei câteva haine.

— Nu îţi face griji, nu este vorba de ceva scump ori extravagant, o linişti ea când Helena refuză stânjenită. Pentru aşa ceva ar fi trebuit să mergem la Wellington. Dar nu vreau să te trimit aşa la Kiward Station. Gloria va crede că am ajuns nişte zgârciţi.

Lilian îi sunase pe Jack şi pe Gloria McKenzie, părinţii lui James, să îi anunţe de venirea Hélènei. Mama Mirandei o asigurase pe tânără că rudele ei se bucură, dar

Helena aştepta întâlnirea cu teamă. Spera că soţii McKenzie nu vor trage aceleaşi concluzii ca Natalia! S-ar simţi penibil să lase impresia că James o ajuta ca urmare a farmecelor ei feminine.

Aşadar, Lilian intră cu Helena în magazinul general, care avea haine de damă şi trusouri, şi îi cumpără un sacou simplu albastru-închis, două bluze asortate şi o pălărioară nostimă. Îi mai luă şi o rochie bleu cu talie înaltă, lejeră, care o făcea să pară foarte tânără şi care putea să îi ascundă două, trei luni sarcina. Îi mai cumpără şi un pardesiu călduros, pentru că deşi în Noua Zeelandă era încă vară, pe Insula de Sud putea fi răcoare.

— Dar nu ca în Siberia, spuse încet Helena.

Lilian o cuprinse zâmbind pe după mijloc.

— Din fericire, nu! Totuşi nu este un motiv să nu te îmbraci gros. Acum ne mai trebuie câteva seturi de lenjerie şi un geamantan, ca să punem lucrurile în el. După care vom merge să îl căutăm pe James. Ai idee unde ar putea fi?

James se despărţise de cele două femei înainte ca acestea să meargă la cumpărături. Helena se simţise uşurată. Micile complimente pe care i le făcuse – că îşi aranjase frumos părul sau că îi stătea bine în haine de călărie, de fapt o rochie veche, modificată a Mirandei – o stânjeniseră, pentru că nu ştia cum să reacţioneze. Helena nu se mai simţise însă niciodată atât de penibil ca în această după-amiază, în micul salon în care se servea îngheţată, unde îl reîntâlniră pe James.

— Poftim, îi spuse el şi îi întinse un pacheţel. M-am gândit că mătuşa Lilian nu îţi va cumpăra aşa ceva şi pe mama nu aş dori să o rog, când ne va lua din Lyttelton. Iar din Kiward Station se merge pentru cumpărături la Haldon. Lower Hutt este o metropolă pe lângă acesta. Acolo toată lumea se cunoaşte cu toată lumea

Hélènei i se părură stranii explicaţiile lui James. Deschise curioasă pacheţelul şi când văzu micul inel din aur, se îmbujoră toată.

— Acesta… acesta este…

— O verighetă, confirmă James. Doar am convenit că vei spune că în Polonia ai fost măritată.

— Când am plecat din Polonia, aveam paisprezece ani, şopti Helena.

Lilian zâmbi.

— Nu are importanţă, spuse ea. Nu va trebui să intri în amănunte. James are perfectă dreptate. Dacă oamenii vor crede că porţi copilul unui erou din război, situaţia ta în orăşelul Haldon va fi mai simplă. Este o idee bună, James. Cât a costat? îţi dau eu banii.

James roşi.

— Ăă… nu este nevoie. Am făcut-o cu plăcere. Nici nu a fost foarte scump. Dar nici prea ieftin, trebuia să arate bine.

Lilian zâmbi.

— Arată că Helena noastră nu a fost căsătorită cu un zgârie-brânză ori cu un sărman coate-goale. Se pare că te-ai pus în locul unui soţ, îl tachină ea pe James. Ar trebui să ni-l descrii. Mai ales Hélènei să i-l descrii amănunţit!

Helena era extrem de stânjenită. Se bucurase că va putea să apară în faţa lui James în noul sacou. Lilian insistase să rămână îmbrăcată în el.

— Cel vechi este bun pentru activităţile la bucătărie sau la grajd. Dacă Gloria te ia sub aripa ei, ai să vezi rareori bucătăria pe dinăuntru. Sper că oile nu îţi plac doar pe grătar.

Helena nu ştia dacă îi plac ori nu oile, nu avusese niciodată de-a face cu animalele. Între timp înţelesese că familia lui James avea multe animale, printre care câteva sute de oi, o crescătorie de câini şi una de cai. Pentru cea de cai se bucura. Se despărţea cu greu de Vince şi de Vallery.

— Vei vedea acolo rudele acestora, o consola Lilian, plăcut impresionată că Hélènei îi plăceau caii. Vicky, mama lui Vallery, provine din Kiward Station, iar Vince este şi el fiu al lui Vicky. Aş avea şi eu nevoie de un cal din ultima

generaţie, James. Spune-le Gloriei şi lui Jack să îmi aleagă o iapă frumoasă. Dacă este posibil, o urmaşă de-a lui Princess.

Princess, mama lui Vicky, fătase mai mulţi mânji la Kiward Station. Ea fusese primul cal al Gloriei McKenzie, şi cu siguranţă că avea urmaşi la acea fermă.

Miranda îşi mai luă o zi liberă, pentru a-i duce pe James şi Helena la vas. Helena trebui să îi dea dreptate lui James: călătoria cu automobilul era un iad pe lângă călăritul blândului Vince.

— Atunci aşteaptă să zbori cu James! spusese ofensată Miranda, după ce la o curbă luată foarte din scurt Helena scosese un strigăt de groază. Când a măturat cu mine munţii, m-am simţit ca o raţă deşălată.

Helena rămase uluită aflând cu această ocazie că familia McKenzie avea la Kiward Station un avion privat. Un Piper J-3, îi spuse mândru James, pe care el îl alinta Pippa.

— Un avion particular la fermele de oi nu este un lucru neobişnuit, susţinu el văzând expresia înfricoşată de pe chipul Hélènei.

Tânăra aflase că McKenzie nu era o familie săracă, dar faptul că îşi putea permite un aparat de zbor i se părea o extravaganţă.

— Avem pământ foarte mult, pe care pasc oile, se justifică James. Din aer este mai simplu să le supraveghez! şi să le aduni la tuns sau la iernat. Mai înainte se făcea asta de pe cai şi trudeai zile întregi să mână animalele la munte, apoi toamna să le aduni şi să le aduci înapoi. Şi truda aceasta nu era lipsită de pericole. La munte vine iarna pe neaşteptate, sunt ninsori şi viscole imprevizibile. Cu Pippa mea mân oile singur şi pierd mult mai puţine decât o trupă de călăreţi.

— Deci acolo ai învăţat să zbori? întrebă neîncrezătoare Helena.

Nu îi venea să creadă că tânărul de lângă ea urca în propriul avion la fel de firesc cum alţii urcau în tramvai.

James clătină din cap.

— Evident. Şi tatăl meu zboară, dar nu ca mine. Pilotează Piperul mai prudent, în special la aterizare. Dacă vrei, poţi să zbori şi tu. Nu este chiar atât de greu.

Helena dădu din cap nu prea convinsă. Ea ameţea şi când mergea cu maşina, dar spera că din cauza stilului de condus al Mirandei, şi nu sensibilităţii exagerate datorată sarcinii. Dacă nu era aşa, călătoria cu vaporul va fi foarte neplăcută.

Dar drumul din Insula de Nord în Insula de Sud s-a dovedit a fi cea mai frumoasă călătorie pe apă pe care o făcuse Helena. Deşi în strâmtoarea Cook, dintre insule, oceanul a fost zbuciumat şi tânăra a vomat la fel ca mulţi pasageri. Apoi drumul a continuat de-a lungul coastei Insulei de Sud, unde marea a fost calmă, iar oamenii s-au putut bucura de priveliştea colinelor verzi şi de litoralul în nuanţe când deschise, când mai închise. Helena urmări fascinată un banc de delfini care înconjura vasul şi se ţinu înfrigurată de balustradă, când la Kaikoura, în faţa navei, apăru un caşalot.

— Într-adevăr sunt imense, murmură ea copleşită după ce văzu şi balene cu cocoaşă şi narvali. Chiar nu mănâncă oameni?

James râse.

— Nu, sunt foarte paşnice. Cele mai multe nu au nici măcar dinţi. Sunt doar curioase. Priveşte cât de mult se apropie.

Şi restul călătoriei fu un vis pentru Helena, un vis tulburat doar de gândul că aici, în locul ei, ar fi trebuit să fie Luzyna. Câte perspective i s-ar fi deschis drăguţei ei surori în această ţară minunată! Numai dacă îl compara pe prietenosul şi umblatul prin lume James cu Kaspar cel necioplit şi prostuţ. Imediat avu în faţa ochilor imaginea unei tinere perechi fericite, a unei vieţi îmbelşugate, a unei femei stimate şi iubite. Cu siguranţă că James ar fi putut-o iubi pe Luzyna.

În schimb, Hélènei nu îi venea să spere că James o

considera atractivă, cu toate că era drăguţ cu ea. Peste zi discutară pe punte, iar seara o conduse la restaurantul de la bord, pentru cină. Helena încercă preparate scumpe din peşte şi auzi pentru prima oară jazz, o muzică parcă făcută pentru dans. Imediat, James o invită să danseze, dar ea îl refuză. Încă se mai ferea de atingerea unui bărbat, ca să nu mai recunoască faptul că nu mai dansase niciodată. Cu siguranţă că s-ar fi făcut de ruşine, s-ar fi uitat toţi la ea şi ar fi şușotit. Din nou îi apăru în faţa ochilor imaginea surorii ei. Luzyna nu ar fi avut nicio reţinere pe ringul de dans, probabil că şi aici ar fi atras toate privirile. Helena surâse la acest gând, apoi îşi reaminti cine era vinovat de faptul că Luzyna nu va avea niciodată parte de această experienţă. Deprimată, lăsă din nou privirea în pământ şi nu băgă de seamă că James încerca să răspundă surâsului ei.

CAPITOLUL 6

După două zile, vasul acostă în Lyttelton. De pe chei se putea admira priveliştea idilică a orăşelului care se întindea pe colinele de pe malul golfului. Era un port natural potrivit chiar şi pentru vapoarele mari.

— Un oraş mai mare şi mai important este Christchurch, o lămuri James când Helena se miră ce mică era localitatea, deşi avea un port atât de larg. Se află la mai bine de şapte mile de aici, spre nord. Dar Christchurch nu are port. Cei care vor să meargă acolo vin cu vaporul până aici. În timp, Christchurch şi Lyttelton se vor uni, zona dintre cele două localităţi este din ce în ce mai populată. Mai demult legătura dintre cele două oraşe se făcea doar pe un drum foarte prost, prin munţi. I se spunea pasul Bridle, pentru că oamenii nu o puteau traversa singuri călare. Fiecare cal ori catâr era dus de căpăstru. Bunica noastră, Gwyneira, nu a ţinut seama de

asta când a sosit în această tară în secolul trecut. Şi-a înşeuat calul, care venea după trei luni de călătorie pe mare, şi a traversat pasul. Iar căţeaua ei, Cleo, a mânat singură cele douăzeci sau patruzeci de oi care reprezentau zestrea Gwyneirei. Ea venise în Noua Zeelandă pentru a se mărita cu Lucas Warden, moştenitorul Kiward Station, un bărbat pe care nu îl văzuse niciodată şi cu care, din păcate, nu a fost fericită. Povestea traversării călare a pasului Bridle este una dintre cele mai vechi istorii ale familiei noastre.

Oricum Miss Gwyn este o legendă. Din păcate, eu nu mi-o amintesc. A murit când aveam trei ani, la o vârstă biblică, avea peste nouăzeci de ani.

Când vasul acostă, James cuprinse cu privirea instalaţiile portuare şi apoi îi arătă o femeie care aştepta lângă o camionetă parcată pe chei.

— Uite, ea este mama mea!

Judecând după asemănarea dintre Miranda şi Lilian, Helena se aşteptase ca Gloria McKenzie să fie o roşcovană subţirică şi cu nasul ascuţit. Văzând-o pe mama lui James, nu s-ar fi gândit că Gloria şi Lilian sunt rude. Probabil Gloria aparţinea unei ramuri diferite a familiei. Era mai degrabă voinică şi chipul său, cu toate că îi strălucea, avea trăsături severe. Nu părea atât de deschisă ca Miranda ori ca Lilian. Avea ochii albaştri, puţin cam apropiaţi, şi buze înguste şi precis conturate. Părul castaniu-deschis, scurt, era aranjat într-o tunsoare potrivită cu îmbrăcămintea. Purta jeans şi o cămaşă în carouri, peste care avea o haină din piele. De departe putea fi confundată cu un bărbat, dar mama lui James nu era urâtă, ci mai curând avea acea frumuseţe aspră care se dezvăluia de la a doua privire.

Uitându-se mai bine, Helena constată că aceasta nu era singură. Avea alături un câine cu păr lung, care o urmărea atent cu privirea. Asta până auzi vocea lui James.

— Ainné! strigă James entuziasmat.

Tânărul părea mai bucuros de revederea câinelui decât a mamei sale şi la rândul lui animalul pierdu orice

interes pentru Gloria McKenzie. Ţâşni drept spre James, care o porni spre pasarela care lega vasul de ţărm. Câinele sări pe el, James îi strigă numele, îl mângâie pe blană şi păru extrem de fericit. Nu doar el râdea cu tot chipul, ci şi animalul, cu gura întredeschisă, arătându-şi toţi dinţii.

Helena îşi luă geamantanul şi îşi aruncă pe umăr sacul lui James, pe care tânărul îl trântise când o văzuse pe Ainné. Helena mergea încet, emoţionată de întâlnirea cu mama acestuia. Gloria McKenzie se îndreptă agale spre fiul ei. Părea bucuroasă, dar sigură pe ea – în niciun caz impulsivă ca Liliana sau Miranda – şi îi lăsă pe James şi pe câinele lui să se bucure de revedere. Îi zâmbi Hélènei şi îi întinse mâna. Probabil o văzuse alături de James pe punte.

— De noi a uitat, zise ea arătând spre James şi spre căţeaua lui şi făcu prezentările: Ea este Ainné, câinele ciobănesc al lui James. El a dresat-o. Înainte să plece la războiul altora, nu se despărţea de el. Eu sunt Gloria McKenzie. Dumneata eşti Miss… Grăbauski? pronunţă ea greşit numele polonez.

Helena răspunse încurcată strângerii ei de mână.

— Grabowski, o corectă ea. Dar vă rog să îmi spuneţi Helena.

Mama lui James îi zâmbi şi îi luă sacul.

— În regulă. Este bine că vorbeşti engleza. Mă temeam că trebuie să îmi amintesc franceza din timpul şcolii. Mi-a spus cineva că în Polonia franceza ar fi cea mai vorbită limbă străină.

Helena clătină din cap şi îi spuse că mama ei fusese profesoară de limba engleză. Apăru şi James şi îşi îmbrăţişă mama, dar cu o bucurie reţinută.

— Ea este Helena, zise el. Face parte dintre oamenii care, din păcate, nu îşi pot duce propriul război.

Se pare că James era pe cale de a redeschide conflictul din familie.

Gloria oftă.

— Ceartă-te cu tatăl tău, spuse ea calmă. Eu nu mă bag. Mă bucur că te revăd. Şi tu eşti bine-venită, Helena.

Te primim cu plăcere şi ne bucurăm pentru urmaş. Probabil putem şi noi să facem ceva pentru o lume puţin mai bună, fără să ne lăsăm fiul să fie împuşcat.

— Helena nu a avut de ales, remarcă James pus pe ceartă. Părinţii ei sunt morţi.

Helena, care se simţea foarte jenată să fie motivul acestei dispute între mamă şi fiu, o mângâia pe Ainné.

— Zboară… şi ea cu avionul? încercă ea să liniştească lucrurile cu o glumă şi arătă către căţea. Spuneai că mână oile cu ea, că este un câine ciobănesc.

Gloria McKenzie zâmbi recunoscătoare pentru schimbarea subiectului.

— Mă ajută să le aleg, îi spuse James zâmbind şi el. Şi nu suferă nici de rău de înălţime. O iau cu mine când zbor.

— Ceea ce mie îmi convine foarte mult, adăugă Gloria, făcând o grimasă. Când o ia pe Ainné cu el, zboară mai prudent. Nu vrea ca să păţească ea ceva. Ah, James, ştiu că eşti supărat pe noi, dar este atât de bine că eşti din nou acasă! Vă este foame? Mergem să mâncăm ceva aici sau la Christchurch? Dacă mai vrei să faci cumpărături, Helena…

Helena clătină din cap.

— Am luat micul dejun pe vas, spuse ea, şi am tot ce îmi trebuie.

Şi arătă către geamantanul cel nou.

— Bine. Gloria părea mulţumită. Mersul după cumpărături nu făcea parte dintre preocupările ei preferate. Ea continuă: Atunci pornim spre Kiward Station. Vom face câteva ore, Helena. Pe vremuri aveam nevoie de câteva zile ca să mergem de la Haldon la Christchurch ori chiar la Lyttelton. Din fericire, de când există automobile, facem mai puţin.

Mama lui James se aşează cu aceeaşi nonşalanţă la volanul camionetei ei grele, ca şi Lilian şi Miranda la volanul automobilelor lor sport. Şi ea conducea cu viteză, dar mai atent. Helena se luptă şi acum cu greaţa, mai ales

că în maşină mirosea puternic a câine, dar şi a oaie.

Prima parte a drumului trecea printre munţi şi Helena se bucură că James propuse să oprească într-un punct cu vizibilitate asupra panoramei.

— De aici emigranţii au văzut pentru prima dată Christchurch şi Canterbury Plains, îi spuse el. Fireşte, acum o sută de ani oraşul era mult mai mic.

Christchurch, o aşezare mare pentru standardele Noii Zeelande, se afla pe malurile unui râu. Helena văzu multe construcţii impozante din piatră, printre care şi biserici, şi întrebă de ce oraşul se numea „Biserica lui Christos”. James îi confirmă într-o oarecare măsură bănuielile.

— Primii colonişti au fost anglicani practicanţi şi aici s-au înălţat curând catedrale, una anglicană şi una catolică. Te poţi duce la biserică, dacă eşti credincioasă. Eşti catolică, nu?

— Da.

Helena confirmă fără a da amănunte.

— Oraşul nu a fost botezat chiar după Christos, ci după Christ Church Collège din Oxford. Nu am idee cine a avut această idee, dar trebuie să fi fost cineva foarte ataşat de a sa *alma mater*. James zâmbi, apoi adăugă: S-a întemeiat şi aici în scurt timp o universitate. Campusul arată ca la Oxford. Trebuie să îl vezi. Se spune că o plimbare prin Christchurch face cât o călătorie în Anglia. Un alt lucru demn de văzut este tramvaiul! Şi acesta este considerat aici o minune, în timp ce în Europa s-au construit şi metrouri.

Vru să o conducă pe Helena înapoi la maşină, dar tânăra mai zăbovi puţin ca să admire peisajul de dincolo de oraş. Se zăreau pajişti imense şi munţi încununaţi de zăpadă. Cerul era acoperit. James îi spusese însă că priveliştea era spectaculoasă.

— Şi acolo se află ferma voastră? întrebă Helena arătând platoul din spatele oraşului.

Gloria confirmă după ce ascultase plictisită

explicaţiile lui James despre Christchurch.

— Este în poseia familiei cam de o sută de ani, spuse ea cu mândrie, în ciuda sorţii schimbătoare. Ne ocupăm în principal cu creşterea oilor, pământul este potrivit doar pentru zootehnia extensivă. Pentru agricultură nu sunt precipitaţii suficiente şi solul nu este prea bun. În schimb, este iarbă din belşug. *Tussock*. Dar dacă solul este distrus, devine problematic. Creştem oi mai ales pentru lână, dar avem şi oi pentru carne. De câteva decenii creştem şi bovine. Acum, în vremuri de război, aceasta este o afacere bună. Exportăm carne.

Kiward Station este cunoscută şi pentru câinii din rasa Collies, adăugă, arătând spre Ainné. Sunt cei mai căutaţi câini ciobăneşti din ţară. Strămoşii lor au venit cu bunica Gwyn din Wales. Şi astăzi se mai povesteşte despre Cleo şi Friday. Dar nu vreţi să urcaţi? Mai avem mult de mers.

Gloria nu părea prea interesată de privelişte. De aceea, pe toată durata călătoriei, ea şi mai ales James şi-au întreţinut oaspetele cu istorioare despre legendara Gwyneira McKenzie, al cărei soţ, Lucas, devenise postum pictor celebru.

— Nepoata lui i-a moştenit talentul, adăugă James şi arătase către Gloria. Mama mea desenează splendid. Eu, din păcate, nu mă pricep deloc.

— În cazul în care el a fost într-adevăr bunicul meu, îl completă Gloria. Bunica Gwyn a lăsat să se înţeleagă că Lucas ar fi fost, de fapt, fratele vitreg al lui Paul. Tatăl lui Lucas a fost atât de furios pe incapacitatea de bărbat a fiului său, încât a preferat să se ocupe el de procrearea moştenitorului.

— Vrei să spui că el şi Miss Gwyn? întrebă mirat James.

Se părea că tânărul nu ştia această poveste de familie.

— Un viol, îl lămuri Gloria.

Helena fu neplăcut surprinsă, dar cumva şi mai

uşurată. Deci nu era singura care trebuia să se confrunte cu o asemenea ruşine.

— Ca urmare, Lucas a dispărut, continuă Gloria. A murit pe Coasta de Vest.

— Iar Gwyneira s-a căsătorit cu adevărata ei mare iubire! îi prezentă James happy-end-ul. James McKenzie, cunoscut ca Robin Hood al Noii Zeelande. Era hoţ de vite şi bunic al meu pe linie paternă. Am primit numele lui. În consecinţă, nu ar trebui să vă mire că nu sunt un porumbel al păcii, cum este tatăl meu.

James părea să îşi dorească redeschiderea conflictului de familie, dar Gloria nu se lăsă provocată. Era o fire mai paşnică.

— Helena, povesteşte-ne despre familia ta, îi ceru ea musafirei.

Helena le vorbi despre Lemberg, despre părinţii ei şi le povesti câte ceva şi despre Luzyna. Gloria, ca şi vara ei Lilian, nu îşi puse problema dacă o fată de şaisprezece ani poate fi lăsată să decidă singură asupra sorţii ei. Ea acceptase că Luzyna preferase să rămână în Persia. Fireşte că nici nu ştia de ce şanse o lipsise Helena pe Luzyna luându-i locul. Libertăţile oferite femeilor de Noua Zeelandă erau pentru Gloria, Lilian şi Miranda ceva de la sine înţeles.

În timp ce Helena povestea, Gloria conducea camioneta printr-o pajişte nesfârşită. Din pasul Bridle nu păruseră atât de vaste, însă Canterbury Plains se întindeau pe mile întregi. Se vedea o mare de ierburi care dansau în vânt, întreruptă ici şi colo de o pădurice, un pârâu, mărginit de trestie, ori de stânci care păreau aruncate la întâmplare. Rar se vedea câte o fermă, de obicei doar tăbliţe indicatoare. James îi spuse că aici nu existau proprietăţi mici. Erau doar ferme mari, bogate, aflate la distanţă de şosele, cu drumuri de acces private.

La Kiward Station ajunseră spre prânz. Gloria coti pe un drum privat, care trecea pe lângă un lac mic şi înconjura o colină. Hélènei i se opri respiraţia când văzu

conacul. Kiward Station nu era o fermă. De fapt, părea un conac englezesc, reşedinţa unui lord ori a unui baron, aşa cum erau acestea descrise în romane. Manderley din *Rebecca* sau Thomfield Hall din *Jane Eyre*. Clădirea era din gresie. Helena observă că avea bovindouri şi ferestre mari, unele cu mici balcoane. Drumul de acces, foarte lat, cu siguranţă prevăzut pentru trăsuri şi atelaje, ocolea un rond pe care ar fi putut fi plantaţi trandafiri. Dar se părea că familia McKenzie nu îi acorda prea mare atenţie, aici crescând tufe de rata.

— Ei, ce zici? întrebă James şi zâmbi.

— Este… minunat, murmură Helena.

— Este extravagant, decise Gloria. Strămoşul nostru Gerald Warden a vrut să îşi etaleze bogăţia, să egaleze nobilimea engleză. Aşa se explică şi căsătoria fiului său cu Gwyneira, care era o Silkham. Provenea dintr-o veche familie nobiliară galeză şi tatăl ei voia să o căsătorească cu un lord veritabil, nu cu un baron neozeelandez al oilor. Faptul că ea s-a logodit totuşi cu Lucas se datorează unui joc de Blackjack. Warden şi Silkham au jucat mâna Gwyneirei. Tatăl ei nu a luat asta în serios, bunica Gwyn ar fi putut să spună „nu”. Dar ea nu s-a gândit aşa. Emigrarea era aventura vieţii ei şi ea iubea aventura.

Gloria deschise cu greu portiera camionetei, care se părea că se prinsese în ceva. James o lăsă pe Ainné să sară prima afară, înainte de a coborî şi el şi a-i ţine deschisă Hélènei portiera maşinii.

— Nu te mai uita cu atâta veneraţie, că nu avem valet, o tachină el. Dar îţi duc eu geamantanul înăuntru.

Helena îl urmă agitată pe trepte, apoi prin portalul de la intrare ce dădea mai întâi într-un hol, care, cu siguranţă, fusese la început elegant. Acum, aici domnea dezordinea. Părea că familia McKenzie depozitase în acest loc obiecte pe care le cumpărase şi uitase de ele.

— Noi folosim de cele mai multe ori intrarea dinspre grajd, se scuză Gloria McKenzie şi îşi agăţă degajată haina de piele într-un cuier în care atârnau una peste alta

pelerine de ploaie şi alte haine. De aici se intra într-o încăpere cu pereţii acoperiţi cu dulapuri cu dosare. Pe un birou se aflau o maşină de scris, calculatoare, notiţe, creioane şi o cutie cu biscuiţi.

— La început, aici era o cameră de primire, adăugă Gloria. Bunica Gwyn i-a schimbat destinaţia. Cine are nevoie de un depozit pentru cărţi de vizită? Noi o folosim ca birou: este practic, fiind aproape de ieşire. De aici plătim furnizorii şi salariile. Este nevoie de un cadru mai formal când trebuie să concediem un muncitor.

Gloria McKenzie zâmbi parcă scuzându-se. Cu siguranţă nu îi făcea plăcere să concedieze oameni.

Din birou se intra într-un salon cu mobilier englezesc greu, de modă veche. Fără îndoială piese de valoare, dar cam pretenţioase. Helena văzu aici o scară care urca la etaj şi mai multe camere. Una ducea la bucătărie şi era folosită pentru servirea mesei, alta părea cameră de zi.

— Aceasta era pe vremuri camera bărbaţilor, îi spuse James, care o conduse pe Helena prin încăperi, în timp ce Gloria schimba câteva cuvinte cu personalul de la bucătărie. Astăzi o folosim drept cameră de zi, salonul nu este încălzit.

Şi aceasta avea tot un mobilier englezesc de culoare închisă. O canapea mare de colţ şi fotolii impozante ocupau mai toată încăperea. În faţa căminului erau un scaun-balansoar şi nişte pături pentru câine. O căţea care stătea tolănită pe canapea sări jos vinovată când intrară James şi Helena.

— Wednesday! Să îţi fie ruşine! o mustră James cu blândeţe. Nu părea supărat pe micuţa căţea Collie, care acum îl întâmpina cum făcuse mai înainte Ainné. Este gestantă şi de aceea crede că îşi poate permite orice.

Helena roşi imediat şi James se simţi jenat.

— Asta… ăăă… chiar are voie. Eu cred că viitoarele mame pot să se răsfeţe.

Helena răsuci stingherită verigheta din aur pe care o purta, conştientă de obligaţia ei, de când plecaseră din

Wellington.

— Dar să îţi arăt mai întâi camera ta, zise James repede şi o conduse pe tânără pe scară.

La etaj, de o parte şi de alta a unui coridor se aflau mai multe camere şi suite. Helena fu aproape să îşi piardă răsuflarea când James deschise uşa camerei ei.

— Asta este… asta este, încercă să zâmbească, asta chiar este răsfăţ!

Camera mare, inundată de lumină, avea mobilier deschis la culoare şi pereţii acoperiţi cu tapet galben-deschis. La ferestre atârnau perdele din mătase roz-închis, fără îndoială foarte vechi, dar bine întreţinute. Patul era acoperit cu perne galbene şi o cuvertură de aceeaşi culoare. Pe noptieră fuseseră aşezate câteva cărţi, romane de Brenda Boleyn, dar şi un album de artă maori. Din dormitor, o uşă dădea într-un vestiar cu oglinzi şi dulapuri şi într-o cameră de baie mică, dar elegantă. Mai exista aici şi un mic salon cu bovindou. Din fotoliile adunate în jurul unei măsuţe pentru ceai se vedea toată grădina, care părea mai degrabă o junglă decât un parc. Acolo creşteau îndeosebi plante autohtone. Se putea merge doar pe aleile amenajate care duceau la clădirile administrative şi spre grajduri.

— Ei? îţi place?

— Este minunat! şopti Helena copleşită. Dar eu nu am nevoie de o cameră atât de mare.

James ridică din umeri.

— Casa aparţinea bunicii Gwyn. Aceasta era ea.

Tânărul arătă spre portretul care domina peretele bovindoului, reprezentând o femeie foarte frumoasă, cu ochi albaştri-indigo. Miranda şi Lilian semănau ca două picături de apă cu femeia din portret, doar culoarea ochilor şi părul roşcat le deosebea. Miranda semăna şi mai mult cu ruda ei, Gwyneira trebuie să fi avut vârsta acesteia când fusese realizat tabloul. Ea stătea pe un scaun din cameră şi părea nerăbdătoare.

— Este primul ei tablou, pictat de Lucas Warden. De

altminteri, ea prefera să fie fotografiată, pentru că nu era nevoie să stea mult timp nemişcată. Nici nu există alte tablouri în ulei ale lui Miss Gwyn. Cerea să îi fie pictaţi mai degrabă caii şi câinii. După ce s-a stins, familia mea a folosit aceste încăperi pentru oaspeţi şi toţi consideră că este frumos că spiritul ei veghează de aici asupra oamenilor.

James îi surâse Hélènei ca un fel de scuză.

— Asta este frumos, răspunse Helena.

— Părinţii mei au o suită în cealaltă parte a clădirii, continuă James. Cu vedere la aleea de acces, unde la început au fost camerele stăpânului casei, Gerald Warden. Eu locuiesc în fostul apartament al lui Lucas, iar restul casei este gol. Clădirea este imensă. Probabil că a fost plănuită de bătrânul Warden pentru o familie cu zece suflete. Aşa că nu te mai gândi la asta. Simte-te bine. La ora şapte este cina, pot trece să te iau, ca să nu te rătăceşti.

Helena nu se temea de asta, pentru că avea un simţ al orientării foarte bun. Pe ea o neliniştea mai mult alte lucruri.

— Trebuie să mă schimb pentru cină? întrebă ea îngrijorată. Vreau să spun… aveţi o bucătăreasă.

Casa semăna atât de mult cu o reşedinţă nobiliară, încât nu ar fi mirat-o ca persoanele care locuiau aici să vină la cină în rochii de seară şi smoching.

James râse.

— Bucătăresei îi este indiferent în ce te îmbraci. La fel şi părinţilor mei. Îmi pare rău că această casă te înfricoşează, noi suntem oameni foarte normali. Desigur că avem câţiva angajaţi: o bucătăreasă şi două fete, toate trei maori. Mama mea nu s-ar putea ocupa singură de această casă imensă şi nici nu vrea să facă asta. Mama conduce ferma, Helena. Fireşte că împreună cu tata, dar pe documente Kiward Station îi aparţine ei. Mama ei a fost succesoarea oficială, dar nu i-a păsat de fermă. A fost o celebră cântăreaţă. Cred că mai are şi astăzi spectacole.

Kura-marotini Martyn, poate că ai auzit de ea. Este în vârstă şi trăieşte în Statele Unite. A câştigat foarte bine, altfel ar fi vândut Kiward Station. Acesta a fost ani la rând coşmarul bunicii Gwyn. Dar când părinţii mei s-au căsătorit, ea a trecut ferma pe numele Gloriei. De atunci nu am mai auzit nimic despre ea, cu excepţia articolelor din ziare despre concertele ei. Cred că nu a dat niciun semn nici măcar la naşterea mea. Probabil că nu îi place ideea că este bunică. Ea a fost neobişnuit de frumoasă. Bătrâneţea nu făcea parte din planurile ei.

Helena îşi putea imagina că Gloria McKenzie, ca fată, suferise mult din cauza mamei ei. Nu era simplu să trăieşti alături de un membru al familiei atât de atractiv şi de talentat. Şi din nou se gândi la Luzyna.

— Cum ziceam, fă-te comodă! îi mai spuse James înainte de a o lăsa singură.

Helena nu avu nevoie de mult timp să îşi aranjeze în dulapuri puţinele lucruri. Apoi se aşeză la fereastra bovindoului, dar nu pentru a privi grădina, ci portretul tinerei femei de pe perete.

Şi Gwyneira Warden rămăsese însărcinată după un viol. Oare se simţise tot atât de murdară cum se simţea ea acum? Se simţise ea probabil vinovată? Şi cum fusese posibil ca al doilea soţ al ei să o fi iubit atât de mult?

CAPITOLUL 7

Pilii

La ora şapte, James ciocăni la uşa Hélènei destul de răvăşit. Se pare că se revăzuse cu tatăl său şi se certaseră.

— Nu ar fi trebuit să mă întorc acasă, mormăi el în timp ce cobora treptele împreună cu Helena. Ar fi trebuit să mă duc la Greymouth şi să mă angajez la mină. Atunci ar fi văzut ei ce treabă au făcut!

Helena nu comentă ieşirea acestuia. După cum înţelesese de la Gloria McKenzie, părinţilor lui James le era indiferent dacă fiul lor petrecea restul războiului pe Coasta de Vest, pe Insula de Nord ori în Australia. Important era să nu fie împuşcat.

— În cazul acesta tânăra lady ar fi fost foarte tristă, spuse ea arătând spre Ainné, care îl urma îndeaproape pe James şi îl privea rugătoare.

Pe chipul încrâncenat al lui James se strecură un zâmbet.

— Ai dreptate, răspunse el şi imediat Helena se destinse.

Cuvintele pline de mânie ale lui James o neliniştiseră, dar faptul că acesta se îmbunase îi confirmă părerea: James McKenzie se înfierbânta repede, însă nu îl ţinea mult. Părinţii îl răniseră, dar cu siguranţă că se vor împăca.

Când Helena şi James coborâră, Jack şi Gloria McKenzie erau deja aşezaţi la masă, dar tatăl lui James se ridică politicos pentru a-şi saluta oaspetele. Hélènei i se păru simpatic. Era un bărbat înalt, slab, cu păr rar, castaniu-roşcat, şi cu ochi verzi-căprui, calmi. Chipul său, mai închis la culoare decât al fiului, avea trăsături colţuroase şi era brăzdat de riduri, multe dintre ele de expresie. Dar, după cum Helena deja ştia, acest bărbat trăise şi vremuri triste. Jack McKenzie părea blajin şi împăcat cu sine. El o pofti pe Helena să se aşeze lângă James şi se strădui să poarte o conversaţie amicală în timp ce masa le fu servită de o fată îmbrăcată în rochie, cu şorţ negru, şi cu părul lung şi negru lăsat liber pe spate. Helena se gândi că tânăra avea cu siguranţă străbuni maori, dar probabil şi albi.

— Mulţumesc, Anna, spuse Gloria când fata le aduse supa.

Acesta nu era un nume maori, se gândi Helena.

— Veniţi din Polonia, Helena? întrebă interesat Jack. De unde anume?

Helena lăsă lingura pe masă. Desigur că gazda voia

să fie amabilă, dar ei îi era încă greu să vorbească despre casa din Lemberg.

— Din Lwów, răspunse ea în cele din urmă. Numele localităţii este mai greu de pronunţat. Mai simplu este Lemberg. Oraşul are multe denumiri pentru că acolo au convieţuit diferite naţionalităţi. De cele mai multe ori paşnic. Helena se forţă să ia o lingură de supă şi să înghită. Avea un gust bun, de cartofi dulci, însă amintirile îi lăsaseră un gust amar. Ea continuă totuşi să vorbească: Lemberg este situat în Polonia răsăriteană, unde a existat mereu un amestec de populaţii: bieloruşi, ucraineni, evrei, polonezi. Acum, după deportări, probabil sunt doar ruşi. Îşi trecu mâna peste frunte. Dacă se gândea la asta, îi pierea pofta de mâncare. Şi nu voia să mai necăjească familia-gazdă cu problemele ei. Lemberg este un oraş foarte vechi, încercă ea să schimbe subiectul, vorbind despre cultură şi arhitectură, în loc să amintească evenimentele oribile. Are multe biserici, muzee, teatre. Opera de acolo este celebră. Mergeam cu părinţii când eram măricele.

Ea zâmbi nervos.

— Ai avut o familie mare? se interesă Gloria.

Helena confirmă.

— Cu multe mătuşi şi mulţi unchi. Veri şi verişoare. Aveam… aveam o casă frumoasă în centrul oraşului. Cabinetul tatălui meu se afla alături, elevii mamei veneau la noi acasă. Luzyna şi cu mine nu eram niciodată… singure.

Helena nu se mai putu abţine şi vocea i se frânse. Gloria McKenzie îşi dădu seama că interesul pentru oraşul natal al Hélènei mai mult o deranja pe tânără decât o bucura.

— Nu trebuie să ne vorbeşti despre asta dacă nu doreşti, zise ea înţelegătoare, şi o chemă pe Anna ca să strângă farfuriile de supă. Uneori amintirile dor, chiar dacă, de fapt, sunt frumoase. Ce mai face familia Biller, James? Miranda s-a hotărât până la urmă ce vrea să studieze? Iar Gal mai este interesat de minerit?

James fusese până atunci destul de tăcut. Răspunse cu răbdare, monosilabic, la întrebările Gloriei despre rubedeniile din Insula de Nord, cu toate că îşi dăduse seama că mama lui voia, de fapt, să facă conversaţie. În ultimele zile Lilian vorbise la telefon de mai multe ori cu verişoara ei. Deci Gloria era la curent cu ce făceau Lilian, Ben şi Miranda în Insula de Nord, şi Galahad în Greymouth.

Jack începu şi el o discuţie inofensivă:

— În ultimele zile a fost răcoare, comentă el. Toamna vine devreme în Insula de Sud.

Nici această tentativă nu avu însă succes. James se folosea de orice ocazie pentru a ajunge la tema războiului.

— Dacă crezi că acum este frig, remarcă el sarcastic, atunci întreab-o pe Helena de Siberia!

Helena plecă jenată capul. Ei nu i se părea deloc răcoare în Canterbury Plains.

— Aţi fost internată acolo, nu? întrebă sincer îngrijorat Jack, într-un lagăr de muncă?

Helena dădu din cap.

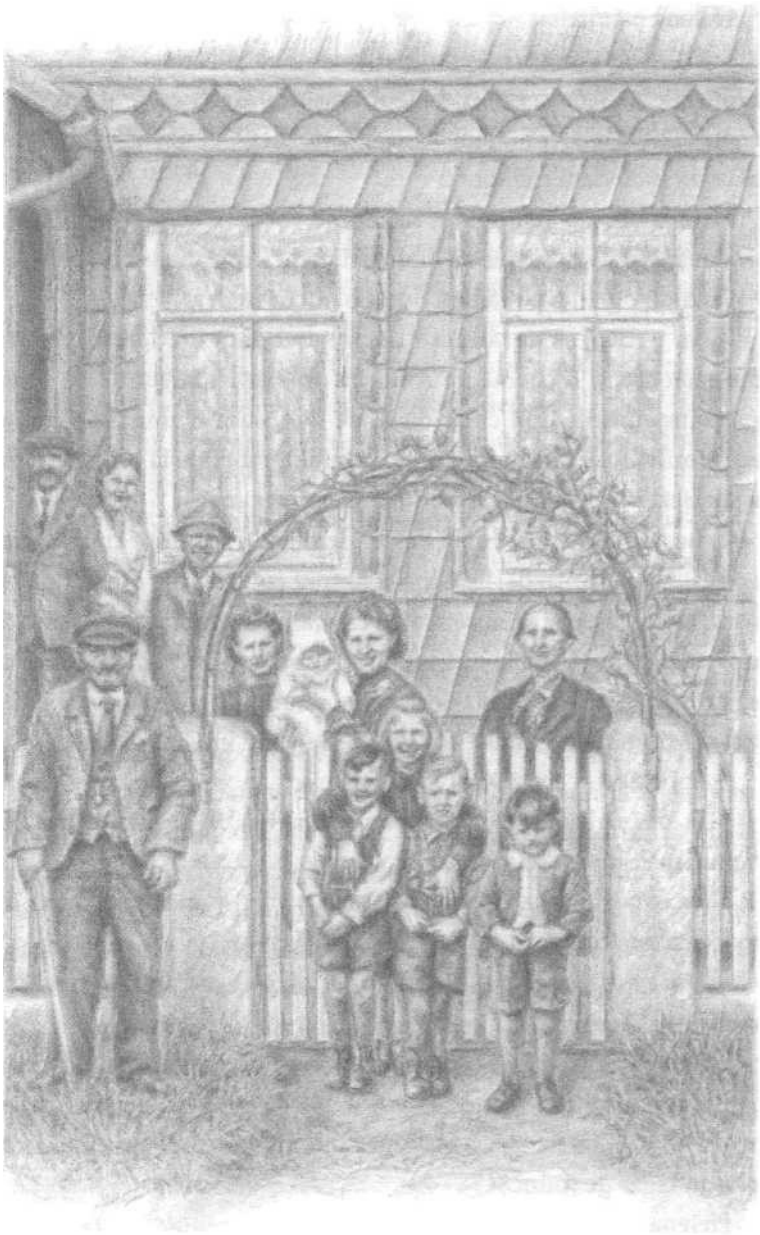

— În mină, îi răspunse ea scurt. Nu îi făcea plăcere să vorbească despre viaţa ei din Lemberg şi cu atât mai puţin despre anii petrecuţi în Workuta. Iar noi, fetele, eram des trimise în pădure. Să curăţăm buştenii. Nu era… o

muncă prea grea.

— Mie mi se pare suficient de grea pentru adolescenţi, spuse impresionat Jack. Mai ales pe gheaţă şi zăpadă. Părinţii dumneavoastră au decedat acolo?

Helena confirmă din nou. Despre asta chiar nu voia să vorbească. James îl adusese acum pe tatăl lui exact acolo unde voise.

— Aşa că vezi ce se întâmplă dacă Hitler nu este înfruntat! triumfa el. Asemenea indivizi trebuie opriţi. Pentru asta este nevoie de fiecare! De fiecare bărbat care poate ţine o armă în mână!

Sunase foarte patetic şi pe chipul colţuros al lui Jack McKenzie se citi pentru scurt timp amuzamentul.

— Dar cel care i-a deportat a fost Stalin, Miss Helena, nu este aşa? întrebă Jack pe un ton prietenos. Dacă am înţeles eu bine, Hitler a intrat în joc atunci când pactul de neagresiune cu Rusia a fost încălcat. Ceea ce l-a adus pe Stalin direct printre aliaţi şi acum se află de aceeaşi parte cu Royal Air Force.

James roşi.

— Ceea ce fireşte că se poate schimba rapid, continuă calm Jack. Nemţii sunt pe punctul de a fi învinşi, aşa că am putea continua să stârpim răul de pe lume, bombardând de exemplu Moscova. Culoare aeriene absolut noi, James. Cu siguranţă că va fi o plăcere.

James se pregăti să contraatace, dar în dispută interveni Gloria, care schimbă energic subiectul.

— James va zbura mai întâi cu Pippa în munţi şi va ajuta la adunatul oilor. Eu m-am hotărât să le aduc mai devreme. Toate prognozele meteo vorbesc despre o iarnă timpurie şi grea. Cred că le vom coborî cel mai târziu în patru, cinci săptămâni. Dacă aşteptăm prea mult, devine riscant. Iar mâine îi arăţi ferma Hélènei, James.

Lilian spune că ţi-a plăcut călăritul, Helena. Mă bucur. Îţi vom alege un cal cuminte.

Helena îşi muşcă buzele. Nu putea accepta toate acestea.

— Eu nu aş dori doar să călăresc… şi să citesc… şi să mă liniştesc. Fireşte că mă bucur pentru camera frumoasă pe care am primit-o, Mrs. McKenzie, zise ea încet, dar mi-ar plăcea să fiu utilă. Dacă mi-aţi da ceva de făcut.

Gloria zâmbi.

— Se va găsi ceva. Mai întâi trebuie să te obişnuieşti cu locul, pentru că tu nu ai mai fost la o fermă. Vei vedea că nimeni nu stă mult timp aici degeaba, pentru că este foarte mult de muncă!

Şi aşa era. În ciuda oboselii, Helena a dormit agitat. Din copilăria petrecută la Lemberg nu mai avusese o cameră doar a ei şi acum îi lipseau zgomotele făcute de ceilalţi. A doua zi dimineaţă, când se trezi şi părăsi camera ei, constată că treburile fermei nu îi lăsau deloc timp Gloriei McKenzie să se ocupe de casă. În această perioadă, la fermă şi pe păşunile din apropiere erau oi puţine, cele mai multe fiind la munte, dar vacile îi dădeau oricum suficient de lucru. Trebuiau hrănite şi adăpate. În plus, curăţatul gunoiului de grajd lua destul de timp. Jack McKenzie era deja în tractor, iar Gloria era ocupată să strângă oile atunci când James şi Helena începură turul fermei. Grajdurile mari în care pe timpul verii fuseseră ţinute animalele pentru îngrăşat erau pregătite pentru oile cu miei care erau aduse din munţi. Helena urmărea fascinată cum câinii o ajutau pe Gloria. Prin comenzi scurte aceasta îi dirija pe cei trei Collies. La un fluierat al stăpânului ei, se alătură şi Ainné, care aduse lângă oi un berbec rătăcit.

Gloria le strigă lui James şi Hélènei:

— Puteţi lua caii de pe pajişte. Peter şi Arama trebuie să cureţe grajdul. Duceţi-vă la Cercul războinicilor de piatră şi aduceţi oile.

Helena se bucura că mama lui James i se adresase şi ei, dar nu credea că va fi de mare ajutor la adusul oilor. De fapt, nici nu a fost nevoie de ea, pentru că James şi Ainné, precum şi căţeaua Wednesday făcură toată treaba. Helena primi un cal cuminte, mai bătrân, care se ţinu cât putu

după calul puternic al lui James. Ea s-a bucurat să călărească, în timp ce James urmărea oile care erau mânate de câini. Helena se întreba cum de găseau drumul. Aici nu existau poteci înguste şi întortocheate ca la Lower Hutt, ci doar păşune nesfârşită. James se orienta după soare?

— Nici vorbă, sunt repere destule, râse el când ea îl întrebă în cele din urmă. De exemplu, pădurice a de acolo, cu fagi sudici, arbori foarte răspândiţi pe aici. Iar din loc în loc sunt stânci. La cele de acolo le spunem Cercul războinicilor de piatră.

El arătă spre un pâlc de stânci neobişnuite şi îşi chemă câinii, fluierând. În acest loc oile pot paşte în libertate.

— Au fost aşezate de cineva? întrebă Helena.

Stâncile eratice impunătoare erau aşezate în cerc, ca şi cum nişte gnomi se prinseseră într-o horă şi împietriseră.

James clătină din cap.

— Nu, sunt aici de mii de ani. El coborî de pe cal şi o ajută şi pe Helena să coboare. Bunica Gwyn le-a botezat aşa, maorii le spun altfel. Pentru ei pământul de aici este sacru. Ei se închină la zei şi spirite din pietre şi râuri.

— Şi acesta este cimitirul lor? se mai interesă Helena.

Printre stânci ea zărise şi pietre funerare.

— Nu. James conduse calul printre blocuri până la morminte. Mai curând al nostru. Aici sunt înmormântaţi James şi Gwyneira McKenzie. Maorii i-au permis bunicii Gwyneira să îşi îngroape soţul aici. El a fost un bun prieten al lor, le vorbea limba, ceea ce pe atunci se întâmpla rar. Problema aceasta cu înmormântarea a fost delicată. Fireşte că în Kiward Station există un cimitir de familie, dar bunica Gwyn nu a dorit ca James al ei să fie aşezat alături de Gerald Warden, şi şi-a dorit ca şi ea să fie înmormântată alături de James. De aceea părinţii mei au cerut din nou maorilor permisiunea, când bunica Gwyn a

murit. De data aceasta a fost mai simplu să o primească. Miss Gwyn i-a supravieţuit lui Tonga, iar pe Koua nu îl interesau decât banii.

Helena se întrebă cine erau Tonga şi Koua, dar apropiindu-se de morminte, uită de întrebare. Pe femeia îngropată aici o simţi ciudat de aproape şi oarecum şi pe bărbatul de lângă ea. Maorii aveau dreptate, aici era un loc magic. Helena nu mai fusese niciodată atât de tulburată de un mormânt. Când părinţii ei fuseseră înmormântaţi, simţise tristeţe şi un gol în suflet, în timp ce acum avu senzaţia prezenţei unei forţe superioare sau a unor spirite prietenoase.

— Oile nu distrug locul? întrebă Helena îngrijorată, privind animalele împrăştiate în jurul pietrelor, păscând liniştite. Vreau să spun, nu ar putea răsturna pietrele funerare, dacă pasc aici.

— Este ciudat ce se întâmplă cu oile, spuse James şi se aşeză pe iarbă. Bunica Gwyn nu obişnuia să lase oile aici, pentru că se opunea căpetenia locală a maorilor. Tonga ţinea mult la tradiţii, iar Cercul războinicilor de piatră era *tapu*. De fapt, era o luptă pentru putere, bunica Gwyn şi Tonga s-au certat toată viaţa pe acest pământ. Abia părinţii mei au lămurit lucrurile. Mama mea are sânge maori, a trăit o perioadă mai lungă în tribul Ngai Tahu şi le cunoaşte datinile. Ea i-a dovedit lui Tonga că jumătate dintre sanctuarele lui din Kiward Station nu sunt în realitate *tapu*. De atunci, pe terenul acesta se paşte din nou. Dar animalele nu se ating de iarba din cerc. Nu am idee de ce, Moaña spune că simt că există acolo un spirit. Eu nu văd lucrurile aşa. Este probabil un loc plin de îngrăşăminte naturale şi animalele nu pasc acolo. Pe fiecare păşune există locuri unde animalelor nu le place iarba.

— Cine este Moaña? se interesă Helena când James îi ţinu calul, ca să încalece.

Dacă nu era sprijinită, se clătina în şa. Era mai uşor pentru cineva care purta pantaloni, ca Gloria. Înainte de

război, Helena nu văzuse femei în pantaloni, cu atât mai puţin în Persia ori în India, şi nici în mica localitate Pahiatua. Abia la Wellington văzuse femei mondene, care purtau eleganţi pantaloni largi din stofa.

— Este o prietenă, răspunse James evaziv. Fiica lui Koua.

— Şi cine este Koua? întrebă din nou Helena.

— Actuala căpetenie. Este *ariki* tribului local maori. Un *hapu* al Ngai Tahu.

Helena dădu din cap. Înţelesese, doar ascultase zile la rând povestirile lui Ben Biller. Ngai Tahu era tribul din care făceau parte mai toţi maorii din Insula de Sud. În Insula de Nord existau mai multe triburi. Membrii acestora trăiau de cele mai multe ori împreună, iar triburile foarte mari erau împărţite în mai multe *hapu*. La început, fiecare *hapu* avea o *marae*. Astăzi mulţi maori trăiau în afara tribului lor.

— Există un *marae* în apropiere? îl descusu Helena.

James confirmă şi îşi chemă câinele. Era timpul să pornească spre casă.

— Foarte aproape, răspunse el. Odinioară Ngai Tahu trăia chiar pe teritoriul Kiward Station, pe malul micului lac de lângă drumul de acces. După un timp s-au mutat pe propriul pământ, la fosta fermă O'Keefe, învecinată cu Kiward Station. De acolo nu îi poate alunga nimeni, indiferent de ce ordin s-ar da la Haldon sau în altă parte.

— De ce nu sunt doriţi aici? întrebă Helena speriată. Se gândi la maorii de la Palmerston. Şi adăugă: Mă gândeam că nu deranjează pe nimeni.

James ridică din umeri.

— Depinde cum o iei. Mulţi locuitori din sat văd în ei surse de necazuri. Însă noi ne-am înţeles întotdeauna bine cu ei, în ciuda diferendelor cu Tonga. Există chiar legături de rudenie. Bunica mea dinspre mamă făcea parte din trib, ea a mai avut şi alţi copii în afară de Kura-marotini. Aşa că în *marae* trăiesc mătuşi şi unchi ai Gloriei, iar eu am atâţia veri de nici nu mai ştiu. Tatăl meu a avut mereu prieteni

din trib, iar mama era să se mărite cu fratele mai mare al lui Koua, Wiremu. Aş putea să îţi mai povestesc multe, dar acum hai să mergem la hangar, ca să ţi-o arăt pe Pippa!

Helena era mai interesată de diversele încurcături din familia McKenzie decât de avionul galben-aprins, cu un motor, care îşi aştepta pilotul într-un fel de hangar din tablă ondulată. Dar James îi explică entuziasmat toate funcţiile aparatului şi ar fi vrut să o ia într-un tur aerian. Dar era vremea să se întoarcă la fermă. Jack şi Gloria îl aşteptau să îi ajute la hrănirea animalelor şi el era foarte conştiincios. Helena se resimţea după lunga plimbare în şa, dar se strădui să se facă utilă. împărţi cu plăcere fân la caii din grajd şi se bucură că animalele nechezau şi scurmau nerăbdătoare cu copita când o vedeau venind cu găleţile cu ovăz.

— Animalele sunt foarte prietenoase! spuse ea entuziasmată la cină.

Discuţiile de la masă au fost mai puţin tensionate decât cu o zi înainte. Chiar şi James renunţă la tăcere şi răspunse la întrebările referitoare la oi şi la fermă. În cele din urmă, ajunseră din nou la subiectul maori.

— Dar unde este Moaña? o întrebă el pe mama lui în timp ce se servea cu cartofi dulci şi carne de miel. De obicei, era aici în fiecare după-amiază.

— Este la Dunedin, îi spuse Gloria. La seminarul pentru profesori. Ştii că făcuse cerere de admitere şi la scurt timp după plecarea ta a primit aprobarea. Nici nu ştiu dacă a fost pe aici în timpul vacanţei. Poate că a rămas la familia lui Wiremu.

— Dar… Helena îşi aminti de prelegerile lui Ben Biller şi de un roman al lui Lilian Biller care avea ca temă viaţa unei fiice de căpetenie maori. Nu spuneai că Moaña este fiică de *ariki*? i se adresă ea lui James. Cum a putut să plece? Eu credeam… Profesorul Biller zicea că fiicele căpeteniilor erau un fel de preotese pentru triburile lor. Spunea că au mare… ăăă importanţă spirituală.

Helena se încurcă la rostirea cuvântului nou pentru

ea. Ceilalţi comeseni râseră.

— Ben trăieşte puţin în altă lume, o lămuri Jack. Cu o sută de ani în urmă. Pe atunci familiile căpeteniilor erau supuse unor *tapu* severe, existau multe lucruri pe care nu aveau voie să le facă şi altele pe care erau obligaţi să le facă. Ben poate vorbi ore în şir despre asta, şi ceea ce spune este foarte interesant. Ngai Tahu au renunţat la o parte dintre aceste obiceiuri dinainte de construirea Kiward Station. Ei s-au adaptat mai repede emigranţilor europeni decât triburile din Insula de Nord, o dată pentru că au fost curând depăşiţi numeric şi apoi pentru că au considerat că este mai practic. Cultura adusă de ei din Polinezia nu se potrivea în multe privinţe condiţiilor de viaţă găsite în Noua Zeelandă, în special în Insula de Sud. Oamenii îngheţau în veşmintele tradiţionale, nu aveau animale, trăiau numai din vânătoare şi lucrau puţin pământul, deoarece roadele tradiţionale, cu excepţia *kumara*, nu aveau condiţii favorabile de dezvoltare aici. Şi au mai venit şi albii cu oile şi vacile lor, cu haine călduroase, pături, lucruri pentru casă, cu seminţele lor. Ngai Tahu au început imediat să facă comerţ cu ei. Şi fireşte că deseori au fost traşi pe sfoară. Mulţi fluşturatici au schimbat mii de hectare de pământ pe câteva pături şi obiecte casnice.

— Nu vorbi atât de urât despre predecesorii noştri! îl mustră Gloria pe soţul ei. Gerald Warden făcea şi el parte dintre aceşti „fluşturatici”, îi explică ea Hélènei.

Jack râse stingher:

— Dar nu dintre predecesorii mei. Numai dintre ai tăi, dragă.

Gloria zâmbi:

— Bunica Gwyn a despăgubit tribul. Totuşi Jack are dreptate: aici nu mai există de o veşnicie fiice feciorelnice de căpetenii care în ritualuri sângeroase trimit bărbaţii tribului lor la luptă. Atâta vreme cât Ngai Tahu aveau timp şi energie pentru asemenea absurdităţi, cred eu că aveau şi destul timp pentru căutarea hranei. Într-un fel, Moaña

încearcă să reînvie spiritualitatea poporului ei. Ea ţine de tradiţia *ariki tapairu*. Şi dintre obligaţiile unei *tohunga* face parte şi aceea de a-i învăţa pe alţii.

— În casele regale europene, prinţesele repară astăzi automobile, interveni Jack, referindu-se la activităţile condiţionate de război ale urmaşei la tronul britanic, Elizabeth. De ce fiicele căpeteniilor de la noi nu ar studia?

Helena şi Gloria remarcară că ajunseră iar la tema războiului, dar James nu mai redeschise disputa familială. Mama lui James îi făcu cu ochiul Hélènei, când aceasta se ridică pentru a se duce la culcare.

— Noapte bună, Helena. Mă bucur că eşti aici!

HIMERE

Canterbury Plains, Noua Zeelandă (Insula de Sud) Pahiatua (Insula de Nord) Ianuarie – iunie 1945

CAPITOLUL 1

Helena nu recunoscu cât de speriată era când, după câteva zile, James insistă să o ia într-un tur aerian cu Pippa. Dar Gloria îi citi teama pe chip.

— Fă doar un zbor de recunoaştere, îşi avertiză ea fiul. Nu mâna oile, chiar dacă ai chef. Altfel fata nu o să mai urce niciodată în avion cu tine!

Helena presupuse că pentru mânarea oilor erau necesare manevre riscante. Probabil că ea ar fi murit de frică, dar Gloria se referise la faptul că i s-ar fi făcut rău de la stomac. Şi chiar i se făcu rău imediat ce James luă primul viraj îndrăzneţ. Micul avion, în care ea trebui să stea pe un scaun îngust în spatele pilotului, se înclină ameninţător. La început, Helena se simţi ţintuită pe locul ei şi se abţinu să nu ţipe. Apoi se concentră asupra priveliştii, în loc să fie preocupată de pericolele legate de zbor. Privi imensul Canterbury Plains în mijlocul căruia chiar şi conacul din Kiward Station părea o căsuţă de jucărie. James îi arătă râurile Waimakariri, Rakaia şi Selwyn, pe

malurile cărora păşteau oi şi vaci. Se mai vedeau şi alte ferme de oi – uşor de recunoscut datorită şoproanelor asemănătoare unor hale, folosite la tunsul animalelor – şi foarte rar câte un pâlc de colibe şi case sărăcăcioase.

— Acestea sunt fostele *marae*, îi spuse James. Nu mai sunt locuite. Au căzut în paragină.

Helena ar fi vut să pună mai multe întrebări, dar din cauza zgomotului motorului nu puteau purta o discuţie normală. James striga ca să se facă auzit. Tocmai survolau orăşelul Haldon şi îi spunea ceva despre minele de acolo, dar ea nu înţelegea mare lucru. Apoi se îndreptară spre munţi şi Hélènei i se tăie respiraţia când zări pintenii de stâncă. Piscurile acoperite cu zăpadă se ridicau chiar în faţa lor. Puteau privi văgăunile adânci şi coamele versanţilor. Bineînţeles că James nu se putu abţine când descoperi pe terasele acestora primele oi. Entuziasmat, trecu în picaj pentru a mâna animalele de pe versanţii unde păşteau, într-o căldare montană. Îşi aminti de temătoarea lui pasageră abia când Helena ţipă înspăimântată.

— Nu este niciun pericol! susţinu el şi renunţă la astfel de manevre.

Lacurile alpine şi peisajele stâncoase impresionante o făcură până la urmă pe Helena să uite de teamă.

— Ei, a fost frumos? întrebă triumfător James după ce au aterizat.

Helena dădu reţinută din cap. Frumuseţile alpine şi peisajele din Insula de Sud o fermecaseră, însă era foarte bucuroasă să pună piciorul pe pământ. Ainné, care aşteptase legată în hangar, se bucură şi ea. Acum o saluta pe Helena ca pe un membru al familiei, lucru care pe tânără o mişcă. Animalele din Kiward Station umpleau vieţile tuturor celor care locuiau acolo. În puţinele zile de când Helena trăia la fermă, câinii, pisicile şi caii îi câştigaseră inima. Familia ei nu avusese niciodată animale de casă şi în timpul războiului ea era recunoscătoare pentru asta. Animalele ar fi murit de foame după

deportarea lor. Acum Helena se bucura de patrupede şi era mândră că de la o zi la alta reuşea tot mai mult să se facă utilă la grajduri.

Între timp, mesele în familia McKenzie se desfăşurau într-o atmosferă calmă. În această seară James povesti despre zbor şi sublime cât de vitejeşte se purtase Helena. Tânăra roşi.

— Ce ai spus despre minele din Haldon? întrebă ea pentru a le distrage atenţia. James trebuia să meargă într-una din zilele următoare acolo, la cumpărături şi ca să ia materiale pentru reparaţii. Ea continuă: în avion nu am înţeles. Există mine aici?

— Au existat câteva, răspunse Jack. Cu mult timp în urmă. În a doua jumătate a secolului al XIX-lea s-au deschis mai multe mine în regiunile Mount Hutt şi Mount Somers. Majoritatea de cărbune, dar câţiva optimişti au căutat şi aur. Se spera că se vor descoperi zăcăminte de cărbune de mărimea celor de pe Coasta de Vest şi minerii au venit încoace în număr mare. Şi în apropierea tihnitului nostru Haldon au fost mine şi într-o vreme a părut că oraşul se dezvolta. Exista de lucru, s-au deschis prăvălii, Haldonul creştea. Apoi zăcămintele de cărbune s-au epuizat. Minele s-au închis una după alta, iar acum în regiune mai există doar două sau trei, care se vor închide şi ele. Nu mai rentează să fie exploatate. Cu aceeaşi cheltuială pe Coasta de Vest se extrag cantităţi de cărbune de trei ori mai mari.

— Iar aur în cantităţi rezonabile nu a fost niciodată aici, adăugă Gloria.

— Locurilor nu le-a priit acest scurt avânt, continuă Jack. O parte a muncitorilor au plecat când s-au închis minele, dar mulţi îşi întemeiaseră familii, se simţeau de-ai locului şi au rămas. Populaţia Haldonului este acum mai numeroasă decât înainte de deschiderea minelor. Şi sunt şi mulţi şomeri.

— Dar nu ar trebui să existe aşa ceva! protestă James. În definitiv este război! Dacă bărbaţii s-ar înrola

voluntar…

Jack McKenzie îşi dădu ochii peste cap.

— Atunci oraşul ar avea destule văduve şi orfani de război de care să se ocupe, interveni el.

— Totuşi James are dreptate, spuse Gloria înainte ca James să poată reacţiona şi să reînceapă cearta. În Noua Zeelandă nu ar trebui să existe şomaj. Bărbaţii s-ar putea duce în marile oraşe, să lucreze în industrie. În fabrici există de lucru, mai ales de la începutul războiului. Carnea şi legumele de aici sunt prelucrate în ţară şi sunt trimise în Europa. Astfel, nu prea îi pot compătimi pe indivizii care vagabondează în Haldon. Este vorba şi despre indolenţă. De ambele părţi…

Helena se întrebă ce voise să spună Gloria cu ultimele cuvinte, dar preferă să schimbe subiectul discuţiei. McKenzie-tatăl şi McKenzie-fiul se înţelegeau evident mai bine dacă discutau despre câini şi cai.

În săptămâna următoare Helena l-a însoţit pe James la Haldon şi Gloria McKenzie le dădu o lungă listă de cumpărături.

— Nu aţi vrea să mergeţi dumneavoastră? întrebă timid Helena, când văzu că pe listă se aflau şi articole de toaletă şi de îmbrăcăminte.

Fireşte că oferta de pulovere de lână într-un orăşel nu era atât de bogată, încât Helena să facă mari greşeli în materie de modă şi bun gust. Totuşi, femeile preferau de obicei să îşi aleagă singure lucrurile. Şi tocmai pentru că plecau atât de rar din fermele lor izolate, ca Gloria McKenzie, fiecare ieşire ar fi trebuit să fie un eveniment.

Dar Gloria clătină din cap, răspunse că are prea multă treabă şi îşi chemă câinii fluierându-i. Doar Ainné sări în camionetă lângă James.

— Mamei mele nu îi place să meargă la cumpărături, o lămuri tânărul după ce porniră. De fapt, nu îi face plăcere să plece de aici. A fost mare lucru că ne-a luat pe noi de la Lyttelton. De obicei venea tata, dar ei i-a fost teamă că pe drum ne-am fi sfâşiat unul pe altul. Vei vedea

de ce preferă să rămână la Kiward Station. Probabil că îi mulţumeşte cerului că eşti aici. Fără tine ar fi trebuit să intre singură în cuşca leilor.

Helena se încruntă.

— Dar ce este atât de periculos într-un magazin din Haldon?

James ridică din umeri.

— Dacă mă întrebi pe mine, nimic. Dar proprietara este o ţaţă şi o descoase. Cu siguranţă că se va uita ciudat la noi. Pe mama toate acestea o îngrozesc. Pur şi simplu nu îi place societatea. Din cauza experienţelor din copilărie. Ea a crescut împreună cu mătuşa Lilian într-un internat în Anglia. Lilian s-a distrat copios, în timp ce pentru mama perioada aceea a fost groaznică. A revenit la Kiward Station spre sfârşitul Primului Război Mondial. Părinţii o luaseră cu ei în America, unde trăiau pe vremea aceea. Nu ştiu ce s-a întâmplat acolo. Nu îi place să vorbească despre acele vremuri, dar s-a făcut luntre şi punte ca să revină acasă, prin Australia. Şi acum nu vrea sub nicio formă să mai plece.

Hélènei i se păru destul de bizar, dar nu spuse nimic. Deşi drumurile nu erau într-o stare foarte bună, au ajuns curând la Haldon. Era o localitate micuţă, cu un magazin cu articole din lemn şi fierărie, o prăvălie cu mărunţişuri, poştă, ateliere de tâmplărie şi fierărie. Doar comerţul cu alcool părea înfloritor. Helena numără trei puburi, deschise, deşi era dimineaţă.

— Bărbaţii nu au nimic de făcut, spuse dezaprobator James când Helena se miră.

Fără îndoială că el împărtăşea părerea mamei sale privitoare la şomajul din Haldon. Ale cărui efecte erau vizibile nu numai la puburi. Şi în faţa magazinului cu articole de fierărie se fâţâiau plictisiţi câţiva bărbaţi încă tineri.

— Te-ai întors, McKenzie? i se adresă unul dintre ei lui James. Ai împuşcat toţi naziştii?

Ceilalţi râseră.

— Sau este nevoie de tine aici? întrebă un altul. Am auzit că taică-tău te-a adus acasă. Că Kiward Station ar fi de folos pentru război!

Se auziră iar râsete.

— Nu aveţi nevoie de câţiva oameni, dacă vă merge atât de bine? întrebă cel care i se adresase primul.

James clătină din cap vizibil bucuros de ocazia de a-l refuza direct.

— Îmi pare rău, Jeb, avem destui oameni. Poate că mama va angaja câteva ajutoare pentru adusul oilor, luna viitoare, însă caută oameni cu experienţă. Dar întreab-o pe Miss Gloria.

Deşi i se părea curios, Helena se obişnuise ca Gloria McKenzie să fie numită de cunoştinţe şi angajaţi Miss Gloria, succesoare a celebrei Miss Gwyn.

— Miss Gloria angajează numai maori, răspunse repezit bărbatul care ironizase importanţa fermei Kiward Station pentru război. Sălbatici, pentru că sunt mai ieftini.

James vru să spună ceva, dar strânse din dinţi. Helena îşi aminti că nu cunoscuse decât pe unul dintre muncitorii de la Kiward Station: Maaka, supraveghetorul angajaţilor. Acesta era într-adevăr maori şi era prieten apropiat al lui Jack McKenzie. Pe ceilalţi grăjdari îi ştia doar după nume. Îşi aminti de Peter, fără îndoială un nume englezesc, şi de Arama.

James salută un angajat al prăvăliei, un maori, cu un prietenos *Kia ora*. Cei doi schimbară câteva cuvinte în limba băştinașului, pe care James o vorbea fluent.

— Dumneaei este Mrs. Grabowski, o prezentă el în limba engleză pe Helena, pentru ca şi ceilalţi clienţi ai magazinului să ia cunoştinţă de nou-venita de la Kiward Station.

Helena roşi imediat şi aruncă o privire nesigură spre verigheta pe care şi-o pusese în această zi. James îi amintise să nu o uite.

— Mrs. Grabowski este poloneză, refugiată de război, continuă James. Soţul ei a fost ucis în război.

Helena îşi muşcă buzele. Spera ca lumea să nu pună întrebări.

Tânărul maori dădu din cap:

— *Haere mai*, madam. Eu mă numesc Kori. Îmi pare rău pentru soţul dumneavoastră. Sper că vă place în ţara noastră.

Apoi el şi James începură să discute despre cuie şi şuruburi. După ce aceştia căzură de acord, Helena îl ajută pe James să aranjeze cumpărăturile în camionetă. Kori nu schiţă niciun gest, cu atât mai puţin bărbaţii care se interesaseră de un loc de muncă.

— Maorii pot să se angajeze voluntari în armată? întrebă Helena însoţindu-l pe James la magazinul aflat pe cealaltă parte a străzii.

James confirmă:

— Evident, ei sunt cetăţeni recunoscuţi. Cel puţin teoretic. Practic, în ultimii anii nu prea se amestecă printre albi. Probabil s-ar isca conflicte dacă în aceeaşi unitate s-ar întâlni soldaţi maori şi *pakeha*. Britanicii au constituit batalioane speciale maori, care au un renume foarte bun. Maorii sunt războinici din fire. Sunt luptători înverşunaţi. Nu se prezintă mulţi voluntari, lucru oarecum de înţeles, la cum se poartă albii cu ei.

Aruncă o privire semnificativă către un pub, de unde fuseseră aruncaţi afară doi maori. Proprietarul pubului nu îşi făcu apariţia, însă clienţii se purtară mitocăneşte până când maorii dispărură. În acelaşi timp un alt maori descărca lăzi cu băutură din maşina unui furnizor, pe care le căra în cârciumă prin uşa din spate. În băcănie era o fată maori, care aranja marfa în rafturi.

— Puţin mai repede, Reka, că adormi! se auzi vocea stridentă a patroanei, după ce fata schimbă un *Kia ora* prietenos cu James.

— Dacă nu eşti permanent atent la fata asta, visează cu ochii deschişi, se justifică femeia către James şi Helena. Este la fel de proastă şi de leneşă ca aceea pe care am avut-o înainte.

Vorbea suficient de tare ca să fie auzită de Reka. Helena se simţi jenată. Speră că James îi va lua apărarea fetei, el însă nici nu băgă în seamă incidentul şi se adresă proprietăresei deşirate şi cu buze subţiri.

— Mrs. Boysen, îmi permiteţi să vi-o prezint pe Mrs. Grabowski? Helena încercă să nu roşească atunci când James îi spuse şi ei că era văduvă de război. Mrs. Grabowski va locui la noi câteva luni şi o va ajuta pe mama. Vă rog să o îndrumaţi să aleagă produsele de pe lista aceasta, pe care i-a dat-o mama. El zâmbi atât Hélènei, cât şi lui Mrs. Boysen, şi adăugă: Şi treceţi totul în contul meu.

Mrs. Boysen deveni extrem de amabilă şi o conduse pe Helena la raionul cu textile, în timp ce îi porunci Rekăi să aducă celelalte lucruri de pe listă. Fata maori luă lista fără să scoată un cuvânt. Ştia să citească. Deci Reka nu era proastă.

— Eu am să mă duc la fierărie, spuse James. Când termin, vin să te iau.

Imediat Mrs. Boysen începu să o tragă de limbă pe „încartiruita poloneză a familiei McKenzie”, cum o denumise aceasta. Aşa că tânăra înţelese reţinerea Gloriei faţă de vizitele la Haldon. Nu era vorba despre o discuţie, ci de un interogatoriu. Când întrebările deveniră prea neruşinate, se prefăcu a nu le înţelege. Răspunse scurt despre deportarea familiei sale în Siberia, susţinu că îl cunoscuse pe soţul ei în lagăr şi că după eliberare acesta se înrolase în nou înfiinţata armată poloneză.

— El a murit curând, încheie ea şi îşi roti verigheta în speranţa că fusese convingătoare.

— Deci nu sunteţi cu James McKenzie? întrebă Mrs. Boysen direct şi îşi plimbă privirea pe abdomenul Hélènei.

Helena se simţi penibil. Nu se vedea că este gravidă, însă Mrs. Boysen părea să aibă o privire magică. Dădu energic din cap.

— Nu, fireşte că nu. James era în Anglia. Eu am fost în Persia. Apoi la Pahiatua. L-am cunoscut pe James prin

Miranda Biller, vara lui.

Momentan, asta satisfăcu curiozitatea proprietarei magazinului. Helena alese un pulover albastru pentru Gloria şi două cămăşi în carouri, asortate cu acesta. Desigur că Mrs. Boysen îi cunoştea măsura. Helena alese şi o cămaşă pe măsura ei şi întrebă curajoasă de pantaloni de călărie.

Mrs. Boysen strânse cu dispreţ din buze.

— Copilă, ăştia te vor face neatractivă, o avertiză ea înainte să îi arate Hélènei câteva articole de îmbrăcăminte foarte largi, croite de fapt pentru băieţandri.

Helena probă pantalonii de lucru şi cămaşa cu carouri galbene şi albastre şi se duse la oglindă. Imaginea i se păru străină, ca a unei femei necunoscute ce se uita la ea. Nu mai era slabă, dimpotrivă căpătase forme feminine, desigur şi datorită sarcinii. Nu mai semăna cu tânăra din urmă cu câteva săptămâni, dar trupul ei nu era în niciun caz provocator. Îşi plimbă atentă privirea peste chipul mai plin, peste părul strălucitor, legat în coadă de cal, peste sâni, peste talia suplă şi peste abdomenul încă plat şi i se păru incredibil că Mrs. Boysen reuşise să îi descopere sarcina! Picioarele lungi, evidenţiate de pantalonii de călărie… Helena îi zâmbi imaginii din oglindă şi în acelaşi timp îl văzu pe James intrând în magazin.

Încurcată, remarcă o sclipire în ochii lui. Îi plăcea de ea? Se aştepta la un compliment. Dar James se abţinu.

— Ei, încerci să o imiţi pe mama? întrebă el mai curând dezinteresat. Este mai practic să porţi lucrurile acestea la călărit.

— Şi la munca la grajd. Poate că…

Brusc Helena îşi dădu seama că aceste articole de îmbrăcăminte urmau să fie trecute în contul familiei McKenzie şi că ea nu ceruse permisiunea. Îi va propune lui James să i le plătească prin muncă. Dar înainte de a deschide gura, tânărul îi surâse:

— Fireşte că poţi lua aceste lucruri. Chiar ar trebui să le iei. Aşa cum am vorbit, Mrs. Boysen, treceţi totul în

contul meu. Ca întotdeauna, tata va achita la sfârşit de lună. Eşti gata, Helena?

Helena se îmbujoră când acesta pomeni de nota de plată.

— Întâi trebuie să mă schimb.

James ridică din umeri.

— În ce mă priveşte, poţi rămâne aşa. Îi împachetezi tu rochia, Reka? Dacă eşti drăguţă.

Îi zâmbi fetei maori şi apoi semnă nota lui Mrs. Boysen. Helena îl urmă stânjenită în stradă. Îi era teamă că bărbaţii din faţa pubului ar putea să facă glume proaste, dar nu se întâmplă nimic. Doar două matroane care trecură pe lângă ei şi se salutară cu James îi aruncară priviri dezaprobatoare şi curioase. Apoi acestea dispărură în magazin.

— Te vor bârfi, spuse James şi îi deschise portiera maşinii. Apoi privirea lui rece se topi într-un surâs laudativ. Arăţi… sper să nu te ofensez, dar arăţi absolut tulburător!

CAPITOLUL 2

— Unde mergem? întrebă Helena, când văzu că James virează înainte de ajunge la intersecţia spre Kiward Station. Camioneta hurducăia pe drumul neasfaltat, plin de hârtoape.

— Spre satul maori, răspunse James, care frână în dreptul unui pârâu care tăia drumul şi îl traversă încet.

— Ca să găseşti ajutoarele pentru adusul oilor de la munte? întrebă Helena.

James zâmbi.

— Ai ghicit, spuse el apreciindu-i perspicacitatea. Îi preferăm pe maori unor trântori ca Jeb Gardener.

— Toţi fac la fel, nu? remarcă ea. Magazinul de fierărie, Mrs. Boysen…

James îi aruncă o privire surprinsă:

— Doar nu ne bagi în aceeaşi oală cu tartori ca Mrs. Boysen!

Helena îşi muşcă speriată buzele.

— Fireşte că nu… Doar mă gândeam că Mrs. Boysen nu prea ţine la angajaţi. Dacă nu îi plac maorii, de ce nu angajează albi?

— Pentru că aceştia nu muncesc mai mult decât maorii, cer mai mulţi bani şi nu acceptă să fie înghiontiţi şi jigniţi! îi răspunse James. Femeia asta se poartă îngrozitor cu sărmana Reka, o fată inteligentă şi o elevă foarte bună. Moaña a încurajat-o mereu să urmeze liceul şi să îşi continue studiile. Dar ea a rămas gravidă.

Bărbatul ei bea şi Reka trebuie să facă rost de bani pentru a putea supravieţui cu toţii. De aceea suportă răutăţile lui Mrs. Boysen.

— Are un copil? se miră Helena. Părea atât de tânără. Credeam că nu are mai mult de şaisprezece ani.

— Nu cred că este mai în vârstă, confirmă James. Dar nu este o excepţie. Fetele maori rămân deseori însărcinate la vârste atât de mici şi o tot ţin aşa. Fac mulţi copii, sunt sărace şi puţine învaţă o meserie serioasă. Lucrul acesta este valabil şi pentru bărbaţi. Aşa că nu au decât să accepte muncile prost plătite la albi şi să tragă din greu, ca să nu fie concediaţi. Reka este însă altfel, este foarte harnică, dar Kori, de la magazinul de fierărie, este un trântor.

— Asta este trist.

Helena se gândi iarăşi la casele colorate unde se ţineau adunările şi la istoriile pline de mistere ale tribului Ngaţi Rangitane. De la Ben Biller auzise poveşti despre războinici mândri, soţii puternice de căpetenii şi despre zei vicleni. Aflase o mulţime de lucruri despre sculptura maorilor, despre construcţia de dragoni, despre pescuit şi vânătoare. De ce maorii de aici sunt altfel?

— De ce sunt atât de indolenţi?

— Maorii sau albii? o necăji James, pentru ca apoi să redevină serios şi să îi răspundă. Vechile structuri ale

tribului decad. Cel puţin aşa spune unchiul Ben. Oamenii se străduiesc să îi imite pe *pakeha*, dar o fac de mântuială. Vor să câştige bani, dar nu se gândesc că trebuie să muncească pentru asta. Nu sunt leneşi de felul lor. Nu asta vreau să spun. Doar că nu înţeleg că este nevoie să meargă mai întâi la şcoală şi să studieze, ca apoi să primească o slujbă. Cei mai mulţi maori întrerup şcoala devreme, părăsesc tribul pentru a merge la oraş și a lucra în fabrici şi sunt profund nefericiţi. Apoi beau peste măsură. Este un cerc vicios.

Cu o expresie nefericită pe chip, James conduse atent camioneta pe sub bolta de la intrarea în *marae*, unde odinioară erau nişte statui de zei, ca în satul din Palmerston.

— Nu au *tiki*? întrebă Helena, jucându-se cu mica ei amuletă.

James râse.

— Eşti ascultătoare ca o studentă maori de-a lui Ben Biller, la cursul de mitologie, în primul semestru, o necăji el din nou. Ai reţinut bine, dar este de domeniul trecutului. Între timp cei mai mulţi maori au trecut la creştinism. Puţini mai cred în astfel de superstiţii, în special bătrânii mai venerează zeităţile lor şi fac vrăji atunci când sunt rugaţi. Dar majoritatea frecventează bisericile ori pur şi simplu nu mai cred în nimic. Oamenii se lasă duşi de val.

Camioneta trecea pe lângă primele case. Satul era dezolant. Chiar şi *marae* a lui Ngaţi Rangitane părea neîngrijită, deşi acolo se aflau încă cele mai importante case ale comunităţii. Totul era complet ruinat. James se strecură printre găini şi porci care umblau liber. Copii pe jumătate goi îi priveau apatici pe nou-veniţi. Apatici păreau şi bătrânii aflaţi în faţa caselor, mulţi cu câte o sticlă de whisky lângă ei. Din loc în loc, pe lângă colibe, erau priponiţi cai sau erau parcate maşini stricate, bune de dat la fier vechi. Câteva corcituri de câini urmăreau camioneta lătrând.

James conduse până în mijlocul aşezării, unde nu era

o casă comunitară, cu sculpturi în lemn, ci o fermă veche.

— O'Keefe Station, spuse el. I-a aparţinut lui Howard O'Keefe şi a fost clădită cam în acelaşi timp cu Kiward Station. Warden şi O'Keefe au fost rivali. Dar O'Keefe a eşuat. În timp ce Kiward Station înflorea, el făcea investiţii proaste şi avea pierderi. Bătrânul Howard nu se pricepea nici la bani şi nici la oi. Despre soţia lui, Helena, maorii vorbesc şi astăzi. Helena O'Keefe a înfiinţat o şcoală şi a făcut multe pentru indigeni. Când Howard a murit, a vândut pământul lui Miss Gwyn, care l-a dat maorilor. Casa s-a dărăpănat, Tonga nu a folosit-o, pentru că respingea cultura *pakeha*. Koua vede lucrurile altfel.

James arătă spre intrarea casei. În faţa clădirii solide, dar netencuite de decenii, stătea un bărbat tolănit într-un scaun-balansoar.

Cu siguranţă mai tânăr decât Jack McKenzie, dar de o vârstă greu de ghicit. Spre deosebire de ceilalţi maori pe care Helena îi cunoscuse până atunci, acesta avea chipul tatuat marţial. Sub privirile lui suspicioase, James parcă maşina şi coborâră.

— *Kia ora*, *ariki*! salută James.

Bărbatul rânji.

— *Kia ora*, Jimmy-Boy. Ei, te-ai întors de la război? Ai retezat capetele câtorva duşmani şi le-ai afumat cum trebuie?

Helena îşi muşcă buzele. Ben Biller le povestise şi despre această tradiţie nu prea frumoasă a triburilor, dar Lilian nu îl lăsase să le dea detalii la cină.

— Astăzi nu se mai face aşa, răspunse scurt James şi schimbă subiectul. Koua, m-a trimis mama. Vrem să aducem oile de la munte. Vara nu este grozavă. Mult prea răcoroasă pentru acest anotimp. Curând, vremea se va schimba. Poate ai auzit…

Bărbatul clătină din cap şi arătă spre un radio ieftin, aflat alături, din care se distingeau cu greu tonalităţile unui swing.

— Zeii ne-au trădat, remarcă el.

James îşi dădu ochii peste cap şi Helena se întrebă dacă nu cumva căpetenia era beată.

— Ar fi amabil din partea ta dacă ne-ai trimite câţiva oameni, continuă James. În cazul în care Hare şi Eu vor reuşi să rămână treji câteva zile. Şi Koraka şi Rewi.

Koua ridică din umeri.

— Am să îi întreb. Dacă nu uit.

Apoi îşi îndreptă privirea spre Helena.

— Asta cine-i? întrebă el.

Helena se jenă că era îmbrăcată în pantaloni şi bluză de flanel, dar îşi dădu seama imediat că Koua nu o privea cu lăcomie. Dacă privirea lui exprima ceva, atunci era mai curând vorba despre zeflemea. Căpetenia acestui trib bizar purta pantaloni denim şi o cămaşă în carouri. Părul îi cădea pe umeri în şuviţe lungi, negre şi slinoase, în care apăruseră primele fire cărunte.

— Este *wahine* a ta? rânji Koua. Pradă de război din Europa?

Helena nu înţelese, dar James se încruntă supărat.

— Un oaspete, Koua, pur şi simplu un oaspete. Pe care oamenii tăi ar trebui să îl trateze cu politeţe. În legătură cu muncitorii, Miss Gloria va veni personal ca să îţi spună când avem nevoie de ei.

Koua căscă.

— Ah, vremea. *I nga wa o mi-a*… Făcu un semn cu mâna şi apucă sticla aflată sub scaun. Vrei o gură, Jimmy-Boy? Ori vrea *wahine*?

James clătină din cap.

— Mulţumesc, răspunse el rece. Nu. Este prea devreme. Avem în faţă un viitor pe care nu vrem să îl bem.

James se îndepărtă făcând cu mâna un gest aproape condescendent şi îi deschise Hélènei portiera camionetei.

— El este căpetenia? întrebă ea neîncrezătoare, când porniră. Cred că era beat.

James dădu din cap oftând.

— Da. De aceea va trebui să vină şi mama şi va trece probabil pe aici şi tata. În Koua nu poţi avea nicio

încredere, dar el este singurul la care putem găsi bărbaţi pentru muncă. Dacă vorbim personal cu ei, spun „da, da” şi vin când îşi aduc aminte. Noi nu îi angajăm pentru că cer bani puţini, ci pentru că se pricep la oi, la câini şi la cai.

Maşina intră zdrăngănind într-o groapă.

— Ce a spus *ariki* despre mine? reveni Helena la discuţia cu Koua. Ce înseamnă *wahine*? *să ga*...?

— *I nga wa o* mi-a o corectă James. *Wahine* înseamnă femeie, dar şi soţie ori iubită. Koua a folosit cuvântul în sensul cel mai lipsit de respect, cred eu, de aceea m-am enervat. Şi *I nga wa o mi-a* este legat de modul în care maorii înţeleg trecutul. Tradus cuvânt cu cuvânt înseamnă „Din timpurile aflate în faţa noastră”. Nu am înţeles niciodată la ce se referă de fapt, dar mama mea, în tinereţe, s-a preocupat mult de concepţia despre lume a maorilor. Deci dacă vrei să ştii mai mult, întreab-o. Sau întreabă-l pe unchiul Ben dacă te interesează analizele lingvistice şi comparaţia cu spaţiile culturale polineziene înrudite.

El zâmbi. Îşi recăpătase buna dispoziţie.

Helena nu mai înţelegea nimic. Filosofia maorilor nu i se părea atât de atractivă, cât ideea că James îi luase apărarea şi îi ceruse lui Koua să o trateze cu respect. Însă citise destule romane englezeşti ca să înţeleagă că un astfel de comportament ţinea de educaţia unui gentleman. Probabil că James s-ar fi comportat la fel cu orice femeie. Era atât de educat, încât făcea curte chiar şi unei femei care rămăsese gravidă cu alt bărbat. Totuşi, Helena se simţea ciudat de dezamăgită şi chiar furioasă pe nedoritul copil pe care îl purta, care îi anula orice şansă de a reprezenta pentru James o posibilă parteneră. Aşa că, în final, se mustră. Nu se putea îndrăgosti de James! Dacă începea să simtă ceva pentru el, situaţia ei se va complica şi mai mult.

După scurt timp se trezi la realitate. James şi Helena sosiră la Kiward Station – satul maori era foarte aproape –,

dar nu o găsiră pe Gloria McKenzie la grajduri, unde stătea de obicei.

— Miss Gloria este înăuntru, îi anunţă unul dintre văcari, care umplea fără chef ieslea cailor cu ovăz.

Helena îşi făcu imediat griji. Mama lui James era bolnavă? Ea supraveghea întotdeauna hrănirea animalelor şi ar fi trebuit să o facă şi astăzi, când James nu era acolo.

Dar James nu părea neliniştit. Nu se grăbi să îşi vadă mama, ci se duse cu Helena şi Ainné să bage caii în grajd.

— Ce s-a întâmplat? întrebă el, când Helena se arătă îngrijorată. Probabil că are o vizită. Precis este vorba despre un crescător de oi care s-a dus cu tata să vadă animalele, iar mama trebuie să o întreţină pe soţia acestuia. O să apară imediat într-o dispoziţie excelentă.

El îi făcu cu ochiul Hélènei, care îi surâse uşurată. Dacă Jack era plecat cu musafirul, era explicabil faptul că în curte nu se afla totuşi nicio maşină străină. James şi Helena intrară în casă.

— Ca să îi stricăm definitiv ziua mamei, hai să îi povestim despre Koua, spuse tânărul. O să fie entuziasmată că va trebui să se ducă acolo.

De la intrare, auziră voci din fostul salon al bărbaţilor şi Helena vru să urce în camera ei, ca să se schimbe. I-ar fi plăcut să îi arate Gloriei McKenzie noile haine, dar faţă de o altă femeie îi era jenă să apară îmbrăcată aşa. Şi vocea clară pe care o auzea aparţinea cu siguranţă unei femei străine.

James recunoscu imediat vocea şi de asemenea Ainné, care porni dând din coadă să salute vizitatoarea.

— Este Moaña! strigă plăcut surprins James. Vino, Helena, pentru Moaña nu trebuie să te aranjezi.

Helena îl urmă ezitantă şi se opri încurcată când le văzu pe Gloria şi pe Moaña. Ar fi preferat să se întoarcă imediat. Niciodată nu şi-ar fi dorit mai mult ca acum să se fi aranjat puţin înainte de această întâlnire. Dar chiar şi coafată corespunzător şi îmbrăcată cu cele mai frumoase haine ale ei, alături de Moaña ar fi arătat ca un şoricel

cenuşiu. Până şi Luzyna ar fi părut ştearsă lângă această tânără. Moaña, care stătea în faţa căminului lângă Gloria McKenzie şi fu întâmpinată furtunos de Ainné, era cea mai frumoasă fiinţă feminină pe care Helena o văzuse vreodată. Avea tenul deschis, un chip oval cu buze pline, de culoarea murei, şi un nas drept. Ochii îi erau foarte mari şi întunecaţi, iar în spatele lor părea că arde un foc domol, prietenos. Acesta se înteţi când Moaña îl văzu pe James, apoi începu să pâlpâie ciudat când o descoperi şi pe Helena. Moaña îşi purta părul des şi negru liber, cu cărare pe mijloc, ca Helena, al cărei a însă nu era comparabil cu al fiicei lui *ariki*. Moaña avea părul până la coapse. *Negru ca abanosul*… Helena se gândi la Albă ca Zăpada, basm pe care mama ei i-l citise în copilărie. Aşa şi-o imaginase Helena pe prinţesă.

— Moaña, de când nu te-am mai văzut? James o privi cu bucurie pe tânără. M-am gândit la tine în fiecare zi în care zburam. La tine şi la dragonul tău!

Moaña se ridică imediat în picioare.

— Cum de ne onorezi cu o vizită? întrebă James. Nu s-a terminat vacanţa de vară? Ai auzit că m-am întors?

James îşi trecu fără nicio reţinere mâna după mijlocul Moanei, care îşi apropie faţa pentru *hongi*. Hélènei i se păru că cei doi îşi doreau să nu se mai despartă.

— *Kia ora*, James! zise Moaña cu o voce mătăsoasă, catifelată, o voce ca mierea. Cu siguranţă că era o bună cântăreaţă. Mă bucur că eşti din nou aici.

Fruntea lui James se învolbură.

— Nu trebuia să fiu aici. Războiul nu s-a terminat.

Pe chipul Moanei trecu fulgerător un surâs.

— Eu nu am crezut niciodată că tu eşti un războinic, spuse ea. Tu vrei să zbori, nu să omori. Intermediarii noştri în faţa zeilor sunt *manu*.

Moaña se juca cu un *hei-tiki* pe care îl purta la gât. Helena observă că acesta semăna cu pandantivul lui James. Acum înţelese. Moaña trebuie să fi fost „prietena” care i-l făcuse.

James râse amar:

— Nu ţi se potriveşte rolul de preot! contră el.

Helena reţinu şi observaţia aceasta şi o interpretă ca un semn că James nu dorea o existenţă de celibatar. El aparţinea acestei fete minunate.

— Dar să lăsăm războiul, schimbă James subiectul discuţiei. Ce faci aici, Moaña? Eu cred… Fireşte că mă bucur să te revăd…

— A venit să mă viziteze pe mine, nu pe tine, interveni Gloria. Moaña, dacă vrei să ne continuăm discuţia, trebuie să te smulgi de lângă James. Aş vreau să merg acum la cai.

Moaña roşi în timp ce James o asigură pe mama sa că la animale totul este în regulă.

— Am trecut pe aici în weekend, spuse Moaña. Trebuie să susţin un referat despre condiţia maorilor în prezent. Am discutat despre asta la un curs. Viitorii profesori trebuie să îi înţeleagă mai bine pe elevii maori. Este vorba despre teoria *I nga wa o* mi-a despre *pepeha*, despre ce semnificaţie au *maunga* şi *whakapapa*, poveştile despre luntrea cu care au venit strămoşii în Actearoa. Toţi şi-au îndreptat atenţia către mine şi eu nu am ştiut ce să le spun. Aşa că am venit aici…

— Pentru că în apropiere de Dunedin nu mai este niciun *marae*, unde să trăiască un *tohunga*, care să te poată lămuri? întrebă neîncrezător James.

Helena avu impresia că tânărul voia să o tachineze pe Moaña. Probabil că James credea că vizita ei la Kiward Station era doar un pretext. Cu siguranţă că aceasta venise pentru a-l vedea pe el.

Pe Moaña nu păru să o amuze remarca lui şi îi răspunse sec:

— Cam aşa este. Cel puţin eu nu cunosc niciunul. În regiunea Otago, maorii nu mai trăiesc în satele lor, ci în oraşe sau la periferiile oraşelor. Şi ca să caut acolo un *tohunga* mi-ar lua mai mult timp decât să ajung la Christchurch. Aşa că o deranjez pe mama ta. Miss Gloria,

putem continua imediat, zise şi se pregăti să se aşeze.

Se pare că James îşi reaminti de Helena, care rămăsese deoparte, stingheră. Îi zâmbi şi o invită mai aproape.

— Nu te interesează şi pe tine asta? întrebă el. Tocmai am auzit de la Koua despre *I nga wa o mi-a*.

Helena tresări când James îi puse uşor mâna pe spate şi o împinse încet către cămin. Uitase că ea încă evita atingerile. Moaña o examină cu privirea.

— Moaña, mama ţi-a spus despre Helena? Vizitatoarea noastră din Polonia? Helena este foarte interesată de cultura maori. A fost, ca să zicem aşa, contaminată de unchiul Ben. Helena, ea este Moaña.

— Pe mine m-a contaminat mai întâi o bătrână dintr-un *marae* al Ngaţi Rangitane, le spuse Helena încet. Ea mi-a dăruit asta.

Ea îi arătă *hei-tiki* şi privirea Moanei se încălzi şi mai mult.

— Hineahuone? Zeiţa fecundităţii? Sculptată în lemn de manuka? Este o raritate.

Helena zâmbi încurcată.

— Are o semnificaţie, murmură ea şi băgă imediat amuleta sub cămaşă.

Gloria îi remarcă îmbrăcămintea şi surâse aprobator.

— Helena, arăţi bine. Echipamentul de călărie te prinde. Acum eşti de-a noastră. Spune-ne cum a ajuns stimatul nostru *ariki* la *I nga wa o mi-a*. Lasă-mă să ghicesc. A folosit expresia cu sensul de „Nu astăzi. Vino mâine”.

James râse şi glumi:

— Zeii îţi dezvăluie adevărul, *tohungai* Acum vă las singure, trebuie să mă ocup de Pippa. Vreau să mai fac nişte verificări înainte de a zbura în munţi.

— Dar vii la cină? întrebă Moaña. Mama ta m-a invitat…

James clătină din cap şi îi zâmbi:

— Pentru nimic în lume nu aş pierde ocazia de a sta

la masă cu fiica unei căpetenii, îi răspunse el pe un ton glumeţ.

Helena coborî privirea. Se întreba dacă Moaña va rămâne la Kiward Station tot weekendul.

— *Whakapapa*, începu Gloria McKenzie, înseamnă pe scurt originile. Vorbea pe un ton reţinut, mai curând coborât. Era evident că îi lipsea entuziasmul lui Ben Biller pentru cultura maori. Părea că îi venea greu să împărtăşească şi altora ceea ce ştia. Pentru maori este importantă luntrea cu care strămoşii lor au venit din Hawaiki, insulă legendară din Polinezia, în Actearoa. Acest lucru este menţionat de la început, atunci când cineva îşi prezintă propria *pepeha*, istoria personală. Mai importante decât numele strămoşilor sunt căile pe care au venit aceştia şi locurile în care au trăit. Deci contează mai puţin existenţa decât experienţa. Astfel devine explicabil faptul că trecutul şi viitorul triburilor se varsă unul într-altul. Trecutul decide viitorul. Acesta nu se încheie, nu ne părăseşte.

Helena se frecă pe frunte. Ea se gândi la Siberia, la Luzyna.

— Atunci… atunci nu eşti niciodată liber? întrebă aproape fără voie. Nu laşi nimic în urma ta? Nu poţi uita nimic?

— Să uiţi nu este întotdeauna uşor, spuse Gloria, şi pe chipul ei se ivi o umbră de tristeţe.

Helena considerase până atunci că mama lui James era o persoană perfect împăcată cu sine. Acum avu senzaţia că şi ea se lupta cu trecutul.

— Dar asta nu este şi o şansă? întrebă Moaña cu vocea ei blândă, ca o mângâiere. În ciuda geloziei, Helena se simţea atrasă de această tânără. Dacă trecutul nu se încheie, atunci există permanent posibilitatea de a-l schimba.

Brusc Helena se înfurie.

— Şi dacă cineva moare? El rămâne mort!

— Moartea lui poate căpăta pentru tine o nouă

semnificaţie, îi explică Gloria. Asta este *toku*: cât de important este pentru mine ceea ce spun?

— Ori *taku*, o completă Moaña. Cât de important sunt eu pentru ceea ce spun?

Helena pierdu şirul când cele două discutară despre *maunga*, locul în care rămânea un om între trecut şi viitor. Pentru Moaña şi Gloria filosofia maorilor părea să aibă ceva liniştitor, pentru Helena aceasta era mai curând înfiorătoare. Fără îndoială că trecutul decidea viitorul. Prin Witold ea era legată de un copil pe care nu îl voia. Şi ca şi cum asta nu ar fi fost de ajuns, va rămâne pentru totdeauna prezent ceea ce ea îi făcuse Luzynei. Privirea plină de reproş a acesteia o va urma în viitor, în timp ce Moaña se afla în faţa unei vieţi fericite alături de James la Kiward Station.

Helena era profund adâncită în aceste gânduri sumbre când Gloria şi Moaña încheiară discuţia datorită reapariţiei lui James. Acesta părea bine dispus. Părul lui roşcat-castaniu era încă răvăşit de curentul din timpul zborului, pentru că nu se mulţumise să verifice avionul la sol. Făcuse cel puţin un tur deasupra fermei.

Tocmai când voia să povestească bucuros despre zbor, el remarcă faptul că Helena părea abătută.

— Ce este, Helena? întrebă el îngrijorat. S-a vorbit aici prea mult de trecut?

Pe Helena întrebarea o răvăşi. Exact asta simţise. Nu ştia ce să răspundă şi nici cum să interpreteze privirea Moanei. Tânăra maori urmărea atentă ce se petrecea între ea şi James. Helena avu impresia că sesizează în privirea ei vigilenţă, compătimire, durere şi… tristeţe. Se părea că dispoziţia Moanei se schimba la fiecare clipire a pleoapelor.

— Hei, uită de vorbăria asta! încercă James să o încurajeze şi trase un scaun pentru ca Helena să se aşeze la masă. Indiferent ce spun maorii, ceea ce s-a întâmplat ieri s-a terminat, s-a dus! Important este viitorul. Războiul se va încheia curând, Helena! Churchill, Roosevelt şi Stalin

se vor întâlni peste câteva zile la Yalta. Vor să pună bazele noii ordini postbelice în Europa, orice ar însemna asta. Va fi pace când copilul tău va veni pe lume!

Helena îi era recunoscătoare că avea grijă de ea şi îi acorda aceeaşi atenţie ca Moanei. Tânăra maori păru mirată, dar nu făcu niciun comentariu despre sarcina Hélènei. Nici nu părea geloasă pe comportamentul galant al lui James faţă de Helena. Şi nu ar fi avut niciun motiv să fie, pentru că Helena nu era pentru ea o concurentă serioasă.

— Imediat ce nemţii capitulează, continuă bine dispus James, totul se va schimba în bine!

Helena se strădui să dea din cap aprobator când el se uită la ea parcă cerându-i susţinerea. Ei însă îi era indiferent dacă copilul venea pe lume în timp de pace ori de război. Ca şi până atunci, nu se putea imagina mamă şi nici nu îi făcea plăcere să se gândească la aşa ceva.

Nici pentru Moaña războiul şi pacea din Europa nu păreau o problemă importantă. În loc să dezbată mai departe situaţia politică, se interesă de zborul lui James, iar acesta începu imediat să povestească.

Dispoziţia lui Jack McKenzie nu era atât de bună ca a fiului său. După-amiaza avusese treabă în apropiere de vechea O'Keefe Station şi trecuse pe la maori, în aceeaşi problemă ca James la prânz.

— Am vorbit cu Hare şi cu Rewi, le spuse el. Vor să vină să ne ajute să aducem oile. Să sperăm că nu sunt doar promisiuni. Erau acolo şi soţiile lor, le vor aduce aminte şi vor încerca să îi ţină treji. De la Koua nu am nicio speranţă, Gloria. Chiar dacă îl vei găsi treaz. Nu îl interesează nimic. Tonga s-ar întoarce în mormânt. Îmi pare rău, Moaña.

Jack abia acum îşi dădu seama că stătea la masă cu fiica celui criticat.

Moaña ridică din umeri.

— Bea prea mult, constată şi ea. Tribul ar trebui să aleagă pe altcineva. Doar că nu există nimeni mai bun. Cu

excepţia unchiului Wiremu. Iar el mai degrabă s-ar lăsa ciopârţit decât să se întoarcă aici.

— Îi merge bine? întrebă Gloria.

Helena îşi aminti că James mai pomenise o dată de Wiremu. Mama sa, spusese el, fusese aproape să se mărite cu acesta.

— Este foarte bine, mulţumesc, răspunse degajată Moaña. Curând va fi numit medic-şef. Dr. Pinter se retrage, iar Wiremu va prelua conducerea clinicii. Unchiul meu lucrează la o clinică pentru copii din Dunedin, îi spuse ea Hélènei. Îi place acolo, unde este cu familia lui. Cu siguranţă că nu se va întoarce pentru a conduce în Plains un trib maori decăzut. Este trist ce se petrece.

Moaña îşi plie şerveţelul. Helena observase încă de după-amiază că aceasta avea o siluetă ireproşabilă.

Gloria îi zâmbi tinerei maori.

— Atunci nădejdea este în tine, Moaña. Ştii că poţi deveni *ariki*.

Moaña ridică din sprâncene.

— Asta teroaretic, respinse ea în glumă sugestia. Dar în realitate? Nici tu nu crezi că indivizii aceştia ameţiţi de băutură, care au în cap doar whisky-ul şi eventual undiţele şi armele lor de vânătoare, vor alege drept căpetenie o femeie. Încă una care vrea să conducă satul! Nu. Ei vor alege pe unul de-al lor, pentru ca în acest *marae* să rămână totul aşa cum este. Moaña împinse farfuria deoparte şi întrebă: Mă duci acasă, James? Nu vreau să ajung prea târziu. Cine ştie în ce stare este camera mea. Nu am mai trecut pe acolo de o veşnicie. În cel mai rău caz, tatăl meu găzduieşte acolo nişte camarazi cheflii.

Dacă în urmă cu o clipă Moaña păruse nemulţumită şi fără speranţe, acum radia din nou. Se bucura că avea să fie însoţită de James.

Tânărul se ridică şi o privi ezitant pe Helena.

— Vrei să vii cu noi? întrebă el.

Helena clătină din cap. În niciun caz nu voia să fie a cincea roată la căruţă!

— Sunt prea obosită, zise ea fără să ridice privirea.
Aşa că nu văzu cum flacăra din ochii Moanei dispăru.
CAPITOLUL 3

Următoarele două săptămâni trecură parcă în zbor. Erau ocupaţi cu toţii, de dimineaţa până seara, pentru pregătirea coborârii oilor de la munte. Trebuiau curăţate grajdurile şi ţarcurile şi reparate gardurile. Helena se făcu utilă atât în casă, cât şi la grajduri, şi în ziua dinaintea pornirii spre munte întrebă dacă îi mai poate ajuta cu ceva. Gloria se bucură:

— Sigur, fiecare om este de folos. Poţi să mergi cu maşina cu alimente şi să ajuţi la pregătirea mâncării. Oamenii sunt înfometaţi când vin de la strânsul oilor şi nu mă pot ocupa de gătit şi de sandvişuri. Aşa că în fiecare an angajez nişte fete, dar, din păcate, acestea nu se descurcă singure. Trebuie să le spui permanent ce să facă.

Tinerele Anna şi Kyra, cu strămoşi maori şi *pakeha*, erau binevoitoare, dar nu foarte isteţe. Helena observase că mâncarea de la Kiward Station nu era foarte variată. Bucătăreasa maori, precum şi cele două tinere ştiau să prepare doar câteva feluri simple. Menajera familiei Hélènei din Lemberg era mult mai pricepută. Helena, căreia în copilărie îi plăcea să îşi bage nasul prin oale, se gândise de câteva zile să îi ceară Gloriei permisiunea să se ocupe de bucătărie. Aşa că acceptă bucuroasă să pregătească mâncarea pentru cei care strângeau oile, le ajută pe Anna şi pe Kyra să încarce maşina şi descoperi cu surprindere că luau cu ei un fel de bucătărie mobilă foarte asemănătoare cu cea din lagăr.

În dimineaţa următoare, la răsăritul soarelui, oamenii care luau parte la strânsul oilor se adunară în curtea din faţa şoproanelor. Erau acolo o mulţime de bărbaţi, cai şi câini agitaţi. Helena le oferea oamenilor cafea şi sandvişuri. Cei mai mulţi veniseră cu camionete mari, dar

cam ruginite, de care aveau legaţi caii. Printre aceştia erau şi patru ajutoare maori şi două deja se îndemnau cu sticlele de whisky. Fără multe vorbă, Jack le luă băutura.

— V-o dau diseară, spuse el hotărât. Ziua am nevoie de voi treji.

Gloria aduse doi cai, unul pentru ea şi altul pentru Jack, într-o remorcă pe care o legă la camioneta familiei. Jack remorcă bucătăria mobilă la un camion care era plin cu fân pentru cai şi care era folosit şi la transportul animalelor.

— De fapt, oile se întorc la fermă pe propriile picioare, îi explică el vesel Hélènei şi mai ceru o cafea. Dar dacă vreuna este rănită ori slăbită, o urcăm în camion. Mai demult animalele bolnave le tăiam. Când nu aveam maşinile, ne era mai greu. Mergeam călare două zile până la primele oi. Acum totul este mai simplu. Transportăm caii şi strângem oile pe care James le mână din munţi cu Pippa. Este nevoie de dibăcie, dar nu mai umblăm zile la rând, uneori pe vreme rea, în căutarea celor răzleţite.

James era şi el lângă şoproane şi supraveghea încărcarea maşinilor cu nutreţ, corturi şi unelte pentru ridicarea unor ţarcuri provizorii. Mânarea animalelor dura câteva zile. În cele din urmă, tânărul veni la Helena ca să ia o cafea.

— Nu vrei să zbori cu mine? o tachină el şi muşcă din sandvişul cu brânză.

Helena îi umplu cana.

— Moaña a zburat cu tine? întrebă ea curajoasă, ca urmare a încurajărilor pe care le primea de la toţi.

Anul trecut fuseseră probleme chiar din dimineaţa plecării.

James se încruntă.

— Moaña? La adusul animalelor? Nu. Cum de ţi-a venit ideea asta?

Helena roşi.

— Pentru că ea… pentru că are un *hei-tiki* ca al tău.

James zâmbi.

— Da, dar îi este frică să zboare. După ea doar zmeiele se ridică în aer. Mai demult construiam împreună *manu*, în fiecare an înainte de Matariki, sărbătoarea Anului Nou la maori. Se înalţă zmeie cu mesaje adresate zeilor. Moaña este foarte pricepută la asta. De aceea, într-o zi i-am cioplit un *hei-tiki*. îl reprezenta pe Nuku-pewapewa, o căpetenie care a scăpat de duşmani înălţându-se cu un *manu*. Înainte de a pleca în război, ea mi l-a dat pe acesta, zise scoţând la iveală micul său spirit protector.

Helena dădu din cap şi îşi muşcă buzele. Deci aşa fusese, cei doi îşi dăruiseră unul altuia o amuletă, ca gaj al dragostei lor. Ea se bucură când Jack îşi strigă oamenii pentru plecare.

— Când te mai văd? întrebă James în timp ce Helena continua împachetatul.

Ea ridică din umeri.

— Cred că vom înnopta pe undeva pe acolo, răspunse ea arătând către munţi.

James zâmbi.

— Te găsesc eu, spuse el, şi plecă salutând-o degajat, cu mâna ridicată la cascheta de pilot.

Şi-o pusese pe cap. La fel făcură şi ceilalţi bărbaţi cu şepcile sau cu pălăriile lor. Era destul de rece în această dimineaţă de toamnă, dar cerul era senin. Ploaia sau zăpada nu îi va necăji.

Helena privi în urma lui James. Nu înţelesese bine ce îi spusese. El nu trebuia să înnopteze în munţi. Dimpotrivă, era mult mai sigur ca, după ce îşi făcea treaba, să zboare acasă şi să aterizeze pe pista consolidată, nu în sălbăticie. Şi putea să doarmă în patul lui.

Helena se întreţinu cu Jack despre vremurile vechi, în timp ce camionetele şi autocamioanele rulau încet spre vest. Piscurile din Alpii de Sud, care la Kiward Station îi păruseră Hélènei atât de aproape, se dovediră departe. Jack râse când tânăra îi mărturisi ce impresie avusese.

— Toţi au impresia asta. Şi lui Miss Gwyn i s-au părut la fel. Povestea mereu că atunci când a ieşit pentru prima

dată din Kiward Station, ca să se plimbe, a crezut că va ajunge imediat la munţi cu calul, dar a călărit ore în şir fără a ajunge. Avem de mers zeci de mile până la primele oi. Şi chiar şi acolo nu vom fi cu adevărat în Alpi, ci abia la poalele lor. Oile nu pătrund prea adânc în munte, pentru că acolo nu este iarbă, ci doar licheni şi muşchi, şi zăpadă. El zâmbi şi o atenţionă pe Helena: Priveşte, este James!

Sus, pe cer, James tocmai făcea o manevră foarte îndrăzneaţă. Apoi se îndreptă glonţ către munţi, unde cu siguranţă îşi va începe treaba imediat. Când oamenii de la Kiward Station ajunseră la câmpul pe care urmau să îşi aşeze tabăra, păşteau deja acolo oile cu miei de o jumătate de an. Altele veneau behăind nemulţumite de pe înălţimi.

— Deja ştiu unde trebuie să meargă, o lămuri Jack. James nu are mare lucru de făcut. Când aud avionul se şi pun în mişcare.

— Se întorc de bunăvoie la fermă? se miră Helena. Renunţă aşa uşor la libertate?

— Renunţă la libertate pentru un grajd protector şi trei porţii de fân pe zi! Jack râse. Un motiv bun, nu? Foarte curând aici va fi urât. Nici oilor nu le place. Nu toate ar supravieţui unei ierni la munte.

Încet, ca să nu sperie oile, oamenii parcară automobilele la marginea câmpului şi începură imediat să coboare caii şi să îi înşeueze. Câinii săriră din maşini, gata să se apuce de treabă. Helena privea fascinată cum, la comanda oamenilor, aceştia adunară fulgerător oile răzleţe într-o turmă, alegând oile de la Kiward Station dintre animalele celorlalte ferme. Helena se întreba cum de puteau Gloria, Jack şi muncitorii maori să recunoască de la prima privire care purtătoare de lână le aparţinea.

— Au semne la urechi, o lămuri Gloria, când se strânseră la prima cafea.

Helena şi Kyra aveau pregătite sandvişuri pentru a doua masă, iar Anna deja începuse să taie carnea şi legumele pentru prepararea mâncării în bucătăria improvizată.

— Le lăsăm împreună cu mieii. Este mai sigur mai târziu, când trebuie să le deosebim. Oamenii de aici se pricep, pentru nou-veniţi toate marcajele sunt la fel, continuă Gloria, după care muşcă dintr-un sandviş şi îşi lăsă privirea să se plimbe peste bucătărie. Te descurci foarte bine, Helena. Felicitări. Este prima dată când nu trebuie să mă mai ocup de masă!

Helena radie de fericire şi porni cu tot elanul să pregătească masa de prânz. Constată cu surprindere că îi plăcea foarte mult să lucreze pentru cei care mânau oile. Deşi până atunci se considerase o orăşeancă. Niciodată nu îi trecuse prin cap că i-ar putea plăcea să gătească în aer liber şi să mănânce la un foc de tabără.

— Pe vremuri găteam şi noi la foc, îşi aminti Gloria. Era tare greu.

Acum se aprindea focul doar pentru ca oamenii să se poată încălzi. Şi chiar era nevoie. Cu fiecare oră se făcea tot mai frig.

Se părea că şi oile simţeau că se schimba vremea. Coborau de pe munte tot mai repede şi în grupuri tot mai mari. Între timp, platoul se umpluse de animale mai mici şi mai mari care behăiau. După-amiaza târziu se ivi şi James cu Pippa al lui. Survolă în cerc bucătăria de campanie.

— Acesta este semnul că le-a adunat pe toate, zise mulţumită Gloria. Probabil că mai sunt câteva răzleţe pe dealurile din jur, pe care va trebui să le adunăm mâine, înainte de plecare. Ea îi surâse soţului şi întrebă: O facem, Jack?

Helena observă mişcată că şi Jack McKenzie îi surâse:

— Împreună cu tine, întotdeauna cu plăcere.

În următoarele zile oile trebuiau mânate în turme mari, de către oameni şi câini, spre Kiward Station. Maşina cu bucătăria mobilă va pleca înainte şi îi va aştepta la locurile de popas stabilite. Helena şi toate celelalte ajutoare vor petrece noaptea în sălbăticie. Jack le trimise fetelor câţiva oieri ca să le ajute să ridice corturi şi apoi se

aşezară cu toţii în jurul focurilor aprinse. Bărbaţii îşi trecură sticle cu whisky de la unul la altul şi în curând se auziră cântece şi poveşti. Helena se lăsă furată de atmosferă. Câţiva oieri *pakeha* îşi aduseseră muzicuţe şi chitare, iar maorii îi acompaniau la fluiere. Sunetul instrumentelor se combina cu behăitul oilor şi sforăitul cailor care alergau în padocurile lor amenajate la repezeală. Aerul rece, dar curat, siluetele întunecate ale munţilor şi cerul presărat cu stele o făcură pe Helena să se simtă aproape fericită. Dar, ca întotdeauna când începea să se relaxeze şi să scape de griji, gândul ei se îndrepta către Luzyna şi o năpădea un sentiment de vinovăţie. Această fericire era una furată, nu ei i se cuvenea.

— Hei, te uiţi la stele? o întrebă Gloria, care se apropie de ea pe neaşteptate. Nici ea nu se aşezase alături de bărbaţii care cântau şi glumeau, ci se lăsase pradă gândurilor. Probabil ţi se par străine. Când eram în Europa şi priveam cerul, eram întotdeauna dezamăgită.

Helena nu observase deosebirea dintre cerul cu stele european şi cel neozeelandez. Nici la Lemberg şi nici în nopţile de gheaţă siberiene nu prea avusese ocazia să privească stelele. Fireşte că mai ridicase ochii spre ele – tocmai în Siberia i se dezvăluiseră acestea în monstruoasa lor claritate luminând nopţile –, dar nu le cunoştea numele.

— Eu nu mă pricep la stele, recunoscu ea.

— Eu da, răspunse ea prin vis Gloria. Profesoara mea, Miss Bleachum, ieşea adesea cu mine afară şi îmi vorbea despre stele. Aveam chiar şi un telescop. Iar Marama, bunica mea, era maori şi mi-a explicat ce semnificaţii au stelele pentru poporul ei.

— Mie… mie îmi impun respect şi îmi dau un sentiment de linişte. Nu se schimbă. Indiferent ce am făcut ori vom face… Stelele rămân aşa cum sunt. Ele erau acolo înainte de a ne fi născut şi vor fi şi după ce vom muri.

Gloria clătină din cap.

— Aşa credem noi, spuse ea. Miss Bleachum mi-a explicat că, de fapt, noi nu le vedem aşa cum sunt. Lumina

lor are nevoie de mulţi ani ca să ajungă până la noi, deseori de sute de ani! Asta înseamnă că le vedem aşa cum erau cu sute de ani în urmă, nu aşa cum sunt acum. Unele dintre stelele pe care le admirăm acum s-au stins de mult.

Helena oftă:

— Şi acest lucru are legătură cu *I nga wa o mi-a*?

Gloria râse.

— Nu, nu chiar. Cel puţin maorii nu cunosc o asemenea legătură. Pentru ei stelele sunt zei care îi conduc. Ei navighează cu bărcile lor orientându-se după ele. Dacă vrem să privim problema vitezei luminii din punct de vedere filosofic, ar avea legătură mai curând cu modul cum interpretăm noi trecutul – poate cu transfigurarea trecutului. Dar eu nu sunt un filosof, copilă. Şi noaptea este prea frumoasă pentru a face astfel de cercetări. Aşa că bucură-te de prezent. Chiar dacă ne oferă o imagine falsă.

Gloria începu să vorbească despre stele. Helena ascultă detaşată poveştile despre zei şi navigatori. Ea nu va transfigura trecutul. Şi nici măcar un prezent atât de frumos nu va aşterne un văl asupra a ceea ce făcuse ea.

A doua zi, oierii începură treaba devreme. Hélènei nu îi fu greu să li se alăture. Noaptea se făcuse frig în cortul pe care îl împărţise cu Anna şi cu Kyra. Chiar şi ea, care crezuse că nu va mai tremura după ce scăpase de Siberia, se trezise de mai multe ori din cauza frigului, deşi era îmbrăcată cu o cămaşă din flanel, pantaloni de călărie şi cu un pulover gros, împrumutat de la James. Acum se bucură de cafeaua fierbinte, cu toate că trebuise să şi-o facă singură. Nici bărbaţilor nu le fusese mai bine. Tremurând şi frecându-şi mâinile, dar bine dispuşi, aceştia se adunaseră în jurul bucătăriei mobile. Se râdea şi glumele zburau dintr-o parte într-alta. Helena şi fetele primiră multe complimente. Anna şi Kyra fură încântate, dar Helena încă se simţea penibil când bărbaţii îi spuneau cât era de frumoasă. Deocamdată îşi putea ascunde pântecul, dar se vedea că era mai rotunjoară decât celelalte fete.

Pielea ei, întotdeauna netedă şi roz, era palidă. După noaptea petrecută în cort, părul împletit la repezeală în cozi nu arăta grozav. Helena nu se simţea frumoasă şi nu îi făcea plăcere să primească complimente false de la bărbaţi.

Imediat după micul dejun, Gloria şi Jack, însoţiţi de câinii lor, plecară să caute oile răzleţite în munţi, în timp ce mai mulţi oieri însoţeau turmele spre Kiward Station. Alţii o luaseră înainte cu camionetele. La maşina-bucătărie mai rămăsese un tânăr maori, cu strămoşi *pakeha*, ca şi Anna şi Kyra. Acesta flirta fără nicio reţinere cu fetele. Cu Helena nu încercă, ceea ce ei îi întări convingerea că pe zi ce trecea devenea tot mai neatrăgătoare. Încercă să ignore hărţuiala în limba maori şi engleză şi să nu se gândească la nimic. Vremea era în acord cu dispoziţia ei tulbure. Cerul nu mai era senin, ci mohorât.

— Ploaia pluteşte în aer, spuse Jack de dimineaţă şi ceilalţi confirmară.

Cei care mânau animalele se străduiau să mărească pasul, pentru a se depărta cât mai mult de munţi. Când vor ajunge în Canterbury Plains, vor scăpa de iarnă. În Plains ningea rar. Acolo mai mult ploua.

Nici Jack şi Gloria nu umblară prea mult, cum avuseseră de gând, şi se întoarseră la prânz. Aduseră cu ei şaizeci de oi, mânate de patru câini. Când Gloria şi Jack se aşezară să mănânce o supă consistentă, Ainné sări fericită în jurul Hélènei, cerându-i atenţie. Helena se bucură şi se gândi pentru prima dată cât de bine ar fi să aibă un câine al ei, aşa cum era Ainné. Animalul ar fi iubit-o necondiţionat, cu siguranţă ar fi fost frumos!

— Eşti mândră că ai ajutat la strânsul oilor, nu? interpretă Helena veselia căţelei, apoi o mângâie şi îi dădu o bucată de cârnat.

Gloria clătină din cap şi râse.

— Se laudă şi ea! Dar nici nu a fost foarte greu. Oile au venit singure, nici nu a trebuit să le mânăm. Simt când se înrăutăţeşte vremea şi ştiu că cel mai sigur este la

adăpostul turmei. Aşa că, Ainné, nu te mai lăuda atât!

Gloria o scărpină uşor pe Ainné, care se apropie de ea. La dojana blândă, căţeaua dădu fără grijă din coadă. Gloria primi şi ea o farfurie de supă, lăudă mâncarea, îşi termină repede porţia şi privi încruntată cerul. Deasupra munţilor se zăreau nori negri, totuşi se părea că oamenii din Kiward Station scăpaseră de furtună. Jack le ceru bărbaţilor să mâne repede oile la vale. Spre după-amiază au fost surprinşi de o aversă puternică, dar scăpaseră de iarna din Alpi. Însă toţi erau uzi şi prost dispuşi când au ajuns la tabăra pentru înnoptat. Poposiră pe un câmp, la o cabană veche din bârne, care le oferi adăpost de vremea urâtă. Se puteau încălzi cu toţii, înainte ca bărbaţii să se risipească pe la corturile deja montate de către cei care se ocupau cu aprovizionarea. Adăpostul din bârne era prea mic, aşa că Gloria hotărî să rămână în el doar femeile şi câţiva muncitori mai în vârstă, care îngheţaseră. Aşa procedaseră în fiecare an când înnoptaseră aici.

Şi Helena primi o saltea. Ca şi Kyra şi Anna, ea se înfăşură în pătură, cât mai departe de bărbaţi. Deşi ştia că aici nu era niciun pericol. Gloria şi Jack rămaseră şi ei în cabană şi erau cu ochii pe oameni. Cu toate acestea, Helena nu se simţea în largul ei în încăperea duhnind a haine ude şi a corpuri umane. Poate pentru că înghesuiala şi zgomotele nocturne ale celorlalţi oameni adormiţi îi aminteau de barăcile din Siberia, unde dormise în frig, alături de o mulţime de femei şi fete. Nu putea să adoarmă. Când reuşi totuşi să aţipească puţin, îi reveniră în memorie imaginea mamei muribunde, promisiunile pe care i le făcuse ei şi uimirea Luzynei când îşi dăduse seama că fusese trădată.

Helena nu mai suportă. Ieşi de sub pături, îşi păstră una ca să se apere de frig, se încălţă şi părăsi fără zgomot cabana. Când simţi sub picioare iarba şi trase în piept aerul proaspăt cu iz de cai şi oi, se simţi mai bine.

Spre surprinderea ei, norii se risipiseră. Cerul era din nou senin şi stelele străluceau. Îşi ridică privirea către ele

şi încercă să compare cerul înstelat al nordului cu cel al sudului, despre care îi vorbise Gloria.

— Aceasta este Crucea Sudului, auzi deodată o voce bărbătească în spatele ei.

Helena se întoarse. Se speriase de moarte, dar recunoscu apoi persoana care îi vorbise. James purta o pelerină lungă şi avea părul zburlit. Îi zâmbea bucuros Hélènei, ca şi cum i-ar fi făcut o surpriză reuşită.

— De… de unde ai apărut? întrebă ea.

— De la Kiward Station, fireşte. Am plecat dis-de-dimineaţă de acolo călare. Am vrut să retrăiesc puţin din adevăratul mânat al oilor. Doar din avion este plictisitor.

Helena se încruntă. De curând auzise cu totul altceva.

— Ei, nu te bucuri că mă vezi? întrebă James cam dezamăgit. Ţi-am spus doar că te voi găsi.

— Nici nu a fost atât de greu, zise încet Helena şi se mustră în gând pentru asta. De ce trebuia să fie atât de obraznică? Dar situaţia era ciudată, James aproape că flirta cu ea. Şi întrebă: Oamenii voştri nu înnoptează întotdeauna aici?

— Bine, m-ai prins! recunoscu el blând. Îţi place la mânatul oilor? Şi când plouă?

La lumina lunii Helena observă că pelerina lui strălucea de apă. De ce o fi venit, în ciuda vremii urâte? Făcea asta în fiecare an?

— Îţi plac corturile umede şi reci, cabanele afumate care se răcesc peste noapte până când te trezeşti îngheţată bocnă, dacă cumva ai reuşit să închizi ochii în ciuda sforăiturilor celorlalţi? El îi făcu cu ochiul şi Helena înţelese că o tachina. Tocmai aceste înnoptări în mijlocul naturii, de care părinţii mei sunt încântaţi?

Helena nu ştia ce să răspundă.

— Mie îmi plac… stelele, spuse ea evaziv.

James dădu din cap şi se aşeză alături de ea.

— Păi, atunci să vedem ce avem acolo, sus. El privi cerul cu vădit interes ştiinţific. Inima Hélènei începu să

bată mai repede. Ea simţi un amestec de teamă şi furie. Crucea Sudului, după cum spuneam, începu el să îi explice. Ştii care este? Cele cinci stele strălucitoare care formează o cruce, după cum li s-a părut navigatorilor creştini. Maorii văd în ele mai curând forma unei bărci. Ea apare şi pe steagul Noii Zeelande, ştiai?

Ca din întâmplare, James îşi aşeză mâna pe umărul Hélènei. Atingerea o cutremură. Cu doar puţin timp înainte s-ar fi retras, dar acum se surprinse dorindu-şi să se apropie de tânărul bărbat. Nu făcu însă nimic, rămase calmă şi încercă să se concentreze asupra explicaţiilor lui James, până când brusc lătră un câine şi ceilalţi se luară după el. Ainné, care păzea oile împreună cu alţi câini, trebuie să fi recunoscut vocea stăpânului, se bucurase şi îi stârnise şi pe ceilalţi. Ea veni în fugă la James şi sări pe el schelălăind. James se întoarse spre ea şi o salută, dar Helena avu impresia că nu era însă la fel de bucuros ca de obicei. Oare de ce?

Se auziră lătrături şi dinspre cabană. Unii bărbaţi îşi luaseră câinii cu ei, alţi Collies erau în grajdul cailor. Se puseră toţi pe lătrat şi după scurt timp în prag apăru Gloria McKenzie. Lumina lanternei ei se opri pe chipul Hélènei.

— Helena? întrebă ea alarmată. S-a întâmplat ceva? Câinii…

Helena se simţi descoperită, deşi nu făcuse nimic rău. Nu trebuia să se jeneze nici de îmbrăcămintea ei. Ca toţi ceilalţi, se culcase îmbrăcată. Pe de altă parte, era noapte, iar ea era alături de James. Gloria s-o fi gândit că se strecurase afară pentru el.

— James! strigă Gloria, care îşi văzu şi fiul. Ce faci aici?

Era foarte surprinsă. Cu siguranţă că în anii trecuţi James nu venise călare în tabără.

— Eu… mă gândeam să mă fac util.

Siguranţa de sine a lui James dispăruse în faţa mamei lui. Se pare că el nu îşi mai pierduse vremea ca să

găsească un pretext pentru faptul că se întorsese în tabără.

— Cu un cal obosit, care a galopat până noaptea târziu? Raza de lumină a lanternei Gloriei se oprise pe calul asudat, care respira încă accelerat. Acesta era legat de un pom. La vederea unei tinere ai şi uitat de el?

Gloria părea supărată, pentru că ţinea la cai. Adăugă:

— Îl duci pe Kenan în grajd, îl ştergi, îi dai să mănânce şi apoi îţi cauţi un loc de dormit. Privi în urma lui James, care se duse la cal, scoase coburii şi îi puse pe după umeri spre a-i lua în cabană. Gloria îl atenţionă: în cort, fiule!

— Noi… nu am făcut nimic, se justifică încet Helena. Am… privit doar stelele.

— Care după cum se ştie strălucesc amăgitor, remarcă Gloria. Acum vino înăuntru, mâine trebuie să ne trezim cu toţii devreme.

CAPITOLUL 4

După întâlnirea nocturnă cu James, Helena avea conştiinţa încărcată. Nu îndrăznea să o mai privească pe Gloria în ochi, cu toate că nu avea de ce să se ruşineze. Dar se jena de bunăvoinţa manifestată de familia McKenzie. Gloria şi Jack nu trebuiau să creadă că voia să se dea pe lângă fiul lor. În Polonia, ca femeie gravidă fără soţ, ar fi fost proscrisă. În patria ei ultracatolică, povestea cu violul şi constrângerea nu s-ar fi bucurat de înţelegere. Nu putea concepe că familiile Biller şi McKenzie s-ar îndoi de ea. Dar dacă au găsit-o noaptea în compania unui bărbat…

Helena îşi făcea griji şi în următoarele zile şi săptămâni se ţinu departe de James. Obosea mai repede şi se folosea de acest pretext ca să lucreze mai mult în casă decât la grajduri. Astfel nu mai avu ocazia să fie singură cu James.

Cu puţin timp înainte de Paşte, Moaña s-a întors de la Dunedin în *marae* şi chiar din prima zi a vizitat familia McKenzie, ca să discute o problemă importantă. Helena a

fost de faţă şi a auzit cum sârguincioasa maori i-a prezentat lui James proiectul ei de studii, căruia voia să i se dedice în lunile de până la vacanţa din semestrul de iarnă. Pentru acest proiect avea liber de la seminarul pentru profesoare. O fostă casă a comunităţii, una dintre construcţiile din mijlocul *marae*, urma să fie transformată în şcoală. Clădirea era goală de când tribul trăia în asociaţii familiale, în case separate.

Ochii Moanei sclipeau şi ea îşi prezenta planurile însoţindu-şi vorbele cu gesturi largi.

— Mă gândeam să mă ajuţi să o renovez, James. Casa este abandonată, dar este solidă. De fapt, aş vrea să o aranjăm cât de cât. Câteva cuie, câteva găleţi cu vopsea. Nu ştiu de unde voi face rost de bani, dar găsesc eu o soluţie! Poate face parohia o donaţie ori Koua va fi generos.

Gloria şi James ascultau cu atenţie. Ideile li se păreau irealizabile.

— Sunt destui copii pentru o şcoală? întrebă Helena.

Când vizitase *marae* văzuse câţiva copii jucându-se, dar o şcoală avea nevoie de mai mult decât de o renovare sumară. Era nevoie de cărţi şi, fireşte, de profesori. Un asemenea efort merita să fie făcut, din punctul ei de vedere, dacă existau copii mulţi.

Cu un gest scurt Moaña îşi aruncă peste umăr părul lung până la coapse. Helena remarcă o undă de gelozie, dar chiar şi acest gest simplu era foarte atrăgător.

— Cred că da, răspunse Moaña cu convingere. Noi avem copii mult mai mulţi decât *pakeha*. Şcoala din Haldon nu i-ar putea primi pe toţi dacă ar merge acolo zilnic. De fapt, eu nu mă gândesc la o şcoală adevărată, ci mai mult la… cursuri de vacanţă sau la învăţământ de după-amiază. Pe lângă şcoala normală ori în locul acesteia,

în cazul în care copiii nu o frecventează. Voi începe acum şi voi preda în timpul vacanţei semestriale. Vor mai veni câţiva colegi din Dunedin ca să mă ajute. Educaţia maorilor este o temă importantă, guvernul sprijină proiecte ca acesta.

— Întrebarea este dacă aceşti copii îţi împărtăşesc entuziasmul, interveni Gloria, care nu mersese cu plăcere la şcoală. Pentru că participarea la cursuri este în definitiv facultativă.

Moaña clătină din cap afirmativ şi zâmbi.

— Copiii vor veni! Aici va fi cu totul altfel decât la şcoala din Haldon. Nu vom preda doar materiile obişnuitele, ci şi arta maorilor, construcţia zmeielor, ţesutul, împletitul, cultivarea unei grădini.

Vom face muzică, dans… lucruri plăcute. Vom citi şi vom povesti istorii ale poporului nostru. Nu literatură *pakeha*, care nu are nimic de-a face cu realitatea copiilor. Trebuie să îi atragem cumva. Lucrurile nu mai merg aşa. Jumătate dintre copiii din *marae* nu ştiu să scrie şi să citească.

Helena îşi aminti că şi James îi spusese asta. Copiii maori nu se simţeau bine la şcoala din Haldon şi lipseau de la cursuri de câte ori se putea. Scuze erau suficiente. Mai întâi pentru că distanţa de la Kiward Station la Haldon era mare, apoi pentru că nu erau interesaţi de materiile predate şi copiii *pakeha* îi ocoleau. Între cele două grupuri exista de la început rivalitate şi cu cât mai des copiii maori eşuau pe plan şcolar, cu atât mai multe ocazii se iveau pentru a-i lua peste picior şi a-i insulta. Profesorii încurajau asta, în speranţa că mândria copiilor maori va fi stimulată. Fireşte, fără rezultat, ba chiar cu efecte negative: maorii erau marginalizaţi.

Profesorii încercau mereu să intervină prin intermediul părinţilor, pentru că în Noua Zeelandă şcolarizarea era obligatorie. Dar maorilor le era indiferent dacă copiii mergeau ori nu la şcoală. Copiilor maori nu li se impuneau prea multe lucruri şi doar câţiva părinţi

realizau cât de important era să înveţi să citeşti şi să scrii. Din când în când autoritatea şcolară intervenea, trimitea inspectori care îi ameninţau pe maori că li se vor lua copiii, dacă aceştia nu frecventează cursurile. Cu decenii în urmă albii siliseră copii maori să rămână în internate şi cămine, pentru a-i îndepărta de cultura tribală, pe care o socoteau înspăimântătoare. Între timp se ajunsese la concluzia că acest lucru nu era necesar. Nimeni din guvern nu era speriat de maorii apatici, care trăiau în comunităţile mici ale triburilor. Nimeni nu îşi asuma responsabilitatea pentru necazurile şi costurile smulgerii acestor copii din familiie lor, pentru ca mai apoi să îi integreze. Părinţii maori ştiau asta foarte bine, aşa că ameninţările profesorilor şi inspectorilor şcolari îi lăsau reci. La sfârşitul discuţiilor dădeau din cap, se despărţeau de vizitatori cu amabilitate şi îşi lăsau copiii în voia lor. Acest lucru o înfuria pe Moaña.

— James, mă vei ajuta când voi primi banii, da? întrebă ea. Şi tu, Helena? se adresă ea prietenoasă tinerei. Da, ştiu, nu ar trebui să te urci pe scări, zise Moaña arătând spre pântecul vizibil al Hélènei, care roşi imediat. Dar ai putea să vopseşti mesele şi băncile pe care James le va face la tâmplărie. Eu sper că ne vor sprijini şi câţiva băieţi şi fete din sat.

Helena îşi muşcă buzele. Doar gândul că, aşa cum arăta acum, va trebui să se expună privirilor unor tineri o îngrozea. Cu siguranţă că toţi vor vorbi despre ea şi vor face presupuneri referitoare la tatăl copilului ei. Familia McKenzie putea să susţină mult şi bine că maorii vedeau lucrurile cu totul altfel. Helena nu mai mersese la Haldon. Purta încă verigheta şi aproape toţi cunoşteau povestea cu soţul ei, dar situaţia era neplăcută.

— Eu nu prea mă pricep la tâmplărie, spuse James evaziv.

De fapt, el acceptase de mult să o ajute pe Moaña… Farmecul ei ar fi convins orice bărbat să pună mâna pe cuie şi pe ciocan.

Mai greu a fost să facă rost de bani pentru proiect. Cererea de donaţii din partea comunităţii din parohie s-a dovedit un eşec. Gloria McKenzie a intervenit la reverendul bisericii anglicane să strângă bani, acesta a ţinut o predică frumoasă despre iubirea aproapelui şi a cerut ajutorul comunităţii. În final, în cutia milei s-au strâns doar câţiva şilingi şi atmosfera în piaţa din faţa bisericii a fost atât de ostilă, încât Moaña a renunţat la alte idei, cum ar fi un picnic al comunităţii pentru promovarea proiectului, un bazar cu prăjituri sau un talcioc. Şcoala locală, erau de părere membrii comunităţii, oferă un învăţământ mulţumitor, iar şcoala duminicală este deschisă oricui. Problema este că maorii nu profită de această ofertă a şcolii. „Ceva mai cu moţ”, cum s-a exprimat Bernard Tasier, proprietarul magazinului cu articole de fierărie, nu are niciun locuitor al Haldonului.

— Şi apoi vor preda acolo prostii păgâne! îşi exprimă temerea Mrs. Boysen aruncându-i reverendului o privire plină de reproş. Tradiţii şi obiceiuri culturale ale maorilor… Ce mai înseamnă şi asta?

— Păi ce să fie? rosti cu dispreţ Tasier. Meşterirea de arme şi afumarea capetelor duşmanilor! „Triburile trebuie să îşi găsească o nouă conştiinţă de sine”. Aud mereu asta! Ca să reînceapă să taie capetele vecinilor ori să deschidă procese pentru a vă fura pământurile?

Sătenii îl susţinură cu zel, alarmaţi. De fapt, războaiele între maori nu ajunseseră în Insula de Sud. Este drept că au existat proteste ale băştinașilor împotriva colonizărilor nedrepte hotărâte de tribunale. Gwyneira McKenzie nu fusese singura nevoită să acorde compensaţii triburilor.

Helena credea că „donaţiile” din care proiectele Moanei au fost finanţate în cele din urmă fuseseră făcute în special de familiile McKenzie şi Biller. Într-o discuţie telefonică purtată cu vara ei Lilian, Gloria amintise de intenţiile Moanei şi imediat aceasta primi un cec generos. Deci cumpărarea de materiale pentru renovare nu mai

reprezenta o problemă. Moaña mai trebuia doar să găsească oameni care să se apuce de treabă. În satul maori avu parte de aceeaşi lipsă de interes ca la Haldon. Cu excepţia lui James şi a Hélènei, pe care şi Gloria o rugase foarte mult să îi ajute, nu a mai găsit pe nimeni pentru renovare. Din când în când mai venea câte un bătrân sau câte o bătrână care se oferea să îi înveţe pe copii ţesutul ori împletitul, dar părinţii copiilor erau indiferenţi. Nici Koua, căpetenia, nu a sprijinit proiectul. Mai degrabă a făcut ironii pe seama lui. Disperată, Moaña a apelat în cele din urmă la farmecul ei feminin. A „vrăjit" vreo doi bărbaţi tineri, ca să construiască câteva bănci pentru şcoală, dar nu a reuşit să îşi ascundă dezinteresul faţă de avansurile lui Hares şi ale lui Korak. Bărbaţii au văzut şi ei ceea ce observase şi Helena: Moaña avea ochi doar pentru James.

Situaţia s-a mai îmbunătăţit puţin când de la Dunedin au sosit două studente, la fel de hotărâte ca Moaña şi, de asemenea, de origine maori. Acestea au ajutat cu entuziasm la reparaţii şi după câteva zile au început să predea. Laura a încântat copiii construind instrumente muzicale simple şi interpretând cântece vesele, iar Janet, povestind despre zeităţile şi eroii maori şi montând scenete.

Împreună cu cei mai mici, Moaña a confecţionat zmeie, pe care urmau să le înalţe la sfârşitul lunii mai, când pe cerul nocturn erau vizibile Pleiadele şi maorii sărbătoreau Matariki.

— *Manu* vor fi mijlocitori între cer şi pământ, le explică ea copiilor.

Janet a avut ideea ca elevii să îşi scrie pe bileţele dorinţele.

— Astfel le puteţi trimite în cer cu *manu*, le spuse ea.

Pentru prima oară copiii maori scriau plini de zel, iar cei care nu ştiau să scrie corect nu protestară când Janet le corectă textul. Zeii trebuie să poată citi mesajele.

Moaña râse.

— Reverendul nu va fi entuziasmat, dar în acest caz scopul scuză mijloacele.

Entuziasmul viitoarelor profesoare şi al elevilor fu atât de molipsitor încât în final chiar şi Helena înălţă un zmeu. Dar nu putu să scrie şi un bileţel cu o dorinţă. Pe de o parte, nu mai credea în Dumnezeul creştinilor, pe de altă parte, i se predicase toată viaţa că nu exista decât un singur Dumnezeu. Să conceapă un asemenea bileţel i se părea o blasfemie. În plus, nici nu ştia ce să îşi dorească. Orice încercare de a da de Luzyna eşuase. Helena scrisese de mai multe ori în Persia, precum şi în Polonia, după ce ţara fusese eliberată. Armata rusă intrase în Varşovia pe 17 ianuarie şi existau organizaţii care se ocupau de punerea în legătură a refugiaţilor. Dar Luzyna şi Kaspar dispăruseră fără urmă. Helena nu mai ştia unde să se mai intereseze. Cu siguranţă că nu ajuta la nimic să ceară unor zei străini protecţie pentru sora ei.

Acest lucru i-l mărturisi şi lui James, când acesta se miră şi fu dezamăgit că ea înălţă la cer zmeul de Matariki fără mesaj.

— Tu nu ai nicio dorinţă? o întrebă el. Ceva care nu are legătură cu sora ta? Nu îţi doreşti nimic pentru tine sau pentru copilul tău?

Helena se abţinu să spună că şi-ar dori mai degrabă să scape de copil şi dădu doar din cap. De puţin timp începuse să îl simtă mişcându-se şi ştia că ar fi trebuit să nutrească un sentiment pentru acest omuleţ care creştea în ea şi care avea să se nască în curând. Tocmai de aceea se simţea rău. Încerca cât mai mult să nu se gândească la copil şi nici la naşterea care se apropia.

Prefera să se concentreze asupra planificării sărbătoririi de Anul Nou la maori, care avea loc în prima noapte cu lună nouă de după apariţia Pleiadelor, în care maorii vedeau o mamă cu fiicele ei. Legat de ele existau o mulţime de obiceiuri, printre care şi confecţionarea şi înălţarea zmeielor şi pomenirea celor bune şi rele din anul ce se încheia. Tribul trebuia să petreacă sărbătoarea

împreună, dar niciodată nu s-a încercat acest lucru. Pe Koua nu îl interesa păstrarea tradiţiilor. El îşi petrecea sărbătoarea Pleiadelor mai curând cu sticla de whisky decât cu *karakia*. O adevărată sărbătoare Matariki arăta cu totul altfel, iar Moaña şi prietenele ei erau foarte hotărâte ca de data aceasta să revigoreze pentru copii tradiţiile tribului.

— Chiar vreţi să pregătiţi un *hangi*? o întrebă Helena pe tânăra profesoară Laura.

Cele două plănuiau să servească o masă festivă şi Laura era de părere că masa comună pregătită în cuptoare de pământ făcea parte dintre tradiţiile de Matariki. Trebuia ca aceasta să fie gata în momentul apariţiei stelelor pe cer, pentru a le putea oferi ceva după lunga lor călătorie. În jurul Haldonului nu existau vulcani, la căldura cărora să se gătească mâncarea. Dacă totuşi se dorea pregătirea unui *hangi*, trebuia amenajată o groapă în pământ şi umplută cu pietre încinse. Era exagerat şi Helena nu vedea sensul. Şi James, care fusese desemnat să supravegheze săparea cuptorului, cu atât mai puţin.

— Vrem neapărat să facem aşa! explică Laura cu ochii strălucitori. Copiii trebuie să cunoască odată asta. Desigur, depinde de ajutorul dat de James. Nu vrei să îl convingi tu, Helena? Voi vă înţelegeţi bine.

Helena se încruntă. Nu pricepuse ce voise să spună Laura. Dacă era vorba despre care dintre tinere se aveau mai bine cu James, Laura ar fi trebuit să se adreseze mai curând Moanei.

Laura râse când ea îşi spuse părerea.

— Eu cred că el vede altfel situaţia, comentă ea cu o expresie ştrengărească pe chip. Dar nu are importanţă. Moaña s-a ocupat deja de săparea gropii. Vărul ei Ropata vine de la Dunedin, pentru a petrece sărbătoarea cu noi. Nici el nu a luat parte la o sărbătoare Matariki ca lumea. Iar Janet l-a convins pe Rewi să sape. Eu sper că şi Koraka va ajuta. Tu ocupă-te de James! El este cel mai important. Sigur el nu va fi beat înainte de amiază!

Într-adevăr Helena nu a fost nevoită să depună eforturi pentru a-l convinge pe James să participe la pregătirea sărbătorii. El a comentat că tradiţiile din Insula de Nord sunt transplantate pe Insula de Sud, ceea ce era dăunător, dar tinerele au găsit un aliat în Gloria.

— Tu nu trebuie să ne împiedici, ci să sapi! îi spuse ea lui James. Nici eu nu am luat până acum parte la un *hangi*. Vom merge cu toată familia în *marae*, Jack va pune cu siguranţă şi el mâna pe lopată. Nu fi aşa de leneş, James! Poate găsim aur.

— Din câte ştiu, aurul nu se mănâncă, mormăi James. Cine a mai spus asta? Un indian american, nu? O fi vreun motiv pentru care aurul se află *în* pământ, iar mâncarea creşte *pe* pământ.

— Sper că cel puţin va ieşi ceva gustos, dacă tot ne chinuim atât, mai mormăi James în timp ce o însoţea pe Helena spre *marae*, cu camioneta plină cu cazmale şi lopeţi. Mai bine te ocupi tu de pregătiri. Supa pe care ai făcut-o oamenilor la mânatul oilor a fost de excepţie şi în general ce pregăteşti tu este mult mai gustos decât ce găteşte bucătăreasa. Femeile maori fac întotdeauna economie la condimente.

Pe Helena laudele o făcură să roşească. În ultimul timp vorbise puţin cu James. După ce reparaţiile se încheiaseră, el nu mai venise zilnic la casa comunitară. Ceea ce ei îi convenea. Când se uita în oglindă se vedea respingătoare şi de aceea evita contactul cu tânărul bărbat.

— Tu nu vrei să îţi ridici astăzi zmeul? o întrebă James. O pot face eu pentru tine, dacă te mişti mai greu.

Helena roşi iarăşi, de data aceasta de ruşine. El ar fi putut să spună „te deformezi”. Era sfârşitul lui mai, mai avea doar şase sau şapte săptămâni până să nască.

— Sau vrei să iau scrisoarea pentru zei cu Pippa şi să ţi-o aşez pe nori, îi propuse James zâmbind.

Helena îşi muşcă buzele. În ultimele zile toţi o îndemnau ca de Matariki să ceară zeilor binecuvântarea

copilului, unii în glumă, ca Gloria, dar şi foarte serios, ca Janet, care în ritualurile pe care Moaña încerca să le reînvie preluase rolul preotesei. Bunica ei fusese *tohunga* în tribul Ngaţi Kahungunu, iar Janet îi moştenise harul. Dar Helena refuza de fiecare dată şi faţă de James îşi argumentă această atitudine prin educaţia în spirit creştin. Din acest motiv se simţea o ipocrită, pentru că mult mai mult decât Iisus, James era motivul pentru care ea nu scria niciun bileţel cu dorinţe. Cugetase mult şi în final recunoscuse că unica ei dorinţă arzătoare era aceea ca tânărul să îi răspundă cu aceeaşi simpatie ca aceea pe care ea o nutrea în tot mai mare măsură pentru el. Parcă mereu simţea mâna lui atingându-i umărul, ca în noaptea aceea când aduseseră oile. Zi de zi retrăia farmecul acelei clipe, încât ajunsese să îşi spună că fusese doar o închipuire a ei. După aceea James nu mai încercase să se apropie de ea.

În schimb, în timpul activităţilor de la casa comunitară se arătase tot mai familiar cu Moaña. Deşi nu voia, Helena observa orice surâs împărtăşit de cei doi, orice discuţie şi orice ajutor dat de unul celuilalt. Ei munceau împreună şi păreau că simt ceea ce voiau să spună ori să facă.

În dimineaţa sărbătorii Matariki, James o părăsi imediat pe Helena pentru a se alătura grupului Moanei. îl salută pe Ropata, un maori înalt, cu îmbrăcăminte *pakeha*, şi se adânci cu acesta într-o discuţie privitoare la modul în care pietrele culese de vărul Moanei şi de alţi câţiva bărbaţi maori trebuie să fie întâi încinse în foc, apoi aşezate în groapa pentru pregătirea mâncării. Helena se întoarse şi se alătură femeilor care făceau mâncarea. Reka, tânăra mamă care lucra în magazinul înspăimântătoarei Mrs. Boysen, îi puse imediat în mână un cuţit pentru descojit şi îi arătă un munte de cartofi dulci. Ea împletea coşurile din trestie în care urma să fie îngropată mâncarea, dar nu era foarte încrezătoare că aşa trebuiau făcute.

— Sper ca la sfârşit să nu fie totul plin de nisip, oftă

ea. Ahurewa este de părere că împletiturile vor rezista, dar eu nu cred. Dacă m-ar fi întrebat cineva, aş fi răspuns că preferam un cazan pus deasupra focului. Şi ăsta este tradiţional.

— Eu credeam că nu aveaţi cazane înainte de a veni *pakeha*, spuse Helena.

Reka ridică stacana cu bere din care sorbea din când în când în timp ce împletea.

— Aşa este! spuse ea făcând o grimasă. Deci, mulţumim, *pakeha*! Bine că existaţi voi!

Ca Reka, şi alţi maori discutară toată ziua la o bere sau un whisky, aşa că la apusul soarelui în *marae* atmosfera era exuberantă. Moaña şi colegele ei erau încântate că noaptea va fi senină şi adunau elevii cu zmeiele în jurul celor două focuri.

Câţiva vârstnici se aşezaseră să privească stelele, iar Moaña se bucură că aceştia nu erau prea beţi pentru a le vorbi copiilor despre ele. Ahurewa, moaşa satului, le povesti că soarele se întorcea în fiecare an la steaua-mamă Whanui, ca să îi ceară ajutorul, fiind epuizat. Whanui şi fetele ei îl ajutau ca iarna să nu fie prea grea. Steaua-mamă îşi aduna copiii. Dacă aceştia veneau bucuroşi şi luminau intens, iarna urma să fie scurtă şi însămânţarea se făcea devreme. Însă dacă erau palizi şi nemulţumiţi, iarna era lungă.

Helena fu la fel de captivată de legendele despre călătoria stelelor precum copiii şi îşi ţinu respiraţia ca ei când Pleiadele se iviră în cele din urmă pe cerul senin al nopţii.

— Va fi o iarnă scurtă şi blândă! le tălmăci Ahurewa imaginea şi sorbi o gură de bere. Vom putea însămânţa devreme şi vom avea o recoltă bună.

Helena se întrebă cât de mult însămânţa şi recolta tribul Ngai Tahu. În afara unor grădini cu zarzavat neîngrijite de pe lângă case, maorii de la O'Keefe Station nu mai aveau alt pământ. Cu toate acestea, ea dădu din cap şi cântă împreună cu studentele şi copiii.

Ka pută Matariki ka rere Whanui.
Ko te tohu tene o te tău e!
Matariki s-a întors! *Whanui îi conduce zborul*.
Începe noul an!

Bătrânii păreau mai puţin euforici şi începură să plângă. Cu siguranţă că Moaña îi rugase ca la apariţia stelelor să rostească numele morţilor din anul care a trecut şi să îi mai jelească o dată înainte ca ei să fie definitiv pierduţi pentru trib, care avea să îşi vadă de viaţă. Copiii trebuiau să cunoască şi acest ritual. Femeile acceptară, dar ritualul fu foarte scurt.

— De fapt, anul trecut nu a murit nimeni, îi spuse o bătrână Hélènei. Doar Peta, a murit beat. Dar el nu era de aici, ci din Kaikoura.

Pentru că cerul înstelat era superb, Moaña, Laura şi Janet îi îndemnară pe copii să ridice zmeiele, iar băieţii şi fetele se apucară mândri foc de treabă. Helena spera ca părinţii şi ceilalţi membri ai tribului să nu fie prea dezinteresaţi şi prea beţi ca să le laude străduania de a confecţiona zmeiele. Mulţi copii lucraseră zile în şir să îşi facă un *manu*. îl pictaseră şi îl decoraseră cu pene şi scoici, sub supravegherea Moanei şi a lui James.

Helena se întreba unde era James. Nu îl mai văzuse de ceva timp. Dar descoperi curând cu ce se ocupa acesta. Se auzi zgomot de motoare apropiindu-se, apoi văzură nişte lumini mişcându-se pe cer, ca ochii sticloşi ai unui dragon. James căuta propria sa legătură cu stelele! Pippa survolă la joasă înălţime locul unde avea loc festivitatea, dar la distanţă suficientă deasupra zmeielor copiilor. Şi spre surprinderea copiilor şi în entuziasmul general, trăgea după el un zmeu! Helena recunoscu un *manu paakau* în formă de aripă, vopsit în culorile ei preferate!

— Al tău este! strigă o fetiţă. Uite, Helena, al tău se ridică deasupra celorlalte!

Văzu şi Helena. James îi ridicase zmeul ei! împreună cu copiii făcu semne cu mâna avionului.

— Haideţi să mai cântăm o dată foarte tare cântecul

zmeului, pentru ca James, Pippa şi dragonul Hélènei să îl poată auzi! le ceru Moaña discipolilor ei.

Helena fu încă o dată impresionată cât de mare era dragostea Moanei pentru James, dacă tinerei nu îi păsa că prietenul ei ridica zmeul altei femei.

În cele din urmă, pilotul îşi coborî Pippa la sol, pe drumul de acces la satul maorilor şi se îndreptă râzând spre cei care sărbătoreau. Strânsese zmeul Hélènei şi i-l aduse.

— Iată-l, l-am înălţat ca să aibă o discuţie între patru ochi cu zeii!

— Şi ei ce au zis? se interesă Ropata, înainte ca Helena să fi apucat să spună ceva.

El îi aduse şi lui James o cană cu bere. Pentru ei era prima în această seară. Nici James şi nici vărul Moanei nu băuseră alcool până atunci. Dimpotrivă, Koua, căpetenia, care stătea lângă nepotul său cu care discuta despre familia din Dunedin, era ameţit bine.

James ciocni mulţumit cu amândoi.

— Cam cum zice şi radioul, spuse el, şi îi făcu cu ochiul lui Koua. Va fi un an bun. Este în sfârşit pace în lume. Într-adevăr, Germania capitulase şi războiul se încheiase. El continuă: Mulţi exilaţi se pot întoarce în patrie.

Helena îşi muşcă buzele. Se referea, oare, şi la ea? Voia să o trimită înapoi în Polonia?

— Multe familii separate se vor reîntregi, mai adăugă, apoi se întoarse spre Helena şi îi spuse: Iar copiii se vor naşte într-o lume mai bună. Iată, asta mi-au dat zeii pentru tine.

El îi oferi tinerei femei un *hei-tiki* din jad.

Helena îl luă şi îi mulţumi.

— Eu mai am unul… murmură ea intimidată.

James zâmbi.

— Dar copilul nu are. Şi cine l-ar putea proteja mai bine decât mama-pământ şi tatăl-cer?

Când Helena privi mai atentă figurina, desluşi doi zei

într-o îmbrăţişare strânsă. Papatuanuku şi Ranginui, părinţii primordiali ai lumii.

CAPITOLUL 5

Toate planurile Moanei privitoare la Matariki s-au realizat. Sărbătoarea fusese o reuşită. Fireşte că Koua şi majoritatea celorlalţi maori se îmbătaseră, dar înainte de asta cântaseră, dansaseră şi se distraseră ca pe vremuri. Moaña şi colegele ei avuseseră grijă ca elevii lor să fie duşi la culcare la timp, în casa comunitară – noaptea petrecută împreună în şcoală a fost pentru ei un eveniment important al petrecerii –, înainte ca cheful să se încingă. Familia McKenzie şi Helena plecaseră devreme, fără să mănânce. Temperatura din vetrele săpate în pământ nu fusese destul de mare pentru a pătrunde bine carnea, care a rămas pe jumătate crudă. Reka a hotărât imediat să fie pus totul în cazane şi să facă o fiertură, dar pentru asta a mai fost nevoie de câteva ore şi cei care au gustat din ea au simţit nisip între dinţi. Trestiile din care fuseseră împletite coşurile se arseseră şi când au fost dezgropate, mâncarea s-a umplut de nisip. Totuşi, copiii au fost entuziasmaţi, iar cei ameţiţi de alcool nici nu şi-au mai dat seama. Gloria şi Jack au plecat pentru că la Kiward Station nu era nimic pregătit pentru cină. În frigider aveau însă brânză şi gustări reci, iar pâine coceau zilnic. James zâmbi când Helena, înfometată, se repezi la un sandviş.

— Acum vedeţi că este bine să nu îngropi mâncarea, dacă nu eşti chiar lângă un vulcan? întrebă el.

Gloria ridică din sprâncene:

— Am încercat.

Jack râse.

— Dar să nu generalizăm, îi luă el apărarea soţiei. În Europa cele mai simandicoase sortimente de brânză se maturează în grote subterane.

James îşi dădu ochii peste cap. Helena încercă să nu se uite la el. Se gândi iarăşi la zmeu, cadoul pentru copilul ei. Chiar avea o intenţie cu ea? Ori eforturile lui aveau ca scop să o facă geloasă pe Moaña? Mai curând asta credea. Probabil că James se supărase că tânăra stătuse toată ziua cu Ropata, vărul din Dunedin, şi seara dansase dezlănţuită cu acesta. Tânărul maori era îndrăgostit de vara lui. Probabil că James remarcase asta şi reacţionase. În orice caz, Helena se hotărâse să fie reţinută în continuare. Va suferi prea mult dacă îşi făcea speranţe şi era dezamăgită sau se făcea de râs. Aşa că hotărî să se implice mai mult în activităţile de la şcoală. Supraveghea copiii, vorbea în engleză cu ei şi învăţă câteva cuvinte în limba maorilor. Astfel se întâlnea mai rar cu James decât atunci când muncea la bucătărie ori la grajduri la Kiward Station. Moaña şi celelalte profesoare erau extrem de bucuroase de ajutorul primit. În cele din urmă proiectul avu succes deplin. În fiecare dimineaţă Janet aduna chiulangiii şi încerca să recupereze cu ei orele pierdute, iar după-amiaza era şi mai mare agitaţie. Viitoarele profesoare îi ajutau la rezolvarea temelor pentru acasă primite de la şcoala normală şi îi învăţau să citească, să cânte şi să confecţioneze diverse obiecte. Iar la scurt timp după Matariki se petrecu ceva cu totul neaşteptat: alături de copiii maori, în băncile din casa comunitară apărură şi băieţi şi fete albe.

— Şi eu aş vrea să construiesc un zmeu! spuse un băiat.

Helena îl recunoscu pe Marty Tasier, fiul negustorului de la magazinul de fierărie.

— Iar eu aş vrea să dansez! adăugă o fată.

O micuţă maori îi arătă imediat câţiva paşi simpli. Fetiţa era evident mândră că ştia să facă ceva mai bine decât o *pakeha*.

— Este mai mult decât mă aşteptam, se bucură Moaña. Nici în cele mai îndrăzneţe vise ale mele nu îmi imaginam să lucrez cu copii *pakeha*! Bineînţeles că ei sunt

bine-veniţi. În sfârşit, se pot lega prietenii între ei şi noi, maorii.

Micuţii *pakeha* au învăţat după puţin timp şi primele cuvinte în limba maori. Cântau cu foc *haka* şi interpretau istorioare. James le dărui vechea lui minge de rugby, iar Moaña le explică copiilor că aceasta se folosea la un joc *pakeha*, care avea multe în comun cu jocul maori *ki-o-rahi*. Un bărbat mai în vârstă le-a demonstrat copiilor cum se face o minge din împletituri, iar soţia lui i-a învăţat să ţeasă şi le-a arătat care sunt modelele tradiţionale ale triburilor.

Totul a mers foarte bine câteva zile, până când părinţii *pakeha* au prins de veste unde îşi petreceau după-amiezile Martin, David, Jane, Elizabeth şi alţi copii ai lor. Cetăţenii din Haldon nu au fost prea entuziasmaţi că odraslele lor se amestecau în lumea maorilor. Câţiva dintre ei s-au plâns profesorilor din Haldon şi reverendului, apoi au venit în sat pentru a-şi lua copiii. Mulţi s-au purtat foarte urât, de parcă Moaña, Janet, Laura şi Helena ar fi răpit copiii sau i-ar fi încurajat să nesocotească spusele părinţilor.

Viitoarele profesoare şi-au păstrat sângele rece şi au încercat să le explice şi să îi potolească. Erau destul de sigure pe ele, aşa că nu se lăsară impresionate de vorbele dure. Hélènei îi era însă teamă de bărbaţi ca Bernard Tasier. Urletele şi ameninţările lui îi aminteau de supraveghetorii din lagărele ruseşti. Gloria şi Jack i-au dat dreptate şi l-au numit pe Tasier nazist. Acest om susţinuse în timpul războiului ideologia naţional-socialistă. Helena se înfurie la culme când Tasier îi numi pe maori sălbatici infecţi şi vânători de capete perfizi, cu care fiul lui nu are voie să se joace. Acest lucru ar fi trebuit să îi dea puterea să îl înfrunte, dar îi fu teamă. Ea nu mai putea continua activitatea cu şcoala după ce Moaña, Janet şi Laura se vor întoarce la Dunedin, iar despărţirea de ele era iminentă.

Conducerea seminarului le sprijinise proiectul, pentru o mai bună integrare a băştinașilor în societatea

modernă şi studentele trebuiau să prezinte rezultate până la încheierea semestrului. Înainte de vacanţa de iarnă aveau examene şi erau nevoite să recupereze materia predată cât timp ele fuseseră ocupate cu proiectul. Deşi ştiau că trebuiau să plece, erau triste pentru că părăseau copiii. Cu o zi înainte de plecare au copleşit-o pe Helena cu rugăminţi ca măcar după-amiaza să îi ajute pe elevi la pregătirea temelor pentru acasă. Helena le-ar fi îndeplinit rugămintea, dar nu se simţea în stare să facă faţă ostilităţii locuitorilor Haldonului. Nu se putea baza nici pe ajutorul lui Koua. Căpetenia, ca majoritatea locuitorilor din *marae*, tolera şcoala, dar nu se angaja să o susţină.

— Nu ştiu. În curând am să nasc, încercă Helena să se sustragă când subiectul reveni în discuţie. Îmi va fi prea greu.

Helena ştia că acesta nu era un argument credibil şi încerca să amintească cât mai rar de copil şi apropiata naştere. Deşi mai avea doar câteva săptămâni, părea hotărâtă să îşi continue viaţa ca şi până atunci. De exemplu, încă mai călărea, deşi avea nevoie de un scaun ca să urce în şa, iar pantalonii de călărie nu îi mai putea închide de mult peste burtă. De aceea împrumutase de la Gloria nişte pulovere largi, folosite la muncă. Acestea îi acopereau partea de sus a pantalonilor, care erau susţinuţi cu un şnur gros, pe talia îngroşată.

— Nu îţi este greu să călăreşti? o înţepă Laura. Nu pari să îţi faci câtuşi de puţin griji pentru copilul tău! Dacă ai să cazi…

— Nu cad, îi răspunse Helena degajată. În ultimele luni chiar învăţase să călărească destul de bine şi avea un cal foarte blând. Iar Miss Gloria mi-a permis…

De acest lucru Helena era extrem de mândră. În acea dimineaţă ea plecase pentru prima oară neînsoţită cu calul, după ce Gloria o încurajase. Pentru Helena fusese ca o ridicare la rangul de cavaler.

Ea o admira pe mama lui James şi o bucura orice laudă din partea ei. De altfel, Gloria era singura care nu

aducea vorba mereu despre copilul care urma să se nască. Discuta cu mama lui James despre activitatea fermei, câini şi cai. Gloria era o pasionată crescătoare de animale şi putea vorbi ore în şir despre căţelandri şi mânji. O interesa orice nouă viaţă. Când Helena nu voia să discute despre sarcina ei, accepta asta şi o lăsa să aleagă singură subiectele.

— Probabil că Miss Gloria a călărit până să nască, presupuse Janet, care nu fusese atât de apropiată de mama lui James.

Ea era hotărâtă şi sociabilă, dar şi deosebit de copilăroasă. Modul direct şi rece de a fi şi îmbrăcămintea bărbătească a Gloriei nu îi plăceau.

— Şi când nu avea cine să îl supravegheze, îl aşeza pe James în lădiţa în care erau puii căţelei, destăinui Moaña una dintre legendele familiei McKenzie. Dar Moaña nu zâmbi şi se pare că şi ea dezaproba atitudinea relaxată a Gloriei legată de sarcină şi educaţia copiilor. Tu nu trebuie să faci la fel, Helena! adăugă ea imediat. Ştiu că vrei să îi faci pe plac lui Miss Gloria, dar nu trebuie să mergi atât de departe încât să stai în şa până naşti. Mai bine ocupă-te în continuare de şcoală. Să ajuţi copiii la temele pentru acasă este mult mai puţin obositor decât să călăreşti!

Helena nu spuse nimic. Ei i se părea răzbunătorul Bernard Tasier mult mai periculos decât o plimbare cu blânda iapă Megan. În urma rugăminţilor, primise cel mai cuminte şi sigur animal din grajdurile Gloriei. Fireşte că renunţase de mult să îşi provoace un avort, dar rămăsese la convingerea că acest copil nu era bine-venit în viaţa ei. Când se va naşte, va avea grijă de el, îşi va îndeplini obligaţiile aşa cum făcuse întotdeauna până în ziua în care o trădase pe Luzyna. Dacă trebuia, se va sacrifica pentru copilul acesta. Însă atât timp cât mai era posibil, îl va ignora.

Într-o zi, după ce Moaña şi prietenele ei plecaseră cu inima grea, Gloria McKenzie aduse totuşi în discuţie

subiectul naşterii.

— Va trebui să căutăm o moaşă, Helena, spuse ea seara, când familia se strânsese în faţa căminului.

Iarna se instalase deja, vremea era ploioasă şi mai rece.

Helena roşi. I se părea penibil să discute despre naştere în prezenţa bărbaţilor, dar James răsfoia o revistă pentru aviatori, iar Jack trăgea degajat din pipă.

— Aşa că eu te-aş sfătui să o alegi pe Ahurewa, continuă Gloria. *Marae* este mult mai aproape decât Haldon, dacă copilul va veni pe neaşteptate, şi Ahurewa are o mare experienţă. Ea a ajutat la aducerea pe lume a mult mai multor copii decât a făcut-o Mrs. Friedman.

Mrs. Friedman era soră medicală şi moaşă în Haldon.

— Dacă nu este beată, o completă Jack.

Şi Helena remarcase că bătrâna Ahurewa avea la ea mai tot timpul o sticlă cu whisky.

Gloria clătină din cap.

— Şi beată este o moaşă mai pricepută decât Mrs. Friedman trează, ripostă ea. Poţi avea încredere în ea, Helena.

— Şi dacă apar complicaţii, te ducem la spital, interveni şi James. Se pare că şi el îşi făcuse probleme în această privinţă. Eu am pe Pippa pregătită. Dacă se întâmplă ceva, într-un sfert de oră eşti la Christchurch!

— Şi aterizezi pe Manchester Street? îl necăji Gloria. Ori o paraşutezi? Nu te teme, Helena. Tu eşti tânără şi sănătoasă, cu siguranţă totul va fi bine.

Helena dădu indiferentă din cap. În timpul discuţiei avusese impresia că era vorba despre o altă femeie decât de Helena Grabowski, bravă fiică a unor polonezi care nu ar fi conceput să fie însărcinată fără soţ. Uneori încă mai credea că se va trezi din coşmar, suplă şi sprintenă, în loc să se rostogolească de colo-colo ca o balenă pe uscat.

— Ah, da, şi unul dintre voi ar trebui să coboare leagănul din pod.

Gloria părea hotărâtă ca în seara aceea să rezolve

toate problemele legate de venirea „bebeluşului”. Helena îi era recunoscătoare că era realistă. Laura şi Janet se mâţâiau încântate când era vorba despre bebeluş, dar Helena nu se entuziasma. Era conştientă că trebuia să se pregătească pentru copil, dar nu o încânta să facă rost de haine şi de pătuţ. De fapt, nici nu fu nevoie să se ocupe de astea. La Kiward Station exista tot ce îi trebuia la început unui bebeluş. Leagănul pe care Jack îl aduse a doua zi în camera Hélènei fusese al Gloriei. Era un minunat pătuţ cu baldachin din lemn cu intarsii, căptuşit cu albituri din dantelă. Hélènei i se părea demn de o prinţesă şi Jack o aprobă râzând.

— Aşa şi-au imaginat-o Kura-marotini şi cu William al ei. Tatăl Gloriei o considera o prinţesă căreia lumea i se va supune într-o zi. El i-a dat şi acest nume pompos, de care s-a ruşinat în copilărie. Dar mândrii ei părinţi nu erau preocupaţi şi să o înfeşe ori să o hrănească. Se ocupa de asta Miss Gwyn. Eu am iubit-o întotdeauna pe Gloria, la început ca pe o soră mai mică şi apoi, după ce am fost despărţiţi mulţi ani, ca soţie.

Mai târziu a apărut şi Gloria cu hăinuţe de bebeluş de-ale ei, de-ale lui Jack şi de-ale lui James şi ale surorii vitrege mai mari a lui Jack, Fleurette. Scotocise în dulapurile cu rufărie din Kiward Station şi le găsise. Miss Gwyn nu făcuse efortul să le arunce şi nici Gloria nu îşi găsise timp pentru aşa ceva.

— Poate că nu mai sunt la modă, spuse ea, şi ridică o hăinuţă, dar se mai pot folosi. Dacă nu vrei să coasem nimic nou, Helena.

Helena clătină din cap. Ea îl va îmbrăca pe copil cu aceste lucruri.

CAPITOLUL 6

— Ce nume vrei să îi dai? întrebă într-o doară Jack

McKenzie, sorbind din paharul cu whisky.

Întreaga familie se afla din nou în faţa focului din cămin şi, cum frecvent se întâmpla în ultimul timp, tatăl lui James încerca să îi vorbească Hélènei despre bebeluşul ei. Se pare că el remarcase că tinerei nu îi făcea plăcere să se gândească la copil şi era îngrijorat din această cauză. Dezinteresul Hélènei îi amintea de experienţa pe care o avusese cu Kura-marotini şi cu soţul ei William şi adusese în discuţie neglijenţa acestora faţă de copilul lor. Aparent fără legătură, întrebă apoi care sunt planurile Hélènei legate de copil şi ea trebuia cumva să găsească un răspuns. Fireşte că îi era tot mai greu, pe măsură ce se apropia data naşterii. Intraseră în ultima săptămână a lunii iunie şi avea să nască în curând. Helena avea senzaţia că mai mare de atât nu se putea face. I se părea că pântecul era grotesc bombat şi îşi simţea picioarele umflate. Uneori îşi pierdea echilibrul şi o chinuiau durerile de spate. Nu mai putea să ignore bebeluşul şi îi era greu să accepte că nu îşi iubea copilul şi că simţea furie, nu bucurie faţă de micuţul care îi strica cheful. Dacă pe Kura-marotini o încercaseră aceleaşi sentimente, Helena o înţelegea deplin, chiar dacă ea nu îşi va neglija copilul. Era foarte conştientă de această îndatorire.

În timp ce se gândea la un răspuns şi se pregătea să murmure că micuţul va purta probabil numele tatălui ori al mamei ei, sună telefonul. Gloria se ridică, se duse în birou ca să răspundă şi reapăru imediat.

— Este pentru tine, Helena. Miranda. Este foarte agitată.

Helena simţi impulsul de a sări în picioare. Miranda era agitată? Oare aflase ceva despre Luzyna? Se ridică cât putu de repede, o urmă pe Gloria şi înşfacă neîndemânatică receptorul. Nu vorbise prea des la telefon.

— Da. Luzyna Grabowski.

Helena socotise că era bine să se prezinte cu numele ei oficial. Poate că i se face legătura de către o centralistă sau poate că mai auzea şi altcineva discuţia telefonică. Dar

se părea că Miranda nu avea asemenea reţineri.

— Helena, sunt Miranda! se auzi vocea ei clară, alarmată. Cum vă mai simţiţi tu şi bebeluşul? întrebă ea mai întâi politicoasă, dar nu îi lăsă timp să răspundă şi îi trânti vestea: Helena, Witold Obloński este mort!

Helena încercă să se sprijine de servanta pe care se afla aparatul telefonic. Doar pronunţarea numelui celui de care fusese torturată îi făcea rău. Abia apoi realiză semnificaţia veştii primite de la Miranda. Witold era mort? De ce? Era numai cu câţiva ani mai mare decât ea.

— Mă auzi, Helena? întrebă Miranda. Am spus că mizerabilul acela este mort. Ai înţeles?

Helena dădu încet din cap. După aceea realiză că Miranda nu putea să o vadă prin telefon.

— Da, confirmă ea în cele din urmă cu o voce pierdută. Dar cum… cum se poate? El…

— A fost omorât, spuse Miranda. Cu o măciucă maori de luptă.

În faţa ochilor Hélènei lumea începu să se rotească. Brusc în memorie îi reveni excursia la *marae* de lângă Palmerston. Karolina, fata care voia să devină o războinică. Arma pe care Akona i-o dăruise micuţei. Vorbele ei rostite pe un ton triumfător: *Cu asta poţi omorî pe cineva*!

— Karolina? întrebă ea.

— De unde ştii? întrebă Miranda şocată. Ai aflat deja? Credeam că nu a apărut încă în ziare, deşi circulă o informaţie despre o fată de treisprezece ani care şi-a omorât profesorul. Şi nu sub impulsul furiei, ci planificat, cu sânge rece. L-a lovit cu măciuca în ceafa şi când acesta s-a clătinat şi a căzut, a continuat să îl lovească. Cu o brutalitate extremă, scrie în raportul poliţiei.

— O fi avut ea motivele ei, spuse Helena cu gândul la propriile fantezii.

Ea îl omorâse de mai multe ori în gând pe Witold. Karolina o făcuse cu adevărat.

— Susţine că a mai abordat-o de două ori, dar de data aceasta a vrut mai mult, nu doar să o pipăie. Atunci s-

a gândit să îl omoare. Exact aşa a spus. Ceea ce este o prostie. Dacă ar fi susţinut că era tulburată… Dar a fost ceva premeditat, după cum a recunoscut. Helena, o vor închide!

Helena se sprijini de servantă. Era prea mult. În mintea ei golul se tot mărea, deşi ea se lupta să îl limiteze. Trebuia să gândească, trebuia să o ajute pe Karolina.

— Nu o cred? întrebă ea încet. Poliţia, conducerea şcolii… Ar fi trebuit invocată legitima apărare.

— Este greu. Pe de o parte, recunosc că ea nu ar fi lovit fără temei un bărbat, pe de altă parte, soţia lui Witold face mare tărăboi, îl prezintă drept un sfânt, un prieten al copiilor. Spune că nu s-ar fi atins niciodată de micii lui protejaţi. Iar Karolina… Există acte care dovedesc că a fost abuzată în timpul deportării. Când a ajuns în Persia avea răni grave şi a fost tratată în spitalul de acolo. Era şi foarte tulburată. Acum Miss Sherman sau Miss Obloński susţine că ar fi ţicnită. Witold o fi făcut ceva ce i-ar fi amintit de indivizii din Rusia şi, cum s-ar zice, a luat-o pe arătură. Dacă spusele ei sunt crezute, Karolina ajunge într-un aşezământ pentru nebuni.

— Prostii! izbucni Helena. Fireşte că individul s-a dat la ea! Că nu ar fi prima dată…

— Tocmai! spuse Miranda mulţumită, de parcă Helena rezolvase misterul zilei. Asta trebuie să le spui tu, Helena! *Tu* trebuie să pledezi pentru Karolina, să le spui ce ţi-a făcut el ţie. Şi surorii tale. Aşa spuneai, nu?

— Dar eu…

Toată fiinţa Hélènei se împotrivea ideii de a dezvălui în faţa lumii întregi faptele infame ale lui Witold.

— Da, da, ştiu, noi voiam să uităm povestea, interveni nerăbdătoare Miranda, dar acum nu mai avem niciun motiv să facem asta. El nu te mai poate trăda, Helena. Secretul tău este asigurat, niciun om nu va pune la îndoială autenticitatea documentelor tale. Tu apari ca Luzyna Grabowski, care ai fost violată. Principalul este să nu o lăsăm pe Karolina să fie condamnată pentru

învinuirea care i se aduce. Trebuie să vii aici, Helena. Imediat! Trebuie!

— În acest moment călătoria este mult prea istovitoare pentru tine, zise Gloria.

Helena revenise albă ca varul şi le spuse celor de faţă povestea Karolinei.

— Fără nicio îndoială că ar trebui să depui mărturie, sărmana fată are nevoie de tot sprijinul. Totuşi tu eşti în luna a nouă. Nu te mai poţi deplasa în Insula de Nord.

Pe chipul Gloriei se citea regretul. Indiscutabil, era alături de Karolina.

— Probabil ar putea să depună mărturie aici, se gândi Jack. La poliţie ori în faţa notarului. Mărturia legalizată ar fi apoi prezentată la Pahiatua.

— Efectul nu ar fi acelaşi ca atunci când ar fi de faţă, consideră Gloria. Mai ales că soţia lui face presiuni. Oamenii trebuie să o vadă la faţă pe Helena pentru a o crede, şi nu doar pe ea să o vadă…

Ea îşi plimbă privirea peste pântecul Hélènei.

— Te pot duce cu avionul, îi propuse James foarte degajat. Dacă nu îţi este frică…

El îşi amintea că, după primul zbor, Helena fusese fericită când simţise pământul sub picioare.

— Eşti nebun! interveni Gloria. Din cauza smuciturilor se va declanşa naşterea.

— Nu mă tem, cred că va fi bine. Mi-a fost greaţă, dar pe atunci aveam mereu greţuri. Şi în tren, şi în maşină, şi pe vapor.

— Dacă vremea este cât de cât bună, Pippa zboară lin, susţinu James. Un zbor este mult mai comod decât o traversare cu feribotul. Eu nu trebuie nici măcar să virez, voi zbura în linie dreaptă. Putem pleca mâine, şi poimâine vom fi înapoi. Ori chiar mâine-seară.

Helena îşi muşcă buzele. Depunerea mărturiei o îngrozea, iar sarcina înaintată era un pretext bun pentru a renunţa. Pe de altă parte, nu o putea părăsi la nevoie pe Karolina. Micuţa o răzbunase şi pe Helena, dar şi pe cine

ştie câte alte tinere! Nu avea voie să se eschiveze.

James îi interpretă ezitarea altfel.

— Dacă în mine nu ai încredere…

În privirea lui se citea dezamăgirea.

Helena clătină din cap şi decise:

— Mergem!

Helena nu fu foarte surprinsă de faptul că Gloria o aşteptă mai târziu pe coridor.

— Voiam să mai discut încă odată cu tine, copilă, îi spuse ea puţin încurcată. Eu cred că este o dovadă de mare curaj din partea ta să zbori la Pahiatua. Dar eşti sigură că asta vrei?

Helena îşi trecu mâna peste frunte.

— Chiar nu îmi este frică. James este un pilot foarte bun.

Gloria făcu un gest de respingere cu mâna.

— Nu la asta mă refer. Fireşte că James ştie să piloteze. Iar dacă te vor apuca durerile, te va duce la un spital mai repede decât am putea noi aici să aducem moaşa. Pe băiatul acesta l-am văzut aterizând pe un timbru poştal! Este vorba mai mult despre această mărturie. Avionul are doar două locuri. Eu nu te pot însoţi. Şi nici Lilian. Este cu Ben pe insula Cook. Vei fi acolo absolut singură. Se uită la Helena cu o privire care spunea că ştia despre ce vorbea şi continuă: Va trebui să vorbeşti despre lucruri pe care ai vrea să le uiţi.

Helena îşi muşcă buza inferioară:

— *I nga wa o* mi-a zise ea încet. Totuşi, nu se uită niciodată.

Gloria zâmbi.

— Ai dreptate. Poate este chiar mai bine să vorbeşti. Există medici, psihologi care spun că ajută să vorbeşti. Eu… nu am putut să fac asta niciodată.

Gloria coborî privirea în pământ.

— Dumneavoastră vi s-a întâmplat aşa ceva? întrebă Helena.

Ea bănuise de mult acest lucru, chiar dacă mama lui

James fusese evazivă.

Gloria strânse din buze.

— Eram în America şi voiam să plec în Noua Zeelandă, dar nu aveam bani. Eram o fată de nouăsprezece ani. A mă întoarce acasă era pentru mine mai important decât orice. Restul îţi imaginezi. Mai curând mor decât să vorbesc despre asta.

— Eu sunt... eu...

Helena o înţelegea, ştia cum se simţea Gloria. Totuşi, în faţa ochiului ei interior nu era Witold. Pe acesta îl urâse, îi fusese scârbă de el, iar acum copilul lui îi distrugea viitorul. Cuvintele pe care ea credea că nu le va putea rosti niciodată se refereau la Luzyna. Despre trădarea surorii ei nu va putea vorbi nimănui.

— Am să o fac, spuse ea în cele din urmă.

Gloria se apropie stângaci de ea. Voia să o îmbrăţişeze? Helena îşi dădu seama cât de rar atinsese ea un alt om. Şi acum se retrase în ultimul moment din faţa largului gest şi îi puse uşor mâna pe braţ.

— Mult noroc, zise ea.

Inima Hélènei începu să îi bată mai repede când se urcă a doua zi în avion, în spatele lui James. Îşi făcuse loc cu greu, din cauza pântecului proeminent. Îi fu ruşine de mobilitatea ei redusă şi de silueta diformă înveşmântată în rochia gri pentru gravide, asemănătoare unui sac. Magazinele din Haldon nu erau la curent cu moda pentru viitoarele mămici. I se părea că înfăţişarea ei era destul de tristă. Îşi spălase părul cu o zi în urmă, dar acesta îi atârna fără volum, în şuviţe.

James părea că nu observă nimic din toate acestea. Îi zâmbi la fel de vesel şi de complice ca în ziua în care ea îşi cumpărase din Haldon pantalonii de călărie şi cămaşa în carouri.

— Să pornim! Dacă ai vreo problemă, strigi! îi dădu el indicaţii. Astăzi în cabină va fi cu siguranţă zgomot.

Toată noaptea plouase şi se părea că ploaia nu avea să se oprească. Pe Gloria o îngrijora vremea. Totuşi, James

susţinu că ploaia nu era o problemă şi că doar vântul putea crea turbulenţe. Însă nu bătea vântul, dimpotrivă. Ploaia răpăia cu atâta putere, de parcă norii nu ar mai fi avut de gând să se ridice de pe Plains. Răpăiala era asurzitoare, chiar şi lumina părea redusă.

— Şi să nu îţi faci griji, continuă James. Sunt doar două sute de mile până la Wellington. Le parcurgem în două ore şi aterizăm pe un aerodrom militar. Acolo alimentăm şi zburăm mai departe.

— Sau luaţi trenul spre Pahiatua, îi sfătui Jack, care îşi însoţise fiul şi pe Helena la hangar. Nu îţi asuma niciun risc, James! La Pahiatua este un cămin pentru copii, nu o pistă pentru avioane! Cine ştie unde poţi să aterizezi.

James zâmbi bine dispus, salută cu degetele la cascheta de pilot şi sări în cabină.

— Vom vedea! Ai grijă de Ainné!

Apoi porni motorul şi micul avion începu să ruleze pe pistă. Helena închise ochii. Când îi redeschise, erau deja în aer.

James nu îi făcuse promisiuni deşarte. Zborul fu surprinzător de lin şi pentru că se deplasau în linie dreaptă, Hélènei nu i se mai făcu rău. Nu zburau la mare înălţime, urmând linia de coastă, aşa că putea să urmărească cu privirea plajele şi falezele stâncoase. Iniţial, din cauza ploii, vizibilitatea nu era prea bună, dar în mai puţin de o oră cerul se mai lumină şi când ajunseră în strâmtoarea Coock întreaga mare era scăldată de razele soarelui. Aici zborul nu a mai fost chiar atât de lin. Ca mai întotdeauna, între insule erau curenţi. Dar Helena înfruntă cu curaj situaţia.

— Bebeluşul va fi un aviator! prezise James când aterizară la Wellington şi văzu că Helena nu arăta nici pe departe ca după primul ei zbor deasupra Kiward Station. Am să îl învăţ să piloteze imediat ce va putea privi peste manşe.

— Poate că va fi fată, zise Helena şi se miră ea însăşi de idee.

Pentru prima oară vorbea cu uşurinţă despre copil şi chiar îi apăru în faţa ochilor imaginea unei fetiţe care îi semăna puţin.

— Da, şi? Amelia Earhart era tot fată. Iar Elly Beinhorn a făcut înconjurul lumii prin anii ’30. Crede-mă, se va întâmpla curând! în douăzeci de ani vom zbura cu ea!

Helena se strădui să zâmbească, încercând totodată să nu se gândească unde se vor afla peste douăzeci de ani ea şi acest copil. Dacă el va avea şansa de a cuceri lumea ori va eşua ca mama lui.

— Chiar vrei să călătorim cu trenul? întrebă James.

O condusese pe Helena la popotă şi îi oferise o cafea şi ceva de mâncare. Spre propria-i surprindere, de data aceasta zborul îi stimulase apetitul.

Helena dădu afirmativ din cap cu curaj.

— În ce mă priveşte, putem zbura în continuare, răspunse ea, deşi tare ar fi vrut să tergiverseze sosirea la Pahiatua.

Dar nici chef de o călătorie cu trenul nu avea. Porţiunea plină de curbe peste Rimutaka încline era mult mai zgâlţâitoare decât fusese zborul de astăzi.

Dar nu s-a mai pus problema. Când Helena şi James părăsiră popota, apăru un tânăr sergent care îi anunţă că cineva întrebase de ei.

— O tânără, sir. Cu un automobil foarte aspectuos. Spune că ar dori să vă ia cu ea. Se numeşte… un moment, Miss… Miss Biller.

James şi Helena schimbară o scurtă privire.

— Miranda, zise James. Acum chiar că suntem în pericol.

CAPITOLUL 7

Miranda se bucură enorm că le făcuse o surpriză lui James şi Hélènei. Îi aştepta în faţa aeroportului în mica ei

maşină şi se repezi exuberantă să îi îmbrăţişeze.

— Cerule, ce grasă eşti! spuse ea distrată, după ce se desprinse din îmbrăţişarea Hélènei. Acum înţeleg de ce mătuşa Gloria nu voia să te lase să pleci. Arăţi de parcă vei naşte în următoarele trei minute! Fireşte că pari aşa şi din cauza rochiei. Este incredibil ce se înţelege la Haldon prin haine pentru gravide. Este o adevărată minune că femeile de acolo mai fac copii!

În acea dimineaţă Miranda era din nou răpitoare. Purta un sacou turcoaz, o fustă strâmtă care abia îi acoperea genunchii şi o jachetă croită drept, cu umeri înalţi. Pe cap avea o pălărioară rotundă, simplă. Probabil că tânăra se gândea că ţinuta aceasta se potrivea pentru o ocazie serioasă.

James îşi dădu ochii peste cap când remarcă faptul că Helena roşise.

— Femeile din Haldon vor să se poată mişca în hainele lor, îşi apără el satul natal. În ce o priveşte pe Helena, poate că rochia nu este frumoasă, dar îi permite să urce într-un avion. În îmbrăcămintea ta acest lucru nu ar fi posibil.

Miranda se încruntă în glumă când Helena îi surâse timid.

— Este un semn bun când un bărbat consideră că o femeie este frumoasă în orice rochie, remarcă ea cu subînţeles. Acum urcaţi în maşină. Am anunţat că ajungem în după-amiaza asta. Foxiey şi Mr. Sledziński şi-au făcut timp pentru noi la ora trei. Mrs. Obloński vrea fireşte să fie şi ea prezentă când depui mărturia, Helena. Nu am idee dacă îi vor permite, dar tu trebuie să fii pregătită pentru orice. Doamna poate deveni foarte nesuferită.

Ea deschise portiera din faţă şi cu efort Helena se înghesui pe scaunul maşinii sport. Locul era la fel de strâmt ca în avion, dar pe canapeaua din spate nu ar fi încăput. Nici lui James nu îi era uşor să stea acolo. Dar nu mai bombăni. Miranda alunecă graţios în spatele volanului şi imediat apăsă pedala de acceleraţie.

— Oricum este un act incredibil de curaj să zbori aşa! comentă ea în timp ce lua cu îndrăzneală prima curbă. Eu nu ştiu dacă m-aş fi încumetat, să fi fost în locul tău.

— Ce face Karolina? întrebă Helena cu o strângere de inimă.

Era foarte preocupată să se ţină în scaun, dar se gândi că dacă va discuta cu Miranda, probabil că aceasta va merge mai încet.

— Sărmana fată… Miranda chiar apăsă mai puţin acceleraţia. Nu mai este în închisoare, ci la Little Poland. Nimeni nu ştie cine răspunde de ea. Lagărul este sub administraţie americană şi poliţia din Palmerston nu vrea să închidă o fetiţă. Deşi consideră că poate fi periculoasă.

— De ce? întrebă Helena.

— Au văzut-o doi medici, continuă Miranda. Psihologi, psihiatri sau cum s-or fi numind. Din păcate, au păreri contrare. Unul este de părere că ea a lovit numai pentru a se apăra şi nu va mai face asta dacă nu va mai fi atacată. Celălalt susţine că a avut loc un flashback, care ar putea oricând recidiva. În plus, faptul că fata nu vorbeşte nu este de mare ajutor. Stă liniştită, se uită la perete şi repetă un singur lucru: *i-am spus că nu mai fac asta niciodată*. Mie îmi este foarte clar, dar medicii dezbat ore în şir această afirmaţie.

Între timp Miranda îşi revenise şi conducea maşina cu o viteză sinucigaşă pe şoseaua montană. Hélènei i se făcuse din nou rău.

— Nici ceea ce au declarat ceilalţi copii nu este în favoarea fetei, relata în continuare Miranda. Maiorul Foxiey a cercetat cum a făcut Karolina rost de măciuca de luptă. Probabil că voia să îi învinovăţească de complicitate pe maori, ceea ce fireşte că este lipsit de sens. Karolina ar fi putut la fel de bine să ia un cuţit de la bucătărie. Şi s-a ajuns la acea excursie la Ngaţi Rangitane, când Karolina s-a comportat cam ciudat.

— Pentru că în loc să ţeasă a preferat să arunce cu suliţa ori să vâslească pe o luntre? întrebă sarcastic

Helena şi se gândi la remarca lui James referitoare la copilul ei şi la celebrele aviatoare. Cum a fost posibil să arunce suliţa mai departe decât băieţii care au luat parte la demonstraţie. De aici s-ar putea trage concluzia că avea intenţii asasine!

— Ea s-a declarat războinică şi a insistat să i se picteze pe faţă aceleaşi tatuaje ca ale bărbaţilor, continuă Miranda. Tânărul care le-a prezentat copiilor armele în *marae* i-a făcut cadou măciuca. Şi sunt sigură că băieţii au fost puţin invidioşi şi s-au răzbunat acum prin ceea ce au declarat. În orice caz, Foxiey a trimis oameni în *marae* pentru a pune întrebări, dar o bătrână *tohunga* i-a alungat. Le-a spus că măciuca a fost făcută pentru o mână de femeie, nepotul ei Hoani i-a dăruit-o Karolinei aşa cum i-a promis, pentru că fata voia să se apere cu arma. Eu cred că dacă Foxiey ar fi vorbit la Palmerston, Akona ar fi ajuns prima la ospiciu.

Miranda mai apăsă o dată pe acceleraţie hotărât, înainte de a urca o colină.

— Şi unde este acum Karolina? vru să afle James.

El urmărea îngrijorat starea Hélènei. Miranda părea să pună indispoziţia acesteia doar pe seama sorţii Karolinei, nu a stilului ei de condus.

— Trebuie să stea în camera ei, continuă ea, singură. Celelalte fete au fost mutate. Unele se şi tem de ea. Mrs. Obloński a denigrat-o şi la acestea s-a adăugat şi ce au spus băieţii care au fost cu ea la maori. Dar noi nu o părăsim, adică noi, supraveghetoarele. Suntem toate de partea ei. Trebuie supravegheată, unul dintre psihologi a spus că este posibil să se sinucidă. Urâtă poveste. Eu sper ca autorităţile să ia o decizie raţională în urma declaraţiei tale, Helena.

Când ajunseră întregi la Pahiatua, Helena şi James mulţumiră tuturor zeilor şi spiritelor. Helena era ameţită, dar nu simţea dureri.

— Bravo, copile! murmură ea vorbind pentru prima dată cu copilul ei încă nenăscut. Mai trebuie să rezişti

puţin. Trebuie să reparăm o nedreptate.

Fătul lovi cu picioarele, de parcă ar fi vrut să răspundă. Era evident sănătos şi vioi. Helena respiră uşurată. Uită că până atunci urâse aceste uşoare lovituri.

În Little Poland nu se schimbaseră prea multe de când plecase. Fireşte că locurile de joacă şi casele nu mai arătau atât de noi, dar copiii păreau fericiţi şi bine hrăniţi. În vara următoare unii aveau să părăsească lagărul şi să fie cazaţi la familii în Wellington. Întâi aveau să plece cei mai mari, care studiau în oraş oricare voiau să devină ucenici. În ceea ce îi privea pe cei mai mici, se încerca obţinerea de aprobări pentru adopţii. Nu se mai discuta despre trimiterea copiilor după război în patria lor. Polonia era eliberată de ocupaţia germană, dar acolo se afla acum armata rusă. Era posibil ca zbirii lui Stalin să îi deporteze din nou pe copiii care reveneau din Noua Zeelandă.

Natalia făcea parte dintre fetele care trebuiau să plece în vară din lagăr. O familie de fermieri din Greytown era pregătită să le primească pe ea şi pe surorile ei, iar ea era acum foarte agitată. Hélènei îi convenea situaţia. Se temuse că prietena ei va face caz de sarcina ei, dar Miranda îi spusese că vorbise cu Natalia, care nu era prea interesată să o vadă. Helena presupuse că aceasta îi luase în nume de rău faptul că nu îi destăinuise povestea cu Witold. Nici ceilalţi copii şi tineri polonezi nu o căutară când Miranda o luă cu ea la cantină, la masa de prânz. Erau reţinuţi şi temători. Iar ea înţelegea. Copiii erau încă marcaţi de lagărele din Siberia, unde ştiau că fiecare dintre ei putea urma. Când nenorocirea o lovise pe Karolina, mai degrabă o ocoleau decât să se amestece în povestea ei.

Miranda şi celelalte supraveghetoare neozeelandeze îi confirmară presupunerea.

— Am încercat să descoperim dacă Mr. Obloński a abuzat şi alte fete din clasele lui, spuse una dintre tinere. Am presupus imediat că nu a fost Karolina singura, lucru pe care acum îl confirmi şi tu, Luzyna. Dar în rândul

copiilor domneşte o tăcere desăvârşită. Niciunul nu deschide gura.

Helena dădu din cap şi se simţi mai liniştită văzând că supraveghetoarele neozeelandeze erau convinse de nevinovăţia Karolinei. Deşi Witold nu se apropiase de niciuna dintre supraveghetoare, comportamentul lui dezagreabil trezise la multe dintre tinerele femei o senzaţie neplăcută.

În sfârşit veni momentul audierii. Helena o urmă pe Miranda cu inima bătându-i puternic în biroul conducerii lagărului şi se bucură că şi James li se alătură.

— Nu poţi intra, zise Miranda tânărului. Nici nu ştiu dacă eu voi fi acceptată ca supraveghetoare.

Au aşteptat puţin pe coridor, după care Mr. Sledziński o invită politicos pe Helena să intre. Şi maiorul o salută prietenos, doar soţia lui Witold o măsură cu o privire ostilă. Acesteia i se permisese să fie de faţă la audiere, dar nu avea voie să pună întrebări şi trebuia să fie calmă. Helena uită repede de prezenţa ei când Mr. Sledziński îi ceru mai întâi datele personale, iar maiorul încercă să spargă gheaţa interesându-se ce mai face familia Biller. Helena răspunse cu voce joasă, apoi povesti ce se petrecuse între ea şi Witold şi menţionă şi ce făcuse acesta cu sora ei pe vasul care îi adusese din Rusia în Persia.

— Şi de ce dumneavoastră, Miss Grabowski, nu aţi venit la noi? întrebă maiorul când aceasta spuse că rămăsese însărcinată. Aţi fi putut să ne anunţaţi.

Helena roşi şi privi în podea.

— Aici nu mi-a mai făcut nimic. Şi nu aveam cum să dovedesc. Vocea ei deveni şi mai slabă când redă discuţia avută cu Witold. Mi-a spus că se va căsători cu Miss Sherman. Voia un paşaport neozeelandez. Iar dacă eu l-aş fi reclamat, ar fi negat totul. Şi el…

Îşi muşcă buzele şi brusc fu cuprinsă de o frică teribilă. Ce se întâmpla dacă Witold îi povestise soţiei lui toată istoria cu ea?

— El m-a speriat, continuă ea, că dacă l-aş denunţa, mă va pârî. „Am să spun că ţi-ai falsificat documentele personale”, a zis. „Tu nu ai niciun drept să fii aici”. Voia să spună că eu eram deja gravidă când ne-am îmbarcat pentru Noua Zeelandă. Şi că m-am strecurat aici. M-a avertizat că va spune că mă cunoscuse dinainte. Este adevărat, în Siberia am fost în acelaşi lagăr. M-a ameninţat că va spune că eu… eram o uşuratică încă de pe atunci. Mi-a fost teamă.

Maiorul clătină din cap şi se adresă secretarei lui, care redacta procesul-verbal.

— Consemnează asta, Miss Nota, iar dumneavoastră, Miss Grabowski, rămâneţi aici şi semnaţi declaraţia. Pentru moment vă mulţumim. Ne-aţi ajutat foarte mult.

Helena se pregăti să părăsească încăperea în timp ce Mrs. Obloński năvăli imediat asupra maiorului şi a lui Mr. Sledziński făcând obiecţii referitoare la declaraţie. Helena încercă să nu tragă cu urechea. Era doar bucuroasă că totul se terminase. Deschise uşa respirând uşurată.

Atunci se petrecu ceva neaşteptat. O văzu pe Miranda agitându-se pe culoar, nerăbdătoare să se termine audierea. O fetiţă blondă, de vreo doisprezece ani, care Hélènei îi amintea de Luzyna, o ţinea strâns de mână şi îşi ascundea chipul plâns în cutele jachetei Mirandei.

— Ea este Barbara, i-o prezentă Miranda Hélènei, dar şi celor doi bărbaţi, în speranţa că maiorul şi Mr. Sledziński o vor auzi. Vrea să dea o declaraţie. Hai, Barbara, uite-i pe maiorul Foxiey şi pe *pan* Sledziński, iar *pani* Obloński nu îţi face nimic.

Ea folosi cuvinte din limba poloneză, copiii fiind obişnuiţi să se adreseze profesorilor lor cu *pan* şi *pani* în loc de Mr. şi Mrs. Miranda o mângâia uşor pe cap pe fetiţă.

Barbara ridică privirea spre ea.

— Tu trebuie vii cu mine! ceru ea într-o engleză stâlcită.

Miranda le aruncă bărbaţilor o privire rugătoare. Spera să găsească înţelegere pentru timiditatea Barbarei

şi în cele din urmă se strecură şi ea în încăpere împreună cu fata. Helena se folosi de ocazie pentru a rămâne şi ea înăuntru. Pe culoar era doar James.

— Deci, Barbara… Maiorul îi vorbi prieteneşte copilului, iar lui Mrs. Obloński, care tocmai se pregătea să intervină, îi aruncă o privire mai mult decât semnificativă. Dumneavoastră ţineţi-vă gura! Dacă înţeleg bine ce spune Miss Biller, avem aici cea de a treia victimă. Şi în acest caz nu veţi mai putea să îl scoateţi basma curată pe al dumneavoastră minunat soţ. Vorbeşte liniştită în poloneză, Barbara. *Pan* Sledziński îmi poate traduce. Sau Miss Grabowski.

— Asta mai lipsea! ţipă ca din gură de şarpe văduva lui Witold, dar Barbara începuse deja să vorbească.

Mr. Sledziński traducea.

— Celelalte fete cred că nu trebuie să spun nimic, pentru că oricum Karolina este nebună, şopti ea. Iar *pani* Obloński zice că eu mi-am imaginat, că multe fete îşi imaginează aşa ceva când aud o poveste precum cea a Karolinen Dar eu nu mi-am imaginat nimic, iar mama mea… mama mea m-a învăţat că trebuie să spun mereu adevărul.

Pe chipul gingaş al Barbarei se prelinseră iarăşi lacrimi.

— Atunci spune, o încurajă maiorul. Să nu te temi!

— Eu nu ştiu să socotesc atât de bine, schimbă Barbara subiectul discuţiei. Era să nu iau ultimul examen. Dar *pan* Obloński a fost de părere că eu… mă pricep la alte lucruri mult mai bine. Dacă i-aş arăta asta, atunci el mi-ar mări nota. Copila se cutremură, apoi recunoscu: L-am pupat. Şi l-am apucat de acolo, de jos. Nu m-am uitat, el mi-a condus mâna.

— Ajunge! maiorul Foxiey se ridică. Este oribil. Barbara, mulţumesc, am auzit destul. Ne-ai ajutat foarte mult. Şi ai dat dovadă de mare curaj venind aici. Să ai curaj este mult mai important decât să socoteşti bine! Noi toţi suntem mândri de tine. Acum te poţi întoarce în

camera ta. Desigur că Miss Biller te va însoţi. Iar dumneavoastră, Mrs. Obloński, sunteţi suspendată deocamdată din serviciu. Vă face cinste că vreţi să păstraţi amintirea soţului dumneavoastră, dar nu manipulând copiii şi împiedicând aflarea adevărului! Autorităţile şcolare vă vor găsi un alt loc de muncă. Nu mai sunteţi profesoară pentru copiii din acest lagăr.

Soţia lui Witold păru că vrea să spună ceva, dar se răzgândi. Maiorul Foxiey aşteptă ca ea să părăsească biroul. La fel şi Miranda şi Barbara. Era evident că nu voiau să mai discute cu ea. James stătea în faţa uşii pe care profesoara o lăsase deschisă.

— Ce facem acum cu Karolina? Maiorul nu pusese întrebarea cuiva anume, probabil că în primul rând vorbea cu sine însuşi. După toate cele auzite acum, putem considera că ea a acţionat în legitimă apărare. Nu credeţi şi dumneavoastră, Mr. Sledziński, că ar trebui încetată urmărirea penală?

Mr. Sledziński confirmă.

— Nici aici nu o putem ţine. După ceea ce s-a întâmplat şi după ce au aflat cu toţii. Eventual o putem trimite înapoi în Polonia, adăugă el oftând.

Miranda îi întrerupse meditaţia. Realistă, ca întotdeauna, interveni:

— Dacă îmi este permis să vă fac o propunere… Gloria McKenzie mi-a spus astăzi la telefon că ar vrea să primească fata, poate chiar să o adopte, dacă va fi nevoie mai târziu. Dacă o eliberaţi pe Karolina, spune ea, eu o voi duce la Kiward Station, în Insula de Sud. Aş putea pleca cu ea mâine.

Helena rămase ca trăsnită. Gloria voia să o adopte pe Karolina? O fetiţă pe care nu o văzuse niciodată? Asta putea să însemne un singur lucru. Avea cu ea în comun mult mai multe decât cu alţi oameni. Dimpotrivă, în Helena nu văzuse altceva decât un oaspete pentru scurt timp. Inima Hélènei o luă la goană, dar ea încercă să respire regulat. Desigur că în curând la Kiward Station va fi liber

un loc. Nimeni nu îi dăduse de înţeles că după naşterea copilului va mai rămâne la fermă. Se pomenise ceva despre liceu şi studiu. Era timpul să accepte realitatea. Va trebui să îşi caute o slujbă pentru a-şi întreţine copilul, iar Karolina va trăi la Kiward Station in încăperile luminoase şi primitoare ale bunicii Gwyn, protejată de portretul acesteia şi iubită de Gloria. *I nga wa o mi-a* – trecutul Gloriei decidea viitorul Karolinei. Karolina merita această şansă. Ea fusese curajoasă, se apărase. Nu îşi trădase sora. Helena se clătină.

— Hei… Luzyna, te simţi bine?

Vocea lui James trăda îngrijorarea. O cuprinse cu braţul de după talie, ca să o sprijine. Helena avu pentru un moment iluzia că era protejată.

— Dar noi avem o responsabilitate pentru copilul acesta, interveni Mr. Sledziński. El nu fusese foarte convins nici de primirea Hélènei la Kiward Station. Adăugă: Psihologii sunt de părere că va avea nevoie de asistenţă, de asistenţă specială. Spun că este tulburată.

Maiorul făcu un semn negativ cu mâna.

— Ah, Mr. Sledziński, toţi sunt tulburaţi aici. Toţi aceşti copii au trăit clipe îngrozitoare. În Europa a fost război, dacă îmi permiteţi să vă amintesc. Nimeni nu trece prin aşa ceva fără să fie marcat. Iar asistenţa psihologică i-ar putea face rău fetei. Mai ales în Polonia. Cum s-ar putea realiza acest lucru acolo? Totul este distrus, este vraişte. Cine să se ocupe de ea acolo? Pe când, dacă fata ajunge acum la oameni normali, bine intenţionaţi…

— Moaña se poate ocupa de ea! spuse Miranda, care găsea întotdeauna un argument. Moaña va deveni profesoară. Aşadar, dacă Karolina are nevoie de asistenţă pedagogică…

— Moaña este membru al familiei? întrebă sever Mr. Sledziński.

— Nu direct, răspunse Miranda, care imediat afişă surâsul ei ştrengăresc. Ne gândim că James se va căsători cu ea.

— Miranda! sări în sus James.

Helena se cutremură şi se eliberă de braţul cu care acesta o sprijinea.

— Asta sună foarte bine! maiorul Foxiey se străduia să nu mai tulbure apele şi zise zâmbind: Schimbarea locului îi va face bine Karolinei, în Insula de Sud nu o cunoaşte nimeni, şi i se asigură asistenţa pedagogică. O soluţie mai bună nu veţi găsi, Mr. Sledziński. Unica alternativă ar fi un aşezământ psihiatric la Wellington.

— Nu! Helena ridică vocea pentru a se pronunţa cu hotărâre. Nu îi puteţi face asta. Am fost cu Karolina în satul maori. Ea nu este nebună. Este o fată minunată. Va avea o viaţă minunată. Gloria şi Jack McKenzie se vor ocupa de ea, James şi… şi soţia lui…

Când în sfârşit părăsiră încăperea, Helena se strădui să aibă oţmută dreaptă, să nu arate cât era de emoţionată, îndurerată şi dezamăgită.

Era atât de preocupată de ea însăşi, încât nici nu remarcă indignarea lui James. Tânărul se năpusti asupra verişoarei lui imediat ce uşa se închise în urma maiorului Foxiey şi a lui Mr. Sledziński.

— Miranda, cum de ai putut!? Ce tot vorbeşti despre mine şi Moaña. Eu…

Miranda era toată un zâmbet:

— Liniștește-te, James, trebuia să spun ceva. Şi nici nu era o minciună. Îmi amintesc foarte bine cum ne-am jucat de-a căsătoria când eram mici.

— Miranda!

James strânse pumnii.

— Eu trebuie să o duc pe Barbara mai întâi, spuse Miranda. Pe urmă trebuie să văd ce face Karolina. Voi doi puteţi lua trenul spre Wellington? Pentru că eu mâine plec cu micuţa spre Insula de Sud. Zâmbind, ea le făcu cu ochiul lui James şi Hélènei. Ne vedem la Kiward Station!

Şi plecă.

— Helena, i se adresă James cu vocea frântă. Helena, eu…

Helena se strădui să schiţeze un zâmbet.

— Este… este OK, James. Nu am nimic împotriva călătoriei cu trenul.

CAPITOLUL 8

James şi Helena nu au fost nevoiţi să călătorească cu trenul până la Wellington. Au putut merge cu un autocamion al armatei. Pe drum, James a discutat cu şoferul despre cursul războiului şi despre urmările recentei capitulări a germanilor, iar Helena a rămas cu gândurile ei. Autocamionul nu avea suspensiile maşinii sport a Mirandei, de aceea tânărul soldat conducea cu mare atenţie. Cu toate acestea, Helena se simţea ca trasă pe roată când ajunseră la Wellington.

— Vom lua camere la un hotel, propuse James, care îi observase paloarea. Ar trebui să te odihneşti puţin. Mai târziu putem merge să mâncăm. Cunosc câteva restaurante la Wellington. Vom… vom petrece o seară frumoasă.

De dimineaţă Helena ar fi spus poate „da” şi ar fi găsit propunerea ademenitoare, dar acum sesizase ezitarea din vocea lui James. Părea temător. Îi era frică, cu siguranţă, de faptul că ea ar accepta invitaţia şi va fi nevoit să apară cu o fată grasă şi îmbrăcată nepotrivit la un restaurant şic, în care l-ar fi putut recunoaşte cineva.

Helena clătină negativ din cap.

— Dacă se poate zbura şi pe întuneric, aş prefera să plecăm, murmură ea.

James râse, simţindu-se în elementul lui:

— Fireşte că se poate. Aminteşte-ţi de Matariki. Şi cum crezi tu că se zbura în Europa la atacurile aviaţiei? Ziua în amiaza-mare, când aparatele se vedeau de la câteva mile depărtare? Nu, asta nu este o problemă. În două ore suntem acasă!

Zborul a decurs bine, dar Helena respiră uşurată când Pippa decolă pe pista din Kiward Station. O durea spatele şi simţea nevoia să îşi ridice picioarele. O durea şi capul foarte tare. Se simţea slăbită, dar nu îi permise lui James să o sprijine.

— Sunt gravidă, nu bolnavă! îl respinse ea brutal şi regretă imediat, când îi văzu privirea rănită.

— Helena, ceea ce a spus Miranda…

Ar fi urmat o explicaţie, dar exact atunci cei doi zăriră farurile unui automobil care se apropia. Era camioneta Gloriei. Helena respiră din nou uşurată. Deci nu va trebui să mai vorbească şi nici să meargă pe jos până acasă. Gloria opri în faţa lor şi sări din maşină.

— Oh, Doamne, chiar este adevărat! spuse ea scandalizată. Lui Jack i s-a părut că aude avionul când a verificat ultima dată grajdurile. Am venit pentru orice eventualitate. James, eşti în toate minţile? Zbori în miez de noapte? într-o singură zi te duci şi te întorci cu o gravidă gata să nască? Ca să nu mai vorbim despre traversarea munţilor cu o maşină condusă de Miranda. Cum te simţi, Helena? Trebuie să fii frântă de oboseală. O ajută pe Helena să urce în maşină. Cel puţin s-a terminat cu bine, adăugă Gloria în timp ce scotea o pătură pentru Helena. Înveleşte-te cu ea, copilă, este frig.

— Ai aflat ce s-a întâmplat? întrebă James.

Gloria îşi dădu ochii peste cap.

— Desigur. Tocmai m-a sunat Miranda. Imediat după ce i-a dat vestea cea bună Karolinei, s-a dus la primul telefon cu fise. Îi ştii pe Billeri. Cum dă cineva un telefon că trebuie dus cineva undeva, Lilian şi Miranda sunt primele care se oferă.

James râse.

— Chiar pleacă mâine cu Karolina?

Gloria confirmă.

— Va mai veni cineva de la autoritatea pentru tineret ca să verifice cum este la noi, dar fata va locui aici. Nici nu se poate altfel. Ei se bucură să scape de ea.

— Sper că fata aceasta, Karolina, ştie puţină engleză, remarcă neîncrezător James. Cealaltă, Barbara, se descurca destul de greu.

Brusc, Gloria îl privi gânditoare:

— Nu cred că va vorbi prea mult.

Această temere se dovedi întemeiată. Când sosi cu fata în seara celei de a doua zile, Miranda le spuse că nu scosese o vorbă tot drumul. Jack, care avusese ceva de rezolvat la Christchurch, le luase de la tren. Copila nu spuse nimic nici când văzu conacul. Nu părea nici intimidată, nici impresionată. Helena se apropie de nou-venite, când Miranda o conduse în casă pe Karolina.

— Poate încerci tu în poloneză, fu de părere Miranda. Este posibil să nu fi înţeles nimic.

Helena nu credea că aceasta era explicaţia. În satul maori de lângă Palmerston, Karolina se exprimase cât se poate de clar în engleză, mai bine decât majoritatea fetelor şi băieţilor. Totuşi, ea îi zâmbi fetei şi o salută în limba maternă. Karolina nu răspunse. Părea mai plăpândă decât odinioară la Ngaţi Rangitane. Helena îşi aminti că aceasta era firavă, subnutrită şi micuţă, dar plină de vitalitate. Acum i se păru fragilă. Chipul ei drăguţ, de forma unei inimi, exprima tristeţe. Părul lung şi negru era periat, dar buclele atârnau inerte, nu mai dansau în jurul chipului ei, ca atunci când descoperise în ea luptătoarea.

— Unde este mătuşa Gloria? se interesă Miranda.

— Sunt aici! Gloria tocmai cobora treptele. Purta echipamentul pentru grajd, pantaloni şi cizme de călărie şi o cămaşă în carouri. Am mai avut de aranjat ceva în camera Karolinei.

Făcu cu ochiul, ca şi cum ar urma să destăinuie un secret. După care redeveni serioasă. Când o văzu pe Karolina, pe faţă i se citiră compătimirea şi durerea.

— Vino, mică surioară! îi spuse încet fetei după ce o salutase pe Miranda şi îşi puse mâna uşor pe umărul osos al Karolinei. Eu sunt Gloria, am să îţi arăt unde vei locui. Cu siguranţă vrei să te odihneşti.

Helena traduse, deşi considera că nu era necesar. Citise deja în privirea Karolinei că aceasta înţelesese. Fata se uita cu teamă la Gloria, dar şi cu recunoştinţă. A se odihni însemna în cele din urmă să fie singură şi după o călătorie de două zile cu Miranda, care vorbea fără întrerupere, i-ar fi prins bine.

Gloria o luă înainte, iar Karolina şi Helena o urmară, în timp ce Miranda îl saluta pe James, care tocmai intrase. Şi el păru că înţelesese imediat situaţia şi o opri pe Miranda înainte ca aceasta să o urmeze şi ea pe Gloria.

Gloria pregătise pentru Karolina una dintre camerele destinate odată copiilor, probabil propria ei cameră din copilărie. Mobilierul era foarte simplu. În stilul Gloriei, prea puţin înclinată să îşi împodobească încăperea cu obiecte inutile. Pe rafturi erau câteva cărţi pentru tineret, pe masă se aflau un bloc pentru desen şi culori, precum şi o cărticică frumos legată şi un stilou. Ceea ce „aranjase” Gloria în ultimul moment era un căţeluş cu blana în trei nuanţe, aşezat pe viitorul pat al Karolinei, ca şi cum ar fi fost al lui. Unul dintre cei mai mici din crescătoria Gloriei. Avea trei luni.

Când Karolina văzu animăluţul, ochii i se măriră. Căţelul căscă, sări din pat şi porni greoi spre ea.

— El este Kiward Sunday, i-l prezentă Gloria. Noi dăm deseori nume câinilor după zilele săptămânii, asta este o tradiţie. Cel mai cunoscut câine născut aici se numea Friday. A aparţinut lui James McKenzie, tatăl soţului meu. Ea zâmbi şi continuă: El a fost un hoţ cunoscut. Ca Robin Hood.

Karolina o privea mirată. Gloria îi sesiză privirea şi completă:

— Sunday este al tău.

Karolinei îi scăpă o exclamaţie înăbuşită. Se apropie cu grijă de căţel, care nu îi evită atingerea. Când îl mângâie, el îi linse mâna şi se lipi de ea.

— Îţi voi arăta cum se dresează, continuă Gloria. Deja ştie câteva lucruri. Imediat ce se va simţi acasă aici, va

începe de exemplu să latre dacă cineva se apropie de tine. Nimeni nu se va apropia de tine, dacă nu vrei.

Pe chipul Karolinei zbură umbra unui zâmbet şi pe Helena o trecu un fior. Îşi aminti de expresia fetei, când la întoarcerea din satul maori îi arătase măciuca de luptă.

Apoi Karolina rosti primele cuvinte de când se afla la Kiward Station:

— Va... avea grijă de mine? întrebă ea cu glas înăbuşit. Ştie să muşte?

Gloria clătină din cap.

— Va avea grijă de tine, micuţa mea, dar nu va muşca pe nimeni. Sunday te va iubi numai pe tine.

O oră mai târziu, când Helena urcă cu o tavă la Karolina – membrii familiei McKenzie şi Miranda mâncaseră jos împreună, dar nu o chemaseră şi pe Karolina –, uşa camerei acesteia era întredeschisă. Helena ar fi putut să intre, dar ezită când auzi un suspin. Precaută, privi prin deschizătura uşii. Karolina plângea cu faţa îngropată în blăniţa lui Sunday.

LUMINĂ

Canterbury Plains, Noua Zeelandă (Insula de Sud) Iulie 1945 – mai 1946

CAPITOLUL 1

— Ahurewa ar vrea să te vadă.

Moaña venise în vizită la sfârşit de săptămână, pentru că la O'Keefe Station avea loc o petrecere în familie. Se folosi de această ocazie pentru a trece pe la familia McKenzie şi a-i transmite Hélènei invitaţia moaşei maori. Se părea că bătrâna *tohunga* nu îi dădea gravidei posibilitatea să aleagă.

Reacţia Hélènei fu reţinută, însă Gloria îi făcu un semn şi răspunse pentru ea.

— Sigur. Este normal să te consulte înainte de

naştere, Helena. Îţi va explica şi cum ar putea decurge aceasta. Metodele de ajutor la naştere ale maorilor sunt mai blânde şi mai naturale decât cele folosite de *pakeha*. După părerea mea, sunt şi mai bune. Şi pe mine mă poţi crede, pentru că am avut o naştere dificilă.

Helena auzise că Gloria McKenzie rămăsese gravidă la destul de mult timp după căsătoria cu Jack şi că James nu ar fi trebuit să fie unicul copil. Poate că lucrul acesta avea legătură şi cu experienţele triste din tinereţea ei, despre care nu voia să vorbească. Helena înţelesese că Gloria avea multe în comun cu Karolina şi de aceea o privea pe fetiţă cu mai multă înţelegre decât oricine altcineva. În ultimele două săptămâni Karolina se adaptase foarte bine. Vorbea foarte puţin, dar se ţinea ca o umbră după Gloria şi încerca să se facă utilă oriunde putea. Părea că se pricepea la animale şi în special la cai. Toate acestea, precum şi cunoştinţele ei de limba engleză îi întăriră Hélènei convingerea că fata se trăgea dintr-o familie foarte bună. Karolina trebuia să îşi fi petrecut primii ani de viaţă într-un mediu asemănător celui de la Kiward Station.

— Eu te pot duce acum în *marae*, Helena, se oferi James. Te iau şi pe tine, Moaña. Tot trebuie să ajung la Haldon. La întoarcere o aduc înapoi pe Helena.

Moaña venise pe jos de la O'Keefe Station. În familia ei avea loc un botez. Bunica copilului era sora preferată a unchiului Moanei, Wiremu, la care tânăra locuia în Dunedin. Aşa că acesta venise cu toată familia să ia parte la sărbătoare şi Moaña i se alăturase. Ea trebuia să se întoarcă cu ei la Dunedin, pentru a da ultimele examene, deşi pentru cei mai mulţi studenţi începuse vacanţa de iarnă.

Helena o invidia pe tânăra maori, care şi în acea zi era foarte drăguţă. Cu ocazia sărbătorii se îmbrăcase într-o rochie imprimată cu flori, care îi învăluia silueta suplă şi îi sublinia talia. Părea una dintre frumoasele mărilor sudului pictate de Paul Gauguin. Părul îl purta liber – evident că la ritualul botezului tradiţiile *pakeha* se

împleteau cu cele maori. În schimb, Helena avea impresia că ea devenea mai grasă pe zi ce trecea, dacă mai era posibil aşa ceva. Se săturase de sarcină şi nu îşi dorea decât să nască cât mai curând. Intimitatea cu fătul simţită scurt timp în Pahiatua dispăruse. Nu voia acest copil şi îşi deplângea mereu soarta. Cu siguranţă, soţia lui Witold nu îşi dorise nimic mai mult decât un copil de la soţul ei, dar în loc să o lase pe ea gravidă, el îi distrusese viaţa Hélènei şi făcuse în aşa fel încât să o marcheze şi pe Karolina.

— Vin, spuse Helena, sperând să nu se bage de seamă cât de neplăcută îi era această vizită.

Mai aruncă o privire nefericită în oglindă înainte de a-i urma pe James şi pe Moaña. Între timp abia mai încăpea în rochia-sac pentru gravide, dar moaşei oricum îi era indiferent cum arăta ea.

În *marae* Helena constată îngrozită că satul nu mai era atât de liniştit ca într-o după-amiază normală. Mai multe automobile erau parcate în piaţă. Printre camionetele murdare şi rablagite ale membrilor tribului, Hélènei îi atrase atenţia un Lincoln Continental îngrijit.

— Este maşina lui Wiremu? întrebă mirat James. Uau! Unchiul tău pare să câştige bine!

— Da, aşa este, confirmă Moaña, dar atenţia ei fu atrasă de alte maşini parcate la întâmplare în piaţă, având portierele întredeschise de parcă şoferii le-ar fi părăsit în mare grabă. Ce caută aici toate maşinile din Haldon? Dodge-ul acela este al lui Bernard Tasier!

Când James opri şi le deschise femeilor portierele, se auziră voci. Una dintre ele era tot atât de uşor de recunoscut precum Dodge-ul. Bernard Tasier striga într-un grup de *pakeha* înarmaţi cu puşti de vânătoare, aflaţi în dreptul casei comunitare, în faţa unei mulţimi de maori tot atât de furioşi.

— Deschideţi! cerea Tasier fluturând arma. Daţi-mi fiul chiar acum!

Koua, căpetenia, răspunse negustorului de articole de fierărie pe un ton tot atât de furios:

— Progenitura ta nu este aici, *pakehal* De câte ori să mai spun? Caută în altă parte, la noi nu este!

— Nu ai decât să susţii asta cât vrei, parşivule! urlă Tasier. Care nu părea prea treaz, lucru valabil şi pentru Koua. Nu cred nimic din ce spui. Băiatul a dispărut, iar tu nu vrei să îmi deschizi uşa casei, casă în care voi ţineţi copiii. Asta-i strigător la cer!

— *Mister*, fiţi totuşi înţelegător.

Un bărbat înalt, foarte suplu pentru un maori, apăru din spatele căpeteniei. Spre deosebire de ceilalţi, care purtau pantalonidenim, cămăşi în carouri şi jachete din piele, acesta era îmbrăcat cu un costum elegant. Stofa fină, cămaşa albă şi părul tuns cu grijă contrastau ciudat cu chipul tatuat. Doar el şi Koua aveau atât de multe tatuaje. Despre Koua, Helena deja ştia. Tonga, vechea căpetenie, după cum îi povestise James, insistase ca cei doi fii ai lui să se tatueze atât de marţial. Deci bărbatul trebuia să fie Wiremu, unchiul Moanei.

— De ce v-ar fi răpit tribul fiul? se adresă el direct lui Tasier pe un ton calm, prietenos.

— Tocmai, interveni Koua rânjind fără rost. Avem destui copii aici.

Wiremu nu îi dădu nicio atenţie.

— Fratele meu, *ariki*, zise el arătând spre Koua, v-ar dovedi cu plăcere că nu a ascuns copilul. De fapt nimeni nu ştie unde se află cheia acestei case comunitare. Nepoata mea…

— Gata cu vorbăria, vom intra cu forţa! strigă Tasier. Veniţi, oameni buni! Sau dăm foc. Noi…

— Atunci vă veţi arde copilul, dacă acesta într-adevăr este înăuntru, remarcă Wiremu.

Tasier ridică arma şi făcu câţiva paşi spre el.

— Ascultă, deşteptule…

— Mr. Tasier, eu am cheia.

Moaña intră foarte calmă între unchiul ei şi furiosul negustor. Ţinea în mână o legătură cu chei.

— Am fost la Kiward Station şi din nebăgare de

seamă am luat cheile cu mine. Tatăl meu spune adevărul, el nu vă poate deschide casa comunală.

— Deşi acum am cheia… se amestecă în vorbă Koua, care între timp îşi amintise ce drepturi avea, dar eu nu vreau să deschid afurisita de casă, Tasier. Eu sunt stăpânul casei. Aici este domeniul tribului, asta este casa noastră. Iar dacă vreţi să fiţi lăsaţi înăuntru, atunci mă veţi ruga!

Şi el îşi îndreptă arma către *pakeha*.

— Ce s-a întâmplat de fapt? James McKenzie se strecură lângă Moaña. Poate ne spuneţi mai întâi de ce aţi venit aici, Mr. Tasier. Să ştiţi că se poate discuta mult mai bine dacă nu ni se flutură arme pe sub nas. Lucrul acesta este valabil şi pentru tine, *ariki*.

În urma intervenţiei moştenitorului fermei Kiward Station, Tasier parcă se mai trezi puţin şi lăsă ţeava armei în jos. Acelaşi lucru îl făcu şi Koua.

— Marty a plecat, explică Tasier pe un ton încă nervos, dar fără să mai urle. Fiul meu. Fiul meu de opt ani. A dispărut de câteva ore, iar soţia mea a înnebunit de grijă. Şi unde l-am găsit când a dispărut ultima oară? Aveţi dreptul la trei încercări! spuse el arătând către casa comunitară.

— Dar atunci a venit de bunăvoie ca să construiască un zmeu împreună cu prietenii lui, îi explică amabilă Moaña. Acum însă nu mai avem ore de bricolaj. Vedeţi doar că nu mai este niciun copil pe aici şi casa este închisă.

— Şi cine îmi garantează mie că Marty nu este închis înăuntru?

Tasier îl fulgeră pe Koua cu privirea.

Căpetenia făcu o grimasă.

— Noi, maorii, suntem cunoscuţi şi ca răpitori de copii, nu? Asta spre deosebire de *pakeha*, care niciodată nu au răpit copii maori şi nu i-au sechestrat în stabilimente ale misionarilor şi în aşa-numite şcoli, pentru a-i înstrăina de triburile lor. Doar nu credeţi că noi vrem să facem din Marty un mic maori!

Oamenii din jurul lui râseră. Moaña nu îi băgă în seamă pe aceştia şi nici pe tatăl ei. Se îndreptă spre şcoala ei şi descuie uşa.

— Dacă vă liniştește, Mr. Tasier, puteţi căuta în clădirea noastră comunitară, spuse ea pe un ton prietenos. Priviţi, este doar o încăpere mare. Nimeni nu s-ar putea ascunde aici. Şi cred că familia mea nu ar avea nimic împotrivă dacă aţi cerceta şi casa mătuşii mele. Noi sărbătorim un botez. Cei mai mulţi copii din *marae* se află acolo, la masa festivă. În cazul în care Marty a venit la vreun prieten…

— Copilul nu este aici, Moaña, interveni cineva.

Vocea aparţinea unei femei bine îmbrăcate, în ale cărei vene curgea atât sânge maori, cât şi sânge *pakeha*. Helena nu o mai văzuse niciodată, era probabil soţia lui Wiremu.

— Când au veni bărbaţii aceştia, am căutat peste tot şi i-am întrebat şi pe copii. Ei l-au văzut ultima dată pe Marty ieri, la şcoală. Oricum nu se joacă cu el şi au vorbit foarte urât despre tatăl lui, care aruncă cuvinte neprietenoase despre poporul maori. Marty le-a repetat, aşa că nu este prieten cu copiii de aici.

Bernard Tasier vru să riposteze din nou, dar majoritatea bărbaţilor care îl urmaseră părură convinşi.

— Lasă, Bernie, nu este la ei, îl potoli un bărbat mai în vârstă, Mr. Boysen, după cum observă Helena.

— Ce să aibă cu el? întrebă altul, la fel ca Wiremu.

— Dacă l-a luat cineva, sigur vrea bani ca răscumpărare, cugetă un al treilea, ameţit bine. Ar fi trebuit să ne gândim de la început la asta.

— Dacă vreunul dintre voi l-a răpit… vă… vă…

Tasier se dezlănţui din nou împotriva maorilor, care începuseră să se risipească. *Pakeha* îşi împinseră şeful spre maşina lui. Moaña, James şi Helena rămaseră singuri în faţa casei comunitare.

— Unde ar putea fi copilul? întrebă Helena. E posibil să fi fost răpit? Cum… cum s-a întâmplat cu bebeluşul lui

Lindbergh?

Ea îşi amintea că părinţii îi povestiseră în Lemberg despre un caz de răpire, ca să nu umble singură pe străzi.

James râse.

— În Haldon? Vezi să nu! Bernard Tasier câştigă destul de bine cu magazinul lui, dar nu este milionar. Marty o să apară. Probabil că s-a rătăcit pe undeva.

— Cum să te rătăceşti? Aici suntem în Canterbury Plains, James, nu în junglă! mai curând o fi în vizită pe la un prieten şi a uitat de timp.

— Nu ai zis că în Haldon sunt doar douăzeci, treizeci de copii *pakeha* şi că fără maori nu ar merita să fie întreţinută şcoala? întrebă Helena. Poate că Mrs. Tasier i-a întrebat pe cei câţiva băieţi de aceeaşi vârstă cu Marty, oricât de prost şi de beat o fi soţul ei. Dacă băiatul a dispărut de câteva ore, ori s-a luat cumva cu joaca şi a uitat de trecerea timpului, ori i s-a întâmplat ceva. Că doar şi voi v-aţi jucat aici când eraţi copii.

Moaña şi James se uitară unul la altul.

— Galeriile! zise James.

— Mina! spuse şi Moaña. Ar fi o posibilitate. Să mergem acolo, James. Merită să facem o încercare!

Ea se îndreptă spre maşină, urmată de Helena şi de James, şi imediat camioneta porni cu viteză pe drumul presărat cu gropi care ducea spre Haldon.

— Nu am putea merge mai încet? gemu Helena.

James se sperie şi nu mai acceleră.

— Scuze, zise el. Dar sunt foarte îngrijorat. Dacă băiatul a coborât în vechea mină…

— Se poate intra în mină? întrebă Helena. Nu este închisă? în Siberia nu era atât de simplu. Era nevoie de o colivie.

Ea se cutremură la amintirea liftului care scârţâia.

— Mina de aici nu este atât de adâncă, îi spuse Moaña. Se intră direct prin galeriile săpate în munte şi se merge pe jos. Şi intrările au fost astupate când a fost închisă mina.

— Cu scânduri, o completă James. Care erau deja putrede când eram de vârsta lui Marty. Noi am intrat şi am explorat mina. A fost palpitant, ne-am jucat de-a căutătorii de aur şi de-a speologii.

— Şi nu v-aţi rătăcit? se interesă Helena.

Moaña clătină negativ din cap.

— Nu. Nu aveam cum, deşi Miranda insista întotdeauna să luăm cu noi un ghem de lână şi să îl deşirăm ca în mitul grecesc.

James râse nervos.

— Da, când Thescu căuta minotaurul. Miranda era obsedată că în mină va apărea un leu.

— Dar dacă Marty nu avea cum să se rătăcească, insistă Helena, de ce nu mai apare?

Camioneta tocmai pătrunse pe autostradă şi ea răsuflă uşurată.

— De asta îmi fac griji, răspunse James serios. Nu doar intrările au cedat, Helena, şi lemnăria care susţinea pereţii galeriilor a putrezit.

Vechea mină se afla la aproximativ două mile de Haldon, pe drumul ce ducea la Methven. Regiunea era deluroasă şi pietroasă, peisajul fiind probabil de natură vulcanică. Helena pierduse speranţa de a-l găsi aici pe Marty. Unui băieţel i-ar fi luat toată dimineaţa să străbată distanţa până acolo. Dar copilul nu mersese pe jos, după cumâşi dădură seama în scurt timp, când James intră pe drumul care tăia câmpul mocirlos după ploaia din ziua anterioară şi cu urme proaspete de copite. Un cal, de fapt un ponei vânjos, era priponit de un arbore manuka, în faţa intrării în galerie, şi îi întâmpină pe nou-veniţi nechezând cu jale. Probabil că stătea aici de mai multe ore.

— Este poneiul lui Marty? o întrebă James pe Moaña. Tatăl lui nu a spus că ar fi plecat călare.

— Tatăl lui este un mizerabil necugetat, atât de preocupat să dea vina pe maori, încât nici nu a aruncat o privire în grajd, presupuse Moaña, care se duse la animal şi îl mângâie. Nu se pricepea la cai şi nu era sigură dacă îl

mai văzuse pe Marty cu poneiul, dar observă că lungimea scăriţei şeii era pentru un copil. Se putea să îl şi furat.

James cercetă intrarea în galerie prin care se vedea că pătrunsese cineva. Accesul fusese blocat cu scânduri bătute în cuie, dar una era scoasă. James mai scoase două ca să poată intra şi ei mai uşor.

— Ia lanternele cu tine, Helena! îi strigă el Hélènei, care se chinuia să iasă din maşină. Sunt sub scaunul şoferului. Trebuie să mai fie acolo o sticlă cu apă şi o geantă cu o trusă de medicală. Dacă băiatul este rănit…

Helena luă ce îi ceruse şi se apropie de mină. Nu era sigură dacă trebuia să îi urmeze înăuntru. Privirea îi căzu pe arborele manuka de care era legat calul. Trecând pe lângă arbore îl atinse uşor şi îşi aminti de vizita la Ngaţi Rangitane. De arborele care îi dăduse forţa, al cărui spirit îl simţise.

— Helena, vii cu noi? întrebă James. Sau vrei să aştepţi aici?

Smulsă din gândurile ei, Helena se grăbi spre intrarea în galerie. Nu voia să rămână singură afară. Sub bancheta camionetei găsise două lanterne, pe care le dădu Moanei şi lui James. Vârî sticla cu apă şi trusa de prim ajutor în săculeţul vechi în care găsise lanternele şi îl atârnă de umăr, pentru a avea ambele mâini libere. Podeaua era denivelată, din loc în loc erau trepte care urcau sau coborau. La intrare, galeria era lată, dar după câţiva paşi se ramifica în trei galerii mai înguste.

— Marty! strigă Moaña cu vocea ei cristalină. Marty, eşti aici?

— Sunt aici! se auzi o voce slabă dintr-o crăpătură îngustă. Ajutor!

— Este aici! zise bucuroasă Moaña. Te auzim, Marty!

Tânăra încercă să meargă în direcţia din care se auzea vocea.

— Este clar, prostul s-a strecurat în puţul cel mai îngust şi mai întunecos, zise James care se aplecă pentru a nu se lovi la cap de tavan. Şi în cea mai dărăpănată.

Celelalte sunt mai solide. Venim, Marty! strigă, ca să te putem găsi mai repede!

— Aici!

Strigătul era însoţit de un suspin.

— Te scoatem de acolo!

Băiatul nu putea fi departe. Helena se gândi dacă trebuia să îi urmeze pe James şi pe Moaña. Întunericul o înspăimânta. Îşi aminti de galeriile din Siberia, care erau mult mai înguste. Deseori supraveghetorii îi sileau pe cei mai mici deportaţi să sape culcaţi pe burtă. Aici nu era chiar atât de rău. Fu nevoie să se ghemuiască şi văzu în lumina lanternelor o galerie lată, înaltă cam de doi metri şi consolidată cu lemn cam până la un metru şi jumătate. După puţin timp îl găsiră de Marty. Căpriorii de sprijin se prăbuşiseră şi doi stâlpi de rezistenţă cedaseră. Marty se afla sub rămăşiţele lor.

— Piciorul meu! se văicări el. Nu pot să îmi scot piciorul.

Ca pentru a dovedi asta, el vru să se îndrepte, sprijinindu-se în mâini şi încercând să îşi scoată picioarele de sub grămada de pietre şi lemne. Dar renunţă imediat. Băiatul era firav, nu vânjos ca tatăl său.

— Şi mă doare rău, se plânse Marty.

— Altceva te mai doare? întrebă îngrijorată Moaña.

Ea şi Helena îngenunchează alături de Marty, care clătină din cap.

— Sigur nu eşti grav rănit, îl linişti Moaña. Trebuie doar să te scoatem de aici.

— O vom face imediat, spuse James şi trase de primul stâlp prăbuşit peste Marty. Dar nu reuşi să îl clintească. Cred că trebuie să mă duc la maşină, să aduc nişte scule, zise el. Mai rezişti, Marty?

Marty confirmă. Părea că prinsese curaj şi începu să povestească despre accident, în timp ce James făcea cale întoarsă.

— Voiam să îmi încrustez numele în perete, explică băiatul şi arătă către un briceag aflat alături. Şi totul s-a

prăbuşit… mai întâi peretele, apoi şi tavanul… Nu am putut să fug. Ce frică mi-a fost…

Marty scânci.

— Nu ai avut lumină? îl întrebă Helena.

— Nu. Ah, ba da, o lampă cu gaz. Am vrut să intru ca minerii. Nu cu o lanternă. Dar mi s-a stins când am căzut.

Moaña lumină podeaua în jurul băiatului şi descoperi o lampă cu gaz aproape acoperită de moloz. O ridică cu atenţie. Din fericire, nu se stricase şi gazul nu se vărsase.

— Chiar a fost îngrozitor, zise Moaña.

Marty confirmă cu oarecare mândrie. Helena îl considera curajos. În locul lui ea s-ar fi temut de moarte în mină, în beznă deplină.

Dinspre intrare se auziră paşi.

— Vin! strigă James şi imediat bombăni. Fir-ar! Treapta asta blestemată!

Helena se sperie. Probabil că James căzuse. Spera că nu se rănise. Dar se petrecuse ceva mult mai rău decât să se julească la genunchi. Helena şi Marty ţipară când în galerie răsună un vuiet. Stâlpii de susţinere se frânseră cu zgomot şi în puţ plouă cu pământ şi pietre.

Părea că durează o veşnicie. Helena se temu că vor fi îngropaţi în pământ. Zgomotul ţinu doar câteva secunde. Moaña, care de groază scăpase lanterna din mână, pipăi podeau după ea. O găsi repede şi îndreptă raza de lumină către locul de unde trebuia să apară James. Acolo însă nu mai exista nicio ieşire. Erau izolaţi în galerie.

CAPITOLUL 2

Helena simţi cum o cuprinde o panică rece ca gheaţa. Cunoştea senzaţia din Siberia, unde intrase în mină de câteva ori. De fiecare dată când urcase în coşul folosit ca lift şi coborâse în bezna din adâncuri, unde trebuia să muncească într-o lumină chioară, se îngrozise.

— Vom muri, şopti ea în întuneric. Vom muri toţi.

Marty scânci. Îi căută mâna şi i-o strânse. Helena făcu la fel.

— Aş! exclamă calmă Moaña.

Imediat auziră strigătele alarmate ale lui James.

— Sunteţi răniteʔ Moaña, Helena!

— Nu! strigă Moaña. Este în regulă. Nu este nimeni rănit.

James mai spuse ceva, dar Helena nu înţelese. Auzi totuşi că acesta încerca să îndepărteze pământul şi pietrele. Voia să le elibereze!

Mina se zgudui din nou, Helena ţipă, Marty începu să plângă.

— Opreşte-te, altfel se va prăbuşi de tot! strigă Moaña. Mai bine du-te în sat şi vino cu ajutoare. Va trebui să întăriţi intrarea.

În ciuda avertizării, James mai încercă o dată. Cei blocaţi îşi dădură seama că lucra la intrare, dar când se auziră iarăşi zgomote ameninţătoare, încetă.

— Mă întorc foarte repede! îi asigură el.

Helena începu să tremure.

— Vom muri toţi, repetă ea.

Moaña ridică lanterna şi îi lumină chipul palid.

— Este adevărat? întrebă Marty.

Moaña clătină din cap:

— Nu îl mai speria, o mustră ea pe Helena. Fireşte că nu vom muri, Marty. Sunt sigură de asta, aşa că linişteşte-te. James se va întoarce curând.

— Aşa îţi spun spiritele? întrebă cu toată seriozitatea Marty. Tata spune că voi, maorii, nu sunteţi creştini adevăraţi, voi credeţi în spirite rele!

Moaña se amuză de spusele lui.

— Noi credem în spirite bune, îl corectă ea. Dar acum nu avem nevoie de ele. Suntem în siguranţă, avem apă şi lumină. Trebuie doar să aşteptăm câteva ore, până se întoarce James cu câţiva oameni.

Moaña nu o consolă însă şi pe Helena, care era

înlemnită de frică.

— Şi dacă mina continuă să se prăbuşească? şopti ea. Era posibil ca şi restul cofrajului să cedeze şi să îi îngroape. Sau dacă se termină bateriile lanternei?

Gândul de a petrece mai multe ore în întuneric i se părea insuportabil. Apoi trupul îi fu pătruns de o durere ascuţită. Helena îşi cuprinse pântecul cu mâinile.

— Moaña, eu… eu cred că vine copilul.

Moaña puse uşor palma pe pântecul Hélènei.

— Ah, acum şi asta, murmură ea şi o lumină pe Helena cu lanterna.

Privi îngrijorată în ochii larg deschişi.

— Eu am să mor, repetă Helena. Ştiam eu…

— Mai întâi vom face mai multă lumină! hotărî Moaña. Marty, ai chibrituri? Ar trebui să ai câteva.

— Da.

Băiatul scoase din buzunarul jachetei murdare o cutie cu chibrituri.

Moaña scăpără unul şi încercă să aprindă lampa cu gaz. La a doua încercare reuşi.

— Ei, aşa da! spuse ea mulţumită.

Helena îngenunche încovoiată. Simţea cum picioarele i se umeziseră.

— Ai făcut pipi pe tine, constată Marty.

— S-a spart sacul amniotic, îi explică Moaña. Helena, acum relaxează-te, întinde-te sau sprijină-te mai bine de perete. Foloseşte legătura asta ca pernă.

Grijulie, se străduia ca Helena să stea mai comod.

— Ai mai făcut asta? întrebă Helena cu speranţă. Adică… ai mai adus pe lume un copil?

Moaña clătină din cap.

— Sper ca James să se întoarcă înainte ca situaţia să devină cu adevărat serioasă, îi spuse ea nu prea încrezătoare. Naşterea părea să o depăşească şi pe ea. Dar… eu am cinci fraţi, şi sunt cea mai mare. Toţi s-au născut acasă. Normal că am învăţat câte ceva. Dacă trebuie, ne vom descurca, Helena. Încearcă să nu te agiţi.

Respiră calm, gândeşte-te la ceva frumos.

Helena încercă să respire calm, să se gândească la James, la Kiward Station şi la călăritul în lumina soarelui. Dar în faţa ochilor îi apăru patul de moarte al mamei sale. Şi în baraca din Siberia fusese întuneric. Şi Luzyna plânsese, aşa cum plângea acum Marty. Atunciea î ncercase să o liniştească. Poate că va reuşi să îl liniştească şi pe Marty, dacă vorbea cu el.

— Nu plânge, Marty, şopti ea. Îţi întristezi îngerul păzitor. Aşa îi spunea Luzynei mama lor. Ştii că ai un înger păzitor, nu?

Marty dădu din cap. În Haldon nu erau catolici.

— Este un spirit? întrebă el.

Copiii erau preocupaţi de spirite. Helena se întrebă dacă în cazul lui Mary acest lucru se datora orelor de lucru manual din casa comunitară a Ngai Tahu sau tatălui său, care îl speriase.

— Cam aşa ceva, răspunse ea. Fiecare copil are unul care îl veghează. Există un cântec în care este vorba despre îngerul păzitor.

În faţa ochilor Hélènei apăru brusc scena fastuos decorată a operei din Lemberg. Spectacolul de Crăciun. Luzyna, Helena şi părinţii în haine de sărbătoare. Se juca *Hänsel şi Gretel* de Humperdinck, începu să cânte încet:

Vreau să mă culc seara.

De paisprezece îngeri înconjurat…

Moaña şi Marty ascultau vrăjiţi. Helena se pierdu în amintiri ca într-un vis.

— Cred că Marty a adormit, spuse Moaña când Helena termină cântecul.

Helena îşi înăbuşi un geamăt, când simţi o nouă durere.

— Te-ai descurcat bine. Vei fi o mamă bună.

Moaña mângâie din nou pântecul Hélènei.

Helena se încruntă.

— Nu! izbucni ea violent. Cu siguranţă că nu voi fi! Nu vreau acest copil. îl urăsc!

Moaña o privi surprinsă.

— Hei, hei! După ce vei naşte, îl vei iubi. Cu siguranţă. Aşa se întâmplă întotdeauna. Chiar dacă la început nu îl vrei. Crede-mă, la noi în sat jumătate dintre copii nu sunt doriţi. Femeile lucrează în sat ori la Kiward Station, un *pakeha* le invită la câteva pahare, ele se duc… şi nouă luni mai târziu avem încă un mic metis fără tată. Dar mămica lui îl iubeşte şi în *marae* nu se uită nimeni chiorâş la el. Necazurile încep mai târziu, la şcoală, când copiii *pakeha* îl numesc bastard. Copilul tău va fi alb. Iar James va fi cu siguranţă un tată bun.

— Cum de ţi-a venit ideea cu James? întrebă surprinsă Helena.

Moaña îi răspunse calmă, în ochii ei negri citindu-se puţină tristeţe.

— Copilul este al lui, nu?

Helena dădu cu hotărâre din cap şi se chirci de o nouă durere, înainte de a răspunde.

— Nu! Fireşte că nu! Miss Gloria nu ţi-a povestit? Sau James?

Helena era derutată. James avea tot interesul să o lămurească pe prietena lui. Şi de ce Moaña nu îi ceruse socoteală că nu îi fusese fidel?

— Miss Gloria nu vorbeşte prea mult, zise Moaña. Iar James… eu credeam… eu credeam… Mi-a spus că nu mă priveşte. Tânăra părea rănită, dar continuă: Dacă aş fi ştiut…

Moaña nu mai termină fraza.

— Eu eram deja gravidă când l-am cunoscut pe James.

Helena încă nu pricepea cum de tânăra crezuse în toate aceste luni altceva şi cum de tăcuse.

— Eu m-am gândit că v-aţi cunoscut în Europa, răspunse Moaña. Dar nu are importanţă. James este un om bun. Va iubi copilul tot atât de mult cât te iubeşte pe tine.

— Dar pe mine nu mă iubeşte! spuse Helena şi se stăpâni să nu strige.

Durerile se înteţeau, păreau că o sfâşie, dar ea nu voia să îl trezească pe Marty. Cu siguranţă nu era bine să vadă aşa ceva.

Moaña surâse abătută.

— Oh, ba da, Helena. Eu am văzut şi am simţit asta din prima clipă în care aţi venit în salon, când eu vorbeam cu mama lui. Mi-am dat seama imediat că el pe tine te iubeşte. Şi când am aflat că erai însărcinată, mi-am dat seama că l-am pierdut... în măsura în care a fost vreodată al meu. Pe mine nu m-a iubit niciodată cu adevărat. Ea oftă şi adăugă: Nu poţi obliga pe cineva să te iubească.

Helena îşi înfipse unghiile în materialul rochiei, fiind cuprinsă de o nouă durere.

— Te înşeli! susţinu ea. El nu mă poate iubi pe mine. Pe mine nu mă iubeşte nimeni, eu... suspină din cauza durerii, a epuizării şi a fricii... eu sunt un om rău.

Moaña clătină din cap.

— Tu eşti un om deasupra căruia pluteşte un nor negru. Şi asta am văzut. Şi despre asta voia Ahurewa să vorbească cu tine. Pentru că nu este bine pentru bebeluş. Ea zâmbi şi continuă: Se poate să nu fie totuşi aşa. După ce se gândi puţin, adăugă: Ar trebui să îi cânt ceva, ca să ştie că este bine-venit.

Helena avea senzaţia că acest copil se lupta să vină pe lume. Cu ori fără voia ei.

— Tu vezi acest nor? întrebă ea, ca să nu se mai gândească nici la dureri şi nici la James.

Probabil că Moaña se înşela. Nu era posibil ca James să o iubească.

Moaña confirmă.

— Şi nu am dreptate?

Helena se uită la ea şi clătină din cap.

— Eu atrag răul. Şi aşa şi trebuie. Eu... eu plătesc pentru ce am făcut.

Văzu din nou chipul Luzynei în faţa ochilor şi simţi că o podidesc lacrimile.

Moaña îşi trecu braţul pe după ea.

— Nu plânge, şopti ea. Nu speria copilul. Ea începu să îngâne o melodie, dar se gândi apoi că Helena nu era pregătită pentru naştere. Nu era încă vremea să invoce copilul. Nu vrei să îmi povesteşti? întrebă Moaña blând şi dădu deoparte lampa, ca faţa Hélènei să rămână în umbră. Prin ce ai trecut? *Pepeha* ta?

— Mai spune-mi o dată ce înseamnă *pepeha*, zise Helena şi gemu când simţi din nou durerile.

— Povestea ta, îi explică Moaña. Povestea trecutului tău. Şi mai mult. *Pepeha* ta vorbeşte despre ce a fost şi despre ce va fi.

Helena râse cinic:

— *I nga wa o* mi-a spuse ea. Nu mai suport să aud asta. Da, voi aveţi dreptate. Trădarea mea din trecut îmi decide viitorul. Care este distrus pentru întotdeauna. Este adevărat, este corect, dar mi-ajunge. Nu mai suport.

— Dar ce ai făcut? întrebă cu blândeţe Moaña. Poate că nici nu este atât de grav.

— Este foarte grav. Ea suspină şi adăugă: Este vorba de sora şi de mama mea.

— Povesteşte-mi, o încurajă Moaña. Nu am să destăinui nimănui ce îmi spui, stai liniştită. Şi nu te voi judeca.

— Eu mă judec! Iar soarta m-a condamnat de mult. Eu trebuie să accept, eu…

— Nu ştiu cum este în Polonia, dar în Noua Zeelandă ai dreptul la un avocat, glumi Moaña pe un ton încurajator. Povesteşte-mi, Helena. Şi povesteşte-i şi copilului tău. Faţă de el nu trebuie să ai secrete. Asta i-ar otrăvi viaţa.

Helena clătină din cap.

— El nu înţelege despre ce este vorba! protestă Helena.

— Şi despre ce este vorba? întrebă Moaña cu insistenţă. Despre pedeapsă? Tu crezi că acest copil este pedeapsa pentru ceea ce i-ai făcut surorii tale? Nu este nedrept? Ce vină are bebeluşul? Dacă eu nu pot fi avocata ta, Helena, măcar lasă-mă să fiu avocata copilului. El nu

merită povara pe care i-o pui tu în spinare!

Helena îşi muşcă buzele. Moaña avea dreptate, ea era pe cale de a-i face o nedreptate copilului, era pe cale să îl trădeze cum o trădase pe Luzyna.

— S-a întâmplat în Persia, începu ea pe un ton coborât. Scăpasem din Siberia, Luzyna şi cu mine, viaţa noastră nu mai era în primejdie, dar nu aveam nicio speranţă pentru viitor.

La început Helena vorbi greoi, apoi discursul ei deveni curgător, în semiîntunericul din galerie, cu teama de naştere şi de moarte, ea îşi dezvălui taina. Se opri puţin, când o apucară din nou durerile. Povesti cum o părăsise pe Luzyna la nevoie, încălcând promisiunea făcută mamei lor, şi cum i se dăduse lui Witold, pentru a-i câştiga tăcerea.

— Aş fi putut lămuri totul atunci. Dacă aş fi spus „nu”, m-ar fi trădat şi Luzyna ar fi putut pleca în locul meu, spuse ea printre suspine.

— Tu erai deja la Bombay, zise Moaña.

Susţinea acelaşi lucru ca Miranda cu câteva luni în urmă. Helena nu ar fi fost trimisă înapoi din Bombay şi în mod cert nu s-ar fi organizat un transport special pentru Luzyna.

Helena gemu iarăşi.

— Când am aflat de copil, nu l-am vrut şi nici acum nu îl vreau. Am încercat să îl omor. Dacă aş fi putut…

Moaña o opri înspăimântată.

— Nu spune aşa ceva! Nu speria copilul. El te chinuie dacă nu vrei să îl aduci pe lume, pentru că simte că nu este dorit.

Dar copilul nu părea să ezite. Trăia şi se lupta să iasă la lumină. Moaña o sprijini pe Helena când aceasta se îndreptă şi o ajută să îngenuncheze.

Helena o respinse.

— Prefer să stau întinsă. Aşa doare mai mult!

— Doare oricum, dar în genunchi este mai uşor, interveni energic Moaña. Bebeluşul alunecă în jos,

gravitaţia îl ajută să iasă. La Ahurewa ar fi trebuit să îngenunchez! între doi stâlpi. De unul să te ţii, în celălalt să te sprijini. Aşa este cel mai uşor. Dar aici, mai bine… Ne-ar cădea tavanul în cap. Crezi că ai putea să împingi?

Helena clătină din cap. Epuizată, se ţinea de braţul Moanei şi se bucura de scurta linişte dintre două accese de durere.

— Eu nu cred că este foarte grav ce i-ai făcut surorii tale, continuă Moaña. Doar ai spus că Luzyna nu a venit la locul de întâlnire. Nu voia să plece în Noua Zeelandă.

— Tu nu ştii cum a fost atunci, şopti Helena. Cum… cum s-a uitat la mine… cum…

— Fără nicio îndoială era şocată, zise Moaña. Se mira. Mda… poate că s-a şi supărat puţin. Era obişnuită să rezolvi totul în locul ei. Se gândea că nu are importanţă dacă întârzie. Va fi aşteptată sau tu te vei duce după ea. De data aceasta tu nu ai procedat aşa şi fireşte că a fost surprinsă. Dar apoi i-a convenit ce s-a întâmplat. Helena, în lagăr era telefon şi spuneai că aţi mers cu un camion al armatei? Acestea au de obicei staţie radio. Luzyna ar fi putut să oprească convoiul în cel mai scurt timp!

— Ea nu este o trădătoare! rosti încăpăţânată Helena.

— Nu a avut niciun motiv să te trădeze, o corectă Moaña. A obţinut exact ceea ce voia: documente conform cărora era suficient de mare pentru a se căsători cu prietenul ei şi a părăsi lagărul împreună cu el.

— Tocmai asta nu trebuia să facă! Ea trebuia să plece în Noua Zeelandă. Trebuia să aibă o viaţă mai bună. Asta îşi dorise mama noastră pentru ea.

Ea gemu şi se încovoie chinuită de durere.

— Eram responsabilă pentru ea. Ar fi trebuit să o oblig. Eu eram… eu sunt… eu voi fi o mamă rea.

Helena ţipă. Acum, indiferent dacă voia sau nu, trebuia să împingă. Şi simţi între picioare scurgându-i-se un lichid.

— Mor, scânci ea şi imediat se simţi uşurată.

Copilul alunecă afară uşor. Moaña îl prinse.

— O fată! spuse ea cu afecţiune. Ai o fetiţă!

Aproape leşinată din cauza slăbiciunii şi emoţiei, Helena privi cum tânăra maori curăţă copilul cu combinezonul ei şi îi tăie cordonul ombilical cu briceagul lui Marty. Bebeluşul ţipă revoltat.

— Nu o chinui! şopti Helena.

Moaña zâmbi.

— Vezi, deja o iubeşti! spuse ea şi înveli copilul în combinezon.

Helena se lăsă pe patul improvizat şi privi în ochii înspăimântaţi ai lui Marty.

— Ce s-a întâmplat? Suntem… suntem tot aici? întrebă el zăpăcit.

— Nu s-a întâmplat nimic grav, îi răspunse cu blândeţe Moaña băiatului. Dimpotrivă, s-a petrecut ceva frumos. Uite, Helena are un bebeluş! Ea ţinu copilul în lumină, ca Marty să poată vedea feţişoara rozalie şi puţin zbârcită. Ea este micuţa… Cum vrei să îi spui, Helena?

— Poate… Luzyna? întrebă Helena epuizată.

Moaña o dezaprobă cu hotărâre.

— Nu, Helena. Nu îi poţi face asta. Are nevoie de un nume al ei.

— Dar îmi va aminti de Luzyna. Dacă sora mea este moartă.

Helena mângâie copilul pe obraji în timp ce Marty îl privea fascinat.

— Cum a venit barza aici? întrebă băiatul, dar nu îi răspunse nimeni.

— Copilul tău viu să îţi amintească de moarte? întrebă Moaña mustrătoare. Ar însemna să îi faci o mare nedreptate. Mai ales că nu există nicio dovadă că sora ta este moartă. Şi de ce ar fi? Este tânără şi războiul s-a terminat. Tu nu ai trădat-o, ai scăpat-o doar din ochi. La fel ar fi fost dacă tu ai fi rămas în Persia şi ea ar fi fost aici. Poate că ţi-ar fi scris, pentru că ar fi fost singură, fără prietenul ei. Poate că şi ea ar fi suferit aşa cum ai suferit tu

din cauza lui Witold. El ar fi găsit un motiv să o constrângă. Chiar tu spuneai că i-a făcut probleme şi pe vasul cu care aţi venit din Rusia. El ar fi putut să o abordeze. Şi chiar dacă nu ar fi făcut-o, nu ştie nimeni dacă odată ajunsă aici ar fi fost fericită. Atât de fericită ca tine.

— Dar eu nu sunt fericită.

Pe obrajii Hélènei se prelinseră iar lacrimi, deşi nu voia să plângă. Voia să îşi ia în braţe copilul pe care tocmai îl născuse. Voia din tot sufletul. Moaña avusese dreptate. Îşi iubea fiica. Nu o mai vedea ca pe o pedeapsă.

Moaña îi puse bebeluşul în braţe.

— Eşti fericită, constată ea când Helena începu să îl legene încet. Copilul este viitorul răsărit din trecutul tău. *I nga wa o mi-a*. Gândeşte-te la asta şi fii recunoscătoare. Ceea ce ţi s-a întâmplat este oribil, dar acum copilul este o binecuvântare. Şi James te iubeşte.

— Nu este adevărat, şopti Helena şi iarăşi simţi o durere în măruntaie. James ţi-a aparţinut mereu ţie. Şi se va întoarce la tine. Când voi pleca…

Moaña clătină din cap.

— Nu vei pleca, spuse ea cu fermitate. Şi nici nu ar fi cinstit. *I nga wa o mi-a* este valabil şi pentru mine, şi pentru James. James este *pakeha*, eu sunt maori. Nu am venit cu aceeaşi luntre în Actearoa.

Probabil că James ar spune că asta nu are importanţă şi până cu puţin timp în urmă şi eu aş fi gândit la fel. Mi-am dorit să mă căsătoresc cu el şi să trăiesc cu el la Kiward Station. Poate că aş fi luptat pentru şansa aceasta, Helena, dacă tu nu ai fi fost însărcinată. În primul rând copilul tău, pe care eu îl consider copilul lui James, mă determină să renunţ la el. Şi mă gândesc dacă chiar voiam să duc traiul unui *pakeha*. O viaţă ca a unchiului meu Wiremu, şi el este hărţuit de sentimentul vinovăţiei. Tonga îl desemnase succesor pe el, nu pe Koua, care este complet nepotrivit pentru asta. Totuşi Wiremu a plecat. Are propria viaţă, şi când nu se gândeşte la felul în care Koua

contribuie cu zel la ruinarea tribului, este fericit. Însă eu nu aş fi fost fericită. Eu vreau să reînvii tradiţiile poporului meu, nu vreau să jertfesc trecutul nostru pe un viitor îndoielnic! Am înţeles mai bine acest lucru văzând că spiritele v-au unit pe tine şi pe James. Eu voi deveni *ariki* tribului Ngai Tahu, Helena! Cu toate că sunt femeie. Firar… între timp aş putea să devin prim-ministru dacă aş vrea! Mă pot revolta împotriva tatălui meu şi voi încerca să câştig alegerile.

— Tu eşti fiică de căpetenie.

Helena zâmbi printre lacrimi.

Moaña confirmă cu mândrie.

— Şi dacă va trebui, îmi voi conduce poporul pe calea războiului, împotriva prejudecăţilor şi ignoranţei acestor *pakeha*, împotriva indiferenţei şi agoniei maorilor. Mai întâi voi reclădi şcoala. Copiii poporului meu trebuie să redevină mândri că sunt maori. Şi să nu mai fie împiedicaţi să îşi invite prietenii *pakeha*, să invoce împreună spiritele.

Ea îi făcu cu ochiul lui Marty.

— Dar nu există spirite! îşi aminti Marty de afirmaţia tatălui său. Moaña râse.

— Atunci cum de barza a putut să intre în mină?

Băiatul se încruntă.

— Poate că pe copil l-a adus o cioară. Sau un liliac.

— Voi chiar nu învăţaţi nimic la şcoala din Haldon? întrebă Moaña şi oftă. Aici, în Insula de Sud nu există lilieci, Marty. *Pekapeka* trăiesc doar în Insula de Nord.

În timp ce vorbeau, se auziră zgomote de motoare în faţa minei şi curând şi voci.

— Este tăticul meu! jubilă Marty. îl aud pe tata!

Vocea ca un lătrat a lui Tasier pătrunse în galerie.

Dar primul care strigă fu James:

— Helena!

Vocea lui părea îngrijorată.

Moaña îi zâmbi prietenei sale.

— Vezi? Pe tine te strigă.

Helena îi zâmbi şi ea.

A fost nevoie de câteva ore ca oamenii să elibereze intrarea în mină. După ce s-au asigurat că nu era necesară graba, au lucrat cu mare atenţie ca să nu provoace şi alte prăbuşiri. Între timp, Helena a eliminat placenta şi Moaña i-a spus că o va îngropa mai târziu în mină.

— Ea va ancora sufletul copilului tău în Actearoa, mai zise tânăra. Poala *papas* va deveni *maunga* ei.

Helena se încruntă.

— Dar nu se ştie dacă vom rămâne aici, insistă ea. Gloria o are acum pe Karolina! Poate va trebui să mă întorc în Europa şi să o caut pe Luzyna.

Moaña se încruntă.

— Chiar vrei să faci asta? Chiar vrei să te întorci? Nu este aici viitorul tău? Nu tu trebuie să o cauţi pe Luzyna, Helena. Las-o pe ea să te caute! Ştie că este suficient să scrie la Pahiatua ca să afle unde eşti. Dacă nu a făcut asta până acum înseamnă că este prea fericită cu Kaspar al ei. Şi poate că îi este frică să nu îi distrugi fericirea.

Lasă-i timp, Helena! La un moment dat îşi va aminti că faci parte din trecutul ei şi atunci te va integra şi în viitorul ei.

Gândurile o copleşiră pe Helena. Nu putea să ia acum o hotărâre. Era doar obosită, dar era o oboseală plăcută. Astăzi nu se va mai gândi la Luzyna, ci la un nume pentru micuţa care reprezenta viitorul ei. Şi poate că şi pe cel al lui James. Se mai gândi să ia o rămurică din arborele manuka din faţa intrării în galerie. Din ea va sculpta un *hei-tiki* pentru James. Cu siguranţă că Moaña o va ajuta să îl facă.

În timp ce îşi legăna bebeluşul, în mină răzbătu o rază de lumină. Bărbaţii eliberară imediat intrarea. Lumina proiectoarelor mari ale acestora căzu pe chipul micuţei. Aceasta clipi iritată, dar nu ţipă.

Moaña surâse.

— Acum are un nume. *Turama*. Lumină.

CAPITOLUL 3

Aşezarea micuţei Turama în leagănul pregătit lângă patul Hélènei din fostul apartament al Gwyneirei McKenzie se dovedi cât se poate de bine-venită. După ce James o aduse acasă, Gloria McKenzie o însoţi pe Helena sus. Pentru a rămâne singură cu ea, fusese nevoită să facă apel la toată puterea ei de convingere. James nu se mai dezlipise de Helena de când o scosese la lumină din galerie. Moaña ţinuse copilul până când proaspăta mămică se aşezase în maşină.

— Ei, îţi place fiica ta? îl întrebase Moaña pe James, când acesta se uita extaziat la faţa roşie a bebeluşului.

Helena se întristă.

— Nu este el… vru să lămurească din nou lucrurile, dar nu mai spuse nimic văzând chipul fericit al lui James.

Pe drumul până la Kiward Station cei doi nu discutară prea mult. Erau mulţumiţi că erau împreună. Discretă, Moaña îl rugă pe unul dintre ajutoare să o ducă în *marae*.

Nici Gloria şi Jack, care aflaseră de acţiunea de salvare desfăşurată cu succes, nu vorbiră mult în acea seară. Jack venise la mină în timpul lucrărilor şi auzise că Helena născuse. Pentru că nu fusese nevoie de ajutorul lui, se întorsese la Kiward Station şi îi spusese Gloriei, care făcuse toate pregătirile pentru a le întâmpina pe Helena şi pe Turama. Leagănul era aranjat, se schimbaseră aşternuturile şi se încălzise apă pentru baie.

În mod surprinzător, cea care devenise vorbăreaţă la Kiward Station, la sosirea Hélènei şi a Turamei, fusese Karolina.

— Cum o cheamă? Turama? Un nume ciudat, dar frumos. Este dulce… mânuţele acestea micuţe… şi năsucul… Când va creşte, va arăta ca tine, Helena, nu? Va fi sora mea, dacă… Jack şi Gloria mă vor adopta?

Helena o privi neajutorată.

— Nu, interveni Gloria zâmbind. Cred că vei fi mătuşa ei.

Helena încă se mai gândea la aceste cuvinte când după o baie scurtă se întinsese în aşternuturile abia schimbate, îmbrăcată într-o cămaşă de noapte curată. O alăptase pe Turama şi era moartă de oboseală, dar mai fericită decât fusese vreodată în viaţa ei.

Săptămânile următoare se scurseră în linişte. James le vizita de mai multe ori pe zi pe Turama şi pe Helena, căreia îi povestea ce se mai întâmpla prin gospodărie şi la animale, dar evita să vorbească despre ei. Se juca mult cu Turama, care se făcea tot mai frumoasă. James susţinea că începuse să semene cu Helena şi că avea aceiaşi ochi albaştri ca de porţelan.

— Culoarea lor se poate schimba, îl avertiză Gloria.

Helena îi spusese că Witold avusese ochii căprui şi că se temea că pe chipul Turamei va putea recunoaşte cândva trăsăturile lui.

James dăduse din cap:

— Prostii, vor rămâne albaştri! Helena, nu ţi se pare că seamănă cu mine? Atunci ar trebui să se mai închidă la culoare.

Helena râse de această remarcă, însă îi făcea bine să constate că James nu părea să se teamă că fata ar putea moşteni trăsăturile fizice ale lui Witold, precum şi caracterul lui urât.

Abia când Helena putu să iasă din camera de lăuză şi să revină în mijlocul familiei, James începu să îi caute apropierea fizică. O sprijini când ea îndrăzni pentru prima dată să coboare scara şi o luă de mână când ieşi la plimbare. După un timp mâinile lor se căutau de la sine când erau împreună. Într-o noapte geroasă de iarnă, când stăteau afară şi priveau bolta înstelată, James o cuprinse cu braţul pe după mijloc.

La o lună după naşterea Turamei, Helena începu să ajute din nou la grajduri. O aşeza pe fetiţă într-un coş și o

lua cu ea. În Karolina micuţa găsi un protector sârguincios. Fetei îi plăcea să aibă grijă de ea când Helena ieşea cu James. Helena accepta atingerile mângâietoare ale tânărului când acesta îi corecta poziţia pe cal sau când o ajuta la munca cu oile. Şi vedea cât de fericit era James când îi surâdea complice.

Când Miranda Biller veni în vizită la familia McKenzie la Kiward Station, fu entuziasmată de micuţa Turama şi i se păru că atmosfera se însufleţise.

— Helena, eşti deja o ţărăncuţă ca mătuşa Gloria! Cred că este practic să umbli toată ziua în cămaşă în carouri şi în pantaloni – Helena se simţea foarte fericită că hainele i se potriveau din nou şi că nu era nevoie să îmbrace altceva –, dar gândeşte-te la James şi la unchiul Jack! Trebuie ca din când în când să vă vadă cât sunteţi de frumoase, altfel îşi vor pierde interesul pentru voi ca femei. Ar trebui să mergem împreună la cumpărături.

Gloria râse. Cu siguranţă că Jack o iubea aşa cum era. Nu era nevoie să se facă frumoasă pentru el. Dar Helena acceptă dojana Mirandei. În secret îşi dorea să se aranjeze odată pentru James, dar nu îi plăcea să probeze îmbrăcăminte în magazinele din Haldon; se temea de bârfe.

— Mâine plecăm la Christchurch la cumpărături! hotărî Miranda. Helena, Karolina, mătuşa Gloria şi cu mine. Nu admit obiecţii!

Până la urmă şi Gloria a fost de acord cu ieşirea. Probabil că nu voia să o expună pe protejata sa Karolina o zi întreagă veseliei şi vorbăriei Mirandei. Iar Karolina s-a descurcat uimitor de bine. Se părea că îi făcea chiar plăcere plimbarea la cumpărături. Pentru prima dată Helena băgă de seamă cât de drăguţă era firava fată cu bucle lungi şi negre. Şi Karolina avea ochii albaştri, iar rochia albastră-închis, pe care i-o alese Miranda, i se potrivea foarte bine.

— Arăţi ca o prinţesă! o admiră Helena gândindu-se imediat la Luzyna.

Luzyna era, firește, alt gen, dar la fel de drăguță cum era Karolina și se învârtea în fața oglinzii la fel cum făcea Karolina. Helena spera că sora ei avea din nou posibilitatea să cumpere și să poarte haine elegante. Încă se mai gândea cu grijă și melancolie la Luzyna, dar nu se mai temea atât de tare că aceasta s-ar putea să nu mai fie în viață. Helena își dădea seama că își cultivase singură sentimentul de vinovăție. De fapt, Moaña avusese dreptate. Nu exista niciun motiv să creadă că Luzynei i s-ar fi întâmplat ceva. În Europa războiul se încheiase. Acolo nu mai cădeau bombe. Și chiar dacă Helena nu prea avea încredere în Kaspar, fără îndoială că acel tânăr voinic era capabil să o protejeze pe sora ei.

Miranda ceru ca rochia Karolinei să fie împachetată și acum zăbovea în fața unui raft cu pantaloni de damă. Se străduí o oră ca să o convingă pe Gloria să își ia niște pantaloni mai eleganți.

— În curând vei merge la întâlnirea crescătorilor de vite! Trebuie. Și unchiul Jack a zis asta. Și i-ar face plăcere să mergi cu el! Acolo ai putea îmbrăca asemenea pantaloni! Baronii oilor vor cădea pe spate de uimire!

— Ba mai curând de oroare, răspunse Gloria. Pantalonii de damă încă sunt considerați extravaganți. Bine, m-ai convins. Nu ar trebui să mă izolez la Kiward Station. Poate că anul acesta vom merge toți la Christchurch: Jack, Karolina și cu mine, James și Helena cu Turama. Va fi momentul ca „lumea bună” din Plains să afle că ne-am mărit familia.

Helena își alese și ea niște pantaloni din gabardină negri cu croială dreaptă, cu siguranță practici pentru când mergea cu James cu Pippa. Miranda insistă să își cumpere și o rochie colorată, strânsă pe talie.

— Are să îi placă lui James! susținu ea. Și poate că o să îl încurajeze să întreprindă ceva în privința ta! Nu mă refer la stupida și plicticoasa întâlnire a crescătorilor de vite. De ce nu mergeți, de exemplu, la cinema? La Haldon încă nu există așa ceva?

În Haldon nu era cinematograf, dar în Christchurch exista unul şi James se bucură să o invite pe Helena. În timp ce Karolina, entuziasmată de această importantă sarcină, avea grijă de Turama, cei doi vizionară *în Brooklin creşte un pom*. Pentru Helena a fost primul film artistic pe care l-a văzut. James profită de întuneric pentru a-şi trece braţul pe după umerii ei şi fu fericit când tânăra femeie se mlădie, căutându-i parcă protecţia. Mai târziu a mărturisit că îndrăznise să facă acest lucru la îndemnul Mirandei.

— La cinematograf, îi sfătuise verişoara lui mai mondenă, se mângâie o fată!

Şi în final, când James parcă maşina în faţa grajdurilor din Kiward Station şi o însoţi pe Helena în casă, cei doi se sărutară sub cerul plin de stele. Buzele lor se descoperiră timid. Nu se grăbeau, totul veni de la sine. Helena şi James erau tineri, războiul se încheiase, în faţa lor se aşternea un viitor fără griji. Şi ei nu se îndoiau că se iubesc. La un moment dat se vor căsători şi într-o zi poate că Turama va avea şi fraţi.

EPILOG

— Şi acum, ce îi vom spune Hélènei noastre?

Jack McKenzie învârtea în mână un plic mare, maroniu. Expeditorul era o importantă agenţie de detectivi, care acţiona în lumea întreagă. Jack şi Gloria o angajaseră la scurt timp după naşterea Turamei să facă investigaţii pentru a o găsi pe Luzyna, alias Helena Grabowski, după ce Moaña îi împărtăşise Gloriei secretul. Fireşte că tânăra maori nu îi dăduse amănunte, dar îi spusese că Helena nu îşi va găsi liniştea atât timp cât nu va afla ce face sora ei. Soţii McKenzie nu pregetaseră să se adreseze detectivilor particulari şi răbdarea le fusese pusă la grea încercare. Abia acum, după aproape un an, agenţia dăduse de urma Luzynei şi a lui Kaspar, la Varşovia.

Detectivii strânseseră mai multe date, îi supravegheaseră, îi abordaseră ocazional şi îi descususeră fără a-şi declina adevărata identitate. În final, în faţa ochilor Gloriei şi ai lui Jack se afla un dosar voluminos, pe care ei tocmai îl studiau. În acest scop se retrăseseră în dormitorul lor, pentru a nu fi deranjaţi, şi împrăştiaseră hârtiile pe pat.

— Mda… eu aş zice să ne limităm la esenţial, conchise Gloria. Luzyna şi Kaspar au ajuns în Polonia pe căi ocolite.

— Nu amintim că ar fi putut merge în ţări care nu se află sub ocupaţia armatei ruse, fu de părere Jack.

— Nu îi vom spune nici că nu şi-au ales ţara din patriotism sau din dor de casă, ci pur şi simplu pentru că niciunul dintre ei nu a învăţat o limbă străină, adăugă Gloria. Ea vârî documentele din care aflaseră toate acestea sub un teanc de hârtii. Îi putem spune Hélènei că tânărul Kaspar lucrează la Varşovia, la un atelier de reparaţii auto, şi că se împacă foarte bine cu potentaţii comunişti.

— Ceea ce este posibil să se datoreze faptului că trece cu vederea faptul că prietena lui se întâlneşte noaptea cu ofiţeri ai Armatei Roşii în cluburi semilegale, o completă Jack. Sau nu îi mai spunem şi asta?

— Fireşte! îi spunem Hélènei doar că Luzyna şi Kaspar nu s-au căsătorit până acum. Ceea ce o va bucura.

Jack dădu afirmativ din cap şi zâmbi.

— După care îi dăm adresa Luzynei. Dacă va dori, poate lua legătura cu ea şi tânăra va hotărî singură care dintre schimbările intervenite în viaţa ei i le va împărtăşi surorii sale.

— Sper că ea va răspunde scrisorii Hélènei. Dacă nu, o să fie extrem de amărâtă, se arătă îngrijorată Gloria.

— Va răspunde, Glory, nu te îndoi! o linişti Jack pe soţia lui. Mai ales că Helena îi va spune că este ca şi logodită cu moştenitorul uneia dintre cele mai mari ferme de oi din Noua Zeelandă. În felul acesta îi oferă în fond o alternativă, în cazul în care lucrurile nu vor mai merge atât de bine cu Kaspar şi cu ofiţerii ruşi.

Gloria se încruntă. Nu o interesau intrigile.

— Crezi că este atât de pragmatică? întrebă ea.

Jack râse uşor.

— Poţi să zici că este realistă. Oricum, Helena nu trebuie să îşi facă griji în privinţa acelei tinere. Mie mi-ar fi frică pentru ea şi James, dacă într-o zi Luzyna şi-ar face apariţia aici. Acum ascunde toate hârtiile, mai puţin pe cea cu adresa pentru Helena. Şi îi vom putea da ştirea cea bună chiar înainte de a decola. De fapt, unde este? Este tot la Turama?

Helena avea iarăşi lacrimi în ochi, deşi se străduia să glumească, să cânte şi să râdă cu fiica ei înainte de a pleca. În primul ei an de viaţă, Turama avea chipul miniatural al mamei ei. Ochii îi rămăseseră albaştri, părul îi era la fel de blond ca mierea cum era părul Luzynei, şi mai ales modul cum acesta îi încadra chipul, asemenea unei inimi, îi amintea de frumoasa ei soră. Helena spera că mai târziu fata va semăna şi mai mult cu ea.

— Nu mi-am închipuit că despărţirea va fi atât de grea, îi spuse ea amărâtă lui James, care o aştepta.

Acesta îşi aşeză braţul după mijlocul ei.

— Nu mai dramatiza, Helena. Sunteţi la doar două ore de zbor. Şi la universitate vei avea vacanţe, ca să nu mai vorbim de lungile weekenduri în care o poţi vizita. Poate că îţi aranjezi cursurile astfel încât să nu te mai duci vinerea. Nici Ben Biller nu se omoară cu munca.

Cu puţin timp în urmă, Helena absolvise liceul. De curând exista posibilitatea ca tinerii din fermele izolate să poată urma învăţământul la distanţă. Profesorii ţineau legătura cu elevii prin radio, iar materialul didactic li se trimitea prin poştă. Şi Karolina urma şcoala în acest fel, ceea ce era bine pentru firea ei închisă. Ea nu ducea deloc dorul colegilor şi al proiectelor comune. Era mulţumită printre cărţile ei şi cu animalele ei. Se ataşa tot mai mult de Gloria şi era foarte pricepută la cai şi câini. Sunday al ei se purta deja ca un câine ciobănesc, iar Karolina surâdea uneori când angajaţii i se adresau respectuos cu „Miss

Carol”.

Dimpotrivă, Helena prefera o şcoală clasică, în care să interacţioneze direct cu profesorii şi colegii. Acum se bucură de acest lucru la universitate. Hotărâse să urmeze cursul de studii maori al lui Ben Biller, pentru a învăţa limba băştinașilor şi a le cunoaşte cultura. Apoi voia să lucreze cu Moaña, care luase examenul de profesoară şi îşi încheiase practica la şcoala primară din Haldon. Acolo nu erau ore pentru doi profesori, totuşi Bernard Tasier şi alte onorabilităţi ale localităţii interveniseră pentru crearea unui al doilea post. Tasier era extrem de recunoscător pentru salvarea fiului său. Spusese că niciodată nu i-ar fi venit ideea de a-l căuta pe copil în mină. Marty ar fi murit acolo de sete şi din cauza frigului dacă nu ar fi descoperit cineva calul de la intrare, iar dacă animalul ar fi reuşit să se elibereze şi să vină acasă, probabil că băiatul nu ar mai fi fost găsit niciodată. Acum Tasier nu îi mai privea cu neîncredere pe maori. Astfel, Marty nu mai părea pierdut pentru o lume în care domnea pacea între popoare.

După-amiază, Moaña deschise casa comunitară pentru toţi copiii. Plănuia să facă vizite ghidate pentru părinţii *pakeha* încă îngrijoraţi, ca să îi câştige de partea proiectului şi pe copiii acestora.

— Veţi vedea! Vă voi convinge că tribul Ngai Tahu nu mai afumă capetele duşmanilor lor, glumea ea.

Şi Helena se gândea că, după o vreme, *pakeha* vor fi tot mai interesaţi de vecinii lor maori. În plus, Moaña avea de gând să deschidă un centru de informare care să permită excursioniştilor, turiştilor şi claselor de elevi din alte părţi ale ţării să descopere cultura maorilor, iar Helena îi va fi alături. Dar toate acestea erau planuri de viitor. Acum studia la Wellington. James o va duce pe Insula de Nord cu avionul chiar acum.

— S-ar putea să ratezi primul cuvânt rostit de Turama, o tachină prietena ei. Şi este posibil ca acesta să nu fie „mama”, ci „tata”.

Helena zâmbi printre lacrimi.

— Ar fi frumos, spuse ea, apoi o sărută pe micuţă de rămas-bun şi i-o dădu Karolinei, care aştepta răbdătoare ca Helena să se despartă de fiica ei.

Alături de ea se afla Sunday, umbra ei cu blana în trei culori.

— Înainte să pleci, du-te în birou, îi transmise ea rugămintea Gloriei. Miss Gloria şi Jack vor să îţi spună ceva.

Helena nu îşi mai putea aminti când fusese ultima dată atât de fericită şi de liberă ca acum, la părăsirea biroului din Kiward Station. Chipul îi strălucea şi nu mai voia să lase din mână biletul cu adresa Luzynei. Şi-ar fi dorit să îi scrie surorii ei imediat, dar o aştepta James la Pippa lui. Helena era nerăbdătoare să zboare. îl însoţise deseori pe James în ultimele luni şi o încânta să vadă lumea de sus. Astăzi era o zi senină şi ea se va bucura de priveliştea coastei şi a mării.

— Este totul în regulă? întrebă James, care, îmbrăcat în haină din piele şi având pe cap cascheta de pilot, părea temerar.

Helena remarcă faptul că în cockpitul avionului se clătina micul *birdman* din jad pe care Moaña i-l dăruise înainte ca el să plece la război. La gât James purta între timp un alt *hei-tiki*, sculptat cam neîndemânatic în lemn de manuka, prima încercare a Hélènei în arta sculpturii maorilor. El îl reprezenta pe Tane, zeul pădurii, care la despărţirea dintre cer şi pământ crease o lume nouă şi o trezise la viaţă pe Hineahuone, prima femeie.

Helena dădu fericită din cap şi se pregăti să urce în avion. Purta eleganţii pantaloni cumpăraţi împreună cu Miranda şi ştia că prietena ei va aprecia asta. La sosirea în Wellington o va vedea pe Miranda şi urma ca în timpul semestrului să locuiască la familia Biller. În plus, era ferm hotărâtă ca în zilele următoare să treacă prin Elizabeth Street, ca să verifice dacă familia Neumann se întorsese. Auzise că lagărele pentru emigranţii germani fuseseră închise de mult timp.

În acea clipă Helena îi descoperi pe Gloria şi Jack, care veniseră pe pistă ca să îşi ia la revedere de la ea şi de la fiul lor, care trebuia să se întoarcă a doua zi.

— Turama, îi spusese el când plănuiseră călătoria, are nevoie de tatăl ei.

Helena zâmbi când se îmbrăţişară. Căţelandrii care săreau în jurul Gloriei voiau să fie mângâiaţi şi de ea. Se aplecă spre ei şi îi trecu prin minte ceva la care se tot gândea de când Karolina îl primise pe Sunday.

— Mie nu mi-ai făcut niciodată cadou un căţel, îi spuse ea încet Gloriei.

— Nu? Gloria zâmbi şi arătă către James. Nu l-ai primit pe al meu?

— Mamă! se burzului James.

Helena încă mai râdea în timp ce avionul rula pe pistă.

POSTFAŢA

5

Până la cercetările efectuate pentru acest roman, nu m-aş fi gândit niciodată că ar exista un capitol al celui de al Doilea Război Mondial de care tatăl meu să nu fi auzit. Până şi lectorul meu Melanie Blank-Schröder a notat pe marginea textului un surprinzător „Este adevărat? Ai cercetat asta?”, atunci când a citit odiseea cetăţenilor polonezi nevinovaţi, care în urma pactului dintre Hitler şi Stalin au fost deportaţi în Siberia şi apoi au ajuns în Persia.

Helena este, firește, un personaj fictiv, însă povestea ei nu a fost inventată. Stalin a cerut ca Polonia de Est, pe care a anexat-o după pactul cu Hitler, să fie evacuată, iar germanii au pus mâna pe Polonia de Vest. Aproape întreaga populaţie poloneză, minoritară în această parte a ţării, alături de bieloruşi şi ucraineni, a fost exilată în Siberia pentru a se face loc noilor colonişti ruşi. Mii de oameni au murit în lagărele de muncă forţată. O speranţă pentru cei deportaţi a apărut când Hitler a încălcat pactul de neagresiune cu Rusia în 1941. După aceea Stalin s-a alăturat aliaţilor, care l-au obligat să ducă tratative cu

guvernul polonez în exil. Acesta a solicitat eliberarea imediată a cetăţenilor polonezi deportaţi, lucru care s-a şi realizat.

Aliaţii s-au angajat să repatrieze polonezii nu doar din motive umanitare, ci şi pentru a forma o armată poloneză din bărbaţii încă apţi să lupte. Viitorii soldaţi trebuiau să fie instruiţi în Iran, care pe atunci se numea Persia şi era administrat din 1941 de aliaţi. Pentru această viitoare armată au fost aduşi şi alţi supravieţuitori polonezi la Pahlawi, un port din Persia, iar mai târziu au fost cazaţi în lagăre în jurul Teheranului. Oamenii erau subnutriţi şi bolnavi, mulţi dintre ei murind curând în spitalul ridicat pe plajă. În urma lor au rămas sute de orfani, pentru care au fost create noi tabere. Într-un lagăr s-a amenajat un orfelinat, la fel la Isfahan, unde copiii au fost foarte bine îngrijiţi. Conducerea acestui lagăr era formată din polonezi din exil, britanici şi americani. Probabil că aprovizionarea refugiaţilor se făcea din rezervele armatei. Astfel se explică de ce oamenii erau hrăniţi cu gulaş din conserve şi cu macaroane, o informaţie pe care atât lectorul meu, cât şi redactorul meu de text şi toate cititoarele mele de probă au calificat-o ca „sigur neautentică”. Adevărul este că mulţi dintre cei care au fost internaţi în lagăre amintesc aceste feluri de mâncare în jurnalele şi rapoartele lor! Mâncarea era apreciată, la fel ca întreaga organizare a lagărelor. Pe termen lung, refugiaţii nu ştiau ce vor face. În mod special orfanii nu păreau să aibă niciun viitor în Persia. Atât britanicii, cât şi guvernul polonez în exil au fost, de aceea, foarte entuziasmaţi când, în 1944, Noua Zeelandă s-a declarat dispusă să primească şapte sute de copii polonezi într-un lagăr special amenajat pentru ei în Pahiatua, un orăşel situat în Insula de Nord.

Polish Childrens Camp a apărut dintr-o iniţiativă comunitară britanică, americană, poloneză şi neozeelandeză, puternic sprijinită de populaţia neozeelandeză. Asociaţii autohtone de femei au pregătit camerele şi spaţiile comunitare, iar copiilor şi

supraveghetorilor polonezi ai acestora li s-a urat bun venit într-un mod festiv.

Iniţial s-a intenţionat ca la terminarea războiului refugiaţii să fie trimişi în patria lor. De aceea lagărul a fost conceput ca Little Poland, cu alei purtând denumiri poloneze şi şcoală în limba maternă pentru copii. Când Polonia a fost ocupată însă de Armata Roşie şi a ajuns sub influenţă comunistă, s-a renunţat la ideea de a repatria copiii. S-a susţinut integrarea lor cu grijă şi acest lucru s-a realizat cu mult succes în societatea neozeelandeză. Ţara s-a deschis şi membrilor din Europa ai familiilor copiilor, în măsura în care au mai existat supravieţuitori. Mulţi şi-au adus mai târziu în noua patrie membrii din familie consideraţi iniţial pierduţi.

În perioada în care se petrece acţiunea din cartea mea, situaţia relaţiilor dintre urmaşii coloniştilor europeni în Noua Zeelandă şi populaţia maorilor era mai puţin fericită. În anii ’40 şi ’50 ai secolului XX relaţiile dintre *pakeha* şi maori atinseseră cel mai critic punct. De la popularea insulelor de către britanici şi de către alţi colonişti europeni, numărul maorilor scăzuse permanent, atât procentual, cât şi în date absolute. Războaiele şi bolile slăbiseră triburile, mulţi maori fuseseră decimaţi şi dezrădăcinaţi ca urmare a războaielor. Integrarea forţată în societatea *pakeha* avea ca efect şi pierderea culturii şi a identităţii lor. Industrializarea i-a alungat în oraşe, decăderea şi alcoolismul erau la ordinea zilei. Copiii maori au fost marginalizaţi în şcoli, dar, pe de altă parte, atât de anglicanizaţi încât nu îşi mai înţelegeau propria limbă, nemaivorbind de tradiţiile triburilor. Şomajul de după criza economică mondială, ca şi cel cauzat de o altă criză, după despărţirea de ţara-mamă, Marea Britanie, în 1947, a aţâţat resentimentele dintre albi şi maori. Slabii instruiţi *pakeha* şi maorii concurau pe piaţa muncii în sectorul cu salarii minime.

O schimbare în această relaţie s-a înregistrat abia în anii ’50, când guvernul neozeelandez a recunoscut

problemele şi le-a rezolvat. S-au promovat proiecte de instruire pentru maori şi s-a acţionat prin asistenţi sociali pentru sprijinirea familiilor. În triburi existau oameni ca Moaña mea, care au acţionat în scopul redeşteptării tradiţiilor şi spiritualităţii.

În anii ’60 ai secolului XX, în contextul mişcării internaţionale pe tema drepturilor cetăţeneşti, au avut loc masive proteste ale maorilor. Cu nou-câştigatul sentiment al valorii proprii, triburile au obţinut susţinerea limbii şi culturii lor, cât şi plăţi compensatorii pentru terenurile expropriate. Multe dintre ele au folosit banii pentru a-şi reconstrui *marae*-*e*. Astăzi cultura maori are valoare economică. Există diverse oferte pentru turişti spre a o cunoaşte şi aprofunda. O seară cu *haka* şi *hangi* face parte din programul clasic al unei călătorii în Noua Zeelandă. Cine vrea să afle mai multe poate plăti ca să înnopteze într-un *marae* autentic sau să ia parte la prezentări complexe despre cultura şi spiritualitatea maori.

Nici acum raporturile dintre maori şi *pakeha* nu sunt lipsite de tensiuni şi încă maorii sunt mai slab instruiţi şi au, potrivit statisticilor, o stare de sănătate mai precară decât a populaţiei de origine europeană. Totuşi, în mare, situaţia lor s-a îmbunătăţit, ceea ce este spre binele ţării. De exemplu, în Noua Zeelandă asociaţiile de maori se află permanent în frunte când este vorba despre protecţia mediului şi păstrarea resurselor naturale.

Bineînţeles că m-am străduit să păstrez autenticitatea şi în alte aspecte vizate de această carte. Guri de mină, care dovedesc exploatarea timp de decenii a zăcămintelor de cărbune din zona fictivei mele localităţi Haldon, pot fi văzute şi astăzi. Se găsesc la Methven, în regiunea Mount Hutt. Minele de acolo s-au închis abia în anii ’50, deci mai târziu decât fictivele mele mine. Consecinţele economice pentru regiunile atinse de aceste închideri erau totuşi comparabile. S-a ajuns la şomaj, care a afectat şi mai mult raporturile dintre maori şi *pakeha*.

Un capitol mai curând tragic al istoriei este

internarea neozeelandezilor de origine germană în timpul celui de al Doilea Război Mondial. Ei au fost închişi într-un lagăr de pe Somes Island, Wellington Harbour, şi pentru scurt timp la Pahiatua, pe terenul viitoarei Little Poland. Deportarea în lagăr s-a realizat fără a se avea în vedere originile şi concepţiile politice. Deseori, evrei refugiaţi din Germania au stat împreună cu adepţi fanatici ai fascismului din Noua Zeelandă. Ideologia nazistă se potrivea perfect concepţiilor unor rasişti ca Bernard Tasier din romanul meu. Oameni ca el s-au manifestat, în special în preajma războiului şi în primii ani de război, împotriva evreilor şi pentru ideile naţional-socialismului. Dar ei nu au putut să influenţeze în niciun caz atmosfera mai curând liberală şi intrarea Noii Zeelande în război de partea ţării-mamă, Marea Britanie. La fel ca în Primul Război Mondial, au existat voluntari care au participat la război. În Royal Air Force au servit 127 „Kiwis”, care în războiul aerian s-au dovedit luptători temerari.

O problemă în povestea lui James a fost faptul că majoritatea avioanelor folosite pentru bombardamente extinse aveau echipaje formate din cel puţin doi şi de multe ori din patru ori mai mulţi oameni. În plus, eu aveam nevoie de un aparat care să combine funcţiile unui avion de vânătoare şi ale unui bombardier. Din fericire, am găsit un specialist în propria-mi familie. Tatăl meu m-a asigurat că Havilland Mosquito chiar a fost folosit în război atât pentru a lansa bombe, cât şi pentru apărarea flotei de bombardiere. Nu sunt martori ai evenimentelor respective! Multe mulţumiri!

Aş dori să mulţumesc şi cititoarelor de probă ale căror cunoştinţe în domeniul geografic mi-au fost de mare ajutor. Lectorul meu, Melanie Blank-Schröder, a conceput alături de mine această nouă carte. Redactorul meu pe text, Margit von Cossart, a depus multe eforturi pentru a realiza ceva cu adevărat deosebit. Ca întotdeauna, multe mulţumiri agentului meu, Bastian Schlück, şi el permanent deschis la idei noi, şi lui Joan şi Anna Puzcas, care de ani

buni mă despovărează de tot ceea ce nu are legătură cu scrisul.

De asemenea, mulţumesc Tinei Dreher pentru minunatele ilustraţii.

Ka mate te kainga tahi, ka ora te kainga rua

Când pierzi o casă, găseşti o alta.

Aproape toţi cei şapte sute de orfani de război şi-au găsit o nouă patrie în Australia sau în Noua Zeelandă.